

AL DE WERKEN VAN DR. H. F. KOHLBRUGGE

DEEL 4

DE TROUWE CHRISTUS EREN

VIERDE 15-TAL PREKEN OVER VRIJE STOFFEN

Door

**Dr. H. F. KOHLBRUGGE
1803-1875**

**Predikant te
Elberfeld, Duitsland**

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG**

**2^e versie
2012**

INHOUD 4^e 15tal

VIJFTAL LEERREDENEN

1. *Een opgehangene is Gode een vloek.* Deuteronomium 21: 23.

2. *Om hun ogen te openen, en hen te bekeren van de duisternis tot het licht, en van de macht van de satan tot God; opdat zij vergeving van zonden ontvangen, en een erfdeel onder de geheiligden, door het geloof in Mij.* Handelingen 26: 18.

3. *Josia was acht jaren oud, toen hij koning werd, en regeerde een en dertig jaren te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Jedidja, een dochter van Adája, van Bozkath. En bij deed dat recht was in de ogen des Heeren; en hij wandelde in al de weg van zijn vader David, en week niet af ter rechter- noch ter linkerhand.* Koningen 22 en 23: 13.

4. *Trek mij, wij zullen U nalopen.* Hooglied 1:4.

5. *Wie is zij, die daar opkomt uit de woestijn, als rookpilaren, beroekt met mirre en wierook, en met allerlei poeder van de kruideniers? Ziet, het bed, dat Salomo heeft, daar zijn zestig helden rondom van de helden van Israël; die allemaal zwaarden houden, geleerd ten oorlog, elk hebbende zijn zwaard aan zijn heup, vanwege de schrik van de nacht. Enz. ... Ontwaak, Noordenwind, en kom, gij Zuidenwind; doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeiën! O, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame, en ate Zijn edele vruchten"* Hooglied 3: 6-11 en 4: 16.

ZES PREKEN OVER JEZUS BIJ DE ZEE VAN TIBERIAS JOHANNES 21 INHOUDSOPGAVE

Daarna openbaarde Jezus Zich opnieuw aan de discipelen bij de Zee van Tiberias. En Hij openbaarde Zich aldus: Er waren bijeen Simon Petrus en Thomas, die Tweeling genoemd wordt, en Nathanaël van Kana in Galiléa en de zonen van Zebedeüs en nog twee van Zijn discipelen. Simon Petrus zeide tot hen: Ik wil gaan vissen. Zij zeiden tot hem: Dan willen wij met u meegaan. Zij gingen uit en traden terstond in het schip; en in die nacht vingen zij niets. Toen het nu reeds morgen werd, stond Jezus aan de oever. Johannes 21: 1-4a.

1. Johannes 21:1-4a

Jezus - de Hulp van God voor alle hulpelozen. Het getuigenis aangaande het eeuwige Woord, - de bron van het geloof. Jezus woont slechts onder zondaars. Het Woord is de macht, die gemeenschap vormt. De Christus-belijdenis de rotsgrond der Kerk. Romeinen 7 geldt u en mij. Niet zelfstandigheid, maar Christus'-standigheid. Discipelschap ontheft niet van de vervulling van aardse beroepsplicht. Al duurt het tot in de nacht en wederom tot aan de morgen... Waar Jezus staat daar worden de golven gebroken. Alles heeft de Vader onder de voeten van de Zoon gelegd.

2. Johannes 21 : 4b -8

Jezus is ons zeer nabij juist dan, wanneer wij het niet denken. "Ik word gevonden door hen, die Mij niet zochten." Een merkwaardige vraag. Jezus is machtiger dan alle tegenstand. Op 's Heeren bevel - regelrecht tegen alle verstand in. Door 's Heeren

Woord zijn Zijn werken geworden. Een mens niets - Jezus alles. Herhaalde openbaring. Tweeërlei naakt-zijn. Groter dan onze grootste liefde is Jezus liefde. "Mijn volk zal van Mijn gaven volop hebben."

3. Johannes 21 : 9-11a

Van onszelf weg en tot Jezus heen! Jezus' lijden heeft verzoenende kracht. Sympathie (mede-lijden) - de weg tot gemeenschap met Jezus. Door Jezus vernedering zijn wij verhoogd. "Dat wij bekwaam zijn, is uit God." Kracht wordt in zwakheid volbracht. "Gij zijt volmaakt in Hem." Heilige voorzienigheid en liefderijke zorgt Het getal 153. De gouden keten des heils.

4. Johannes 21 : 11-14

Hoewel - nochtans! 's Heeren Woord wankelt niet. De duivel - een wezen vol leedvermaak. Duizend 'ja-maar's van het vlees; duizend 'Eben-Haëzer's'. "Gods barmhartigheid gaat de gehele wereld te boven." De Heere - een volkomen Zaligmaker. Het leven der gelovigen - een altijddurend sterven. Wonderen op wonderen. Getrooste wanhoop. De openbaring van Jezus macht is telkens een komen. Jezus lijden en sterven heeft blijvende waarde en kracht. De hongerigen vervult Hij met goederen. Openbaring tot driemaal toe. De Heere der heerlijkheid openbaart Zich in Galiléa, niet te Judea.

5. Johannes 21 : 15.-19

Goed is de Heere alleen. Goddelijke middelen en wegen tot onze verlossing. Wie de Heere wil oprichten, die werpt Hij eerst ter aarde. De Heere doodt ons, opdat wij Hem niet sterven. Een drievoudig vragen. Hebt gij Mij méér lief dan dezen? Hebt gij Mij lief? Houdt gij van Mij? Beproefd in de oven der ellende. De Heere behoudt recht in al Zijn woorden. "Volg Mij na!" een woord, dat in bescherming neemt en moed geeft.

6. Johannes 21 :20-25

De Heere onze Gerechtigheid en sterkte. "Zo hebt nu acht op uzelf!" De Heere is soeverein. "De liefde is lankmoedig en vriendelijk." De kinderen, die Hij liefheeft, tuchtigt de Heere het meest. "Zie, Ik ben bij u alle dagen tot aan het einde der wereld."

OPMERKING VAN DE VERTALER: Opdat het eigenaardige van deze preken zoveel mogelijk bewaard zou blijven, zijn de teksten, ook de aangehaalde, vertaald naar de door Dr. Kohlbrugge gebruikte Bijbelvertaling van Luther. De lezers willen hiermee wel rekening houden.

4 LEERREDENEN OVER EFEZE 6:10-18

1. Voorts, mijn broeders, wordt krachtig in den Heere, en in de sterkte Zijner macht. Doet aan de gehele wapenrusting Gods, enz. Eféze 6: 10-12

2. Daarom neemt aan de gehele wapenrusting Gods, opdat gij kunt wederstaan in den bozen dag, en alles verricht hebbende, staande blijven. Staat dan, uw lenden omgord hebbende met de waarheid, en aangedaan hebbende het borstwapen der gerechtigheid; Eféze 10-12

3. En de voeten geschoeid hebbende met bereidheid van het Evangelie des vredes; Eféze 13-15

4. Bovenal aangenomen hebbende het schild des geloofs, met hetwelk gij al de vurige pijlen des bozen zult kunnen uitblussen. Enz. Eféze 6:16-18

VIJFTAL LEERREDENEN

1. LEERREDE OVER Deuteronomium 21 vers 23¹

Gehouden 14 Februari 1858

Voorzang: Ps. 103: 4, 5 en 6

*Hij heeft voorheen aan Mozes Zijn wegen,
Aan Israels zaad, tot hun behoud genegen,
Zijn daân getoond, en trouw'lijk hen geleid.
Barmhartig is de Heer' en zeer genadig;
Schoon zwaar getergd, lankmoedig en weldadig;
De Heer is groot van goedertierenheid.*

*Hij zal Zijn volk niet eindeloos kastijden,
Noch eeuwiglijk Zijn gramschap ons doen lijden;
Hij is het, die ons Zijne vriendschap biedt.
Hij handelt nooit met ons naar onze zonden;
Hoe zwaar, hoe lang wij ook Zijn wetten schonden,
Hij straft ons, maar naar onze zondaar niet.*

*Zoo hoog Zijn troon moog' boven d' aarde wezen,
Zo groot is ook voor allen, die Hem vrezen,
De gunst, waarmee Hij hen wil gadeslaan.
Zo ver het west verwijderd is van 't oosten,
Zo ver heeft Hij, om onze ziel te troosten,
Van ons de schuld en zonden weggedaan.*

Tekst: "**Een opgehangene is Gode een vloek.**"

Mijn Geliefden!

In onze Heidelbergse Catechismus hebben wij in de 15^e Zondagsafdeling de alleszins gewichtige vraag: "Heeft dat iets meer in, dat Hij gekruisigd is geweest, dan of Hij met een anderen dood gestorven ware?"

Deze vraag werd gedaan, om de vanwege zijn zonden bekommerde mens de onuitsprekelijke troost mee te deden, welke voor hem door de kruisdood van onze Heere aangebracht is. Die troost wordt meegedeeld in het antwoord: "*Ja het, want daardoor ben ik zeker, dat Hij de vervloeking die op mij lag, op Zich geladen heeft, omdat de dood des kruises van God vervloekt was.*"

Laat ons deze waarheid, dat de dood des kruises van God vervloekt was, eens nader nagaan, om de gevolgtrekking, die de Catechismus uit die waarheid maakt, met Gods Woord tot onze eeuwige troost te bewijzen en voor ons te bevestigen.

---

¹ VIJFTAL LEERREDENEN, Gehouden te Delft en te Fijnaart in 1958 en 1863. AMSTERDAM SCHEFFER & Co. 1891. Gedrukt ter *Utrechtsche Stoomdrukkerij* te Utrecht.

Dat de kruisdood van God vervloekt was, dat die dood in betrekking stond tot de vloek Gods, waarmede wij vervloekt waren vanwege de zonde, en wel in die betrekking, dat deze als een van God vervloekte dood, de vloek Gods van de Gemeente des Heeren heeft weggenomen, leert ons de Apostel Paulus duidelijk genoeg in de Brief aan de Galaten. *"Christus", schrijft hij, "heeft ons verlost van de vloek van de Wet, een vloek geworden zijnde voor ons; want daar staat geschreven: Vervloekt is een iegelijk, die aan het hout hangt."*

Deze uitspraak van de Apostel is op zichzelf afdoende genoeg, opdat wij de zekerheid mogen kennen van de dingen, waarin wij onderwezen zijn. Zij is ons genoeg, om bepaald als Goddelijke waarheid aan te nemen, wat de Heidelbergse Catechismus, Vraag en Antwoord 39, tot onze troost van de dood onzes Heeren aan het kruis ons leert. De opsteller van de vraag: "Heeft dat iets meer in, dat Hij gekruisigd is geweest, dan of Hij met een andere dood gestorven ware?" wist, wat hij schreef, en op welke grond hij in het antwoord het Borgtochtelijke en plaatsbekledende van de dood des Heeren leerde. Dat was van hem geen schoolse opvatting, geen napraten van Anselmus en andere. Hij had de uitspraak van de Apostel tot zijn troost verstaan en deelde in zijn onderwijs die troost aan de Gemeenten van de Heere mee. Zo grondt zich de Catechismus voor de borgtocht en plaatsbekleding van de Heere op de woorden van de Apostel.

Maar nu kan het voor een ieder die denkt, niet onverschillig wezen na te gaan op welke grond dan de Apostel bouwt, als hij het Borgtochtelijke en plaatsbekledende van de dood des Heeren leert. Letten wij goed op zijn woorden, dan vernemen wij, dat hij ons voor die waarheid geen eigen denkbeelden geeft, geen willekeurige, zelfbedachte grond legt, maar dat hij zich grondt op hetgeen er "geschreven staat".

"Want daar, is geschreven: Vervloekt is een iegelijk, die aan het hout hangt", zo luiden de woorden van de Apostel.

Als iemand nu zegt: "want daar is geschreven", dan hebben wij die geschreven plaats op te slaan en eerst te onderzoeken, of het daar zo geschreven is.

En ten andere of de gevolgtrekking werkelijk uit de aangehaalde plaats is op te maken. De Apostel verwijst ons naar hetgeen wij geschreven vinden in het 5^e Boek van Mozes, het 21ste hoofdstuk, vers 22 en 23. Daar lezen wij het volgende: "Wanneer in iemand een zonde zal zijn, die het oordeel van de dood waardig is, dat hij gedood zal worden, en gij hem aan het hout zult opgehangen hebben; zo zal zijn dode lichaam aan het hout niet overnachten, maar gij zult het zeker ten zelve dage begraven; want een opgehangene is Gode een vloek. Alzo zult gij uw land niet verontreinigen, dat u de Heere, uw God, ten erve geeft "

Er is enig verschil in de woorden bij Mozes en bij Paulus. Bij Mozes lezen wij: "Een opgehangene is Gode een vloek"; bij Paulus: "Vervloekt is een iegelijk, die aan het hout hangt." Paulus volgt, door de Geest geleid, de vertaling van de Zeventig.² Deze hebben: "Want al wie aan het hout hing; is van God vervloekt geweest." Daarvoor zegt hij nu naar zijn apostolische vrijmoedigheid: *de vloek ligt op een iegelijk, die aan het hout hangt*. In de zin komt het op hetzelfde neer: als een opgehangene Gode een vloek is, dan is het élk opgehangene. Als Paulus de toevoeging "Gode" weglaat, dan doet hij het, om ons te doen gevoelen, dat de vloek om onzentwil op Christus kwam. En als hij op het woord "een iegelijk" drukt, dan doet hij het, om ons te bewijzen, dat Christus, aan het hout hangende, van deze vloek niet uitgezonderd is.

Wij zouden dus uit de aangehaalde woorden met de Apostel de volgende sluitrede

---

² De Septuaginta

kunnen opmaken: *God zegt: een opgehangene is Gode een vloek, Christus was een opgehangene, dus was Hij Gode een vloek.*

Daartegen zou men kunnen beweren: dat mag van allen waar zijn, maar van Christus kán dit niet waar zijn, want Hij was onschuldig. Maar de Apostel geeft zulk beweren niet toe. Hij drukt op het woord "een iegelijk", dus Christus ook.

Vraagt men verder, hoe is dit mogelijk bij Christus' onschuld, dan antwoordt Paulus: *Christus is een vloek geworden voor ons, Hij was het in onze plaats.*

Maar als de Apostel uit de woorden Gods bij Mozes de gevolgtrekking heeft gemaakt, dat Christus een vloek geworden is voor ons en ons dus van de vloek van de Wet verlost heeft, dan rijst de vraag op, of Christus daarom als gehangene aan het hout een vloek geworden is, omdat vroeger over opgehangenen aldus bepaald was, en Christus dus onder dezelfde categorie kwam? - Dan, of die vroeger opgehangenen Gode een vloek waren, voor zover God in hen heeft laten afschaduwen, wat Christus als een aan het kruis Gehangene voor ons wezen zou?

De gevolgtrekking van de Apostel blijft staan. Als wij het eerste aannemen, nemen wij ook het tweede aan, en wordt de gevolgtrekking nog meer bevestigd. Gode zijn alle Zijn werken van eeuwigheid bekend. Wij zien uit de geschiedenis van 's Heeren lijden, dat de Joden op eens op de inval kwamen, om te roepen: 'kruist Hem, kruist Hem!', - en dat die dood niet aan de Heere voltrokken zou zijn, als God niet Zelf de Joden onder de heerschappij van de Romeinen gebracht had. Alles geschiedde hier naar Gods hand en bepaalde raad. Nu kunnen wij niet verstaan, waarom bepaald God van degenen, die aan een hout hingen, zei, *dat zij Gode een vloek waren*, als Hij niet op Christus gezien en in Zijn raad bepaald had, dat Hij aldus voor ons een vloek worden zou.

Wat de eigenlijke misdaad was, waarop die dood stond, die het ophangen tengevolge moest hebben, wordt in de Boeken van Mozes niet opgegeven. Er waren meer misdaden, waardoor men zich des doods waardig maakte, waarbij echter het ophangen geen plaats had. Het is dus een bijzondere misdaad geweest, een zeer grote of zware zonde. Wij lezen: "Zo er in iemand een zonde zal zijn, die het oordeel van de dood waardig is, dat hij gedood zal worden, en gij hem aan een hout zult ophangen hebben."

Het ophangen aan een hout, met de aanwijzing van de misdaad waarop deze straf volgde, vinden wij in de Boeken van Mozes alleen in het 4^e Boek in het 25^e hoofdstuk. Wij lezen daar (vers 3 en 4): "Als nu Israël zich koppelde aan Baäl-Peor, ontstak de toorn des Heeren tegen Israël. En de Heere zeide tot Mozes: Neem al de hoofden van het volk, en hang ze de Heere tegen de zon, zo zal de hittigheid van des Heeren toorn gekeerd worden van Israël." Wij zien daaruit, dat de hittigheid van 's Heeren toorn gekeerd was tegen Israël vanwege de misdaad, dat zij zich aan de schandgod Baäl-Peor gekoppeld hadden, dat de hoofden van het volk op Gods bevel genomen en opgehangen werden tegen de zon, dus tot een exempel niet alleen, maar ook als personen die de misdaad van de gehele volk droegen; en dus genoegdoening brachten aan Gods beledigde gerechtigheid. Zij waren dus publieke personen, van God vervloekt; als zodanigen droegen zij de vloek en de straf van het gehele volk, en daardoor, dat zij als een vloek aan het hout hingen, werd het volk van de vloek verlost. De oversten zijn hier aangemerkt als schuldigen en vervloekten in plaats van het gehele volk.

De misdaad was een schandelijke, en verdiende hij, die ze beging, de vloek Gods naar recht. Maar die vloek, die op het gehele volk lag, werd van het volk afgenomen en eerst losgelaten op de oversten, toen zij tussen hemel en aarde tegen de zon hingen tot

een exempel. Wie hier geen afschaduwing van de dood van Christus aan het kruis, als van een door God vervloekte dood ziet, om onze vloek weg te nemen, wie hier dus geen afschaduwing van de plaatsbekleding van Christus ziet, is willens blind.

De misdaad is een godslasterlijke afgoderij, gepaard met de vuilste zelfbezoedeling, daarom liggen allen onder de vloek, en moeten allen opgehangen worden. De oversten van het volk komen in de plaats van die allen, voor zover tenminste, dat Gods toorn van allen afgewend wordt. Die opgehangenen hingen daar tot een toonbeeld voor allen van Gods vloek over allen; een toonbeeld van Gods wraakvorderende gerechtigheid en van de machteloosheid van de Wet. Of het hout een boom of een hout met een dwarshout was, zoals de Zeventig Jozua 8: 29 het vertaald hebben, dan of het later een bijzonder gevormd kruis was, doet aan de overeenkomst van schaduw en beeld even weinig af, als het opgehangen of gekruisigd-zijn. De overeenkomst ligt in het ten voorbeeld stellen en in het dragen van de vloek voor anderen met dat gevolg, dat de vloek van de overigen van het volk afgewend of weggenomen en bijgevolg in zegen veranderd wordt, of in plaats van vloek de zegen terugkomt.

Indien men wil zeggen, dat de oversten om hun eigen zonde van nalatigheid opgehangen zijn naar Gods bevel, dan is dit gedeeltelijk waar. Maar dát is de gehele waarheid, dat zij in plaats van de overige zondaars opgehangen zijn, enigen voor allen; anders had hun vloek niet tengevolge gehad, dat Gods toorn van de overigen werd afgewend.

Brengen wij hetgeen wij tot opheldering gevonden hebben in Numeri 25 in verband met hetgeen wij lezen in Deuteronomium 21 vers 22, 23, dan zien wij, dat de bepaling van Gods Wet alleen als Christus afschaduwende kan opgevat worden, voor zoveel Christus een vloek geworden is voor ons en Zijn hangen aan het kruis een betoning geweest is van Gods rechtvaardigheid, en ons tot een teken en verzekering verstrekt, dat Christus ons door Zijn dood aan het kruis van de vloek van de Wet verlost heeft.

"Wanneer in iemand een zonde zal zijn, die het oordeel des doods waardig is, dat hij gedood zal worden, en gij hem aan het hout zult opgehangen hebben." (Vers 22.) De zonde, hier bedoeld, moet een bijzondere misdaad, een publieke misdaad geweest zijn, tengevolge waarvan er één voor velen genomen werd. Dit blijkt uit Numeri 25. Of het misdaad van godslastering en afgoderij geweest is, zoals de Joodse geleerden willen, of ook de misdaad van ongehoorzaamheid, zoals anderen beweren in verband met vers 18-21, zodat er een steniging voorafging, blijkt niet uit de Schrift. Is het beweerde waar, dan blijkt de overeenkomst des te meer.

Zeker is het, dat Adam een publieke misdaad heeft begaan, en wij allen in hem, en dat al onze zonden publieke misdaden zijn voor het heilig oog Gods en voor de gehele hemel. Zeker is het ook, dat het aan de Joden niet gelegen heeft, dat onze Heere niet om voorgegeven godslastering gestenigd is. Het is ook zeker, dat het Sanhedrin bij monde van Kájafas uitriep: *Wat hebben wij meer bewijs van node, gij allen hebt Zijn godslastering gehoord.* Het is evenzeer zeker, dat de Talmud lasterlijk beweert, dat de Heere aan het kruis is opgehangen, omdat Hij duivels toverkunst heeft uitgeoefend en Israëel aandreef en verleidde tot gruwelijke afgodsdienst. Dat is ook boven alles zeker, dat Adam een ongehoorzame zoon is geweest, en dat wij allen in hem en door ons eigen toedoen tot ongehoorzamen voor God gesteld zijn. De één, die voor velen vanwege de publieke misdaad genomen werd, werd dus zodanig gestraft, dat hij gedood en voor allen publiek opgehangen moest worden. De overigen leerden daaruit, wat zij allen samen verdiend hadden, en de opgehangene hing daar tot een betoning van Gods rechtvaardigheid. En niet alleen dit, maar hij hing er ook tot een genoegdoening aan die rechtvaardigheid. In de betrekking waarin hij daar hing, was

hij een gruwel voor God of Gode een vloek; het gehele volk was in hem gepersonifieerd, de vloek, die op allen moest komen, werd op hem alleen gelegd. De begane misdaad kon door zijn dood alleen niet verzoend worden; de verzoening kon alleen daardoor geschieden, dat hij als een publieke schandvlek voor aller ogen verheven hing aan een hout. De gehele last van Gode toorn en de gehele schandvlek van de misdaad werd zo op hem geworpen.

Als gehangene was hij dus Gode een vloek of een gruwel, in hem hing de gehele misdaad, die ook anderen verdiend hadden, publiek voor hemel en aarde ten toon. Indien dit alles geen afschaduwing van Christus is, zoals Hij voor ons aan het kruis een vloek geworden is, dan ligt er spel, maar geen wezen of waarheid, Gode waardig, in. De verordeningen omtrent het ophangen aan een hout, heeft dan geen betekenis. De opgehangene is Gode een vloek, maar dan kon dit evengoed van een ter dood gestenigde gelden, temeer zo wij in aanmerking nemen, dat door het ophangen van de oversten de hitte van Gods toorn tegen Israël gestild werd, en dat een opgehangene, juist omdat hij een vloek Gods is, het land verontreinigt.

Als het zeker is, dat hij de onreinheid, door zijn hangen over het land gebracht, wegnam als hij begraven werd, dan is het ook zeker, dat hij door zijn hangen God verzoende, dat is, verzoend had tegen het ondergaan van de zon.

Is het nu zeker, dat Christus voor ons Gode een vloek was, toen Hij aan het hout hing, dan is het ook zeker, dat Hij door dat hangen aan het hout als vloek voor ons, tegen het ondergaan van de zon God verzoend heeft, want het was tegen het ondergaan van de zon, dat Hij uitriep: *Het is volbracht!*

Het is alsof men de geschiedenis van het lijden van onze Heere aan het kruis leest, als men het 22e en 23e vers van Deuteronomium 21 aandachtig nagaat.

Des Heeren dode lichaam mocht en zou niet aan het hout overnachten. Het bevel van de Heere: *Gij zult het zeker tenzelve[n] dage begraven*, is vervuld door Jozef van Arimathéa. En die aarde, die eens om onzentwil vervloekt was en die vloek gevoelde, toen de Heere aan het kruis hing, zodat zij beefde en de steenrotsen scheurden, werd toen Hij er in begraven werd, rein gemaakt en geheiligd.

Het is opmerkelijk, dat deze straft om aan een hout gehangen en zo Gode een vloek te worden, niet gelegd werd op of voltrokken aan vreemdeling. Nee, maar aan een van Abrahams zaad, een van 's Heeren volk, dus aan een Israëliet uit de Israëlieten. Het was dus een vloekdragende en vloek wegnemende straf voor en onder 's Heeren volk. Met uitsluiting bij of voor de vreemden heeft het Gode niet behaagd also Zijn rechtvaardigheid en Zijn genade te verheerlijken.

Nu is Christus een Profeet uit het midden van Zijn broederen, een Zoon van Abraham, een Israëliet uit de Israëlieten. Hij kwam in Zijn eigendom, maar de Zijnen namen Hem niet aan. Hij werd Gode een vloek voor Zijn volk, voor het volk, voor hetwelk Hij sterven wilde, dat is voor allen, die voor het zaad gerekend werden.

Dat onze dierbare Zaligmaker inderdaad Gode een vloek geworden is als hangende aan een kruis, is wel openbaar uit de verschrikkelijke angsten en smarten, die Hij aan ziel en lichaam vooral in de drie-urige duisternis geleden heeft. Zó hels en hevig zijnde, dat Hij eindelijk uitriep: *Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten!?*

Dat er in Christus geen zonde of misdaad was, belijden wij tot troost van onze ziel, maar evenzo belijden wij: *de Heere wierp onzer aller zonden op Hem!*

En zo hing Hij dan aan het hout als publiek Persoon openlijk ten toon voor hemel en aarde, voor al het volk, voor alle engelen en duivelen, beladen en belast met de zonden van het gehele uitverkorene volk. Hij werd midden uit dat volk genomen, de vloek van het gehele volk werd op Hem losgelaten. Toen Hij daar zo hing als een schouwspel of

exempel van de Goddelijke rechtvaardigheid, die in wraakdoening over het gehele volk had moeten komen, was Hij, hoewel de Vaderlijke betrekking tot de Zoon nimmer ophield, toch als Plaatsbekleder, als Zoenborg Gode een vloek, gruwel en afgrijzen. En doordat Hij als zodanig aan het hout hing en genoegdoening deed aan Gods strafeisende en wraakvorderende rechtvaardigheid, had Hij van Zijn volk de vloek af en op Zich genomen, en stilde Hij de hittigheid van 's Heeren toorn, die anders onuitblusbaar over het Israël Gods had moeten komen.

Ik meen, dat de overeenkomst te treffend is, dan dat er nog enige twijfel bij iemand, die heilbegeerig is, kan overblijven omtrent Gods oogmerk met Zijn bevel aangaande een opgehangene aan het hout.

Aan het hout, zeg ik, en het valt mij daarbij als vanzelf in, dat de hel in nijd tegen Adam hem van de boom te eten gaf, met het opzet om het daarheen te brengen, dat Adam aan die boom mocht opgehangen worden, en dat hem dat opzet ook zou gelukt zijn, zo niet Christus op Zich had genomen, om Zich in plaats van Adam aan het hout, waarvan Adam de dood at, te laten hangen, opdat Adam geen schouwspel werd voor hemel en hel; en dat hij onder de vloek niet omkwam, maar in Christus voldeed aan de Goddelijke rechtvaardigheid, om zo door Christus gezegend te zijn en eeuwig te leven.

Na het verhandelde zien wij, Geliefden, met hoeveel grond de Catechismus de gevolgtrekking maakt: *daardoor dat Christus aan het kruis gestorven is, ben ik zalig, omdat Hij de vervloeking die op mij lag, op Zich geladen heeft.* Die gevolgtrekking rust dus geheel op Gods Woord.

Wat wij dienaangaande uit Gods Woord bijgebracht en bewezen hebben, moet aan de ziel goeddoen, die voor Gods vierschaar en heilige troon verslagen en verbroken ligt. Ach, wij weten niet, wat God en Zijn Wet zegt, zolang wij niet zaligmakend onderwezen zijn. Maar als het ons door licht en overtuiging van 's Heeren Geest opengelegd wordt, wat er bij ons in hart en nieren schuilt, - en als wij zo zaligmakend van onze zonden overtuigd worden, dat wij inzien en gevoelen, hoe wij een heilig God daarmede op het hoogst vertoornen, en dat wij dus hel-, vloek- en doemwaardig zijn, - dan slaan ons de woorden als de donder door het hart: *Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven staat in het boek van de Wet, dat hij dat doe.*

Zo gevoelen wij dan, dat Gods vloek op ons ligt. Waar dan heen? Ach, wij zijn niet bij machte die vloek van ons op te heffen. Wij dragen veel meer dood en verdoemenis en benauwdheid van de hel met ons om. Het is in ons binnenste waarlijk zo, dat wij als een schouwspel voor hemel en hel al tussen hemel en aarde hangen. Wij kunnen niets doen, de schande is op ons, de toorn Gods in al die hitte gevoelen wij in ons. En als er geen uitkomst komt, blijven wij zo hangen en worden eens openbaar als zo'n schouwspel van vloek en schande. Dat is, om te vergaan, als in zulk een toestand ons de Heere God niet uit vrije genade door de hand van Zijn Geest in Christus inplant door een waarachtig geloof wat Hij werkt door Zijn Evangelie.

Maar het is die Christus, die God ons dan voorhoudt als zonder zonde en toch zonde voor ons gemaakt, als de Plaatsbekleder, als de vrijwillige en algenoegzame Zoenborg. Hij wordt aan het verslagen en beangste gemoed voorgehouden, zoals Hij daar tot een exempel en betoning van Gods rechtvaardigheid, als een schouwspel voor hemel en aarde, als een genoegdoende vloek tegen onze vloek, waarmede God ons uit kracht van Zijn heilige Wet vervloekt, aan het kruis hangt.

Daar wordt nu het zielsoog van de bekommerden geopend, om de Borg aan het kruis te zien, als een vloek, gruwel en afgrijzen Gods. Als zulk een, op Wie de Heere al onze ongerechtigheden heeft doen aanlopen. Als zulk een, Die van God zonde

gemaakt is voor Zijn volk.

Het geloofsoog wordt geopend om te zeggen: ‘U, Heere Jezus, kunt niet vervloekt zijn, geen gruwel in Gods ogen, want U bent en blijft de Gezegende van de Vader. Echter bent U daar aan het kruis Gode een vloek. Zo is het dan onze vervloeking, die U op U geladen hebt. Waar U dan onze vervloeking op U genomen hebt, hebt U ons van de vervloeking verlost.’ En dat *onze* wordt bij nadere toepassing van de Geest *mijne*. Het heet: *Hij heeft de vervloeking, die op mij lag, op Zich geladen*. De Geest geeft getuigenis, doordat Hij de ziel met die troost verruimt, dat de bekommerde zegt: ‘ik ben er zeker van.’

Waar nu de hel met nieuwe bestormingen komt om naar de grond van de zekerheid te vragen, daar zoekt de ziel die niet in zichzelf, maar het teken en de verzekering er van zoekt en vindt ze in de dood van Christus aan het kruis. Deze verzekering en waarheid is haar zo dierbaar, dat zij op de vraag: *Heeft dat iets meer in zich, dat Hij gekruist is geweest?* onmiddellijk, zonder omzien en bedenken, uit de drang van het innerlijk leven en van de inwendig daarvan ontvangen troost, antwoordt: *Ja!*

Mochten nu maar allen dit met de Catechismus kunnen zeggen: *ik ben er zeker van, dat dit zo is*. Niemand kan dit de Catechismus nazeggen, die niet bevindelijk de vloek kent. Gelukkig, die zichzelf beproeft en met geen gestolen troost daarheen loopt. Maar driewerf gelukkig, die zijn vloek bij aanvang of voortgang gevoelende, niet hier en ginds ziet, maar om geopende ogen bidt en om ontferming, genade en barmhertigheden, opdat zijn zielsoog straks onmiddellijk en blijvend gericht wordt op Christus aan het kruis, zoals Hij daar Gode een vloek is tegen onze vloek. O, hoe gevoelt hij zich bij dat gezicht en gelovige omhelzing van zulk een Plaatsbekleder en Borg gezegend voor heden, voor morgen en voor de eeuwigheid! Amen!

Nazang: Psalm 32: 1 en 6.

*Welzalig hij, wiens zonden zijn vergeven;
Die van de straf voor eeuwig is ontheven;
Wiens wanbedrijf, waardoor hij was bevlekt,
Voor 't heilig oog des Heeren is bedekt.
Welzalig is de mens, wien 't mag gebeuren,
Dat God naar recht hem niet wil schuldig keuren,
En die, in 't vroom en ongeveinsd gemoed,
Geen snood bedrog, maar blank oprechtheid voedt.*

*Rechtvaardig volk! verhef uw blijde klanken,
Verheugd in God, naar waarde nooit te danken.
Zingt vrolijk; roemt Zijn deugden 't aller tijd,
Gij, die oprecht van hart en wandel zijt!*

2. LEERREDE OVER HANDELINGEN 26 vers 18

Gehouden te Delft, in de Waals-Gereformeerde Kerk,
18 Juli 1858.

Voorzang: Ps. 130: 13.

*Uit diepten van ellenden
Roep ik, met mond en hart,
Tot U, Die heil kunt zenden,
O Heer' aanschouw mijn smart;
Wil naar mijn smeekstem horen!
Merk op mijn jammerklacht;
Verleen mij gunstig d' oren
Daar 'k in mijn druk versmacht.*

*Zo Gij in 't recht wilt treden,
O Heer' en gadeslaan
Onz' ongerechtigheden;
Ach! wie zal dan bestaan?
Maar neen, daar is vergeving
Altijd bij U geweest;
Dies wordt Gij, Heer' met beving,
Recht kinderlijk gevreesd.*

*Ik blijf de Heer verwachten;
Mijn ziel wacht ongestoord;
Ik hoop, in al mijn klachten,
Op Zijn onfeilbaar Woord.
Mijn ziel, vol angst en zorgen,
Wacht sterker op den Heer,
Dan wachters op de morgen;
De morgen, ach, wanneer?*

Mijn Geliefden!

Welk een weldaad en genade viel aan het oude Godsvolk ten deel, toen het bij hen allen licht was in hun woningen, terwijl daarbuiten over een geheel land en volk een dikke duisternis heerste. Wij lezen daarvan in het tweede Boek van Mozes, hoofdstuk 10: 21-23: "Toen zeide de Heere tot Mozes: Streck uw hand uit naar de hemel, en er zal duisternis komen over Egypteland, dat men de duisternis tasten zal. Als Mozes zijn hand uitstreckte naar de hemel, werd er een dikke duisternis in gans Egypteland, drie dagen. Zij zagen de een de ander niet, er stond ook niemand op van zijn plaats, in drie dagen. Maar bij al de kinderen Israëls was het licht in hun woningen."

Deze weldaad en genade was des te groter, omdat op dezelve na drie dagen een nacht van volkomen bevrijding van de macht van Farao, ja een triomf-uittocht volgde, waarbij niet één klauw achterbleef. Terwijl de duisternis zelf voor de Egyptenaren zo zwaar was, dat drie dagen lang de een de ander niet zag, en ook niemand vanwege de angst van zijn plaats opstond, gevolgd werd door de dood van 's lands eerstgeborenen en de ondergang van Farao en zijn heir.

Er is nog een ander licht, wat in de harten en woningen van velen gevonden wordt, wat zij als een onverdiende weldaad en genade, ja als een wonder begroeten, en dat hen daarom zo gelukkig maakt, omdat het hun een onderpand is van een wonen in het eeuwig licht, van een dag, dien zij beleven zullen, waarop geen nacht meer volgt; gelijk geschreven staat: *Aldaar zal geen nacht zijn.*

Er is ook een andere duisternis en donkerheid, welke echter niet drie dagen, maar aldoor, gehele volken en koninkrijken, gehele steden en huizen en zo veler harten bedekt. Die daarom zo treurig is, omdat zij die er zich in bevinden, óf het niet weten, óf menen, dat zij in het licht zijn, en het ook niet gewaar worden, voordat zij, de een na de ander, ongedacht in de kuil vallen van het eeuwig verderf en van het onuitblusselijk vuur.

Onder dat licht verstaan wij de zaligmakende kennis Gods in het aangezicht van Christus. Onder die duisternis de aangeboren, blindheid van alle mensen aangaande hun hoogste Goed en de zaligheid van hun ziel. Het eerste is een aanvang van het eeuwige licht, het laatste van alle rampzaligheid; het eerste een eeuwig wél, het laatste een eeuwig wee. Daar het laatste een eeuwig wee is, kunnen wij nooit genoeg waarderen de weldaad van de genade van onze Heeren Jezus Christus, dat Hij door de verkondiging van Zijn eeuwig Evangelie een helder licht laat ontsteken, opdat degenen, die blind zijn, het zien mogen; degenen, die in de duisternis zich ongelukkig gevoelen, tot het licht gebracht werden; en degenen, die in het licht zijn, bemoedigd worden, dat zij komen tot volkomen verlossing en het ontvangen van de ene weldaad voor, de andere na, door het geloof alleen.

Immers is dit de allerheiligste wil van de Heere, dat door de prediking van het Evangelie wij mensen, door het geloof in Jezus, verlost van de blindheid van de ziel, deelgenoten worden van het hemels licht; dat wij, uitgerukt zijnde uit de tirannie en heerschappij van de satan, bekeerd worden tot God. Opdat wij, begiftigd met de vrije vergeving van onze zonden, een aandeel aan de eeuwige erfenis verkrijgen onder de geheiligden van de Heere.

Het is uit kracht van die wil, dat ik in deze ure voorhoud, wat de Heere van de mens zegt, die zonder zaligmakende kennis Gods is; wat gedachten Hij aangaande die mens heeft; en wat goedertierenheden de Heere hem laat wedervaren, die Hij door de prediking van Zijn Woord tot Zijn licht en tot God brengt.

Mochten, terwijl wij u deze stukken voorhouden, velen bij Goddelijk licht dat het Woord ontsteekt, overtuigd worden van hun natuurlijke blindheid, en daarom zó zielsbenauwd worden, dat zij het zonder de Heere Jezus niet meer kunnen uithouden, en bemoedigd worden om tot Hem te lopen. Mochten zij die over donkerheid klagen, ook bemoedigd worden, om tot het waarachtige Licht te gaan. En dat zij die in het licht wandelen, daarin zulke behoefte ontwaren, om alle werken van de duisternis van harte af te leggen; mochten zij erdoor tot God gedreven worden om de goedertierenheden, die de Heere geven wil, te smaken!

Onze tekstwoorden nemen wij daartoe uit de Handelingen van de Apostelen, Hoofdstuk 26 vers 18.

Om hun ogen te openen, en hen te bekeren van de duisternis tot het licht, en van de macht van de satan tot God; opdat zij vergeving van zonden ontvangen, en een erfdeel onder de geheiligden, door het geloof in Mij. Handelingen 26 vers 18.

Tussenzang: Psalm 117.

Loof, loof de Heer, gij heidendom!

*Gij volken! prijst Zijn Naam alom!
Zijn goedheid is, in nood en dood,
Voor ons, Zijn volk, oneindig groot.
Zijn waarheid wankelt nimmermeer.
Zingt, Hallelujah! zingt Zijn eer.*

Om hun ogen te openen, en hen te bekeren van de duisternis tot het licht, en van de macht van de Satan tot God; opdat zij vergeving van de zonden ontvangen, en een erfdeel onder de geheiligden, door het geloof in Mij. Deze woorden sprak de Heere Jezus tot Saulus, toen hij zich op de weg naar Damaskus bevond, om in die stad te binden allen, die de Naam van de Heere Jezus aanriepen, en de Heere dicht voor de stad hem in genade tegenkwam, hem omschijnende met een licht, boven de glans van de zon, en hem met een stem toeroepende: *Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij? Het is u hard, tegen de prikkels de verzenen te slaan.*

Die stem van de Heere, die eens van Golgotha de voorhang in de tempel en de rotsen scheurde, verbrijzelde hier een van de hardste harten. Zijn licht maakte Saulus blind, opdat hij zijn geestelijke blindheid zou gevoelen. En toen hij zo blind daar neerlag, vernam hij deze woorden, om drie dagen daarna, nadat hij weer ziende was geworden, er onmiddellijk naar te doen.

Wij lezen deze woorden niet in het verhaal van zijn bekering, wat ons de Evangelist Lukas geeft in hoofdstuk 9. De Apostel deelt ze mee, terwijl hij om zich te verantwoorden, voor een stadhouder én een koning in banden staat. Daar was het ter plaatse. Waren er maar oren geweest om te horen, en harten om te verstaan!

Gaan wij eens de betekenis van onze tekstwoorden na uit het verhaal van hetgeen er voorviel, toen deze meegedeeld werden.

Verplaatsen wij ons met onze gedachten in de stad Caesarea aan de Middellandse Zee. Hoe schoon is zij daar gelegen! Welk een havendam, hier gelegd op twintig vademen diepte, een wonder der wereld, een werkstuk uit stenen van vijftig voet lengte, naar het plan van de weelderige Herodes, volkomen veilig tegen elke storm! Hoe wemelt het hier van schepen van allerlei natiën, duizenden zijn hier bezig op de kaden om te lossen en te bevrachten. Welk een stad! Nog geheel nieuw, alle openbare gebouwen niet alleen, maar ook alle particuliere woningen van marmer. Welk een weelde en welvaart! Syriërs, Grieken en Joden, Egyptenaren en bewoners van de eilanden, alles jaagt hier naar genot en winst. Hier houdt de machtige en gevreesde Romeinse stadhouder zijn hof. En zie, hoe het wemelt en woelt op de straten!

Koning Agrippa is in de stad en met hem zijn zuster, de beruchte Bernice, die met hem in bloedschande leeft. Staatsiekoets op staatsiekoets rijdt voor het paleis van de stadhouders voor. Gaan wij ook in de hofzaal! Zij zijn hier allen vergaderd: de stadhouder, de koning en koningin, de rijksgroten, raadsheren en ridders, en de rijkdom van de stad, gezeten op tronen.

En een keldertrap op, en door een zijdeur wordt een man binnengelaten, niet groot van statur, vermagerd door een tweejarige gevangenschap, met ingevallen wangen, vorstelijk van blik, ... op die man zijn aller ogen gevestigd. Hij, hoewel geklonken aan een keten, onbedwongen in de ziel en in zijn houding, spreekt. Hij spreekt deze woorden, en onweerstaanbaar in de macht van de prediking slaat hij stadhouder en koning in boeien.

Ach, welk een duisternis op de schepen, op de kaden, in de straten! En doorzie onze hofzaal, welk een glans en pracht en rijkdom; welke talenten! Maar, daarachter de dood en de hel, dikke duisternis! En die man in banden staat alleen in het licht. Alleen

in zijn ziel is licht en vrede.

"Gij raast", roept de een; en de ander star en hoofs: "Gij beweegt mij bijna een Christen te worden!" En Paulus: "Ik spreek woorden van waarheid en van een gezond verstand." Nog eens: "Ik wenste wel van God, dat, én bijna en geheel, niet alleen gij, maar ook allen, die mij heden horen, zodanige werden, gelijk als ik ben, uitgenomen deze banden".

Zo was in die hofzaal niemand zoals Paulus, niemand die de ogen opengegaan waren. Allen bevonden zich in de duisternis en in de macht van de satan en, hoewel geschud en geschokt in hun geweten, elk ging in zijn staatsiekoets weer tot het zijne. Paulus werd weer in de gevangenis geleid.

Waren er in de stad, die gelijk Paulus waren? Twintig jaren vroeger leefde daar de hoofdman Cornelius, die er met zoveel van zijn maagschap en bijzondere vrienden tot het licht bekeerd werden. Misschien was die nog in leven, of althans leefden er nog velen van, op wie toen de Heilige Geest gevallen was. Ook woonde er Filippus de Evangelist met zijn vier dochters, maagden, die allen profeteerden. Ook de Profeet Agabus en andere heiligen van de Heere, die, dikwerf voorbij de gevangenis komende, waarin de Apostel van de Heere lag, geen andere troost wisten dan deze: *Verblijd u niet over mij, o mijn vijandin! Wanneer ik in duisternis zal gezeten zijn, zal mij de Heere een Licht zijn.* (Micha 7: 8.)

Wij zagen in Caesarea, wat duisternis is en wat licht is. Wij bemerkten, wat het geweld van de satan is, en wat het is God tot zijn deel te hebben. Wij konden wel denken, wat eindelijk het lot moest worden van hoog en laag, die in de duisternis bleven. Wij hebben niet veel begrip nodig om te zien, wat licht er in Paulus' ziel en in zijn gevangenis straalde, wat licht er bij de heiligen, die er bovendien in Caesarea waren, en in hun woningen was, en waar hen dat heen gebracht heeft.

En nu de tekstwoorden zelf.

Wij vernemen hier woorden, niet zomaar van een, van hoger licht en genade afhankelijke Profeet of Apostel; - hoewel wij ons aan die behoren te onderwerpen in hetgeen zij van de mens zeggen, die zonder zaligmakende kennis Gods is, - maar vooral moet alle tegenspraak ophouden, waar wij Hem horen, Die alleen kan zeggen: *Ik ben de Weg en de Waarheid en het Leven. Ik ben het Licht der wereld.* De Heere Jezus Zelf spreekt. Wat Hij zegt, zegt Hij (volgens het voorafgaande vers) van het Joodse volk en van de Heidenen, dat is, van alle overige volken. Dus, dit zijn alle mensen. Wij mensen zijn daarin van de dieren onderscheiden, dat wij redelijke wezens zijn, begaafd met verstand en wil. De mens omvat en doorklieft met zijn verstand het hoogste en het diepste. Wie kan de grenzen aanwijzen van zijn begrip, of het vermogen schatten van zijn wijsheid? En wat vermag niet de kracht van Zijn wil? Met Zijn wil maakt hij bergen vlak en zeeën droog. En of het wel waar is, dat Hij in dezen afhankelijk is van hoger wijsheid en wil, laat ons van de mens niets beweren wat de lof van zijn Maker verkleint.

Maar van dezelfde mens zegt de Heere Jezus het volgende:

(1) 'De mens, wie hij ook zij, kan, wat zijn zaligheid en de kennis van God aangaat, niet zien.' Zijn ogen zijn gesloten door blindheid, hij zit in de duisternis. Dat is in de volslagenste onwetendheid omtrent het licht, omtrent de kennis van de zaligheid. Hij is van die kennis verwijderd als door een wijde kloof. Hij kan en zal zich ook tot het licht niet wenden, omdat hij er geen begrip van heeft. Hij heeft dus bij alle verstand, wijsheid en begrip in het natuurlijke, volstrekt geen verstand, wijsheid of begrip omtrent zijn wezenlijk geluk. Hij kan bijgevolg met zijn verstand niets vatten dan wat aards of duivels is.

(2) Verder: de mens, wie hij ook zij, kan wat zijn zaligheid, wat God zijn hoogste Goed aangaat, met al zijn wilskracht niets willen. Hij heeft geen wil, die iets uitrichten kan, hij is in de macht van de satan, dus in geen geval vrij om te kiezen. Maar hij is een slaaf, lijfeigene en gebondene van de satan, die hem vasthoudt in zijn wil, en als satan hem ook opzet in vijandschap tegen God, zodat hij zich tot God niet wenden kan en ook niet wenden wil. Hij heeft dus bij alle wil en wilskrachten in het natuurlijke, volstrekt geen wil tot Gods wil; en kan die niet willen.

Elk mens, hij zij wie hij zij, moet eerst geopende ogen ontvangen om te zien, dat hij niet ziet, om te zien, dat hij zich in de duisternis en in de onzaligste onwetendheid bevindt aangaande de kennis van God en zijner zielszaligheid. Uit die duisternis kan hij, al heeft hij geopende ogen ontvangen, niet uitkomen. Hij weet nog niets van het licht, en moet door des Heeren Woord en Geest tot het licht gebracht worden.

Als hij tot het licht gebracht wordt, dan begint hij God te zien, maar bij wordt nu eerst zijn onwil en zijn onmacht, zijn volslagen machteloosheid gewaar. Hij ziet zich in satans macht, banden en boeien, en kan er niet uit. De vijandschap tegen vrije genade moet in hem gebroken worden. Een ander dan hijzelf moet hem vrijmaken van satans boeien, en hem tot God brengen. Elk mens, hij zij wie hij zij, die niet van de duisternis tot het licht, van de macht van de satan tot God bekeerd is, heeft geen vergeving van zonden. Nee, maar zijn zonde en schuld liggen voor zijn eigen rekening; hij zie hoe hij genoegdoening en betaling bringe. Hij heeft geen erfdeel met degenen, die zalig worden. Er is voor hem niet aan te denken, dat hij in de hemel zal komen, waar God woont. Veelmeer kan hij er van verzekerd zijn, dat zijn deel zal wezen eeuwige rampzaligheid met de satan in de eeuwige duisternis.

Niet daardoor dat men geopende ogen ontvangt, tot het licht komt, of tot God bekeerd wordt, komt de vergeving van de zonden, het eeuwig erfdeel onder alle geheiligden van de Heere Jezus. Vergeving van zonden en het erfdeel komt van God, de bekering is het gebracht-worden tot God. Als men tot God gebracht is, dan is de vergeving van zonden en het erfdeel een geschenk van vrije goedheid, dat wordt door ons komen tot God niet verdiend. Ook daardoor niet, dat wij de duisternis verlaten en aan satan de dienst opzeggen.

Er is hier geen sprake van zelfbekering, van het zich vormen naar een beter godsdienstig model, van het uitoefenen van godsdienstige plichten of wetten en regels die de mens zichzelf oplegt. Maar er is hiervan sprake, dat een mens door de dienst van een Ander, Die de Heere zendt, krachtadig bekeerd wordt tegen 's mensen natuurlijk verstand en aangeboren vijandschap en onwil in.

Het Woord van het Evangelie doet het, wat een zondaar, - hoewel van de Heere begenadigd en gezonden, - zijn medezondaren verkondigt. Dat Woord, dat niet ledig terugkeert tot de Heere, maar uitwerkt waartoe Hij het zendt. Als de Heere en Zijn Geest zendt, dan opent de Heere, - dat is de Heilige Geest, blazende waar Hij wil, - het hart, dat acht gegeven wordt op hetgeen door de mond van de dienaar verkondigd wordt. Opening van ogen, licht en bekering verheerlijken de mens niet, maar maken hem ootmoedig; hij leert zijn blindheid, zijn onmacht en zijn onwil, dat hij uit zichzelf nooit zou gekomen zijn. Hij leert Gods vrije ontferming roemen en prijzen, en God op het hoogst verheffen.

(3) Verder zegt de Heere van de mens, dat hij bij God geen vergeving van zonden, geen erfdeel van de zaligheid, geen heiligheid, geen eeuwig wonen onder de geheiligden van de Heere vindt, dan door het geloof in de Heere.

Wie dus tot God bekeerd wordt, vindt als eeuwige oorzaak van zijn vrije rechtvaardigmaking, de onverdiende goedheid, zuivere liefde Gods, eeuwige ontferming, als verdienende oorzaak; de Heere Jezus en Zijn genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid. Als een goddeloze ontvangt hij de gave van de rechtvaardiging. De Geest, die hem door het Evangelie tot God gebracht heeft, wordt in hem een Geest van gebed en van het geloof, om op des Heeren Woord te pleiten. Hij ontsteekt kennis Gods in het aangezicht van Jezus Christus, geeft vertrouwen, hetwelk alleen berust op het Offer van de Heere Jezus aan het kruis. Hij zet de ziel zo in Christus over, en eigent de mens alle weldaden van Christus, de beloften en het beloofde toe. Dat is het wat de Heere Jezus zegt: *door het geloof in Mij*; dus door niets anders.

Wat gedachten de Heere Jezus van die mens denkt, die zo blind en zo goddeloos, zo zonder licht en zonder verstand in de wereld is, is uit Zijn wilsverklaring duidelijk. Als Hij tot Saul zegt: "Ik zal u verlossen van dat volk (dat is het Joodse volk) en van de heidenen", dan zegt immers de Heere, dat Hij van de mens slechts vervolging, dwaasheid en tegenstand verwacht. Maar terwijl Hij daarbij voegt "tot welke Ik u nu zend, om hun ogen te openen", dan heeft Hij immers andere gedachten dan de mens heeft. Hij heeft dus gedachten van vrede over een blinde, weerbarstige en Hem vijandige mens. Gedachten om hem terug te halen in 's Vaders huis en hem voor tijd en eeuwigheid gelukkig te maken met een geluk, dat de mens tot dusverre nóch kent nóch wil. O, hoe zeer geldt in dit opzicht, wat de Heere zegt door de mond van de Profeet Jesaja: *Zoekt de Heere, terwijl Hij te vinden is, roept Hem aan, terwijl Hij nabij is. De goddelooze verlate zijn weg*, enz. (Jes. 55: 11).

Wij hebben het uit de tekstwoorden zelf ontvouwd, wat de Heere Jezus, de waarachtige Getuige, zegt van de mens, die zonder zaligmakende kennis en dus zonder God in de wereld is. Wij hebben tevens aangestipt, welke gedachten de Heere van die mens denkt. Wij tonen nog graag even aan, dat de Heere hetzelfde in andere teksten zegt en door Zijn Profeten en Apostelen laat vernemen.

Betreffende de natuurlijke blindheid zegt de Heere: "Zolang Ik in de wereld ben, ben Ik het Licht van de wereld. Ik ben tot een oordeel in deze wereld gekomen, opdat degenen, die niet zien, zien mogen, en die zien, blind worden" (Joh. 9). En hoofdstuk 3: "Dit is het oordeel, dat het Licht in de wereld gekomen is, en de mensen hebben de duisternis liever gehad dan het Licht," enz. Hoe het een werk van de Heere alleen is, verstand, kennis en oordeel te verlichten, en dat er anders geen kennis Gods en van Christus is, vinden wij gestaafd door wat wij elders van de Heere horen: "Uit des mensen hart komt voort... onverstand; enz. En: "O onverstandigen en tragen van hart, om te geloven al hetgeen de Profeten gesproken hebben. Toen opende Hij hun verstand, opdat zij de Schriften verstonden. (Lukas 24). "Verstaat gij ook wat u leest?", vroegde Filippus aan de Moorman. "Hoe zou ik", antwoordde hij, "als mij niet iemand onderricht?" Uit de natuurlijke blindheid en onwetendheid, dat is, uit de duisternis, komt niemand uit zichzelf terecht. Daarom lezen wij Lukas 19: 42: "Maar nu is het voor uw ogen verborgen." Het hangt hier alles af van het vrij welbehagen. Daarom vinden wij het oordeel: "Hij heeft hun mogen verblind en hun hart verhard, opdat zij met de ogen niet zien." (Joh. 12: 40.) Daarentegen luidt de smeekbede: "Verlicht mijn ogen, dat ik aanschouw de wonderen Uwer Wet." (Psalm 119: 9) En het is het gebed voor de Gemeente *om verlichte ogen van verstand*. (Efeze 1: 18.) En het is des Heeren raad en bevel: "Zalf uw ogen met ogenzalf, opdat gij zien moogt." (Openb. 3: 18.) Van 's mensen volslagen blindheid in het geestelijke, getuigt ook de

Apostel Paulus: "De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn; want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden." (1 Cor. 2: 14.) Van de krachtadige bekering van de duisternis tot het licht schrijft de Apostel Petrus: "Die u geroepen heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht." En: "Gij waart eertijds als dwalende schapen, maar gij zijt nu bekeerd tot de Herder en Opziener uwer zielen." (1 Petrus 2: 9 en 25) En de Apostel Paulus: "Eertijds waart gij duisternis, maar nu zijt gij licht in de Heere; wandelt als kinderen van het licht." (Eféze 5: 8) En nog eens: "Dankzeggende God en de Vader; die ons getrokken heeft uit de macht van de duisternis, en ons overgezet heeft in het Koninkrijk van de Zoon Zijner liefde."

Betreffende 's mensen gebondenheid in de macht van de duivel, vernemen wij de woorden van de Heere: "Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader, die Mij gezonden heeft, hem trekke. Gij wilt tot Mij niet komen. Gij zijt uit de vader de duivel. Indien de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zo zult gij waarlijk vrij zijn. Daarna komt de Satan en neemt terstond het woord uit hun harten weg." En dergelijke waarheden meer.

De Apostel Paulus schrijft aan Timotheüs (2 Tim. 2: 25, 26): "Met zachtmoedigheid onderwijzende degenen, die tegenstaan, of hun God te eniger tijd bekering gawe tot erkenning van de waarheid, en zij wederom ontwaken mochten uit de strik van de duivel, onder welken zij gevangen waren tot Zijn wil." En aan de Romeinen (hoofdstuk 8): "Het bedenken van het vlees is vijandschap tegen God, want het onderwerpt zich aan de Wet Gods niet; want het kan ook niet." En aan de Efeziërs, hoofdstuk 2, schrijft hij *van de geest, die nu werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid*. En aan de Korinthiërs (2 Kor. 4: 36): "Is ons Evangelie bedekt, zo is het bedekt in degenen, die verloren gaan; in welke de God dezer eeuw de zinnen verblind heeft, namelijk van de ongelovigen, opdat hen niet bestrale de verlichting van het Evangelie van de heerlijkheid van Christus, Die het Beeld Gods is. Want wij prediken niet onszelf, maar Christus Jezus, de Heere; en onszelf, dat wij uw dienaars zijn om Jezus' wil, Want God, die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is Degene, die in onze harten geschenen heeft, om te geven verlichting in de kennis van de heerlijkheid Gods, in het aangezicht van Jezus Christus."

Wat de gedachten van de Heere aangaan omtrent de blinde mens, kunnen wij verstaan uit hetgeen wij lezen Lukas 1: 76-80. "Het volk, dat in duisternis zat, heeft een groot licht gezien; en dengenen, die zaten in het land en schaduwen van de dood, dezelve is een Licht opgegaan." (Matth. 4: 16) En andermaal: "Om de gevangenen te prediken loslating, en de blinden het gezicht, om de verslagenen heen te zenden in vrijheid." (Lukas 4: 19)

Van de verlossing en het erfdeel schrijft ook Paulus (Col. 1: 14): "In Denwelken wij de verlossing hebben door Zijn bloed, namelijk de vergeving van de zonden." En (Titus 3: 37): "Want ook wij waren eertijds onwijs, ongehoorzaam, dwalende, menigerlei begeerlijkheden en wellusten dienende, in boosheid en nijdigheid levende, hatelijk zijnde, en elkaar hatende. Maar wanneer de goedertierenheid van God, onze Zaligmaker, en Zijn liefde tot de mensen verschenen is, heeft Hij ons zalig gemaakt, niet uit de werken van de rechtvaardigheid, die wij gedaan hadden, maar naar Zijn barmhartigheid, door het bad van de wedergeboorte en vernieuwing van de Heilige Geest, Dewelke Hij over ons rijkelijk heeft uitgegoten door Jezus Christus, onze Zaligmaker; opdat wij, gerechtvaardigd zijnde door Zijn genade, erfgenamen zouden worden naar de hoop van het eeuwige leven."

De verklaring van de Heere Jezus in de woorden van onze overdenking, en zoveel

andere getuigenissen van de Heilige Schrift moesten de mens genoegzaam wezen, om de waan aangaande zijn verstand en zijn wil in de kennis van God en Zijn zaligheid af te leggen, alsof hij niet zó blind is, dat hij dit alles niet ziet; en zó doof, dat hij er niets van hoort. Intussen staat het vast dat, indien een mens niet wedergeboren wordt, hij het Koninkrijk Gods niet zien kan. Heeft de mens nog verstand en wil, zo is dit genoegzaam om zijn verdoemenis te verzwaren. Maar de waan, dat hij er wat mee vermag, om God te kennen en tot God te komen, zal hij moeten afleggen voor 's Heeren Woord: "Ik dank U, Vader, Heere van de hemel en van de aarde, dat Gij deze dingen de wijzen en verstandigen hebt verborgen, en hebt dezelve de kinderkens geopenbaard. Ja, Vader also is geweest het welbehagen voor U. Alle dingen zijn Mij overgegeven van Mijn Vader, en niemand kent de Zoon dan de Vader, noch iemand kent de Vader dan de Zoon, en dien het de Zoon wil openbaren." Matthéüs 11.

Zijn niet alle mensen zonder Christus, dat grote Licht, blind, als het van Christus heet: "Hij is het Licht, dat een iegelijk mens verlicht, komende in de wereld?" Wat kan de mens met zijn wil, als het heet: "Het Licht schijnt in de duisternis, maar de duisternis heeft Hetzelve niet begrepen?"

Waarlijk, indien de Heidenen *verstand* gehad hadden, het was niet van hen waar geworden: "Zich uitgevende voor wijzen zijn zij dwaas geworden, en hebben de heerlijkheid van de onverganke-lijke God veranderd in de gelijkenis van een beeld van een verderfelijk mens." Werkelijk, indien zij een *vrije wil* hadden gehad, zij hadden zich niet overgegeven om hun eigen lichamen te schenden met zichzelf, en het natuurlijk gebruik van het lichaam te veranderen in een gebruik tegen natuur. "Ik betuig het in de Heere, schrijft Paulus, de Heidenen wandelen in de ijdelheid huns gemoeds, verduisterd in het verstand, vervreemd zijnde van het leven Gods door de onwetendheid, die in hen is, door de verharding hunner harten; die ongevoelig geworden zijnde, zichzelf hebben overgegeven tot ontucht om alle onreinheid gierig te bedrijven."

Van de Joden en van alle rechtvaardigen door werken van wet heet het tot op de huidige dag: 'Wanneer Mozes gelezen wordt, ligt een deksel op hun hart. Niemand van de oversten van de wereld heeft Gods wijsheid gekend; want indien zij die gekend hadden, zij zouden de Heere van heerlijkheid niet gekruist hebben. Dat is de 'wijsheid' van de wereld, dat zij door haar wijsheid God niet gekend heeft. En heeft niet God de wijsheid dezer wereld dwaas gemaakt? Zo is het dwaze Gods wijzer dan de mensen, en het zwakke Gods sterker dan de mensen, en blijft Christus alleen van de uitverkorenen Wijsheid.'

Of aanzie de Joden en hun godsdienst, welk een onverstand, terwijl zij het Evangelie kunnen kennen! En welk een onwil, welk een gebondenheid onder de macht van de satan! Zij willen geen vergeving van zonden in het bloed van Jezus van Nazareth, en wat goeds Hij ook gedaan heeft, en wat wonderen er ook op Golgotha gebeurden, zij vervloeken de Naam, waarin alleen hun zaligheid is.

Of aanzie de heidenen, hun knielen voor de stomme afgoden. Het heidens Rome hield en houdt evenals heel de heidenwereld met verstand en wil zich ver van de banier van het Kruis.

En aanzie ons eigen volk, die de Sabbat van de Heere in alle brooddronkenheid en losgelatenheid schendt, waar de Wet van de Heere bij hoog en laag met voeten getreden wordt. Verstand en wil ontdekt u er meer dan bij enig ander volk van de aarde, maar wat aangaat de kennis van de zaligheid, wat betreft het eren en het doen van de wil Gods, hoe waar is het van ons volk: "Een os kent zijn bezitter, en een ezel de kribbe zijns heren; maar Israël heeft geen kennis, Mijn volk verstaat niet." (Jesaja

1: 3)

En aanzie eindelijk een iegelijk zichzelf, wat belijdt hij, als zijn ogen zijn opengedaan? "Wij dwaalden allen als schapen, een iegelijk keerde zich naar zijn weg." Ontdoe u eens zelf van de banden en boeien van de zonde en van de vijandschap tegen God, als u dat graag wil. Zie eens, of u wat ziet, als u zien mocht en geen licht hebt.

Ach, sedert de duivel onze eerste ouders had wijsgemaakt, dat hun ogen zouden opengaan, - dat zij zouden wezen als God, en weten wat goed en kwaad is, - wat al onverstand en boosheid bij de beste, bij de edelste, bij de wijste, bij de sterkste in wilskracht, in betrekking tot God, tot Christus, tot de eigen ziel zaligheid! "Uw wijsheid en wetenschap heeft u afkerig gemaakt," heet het tot het Babel aller eeuwen. (Jes. 47: 10.)

"Ik zie het betere en keur het goed, maar kies wat slecht is" is een bekende spreuk. De wijste van de koningen strekt ten bewijze, wat er zelfs van de wijsheid van bekeerden wordt, als God hen alleen laat gaan. Hij sloot daarom, door schade en schande geleerd, zijn Wijsheidsboek met deze verklaring: "Ik ben onvernuftiger dan iemand, en ik heb geen mensenverstand; en ik heb geen wijsheid geleerd, noch de wetenschap van de heiligen gekend." Daarom ook de Apostel, - die boven zijn tijdgenoten in wijsheid en in geleerdheid uitblonk, die onderwezen was aan de voeten van Gamaliël, nadat hij geleerd had, hoe een mens met al zijn verstand Christus haat en met al zijn wil slechts ter dood toe vervolgen kan, hetgeen alleen zijn geluk uitmaakt, - na zijn bekering van niets wilde weten dan van Christus, Gods wijsheid en Gods kracht. Die ons tot wijsheid gegeven is, opdat wij in Christus alleen gerechtigheid hebben en sterkte.

Zo blijft dan die waarheid staan: "Zij zullen allen van God geleerd zijn; een iegelijk dan, die het van de Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Mij." (Joh. 6: 45.) Zo blijft dan ook die verbondsbelofte vast: "Zij zullen Mij allen kennen, van hun kleinste af tot hun grootste toe, spreekt de Heere: want Ik zal hun ongerechtigheid vergeven, en hun zonden niet meer gedenken." (Jer. 31: 34.)

Omdat wij vernomen hebben, mijn Geliefden, dat wij zonder verlichting van de ogen, zoals de Heere die geeft door Zijn Woord en Geest, blind zijn, laat ons dan bij aanvang of voortgang vóór alle dingen tot de enige Arts ons begeven, om in Zijn Evangelie de verlichting van ogen te bekomen, opdat wij waarachtige bekering mogen ontvangen. Nemen wij de genade en weldaad van de Heere ter harte, dat Hij ons Zijn Evangelie geeft, dat wij Zijn Woord hebben. Leren wij bij die enige Bron van kennis te blijven: opening van de ogen komt van de Heere uit Zijn Woord; in ons is het licht niet. Zien wij heden niet, morgen gaan wellicht de ogen open. Het hangt hier alles af van Zijn vrije goedheid.

Maar u verneemt het uit Zijn woorden, hoe de Heere die bij ons, onwaardigen, verheerlijken wil. Immers wil Hij de ogen openen, anders zendt Hij Zijn Woord niet. Dat bij ons het gebed zij: "*Heere Jezus, Gij Zone Davids, ontferm U over mij blinde; ontferm U over ons!*" Dan zal Hij wel Zijn "Effatha" doen horen, zodat wij zeggen, al was het ook slijk, dat Hij ons op de ogen deed: 'ik waste mij, en ik zag; en één ding weet ik, dat ik blind was, maar nu zie ik.' En: 'o Heere, zeker ik ben Uw knecht, ik ben de zoon Uwer dienstmaagd. Gij hebt mijn banden losgemaakt'.

Zeker, Hij Die de kromgebogen vrouw, die achttien jaren lang van de Satan gebonden was, eerst *een dochter Abrahams* noemde en haar daarna recht op deed gaan, is altijd gewillig, gebonden los te maken en hen tot Zijn Vader te geleiden door Zijn Woord, als wij tot Hem op schreeuwen, waar de banden ons knellen.

Tot besturing van deze en gene merk ik graag op, dat de Heere de ogen niet opent, om in de duisternis te laten zitten, maar opdat wij onze duisternis zien en verlangen naar het licht. Hier geldt de vraag: "Waaruit kent gij uw ellendigheid?" En het antwoord is: "Uit de Wet Gods".

Dáár zijn de ogen niet recht opengegaan en is de bekering vals, waar men dadelijk licht ziet. Bij ware bekering gaat het naar de woorden, die wij overwogen hebben. Eerst worden de ogen opengedaan, dan ziet men geen licht, maar dit ziet en erkent de bedroefde van geest, dat hij in de duisternis zit. Daar moet hij uit, hij kan het er niet in uithouden, hij moet wat anders hebben. Maar wat dat is, daarvan heeft hij geen begrip. Wat licht is, weet hij niet, al heeft hij het zijn leven lang uit de Catechismus geleerd. Het licht komt hem van uit de verte of van nabij tegen, zodat hij het begint te zien maar tot het Licht te komen, is hem onmogelijk. Hij vreest de afgronden, vertrouwt de weg niet, hij moet er gebracht worden. De duisternis heeft allerlei dwaallicht.

Maar als hij tot het licht gebracht is, dan moet hij meer hebben, hij moet Hem hebben, Die in dat licht woont. Hij moet een verzoend God voor zijn hart hebben. Alleen God, het hoogste Goed, niet het licht, kan hem tevreden stellen. Ongelukkig hij, die zich met het licht alleen tevreden stelt, en waant er nu te zijn! Maar nu tot God te komen, het is hem ondoenlijk. Als hij wil kan hij niet, als hij kan wil hij niet. Hij gevoelt de banden van de satan, die hem weerstreeft, nu eerst recht. Hij kan er zich niet van ontdoen. O, welk een strijd is in een arm hart tegen vrije genade, tegen een geheel doodvallen met al zijn doen voor de voeten van soevereine genade! Welk een strijd tegen een geheel en zuiver zich werpen zoals men is, op de enige grond van behoud! De mens, hij kan niet tot God komen, hij moet tot Hem gebracht worden.

Maar wat, zegt de Heere, is het dat wij ontvangen, als wij tot God gebracht zijn? O, geheel wat anders ontvangen wij daar, dan wij vermoedden. Wij hadden het vonnis van de dood al ondertekend, meenden te moeten sterven; meenden, wij zouden voor Zijn voeten doodgeslagen worden, ... en zie, zingen mogen wij: *Wij hebben de eeuwige dood verdiend en ontvangen het eeuwige leven.*

Zo leert men God eerst recht kennen daarin, dat Hij ons de zonden vergeeft. Niet alleen vergeeft Hij de zonden, maar Hij doet veel meer, Hij geeft ook het recht op het eeuwige leven onder alle Zijn geheiligden, geheiligden door Zijn bloed en Zijn Geest. Maar op welke grond vergeeft God de zonden?

Op grond van de eeuwiggeldende genoegdoening van onze Heere Jezus Christus.

Hoe komen wij echter daaraan?

Eerst tot God gebracht, en dan, zegt de Heere, zullen wij dat alles ontvangen. Het wordt niet verdiend, zelfs niet door één zucht of traan.

Verdiend het geloof dan niets, het geloof in de Heere Jezus?

Nee! De Heere Jezus heeft het alleen, verdiend door Zijn volmaakte gehoorzaamheid. Het geloof is de hand, die ontvangt wat van Godswege toegerekend en geschonken wordt, namelijk de volkomen gerechtigheid en heiligheid van Christus.

Maar zo het slechts de hand is, waarom hangt de Heere Jezus dan alles daaraan?

Daarom, om ons in Zijn bloed een vaste grond te geven van hetgeen wij van God hopen, al is het tegen hope. En om ons in Zijn volmaakte offerande alleen te doen berusten met afzien van alle werk, wijsheid, kracht en gerechtigheid van het vlees. God wil, dat wij voor Zijn rechterstoel de Naam Jezus oproepen, en met dat vlekkeloze en onschuldige Lam tevreden zijn voor onze consciëntie. Als Hij dat in ons heeft en ziet, dan spreekt Hij ons als Rechter vrij, eens voor altijd, en zo dikwerf als wij komen om genade in de nood van onze ziel. Maar de Heere Jezus belooft geen genade, die met dit leven zou ophouden. Waar zich genade verheerlijkt, daar wordt de mens in Christus als kind aangenomen, om des enige Zoon Gods wil. En is hij een kind, dan is

hij ook een erfgenaam en staat in het nieuwe Testament van onze Heere Jezus Christus.

Het is op die grond, dat ook de Heidelbergse Catechismus vraagt: "Wat baat het u nu, dat u dit alles gelooft!"

Antwoord: *Dat ik in Christus voor God rechtvaardig ben en een erfgenaam van het eeuwig leven.* (Erfgenaam, adoptionis iure.)

Daar wij nu de wil van de Heere vernomen hebben, vermanen en bidden wij allen, die aan God en deze dingen geen kennis hebben, dat zij eens stilstaan op hun weg, en zichzelf deze dingen voorhouden. Dat zij bij zichzelf dit besluit opmaken: 'ik ben blind, want ik heb geen geloof in de Heere Jezus. Het is dus bij mij alles, zoals in die gehele wereld, óf ongeloof óf bijgeloof. Ik zit in de duisternis, want ik heb geen geloof. Immers verlicht alleen het geloof in de Heere Jezus; wat doe ik met mijn verstand zonder geloof, met mijn wil, daar ik niet tot God gebracht ben? Zonder geloof heb ik geen vergeving van zonden, maar als ik sterf, heb ik niets meer, geen wereld en geen God, en ben dus eeuwig verloren, als het niet anders met mij wordt.'

Mochten zulke overleggingen eens tot dat opmerken brengen van wat de Heere in onze tekstwoorden zegt, dat allen, die mij horen en wel weten, dat zij blind zijn, door genade gedreven worden, om bij de Heere te bedelen om geopende ogen en redding van lichaam en ziel. Ach, wie in de duisternis wandelt, weet niet, waar hij heengaat.

Dengenen, die zeggen: "wij hebben kennis aan deze dingen", roep ik toe: "De nacht is voorbijgegaan, de dag is nabij gekomen. Laat ons dan afleggen de werken van de duisternis, en aandoen de wapenen van het licht. Laat ons, als in de dag, eerlijk wandelen, niet in brasserijen en dronkenschappen, niet in slaapkamers en ontuchtigheden, niet in twist en nijdigheid. Maar doet aan de Heere Jezus Christus, en verzorgt het vlees niet tot begeerlijkheden." (Rom. 13: 12-14.) "Zalig zijn de armen van geest, want hunner is het Koninkrijk der hemelen."

Mijn Geliefden!

Terwijl wij eindigen, en de woorden van de Heere Jezus vernomen hebben, begeven wij ons andermaal in onze gedachten naar Caesarea. De koning heeft het woord van de Heere gehoord, hij is getroffen. Als man van de wereld wil hij het niet weten, hij wenkt, staat op; en zijn rijksgroten, al die scherpe vernuften met hem: .... "Deze mens kon losgelaten worden, indien hij zich niet op de keizer had beroepen", zegt hij terzijde tot de stadhouder. En Paulus werd weer in de gevangenis geleid. En koning en Bernice en stadhouder en rijksgroten, iedereen keert terug tot het zijne.

Welk een gewoel op de havendam en op de kaden! Syriërs en Grieken, en die van Egypte, van Italië en andere landen en eilanden, in hun bonte dracht, denken aan niets anders dan aan winst en genot!

In de haven ligt een schip naar Adrametum; daarin begeven zich veel reizigers. Daar komen enige aan in boeien, begeleid van krijgsknechten. Onder die gevangenen is er een, die onopgemerkt ook ter sloop gebracht wordt. Enkele mensen, mannen en vrouwen in eenvoudige kleding, hebben een hartelijk afscheid van hem genomen en keren zielsbedroefd terug. Het schip gaat in zee; men staart het na; een witte punt op het blauwe water nog, en ... die punt wordt ook niet meer gezien. Paulus is weg.

Sla nog een blik op de marmeren colonnades, zuilen, amfitheaters en trotse gebouwen van de stad. De heidenen hebben niet gehoord; de Joden hebben niet gehoord; zij hebben zich bekommerd over Jeruzalem en tempel, wet en gebruiken, maar niet om hun eigen ziel. Paulus heeft gesproken, op zijn woorden is niet gelet.

En wat zal nu blijven, het Woord van de Heere Jezus of Joodse eigengerechtigheid en Griekse wijsheid? Het Woord van de Heere of de marmeren stad met die wondere havendam, weelde en welvaart?

Wacht vier jaar! ... Twintig duizend Joden, mannen, vrouwen en kinderen liggen in die stad verslagen in hun bloed!

Wacht nog enkele jaren. ... De woelige kaden van de trotse stad zijn geheel leeg, geen schip daar meer, de colonnades, zuilen en marmeren gebouwen liggen vergruisd tot puin.

Welgelukzalig hij, die niet aanziet wat hij ziet! Maar die door genade Hem liefheeft, Die hij niet ziet. Hij wandelt met alle kinderen des lichts in het licht van 's Heeren aangezicht. Hoe donker het om hem heen is, hij gelovende, dat de Heere Jezus alleen waarachtig en alleen een groot Koning is, houdt zich aan Zijn Woord. Omtrent de avond zal het licht zijn, als de goddelozen zwijgen moeten in de duisternis! Amen.

Nazang: Psalm 119: 65, 66.

*Hoe wonderbaar is Uw getuigenis!
Dies zal mijn ziel die ook getrouw bewaren;
Want d' op'ning van Uw woorden zal gewis,
Gelijk een licht, het donker op doen klaren.
Zij geeft verstand aan slechten, wien 't gemis
Van zulk een glans een eeuw'gen nacht zou baren.*

3. LEERREDE OVER 2 Koningen 22 en 23 vers 1-3.

Gehouden te Delft, in de Waalse Kerk,
de 28^e Juni 1868, 's avonds.

Voorzang: Psalm 51: 8, 9.

*Heer' open Gij mijn lippen door Uw kracht,
Zo zal mijn mond Uw lof gestaâg vermelden.
Geen offer kan voor mijne zonden gelden;
Behaagd U dat, straks wierd het U geslacht.
Indien Gij lust in brandend off'ren hadt,
Dan wierd het vuur door mij gewis ontstoken;
Ik spaarde dan noch zorg, noch vlijt, noch schat,
Maar zou 't altaar van offervee doen ronken.*

*Gods offers zijn een gans verbroken geest,
Door schuldbesef getroffen en verslagen.
Dit offer kan Uw heilig oog behagen;
't Is nooit, o God! van U veracht geweest.
Doe Sion wel, laat om mijn zwaren val
Uw goedheid niet van zijn burg'ren wijken;
Bouw Salem op, laat nooit zijn muur en wal,
Door Uwe straf, voor 's vijands macht bezwijken.*

Mijn Geliefden!

Ver boven ons verheven, ver verheven boven al het menselijk willen en lopen, boven alle menselijke woelingen en bedoelingen, bestaat er een Gebod, is er een Woord, dat alle dingen draagt, en alles regelt en regeert naar Zijn wil. Één Woord en Gebod is er ver boven ons, dat door geen aanslag van mensen wordt teniet gedaan, noch verijdeld door overleggingen van de machtigen, door het woelen en woeden van de volken, door schijnbare wijsheid van de mensen. Dat Woord en Gebod, dat zo ver verheven is boven al het menselijk doen en werk, is het Gebod, is het Woord van die God, Die dan nog leven zal, als wij er allen niet meer zijn. Die als de opperste Gebieder van allen, trekken zal en iedereen trekt voor Zijn heilige Rechterstoel. Dat iedereen doet wat hem lust, wat hem invalt, dat allen het mensenwoord en mensengebod zich ten regel stelt, ... hemel en aarde zullen vergaan, maar Gods Woord blijft. En: 'in alle volmaaktheid zag ik een einde, maar Gods Gebod is zeer wijd, het omvat het verleden, het tegenwoordige, en heeft de toekomst in zijn schoot'. Als keizer Augustus de gehele wereld schat, dan loopt deze schatting op niets uit, maar verborgen voor de wereld wordt die schatting het middel, dat Gods Woord vervuld wordt, en dat het Gebod van het eeuwig Leven gehandhaafd wordt. En als de krijgsknechten van Titus tegen zijn gebod een brandfakkeltje in het heiligdom te Jeruzalem werpen, of een nog geheel staande kleine poort naast de tempel afbreken, dan weten zij niet wat zij doen. Maar het woord van de Heere is gekomen: *Uw huis wordt u woest gelaten, en geen steen zal op de anderen gelaten worden.*

Dat Woord, dat Gebod wordt niet met luide stem van de hemel vernomen, maar God gaf het ons in een Boek, wat wij daarom de *Heilige Schrift* noemen. Dit Boek bevat onuitsprekelijk dierbare beloften van zegening op zegening, maar het bevat ook

vreselijke bedreigingen, vreselijke vervloekingen; aankondigingen bevat het van het leven of de dood, van een gewis behoud of van gewisse ondergang. Waarom zetten wij mensen, ons boven dat Woord en Gebod? Waarom geloven wij het niet, onderwerpen ons niet daaraan? Waarom beloven wij ons zonder dat Gebod geluk, zonder dat Woord enige zaligheid? Of is dat niet de zonde van onze dagen?

Luider en luider vernemen wij een stem als van een onderaardse donder in de gewetens van de mensen als van een onhoudbare toestand, als van een ophanden zijnde oplossing van alles wat tot nog toe als wet en orde gold; een zucht wordt geslaakt uit vele boezems: *vanwaar kan er hoop zijn op herstel?*

Als een stem van vele wateren vernemen wij daartegen in: *'Israël, u brengt uzelf in het ongeluk, uw heil staat alleen bij Mij!'* Dat is de stem van die God, Die boven de aardbol zit, en voor Wie alle volkeren zijn als een druppel aan de emmer, als een stofje aan de weegschaal. "Zoekt in het Boek van de Heere, en leest; niet één van dezen zal er feilen, het een noch het andere zal men missen: want Mijn mond zelf heeft het geboden, en Zijn Geest Zelf zal ze samenbrengen." Jes. 34: 16.

Gods oordelen en vloeken zijn gekomen en zullen komen over een volk, dat zijn God verwerpt, dat Zijn Woord en Gebod vergeet en versmijt. Maar te midden van de toorn wil Hij de ontferming gedachtig wezen. Zij kunnen en zullen nog opgehouden worden, deze oordelen en vloeken, als een volk, als ieder voor zich zijn radeloze toestand voor God belijdt, en zich daarover van harte voor de Heere verootmoedigt.

Groot is de ontferming Gods, en daarin bewijst Hij Zijn ontferming, dat Hij Zelf Zijn Woord en Gebod zo bij de mensen verheerlijkt, dat zij het voor Zijn Woord en Gebod houden, en Hij een verslagen een verootmoedigde geest geeft, opdat Hij vrede geve hen, die Zijn sterkte aangripen en vrede met Hem maken.

Mijn Geliefden! Deze waarheid breng ik u in de Naam van de Heere. En opdat u weet, dat het de waarheid van de Heere is, bevestig ik haar voor u uit des Heeren Woord, uit het ons ten voorbeeld overgegeven verhaal, van wat wij van de koning Josia lezen in 2 Koningen 22 en 23: 13.

Josia was acht jaren oud, toen hij koning werd, en regeerde een en dertig jaren te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Jedidja, een dochter van Adája, van Bozkath. En bij deed dat recht was in de ogen des Heeren; en hij wandelde in al de weg van zijn vader David, en week niet af ter rechter- noch ter linkerhand.

Het geschiedde nu in het achttiende jaar van de koning Josia, dat de koning de schrijver Safan, de zoon van Azalia, de zoon van Mesullam, zond in het huis van de Heere, zeggende: Ga op tot Hilkia, de hogepriester, opdat hij het geld opsomme, dat in het huis des Heeren gebracht is, hetwelk de wachters van de dorpels van het volk verzameld hebben; en dat zij dat geven in de hand van de verzorgers van het werk, die besteld zijn over het huis des Heeren; opdat zij het geven aan degenen, die het werk doen, dat in het huis des Heeren is, om de breuken van het huis te beteren; Aan de timmerlieden, en de houwlieden, en de metselaars, en om hout en gehouwen stenen te kopen, om het huis te beteren. Doch er werd met hen geen rekening gehouden van het geld, dat in hun hand geleverd was, want zij handelden getrouw. Toen zei de hogepriester Hilkia tot Safan, de schrijver: Ik heb het wetboek in het huis van de Heere gevonden; en Hilkia gaf dat boek aan Safan, die las het. Daarna kwam Safan, de schrijver, tot de koning, en bracht de koning bescheid weder, en hij zei: Uw knechten hebben het geld, dat in het huis gevonden was, samengebracht, en hebben het gegeven in de hand van de verzorgers van het werk, die besteld waren over het huis van de Heere. Ook gaf Safan, de schrijver, de koning te kennen, zeggende: De priester Hilkia heeft mij een boek gegeven. En Safan las dat voor het aangezicht van

de koning. Het geschiedde nu, als de koning de woorden van het wetboek hoorde, dat hij zijn klederen scheurde. Enz. 2 Kon. 22 en 23 vers 13.

Tussenzang: Psalm 68: 1, 2.

*De Heer' zal opstaan tot de strijd;
Hij zal Zijn haters, wijd en zijd,
Verjaagd, verstrooid doen zuchten;
Hoe trots Zijn vijand wezen woog,
Hij zal, voor Zijn ontzaglijk oog,
Al sidderende vluchten.
U zult hen, daar G' in glans verschijnt,
Als rook en damp, die ras verdwijnt,
Verdrijven en doen dolen.
't Godloze volk wordt haast tot as;
't Zal voor Uw oog vergaan, als was,
Dat smelt voor gloëi'nde kolen.*

*Maar 't vrome volk, in U verheugd,
Zal huppelen van zielevreugd,
Daar zij hun wens verkrijgen.
Hun blijdschap zal dan, onbepaald,
Door 't licht, dat van Zijn aanzicht straalt,
Ten hoogsten toppunt stijgen.
Heft Gode blijde Psalmen aan!
Verhoogt, verhoogt voor Hem de baan;
Laat al wat leeft Hem eren.
Bereidt de weg, in Hem verblijd,
Die door de vlakke velden rijdt;
Zijn Naam is Heer der Heeren.*

Geliefden.

Wij zien in dit verhaal de desolate toestand van Israël, zijnde zonder het Woord van de Heere; de grote ontferming Gods, die dat Woord weer laat vinden en een jeugdige koning verwekt, die dat Woord voor Gods Woord houdt, daarvoor beeft, zich verootmoedigt, belofte ontvangt van een ophouden van Gods oordelen en vloeken; en de vrucht daarvan, dat hij met het gehele volk overgaat in het genadeverbond.

Wij vernamen niet zonder verbazing en schrik, dat het Wetboek van de Heere, dat is Zijn heilig Woord, uit het huis van de Heere was weggeraakt, en dus geheel in onbruik was gekomen. Zelfs de hogepriester las het niet meer, dus ook de overige priesters en profeten van de volks niet. De koning had het ook niet in gebruik, en het volk was dus volslagen zonder Gods Woord.

Daar noemen, wij dan billijk de toestand, waarin zich koning en volk bevonden, desolaat, wanhopig! Het volk sliep boven een afgrond en had er geen besef van. Het at en dronk en bracht geld bijeen tot herstel van de tempel, tot instandhouding van de uiterlijke godsdienst; de steden van Juda kwamen om te aanbidden in het huis van de Heere, ... en zij waren toch zonder Gods Woord. Zij kenden noch het heilige Wetboek, noch zegen, noch haar vloek. Wij vragen billijk, hoe was het mogelijk, dat

bij een volk als Israël was, dat Wetboek vergeten en versmaad kon worden?

Wij zouden ons dit niet kunnen verklaren, wisten wij niet, dat een mens wegens zijn ondankbaarheid door de dieren bestraft wordt, zoals wij lezen Jesaja 1: 3 "Een os kent zijn bezitter, en een ezel de krib zijns heren. Maar Israël heeft geen kennis, Mijn volk verstaat niet."

Onder koning Manasse, die vijfenvijftig jaar regeerde, had men heidense altaren opgericht in het huis van de Heere. Bij de leiders van het volk was het Wetboek Gods in de weg, en men legde het terzijde. En of die koning zich al persoonlijk bekeerde, bleef dat toch zonder invloed op het volk. Onder Josia's vader, Amon, werd het niet beter. Het Woord van de Heere was vergeten. Zo leefden dan de hogere en lagere standen, alsof er geen Wetboek Gods meer bestond. Het hoger en het lager onderwijs legde dus Gods Wetboek niet meer tot grond van godsdienst, tot grond van handel en wandel. Hoge en lage scholen hebben ook toen bestaan, op de eerste gold Gods Boek niet meer, op de laatste leerde men er niet meer uit. Er ontstond dus een geslacht en na hetzelfde nóg een geslacht, dat geen kennis had aan God, aan Zijn Woord, aan Gods grote daden met Zijn volk, aan van wonderbare reddingen van het volk; een geslacht, dat leefde zonder Gods Wet, dus geen ware kennis meer had van zonde en ellende; een geslacht, dat God niet zocht, niet beefde voor Zijn Woord, en ook geen behoefte meer had aan het verbond Zijner genade. Wel was er nog een uiterlijke kennis van zonde, hier en daar behoefte naar stilling van boezempijn, ja behoefte om het geweten tot rust te brengen, maar zich weer in de zonde te stijven. Daartoe prees de een deze, de ander gene afgod aan, en men stelde zich tevreden met de afgodsdienst voor godsdienst te houden. Die wat verder wilde, zocht het in inrichtingen, gelijk aan de latere monniken-ordeningen, welke uitvoerders de Schrift 'schandjongens' noemt.

Werkelijk ging het volk over tot allerlei afgodendienst; alle afgodische leer werd gehuldigd, en het volk viel deze bij hopen toe. De ene leer, de ware waarheid, de leer: "Ik ben de Heere, uw God; gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben" werd verdrongen, als ouderwets beschouwd, als orthodox veracht. Waar men God de gehoorzaamheid had opgezegd, daar was aan geen onbepaalde gehoorzaamheid aan vader en moeder, aan leraars en overheid meer te denken. Waar men de kuise wandel met God niet meer kende, daar moest bij afgodendienst onkuisheid de overhand nemen. Waar God niet meer het hoogste Goed was, daar was geen houden of stuiten meer aan het begeren van datgene, wat van de andere was; op moord en doodslag af.

Maar zijn de groten zonder Woord Gods, zodat zij eer alles lezen dan dat Woord, eerder alles in praktijk zetten, dan naar Gods Wetboek te handelen, en is de gewone man zonder Woord, dat het niet meer in de scholen geleerd, niet meer in de huizen gelezen wordt, en schijnt het daarbij het volk wel te gaan, dán is de toestand van het volk desolaat, omdat het in de hoek geworpen Woord Gods, toch Woord blijft. En zo alles zeker komen moet en komen zal, ook wat dat Woord dreigt. Ja, het is er reeds, wat dat Woord dreigt, als een volk het Woord loslaat. Het volk wordt losgelaten en overgegeven aan allerlei afgoderij en aan allerlei onreinheid, om te doen dingen, die niet betamen.

Ook waren er nog andere oordelen op handen, die in Gods Wetboek geschreven stonden, en waaraan het volk niet dacht, omdat het Gods Wetboek verworpen had, en welke oordelen naderhand zo zeker gekomen zijn; zoals alles zeker uitkomt, wat Gods Boek zegt.

In die radeloze toestand zien wij nu Gods grote ontferming. God laat Zijn Wetboek Zelf weer voor de dag halen. De God, Die altijd de Eerste is, om genade voor recht te laten wedervaren. Een hogepriester moet het vinden, moet het overgeven aan een

staatsdienaar, deze moet het bij de achttienjarige koning voorlezen.

Die koning verscheurt bij het vernemen van de woorden des Heeren zijn klederen. Dat is, hij schrikt voor Gods vloeken, gedreigd op de zonden. Hij verootmoedigt zich voor God, het anders harde hart, waar het van oordelen hoort, wordt week. Hij weent voor Gods aangezicht, of er nog een inhouding van die gedreigde oordelen wezen mocht, of nog genade te vinden zij, of er nog gedachten van vrede bij God zijn voor hem en voor zijn volk.

Zo geeft God naar Zijn grote ontferming, dat Zijn Woord en Gebod, Zijn dreigen en Zijn beloven weer als Gods Woord en Gebod bij het volk, evenals bij de koning, op de troon komt. Zo geeft Hij het, dat dit Woord geloofd wordt, opdat Hij Zijn volk nog enige tijd moge weldoen. Hij geeft het, dat dit Woord geloofd wordt, opdat men voor Zijn gerechtigheid in de schuld valle, met belijdenis van de welverdiende straf. De Heere wil nog genade groot maken. Daarom laat Hij om genade roepen. Hij neemt het volk in Zijn verbond op, om der uitverkorenen wil die er onder zijn, en hen te redden.

Treffend is het, hoe God Zijn Woord in alle opzichten daarbij handhaaft. De koning bidt niet alleen tot God, als begeerde hij een buitengewone openbaring. Nee, hij zendt de Profetes Hulda. Bij haar is des Heeren Woord. Bij deze geringe vrouw, wonende in het armste gedeelte van de stad; bij haar, die haar zielsklederen bewaarde, evenals haar man de kerkklederen.

De groten van de aarde mogen zich voor deze nederige vrouw niet schamen. Die vrouw ziet niet aan wat voor ogen is, zij spreekt niet anders dan Gods Wetboek spreekt. Zij herroept de vloeken en bedreigingen niet, belooft geen heil van de bergen en heuvelen, zij staft des Heeren Woord, maar ook dat deel van het Woord van de Heere staft zij, wat wij lezen in Jesaja 57: "Want alzo zegt de Hoge en Verhevene, Die in de eeuwigheid woont, en Wiens Naam heilig is: Ik woon in de hoogte en in het heilige, en bij dien, die van een verbrijzelden en nederigen geest is, opdat Ik levend make de geest van de nederigen, en opdat Ik levend make het hart van de verbrijzelden."

"Zeg tot de man, die gij tot mij gezonden heeft." Is haar heilig oordeel, als zij Gods onherroepelijke vloeken aankondigt.

"Zeg tot de koning van Juda", is haar blijde boodschap, als zij vernemen laat, dat en hoe God de ootmoedigen genade geeft. Verscheurt de koning voor God zijn purper kleed, dan bekleedt hem de Koning der koningen met eeuwig purper!

Welk een ontferming Gods, om bij de radeloze toestand van het volk Zijn Woord, Zijn heilig Wetboek onder het lezen met zo'n onweerstaanbare kracht in het hart van een jonge man in te laten gaan, dat hij alleen dat Woord hoort en voor niet anders meer een oor heeft. Dat hij alleen dat Woord gelooft en op niets anders meer daarbij bouwt. Dat hij dat Woord onbepaald voor waar en waarachtig houdt en daarom het voor even waar en waarachtig houdt, dat de Heere God Zijn vloeken kan ophouden, als Hij wil. Dat hij het voor onbepaald waar houdt, dat God te midden van de toorn aan Zijn ontferming denkt.

De eerste Christenen lazen het Oude Testament. Een Nieuw Testament hadden zij nog niet in de Apostolische tijd; kwamen zij dan anders tot kennis van de vloek, die op de zondaar rust, dan Josia, daar zij datzelfde Boek lazen, wat eens Josia las?

"Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven staat in het Boek van de Wet, dat hij dat doe." Dat was vanouds de vloek van de Heere. Wie heft die anders op, na een schuldbelijdenis, dan de genade en de zegen van Jezus Christus?

Wie van de mensen is machtig, als de Geest van de Heere hem van zonde overtuigt,

om de woorden van Hoofdstuk 28 en 29 van Mozes' vijfde Boek onder de antiquiteiten te werpen?

Wij veronderstellen, dat de achttienjarige Josia voornamelijk dit hoofdstuk heeft horen lezen! Maar ziet, welk een geloof aan het Woord van de Heere! Hoe; zijn er voor hem geen uitvluchten? Gaan dan de vloeken hem aan? Van zijn achtste jaar heeft hij begonnen de Heere, de God van zijn vader David te zoeken; met zijn twaalfde jaar begint hij de beeldendienst af te schaffen, bestelt alles om de tempel te Jeruzalem te hernieuwen en te zuiveren. Hij heeft het getuigenis, dat hij doet hetgeen recht is in de ogen van de Heere, dat hij wandelt in al de weg van zijn vader David. Dat hij niet daarvan afwijkt ter rechter- of ter linkerhand. Zegt niet dit laatste getuigenis, dat hij het eerste gebod hield, waarin de vervulling ligt van alle geboden? Waarom verootmoedigt zich dan een man nog zo, scheurt zijn klederen, weent voor de Heere met een verslagen en verootmoedigden geest, en zoekt genade?

O, dat deed hij omdat hij onbepaald geloofde, welke dodelijke ziekte hij en zijn volk bij alle schijnbare gezondheid onder de leden had, en welk een pestwind er stond los te breken! In hetgeen Adam gezondigd heeft, zijn de kinderen Adams solidair verbonden; zo ook de kinderen van een volk in hetgeen hun vaders zondigden.

Ons vroeg zoeken van de Heere, als wij het al doen, onze ijver voor Zijn huis, ons blijven hij het eerste gebod, het is ons geen roem, wij zijn in dit alles onnutte knechten.

Letten wij op hetgeen uit 's Heeren mond gaat, op hetgeen er geschreven staat. Dat Woord blijft, dat Woord komt, al is het niet meer in 's Heeren huis, in de huizen van de groten en van de geringen, al wordt het niet meer volledig erkend op hogescholen, niet meer gelezen op lagere scholen. Kunnen wij de vloeken, die in dat Woord op de zonden bedreigd staan, kunnen wij die oordelen nog uitgesteld bekomen?

Mogen wij het nog beleven, dat wij althans met de onzen nog gered worden door in het genadeverbond over te gaan? Wat zegt ons het Woord daaromtrent in dit verhaal van Josia en zijn volk? Wat zegt ons het Sacrament van de heilige Doop? Verootmoedigen wij ons voor de Heere als een enig man, houden wij ons niet onschuldig aan hetgeen de vaders deden, daar wij toch, als wij ons nauw onderzoeken, hetzelfde doen; - of wie van ons houdt het eerste gebod? Zien wij de zin en de mening van dit gebod eens na in onze Catechismus! Deden wij daarnaar, ja doen wij daarnaar? Geloven wij Gods Woord geheel en al? Houden wij het in zijn geheel voor Gods Woord?

O, als de Geest van ons het getuigenis gaf of geeft, dat Hij van Josia gaf, dan hebben wij niet meer roem dan hij, die geen andere toevlucht heeft voor zich en de zijnen, dan: **in Gods genadeverbond**; of, ijdel is onze roem.

Nee, nee, wij hebben gezondigd, wij en onze vaders ! Richten wij Gods Woord op in onze harten en in onze huizen, dat wij het geloven! Laat ons daders van het Woord zijn en niet vergeefse toehoorders. Anderszins is er groot gevaar.

Wordt Gods Woord echter voor Gods Woord gehouden, dan is er grote vrede, gelijk de Heere spreekt: "Op dezen zal Ik zien, op de arme en verslagene van geest, en die voor Mijn Woord beeft! Amen.

Nazang: Ps. 72: 7.

4. LEERREDE OVER Hooglied 1 vers 4.

Gehouden te Fijnaart in Noord-Brabant,
30 Augustus 1863, 's voormiddags

Voorzang: Psalm 25: 4, 5.

*'s Heeren goedheid kent geen palen;
God is recht, dus zal Hij door
Onderwijzing hen, die dwalen,
Brenge in het rechte spoor;
Bij zal leiden 't zacht gemoed
In het effen recht des Heeren:
Wie Hem need'rig valt te voet,
Zal van Hem Zijn wegen leren,*

*Lout're goedheid, liefdekoorden,
Waarheid zijn des Heeren paán
Hun, die Zijn verbond en woorden
Als hun schatten gadeslaan,
Wil mij, Uwen Naam ter eer,
Al mijn euveldaán vergeven;
Ik heb tegen U, o Heer!
Zwaar en menigmaal misdreven.*

*Gemeente van de Heere, die den Heere te dezer plaats wordt toevergaderd, en allen,
die mede Zijn Naam ter zaligheid aanroept: genade, barmhartigheid, vrede zij u van
God de Vader en van Christus Jezus, onze Heere!*

De keus, welke eens de zwaar beproefde en toch aan een diepbedroefde moeder zo getrouwe Ruth deed: "Uw volk is mijn volk, en uw God is mijn God", was toch een gelukkige keus. Een geheel andere dan het ongelooft doet. Het was een geloofskeus, waarbij zij wel eerst niets zag dan ellende, maar Hij, Die de nacht verdrijft, schiept de dag. Wat al heerlijkheid zag zij niet daarna op die keus volgen in haar vereniging met de rechtvaardige en machtige Boas. Lang was zij na die gedane keus een arme en als bedelende jonge vrouw, maar onder het vergaderen van de garven van de armen kreeg zij opeens zes maten in haar schoot, en weldra ook de zevende. Zij kreeg, nadat de wet haar persoon niet had willen aanvaarden, de man van eer, - en bij hem baarde zij Obed, - en een rijk huwelijksgoed. Ja, zij verkreeg alles weer, wat haar moeder verloren had.

Hoeveel van u deden deze keus? Hoeveel deden ze niet? Ik meen: de gelukkige keus: "Uw volk is mijn volk, en uw God is mijn God"?

Ik treed te dezer ure voor u op om u, die deze keus deed, dezelve in herinnering te brengen, opdat u weet, wat u gekozen hebt, en wat voor u bereid en weggelegd is.

Ook voor u treed ik op, die deze keus nog niet deed, of u ze nog heden doen mocht in de mogelijkheden van de Heere.

Ik treed voor u op met blijdschap, omdat ik met een Goddelijke roeping hierheen geroepen werd door uw herder en leraar.

Ik treed voor u op in de liefde van Christus tot een volk, waartoe ik door almachtige genade behoren mag, en met hetwelk ik veel liever verkoos smaadheid te lijden, dan

voor een tijd de genieting van de zonde te hebben.

Ik treed voor u op in een ring van Gemeenten, waar de Heere vanouds Zijn wonderen aan de Kerk en ook aan Oranje en Vaderland heeft grootgemaakt. Ik doe het met dankbaarheid en met grootmaking van de lof van de Heere, voor Zijn wondere leiding, dat ik ook tot u mocht komen. Iets, waarnaar ik bij de veertig jaren verlangen droeg, om mede vertroost te worden onder u door het onderling geloof, zo het uwe, als het mijne.

Wij weten, dat Ruth tot beschaming toe achter de maaiers ging om garven op te zamelen tegen haar en haars moeder armoede. Wij weten, dat zij het in een van de voor haar verschrikkelijkste nachten waagde, zich aan de voeten te leggen van haar lossers. Zij moest de lossers hebben voor zich en voor haar moeder, en zij kreeg hem ook.

U volk, dat de keus gedaan heeft: "Uw volk is mijn volk, en uw God is mijn God", u volk, dat achter de maaiers gaat om garven voor de honger, zeg het vrij, wat is uw zielsbehoefte? Zeg voort "wat u wilt; Wien zoekt gij? Is het niet uw Lossers, de Lossers van uw zielen, de Lossers van de Kerk?"

Daarmee wil ik niet zeggen, dat allen, die tot des Heeren volk behoren, die Lossers niet voor hun zielen zouden gevonden hebben, maar de behoefte om die Lossers is een algemene behoefte, voor zover alle leden lijden, als één lid lijdt, of als het gehele lichaam ziek is.

Dat u doorbreken mocht, zoals Ruth in de nacht, toen zij haar lossers kreeg, daartoe komt de prediking van het Woord. Maar hoe zullen wij doorbreken, als de Lossers Zelf door Zijn vriendelijkheid ons de moed niet geeft, als Hij ons de woorden, die wij tot Hem zeggen zullen, niet Zelf in de mond legt? En dat doet Hij.

Zijn Woorden, die Hij ons in de mond legt, hebben wij in onze tekst: Hooglied 1 vers 4.

Trek mij, wij zullen U nalopen.

Tussenzang: Ps. 119: 18.

*Doe mij op 't pad van Uw geboden treen;
Schraag op dat spoor mijn wankelende gangen;
Daar strekt zich al mijn lust en liefde heen.
Ai! neig mijn hart en vurig zielverlangen,
O Heer! naar Uw getuigenis alleen.
Laat gierigheid mij in haar strik niet vangen.*

Het boekje van Ruth gaf ons de Heilige Geest om ons te troosten met de wondere wegen van de voorzienigheid van de Heere. Het predikt ons, hoe nog nooit iemand beschaamd of te schande geworden is, die op de Heere gehoopt heeft. Naomi zal niet Mara blijven, maar weer Naomi worden. God is een Man van de weduwen en een Vader van de wezen.

Het boekje van Ruth leert ons verder, wat vrucht een ieder heeft van de goede keus, van het enige, dat nodig is, en predikt ons op verbloemde wijze, hoe de ziel in de ware Boas, dat is Christus, haar Lossers vindt, en hoe die Lossers door Zijn rechtvaardigheid en vriendelijkheid de vrijmoedigheid geeft om het te wagen, zich aan Hem over te geven, al is ook in ons binnenste een: 'kom ik om, zo kom ik om.'

Het Hooglied gaf ons de Heilige Geest, om ons te troosten met de wondere wegen van des Heeren verlossing en verkwikking van de ziel. Het predikt ons, hoe de liefde Gods

en van Christus wordt uitgegoten in onze harten door de Heilige Geest, en hoe daarom de hoop niet beschaamt. Al is de Sulammith zwart, zo zal zij toch sneeuw wit wezen en de Sulammith blijven. Het Hooglied leert ons, wat vrucht een ieder daarvan heeft, die uitverkoren is om voor zich de keus te doen van die Vriend, Die blank en rood is, Die de banier draagt boven tienduizend (Hoofdstuk 5: 10).

Het predikt ons op verbloemde wijze, hoe de ziel in de ware Salomo, dat is Christus, Die Koning van vrede, Die alleen onze vrede is, het alles enig en geheel vindt, wat tot haar zaligheid en gelukzaligheid nodig is. En hoe die Koning door Zijn liefde en almachtige trekking de vrijmoedigheid geeft, om het te wagen, zich geheel en onverdeeld aan Hem over te geven, hoe ellendig men ook in zichzelf is. Als die Koning kust met de kussen van Zijn mond, dan zijn wij als een, die vrede gevonden heeft. Dan heeft Hij Zijn hart en zin, Zijn leven en Zijn liefde in ons ingestort. Dan heeft Hij Zichzelf met alles, wat Hij voor een verlorene is, door Zijn Woord en Geest in ons ingeademd. Als Hij ons Zijn liefde doet smaken, dan zeggen wij, *dat zij uitnemend is*. Dan werpen wij de wijn, wij werpen de wereld en de genietingen van de zonde weg bij zulke liefde. Als Hij ons met Zijn oliën overgiet, ons van Zijn zalving, Zijn Geest, geeft, dan ruiken wij een reuk des levens ten leven en van allerlei zielsverkwikking en genezing tegen onze inwendige ziekten. Als de Koning Zijn Jezus-Naam niet besloten houdt, maar voor ons uitstort, dan vlieden duivel, zonde en dood van ons; en de ziel, die in waarheid zegt:

Geef mij Jezus, of ik sterf,

Jezus is het zieleleven;

Buiten Jezus slechts verderf!

die het bekent: "Jezus alleen, en anders geen!" behoort onder de maagden, die Hem liefhebben, omdat Hij haar eerst liefgehad heeft. Behoort onder de maagden, die vanwege de reuk Zijns Naams zeggen: "Ik zal U hartelijk liefhebben, Heere, mijn Sterkte. (Psalm 18) En: "Ik heb lief, want de Heere hoort mijn stem, mijn smekingen." (Psalm 116)

Maar die Koning blijft niet altijd zo bij Zijn Bruid, dat zij Hem steeds hoort, ziet of voelt. *"Ik zal zijn"* is Zijn Naam, en zo moet haar dikwijls de eens gegeven en herhaalde kus van Zijn mond, - ja nog veel meer Zijn eens gegeven woord: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde," - genoege zijn wat haar staat aangaat.

De ware Salomo is een koning van vrede hij Zijn volk, maar Hij maakt genen vrede met de hel. De door God gezette vijandschap is een blijvende; de Koning is een Held, die uitgaat om te overwinnen.

Daar is de vraag: *Zal de Bruid zitten blijven in haar binnenkamer?*

Nee, zij wil bij de Koning blijven, zij wil mede in het veld. Zij zal en moet mede, maar zij kan niet. Wat is de oorzaak, dat zij niet kan, of zij wel wil en moet? De oorzaak ligt in haar zwakheden, haar veelvuldige zwakheden.

Wonderlijk is de Naam van onze Koning, wonderlijk is Zijn wijze van strijd te voeren. Wie had het ooit kunnen denken, dat een voet met vermorzelde verzenen de harde kop van de slang vertreden en vertrappen zou? Dat Een van God verlatene en in het stof van de dood door God geworpen Worm en geen Mens, een spot van mensen en een verachting van het volk, met doorstoken handen en voeten, ... triomferend zou uitroepen: "Het is volbracht"! Dat Een Zich zou laten binden in de smarten van de dood, met opzet, dat de dood Hem weer zou moeten ontbinden; en zo tevens loslaten alle kinderen des doods? Zag de Kerkbruid niet van oudsher op tegen zo'n wijze van strijdvoeren? "Spijze ging uit van de eter, en zoetigheid ging uit van de sterke." Was dat niet steeds een raadsel, tot men het opgelost zag? Tot men de helse leeuw

verslagen zag, en dat zijn woeden tegen de Kerkbruid had moeten meewerken ten goede? Of stonden de discipelen niet allen van ver, toen de Koning Zijn macht toonde van het kruis? Of zeiden zij niet: "Wij meenden, dat Deze Israël zou verlossen, en het is heden reeds de derde dag?" Het strijdvoeren van onze Koning, die sterke God Jakobs, was steeds zo, dat Hij de vijand alles liet innemen en Zijn koninklijk kleed en het kleed Zijner Kerkbruid door allerlei woest gedierte in flarden liet scheuren; totdat Zijn zilveren krijgsklaroen het lied blies: "Beraadslaagt (u vijanden allen) een raad, doch hij zal vernietigd worden; spreekt een woord, doch het zal niet bestaan, want God is met ons!" (Jesaja 8: 10.)

Is Zijn strijdvoeren thans anders? Is het thans anders in ons eenmaal zo bevoorrecht vaderland? Waar gaat de klacht niet op: "Uw wederpartijders hebben in het midden Uwer vergaderplaatsen gebruld, zij hebben hun tekenen tot tekenen gezet. Een ieder wordt er bekend als een, die de bijlen omhoog brengt in het midden van Uw geboomte?" (Ps. 74.) Is het niet alsof de Koning aan het wild gedierte de ziel Zijner tortelduif overgaf, alsof Hij de hoop Zijner ellendigen vergat? Wie van de gelovigen vindt zo'n strijdvoeren niet vreemd? Wie ziet er niet tegen op om mee te trekken? Niet dat wij de vijand te verslaan hebben, dat zal de Koning doen. Zien wij maar niet op de vijanden, maar op de Koning. Zijn wij bij Hem? Dat is de vraag. Gaan wij met Hem door onbezaaide en bezaaide landen? Volgen wij het Lam, waar Het ook heengaat. Wie voelt hier niet zijn zwakheid, zijn volslagen machteloosheid?

Maar er is meer. Er is een heilig opzien tegen Zijn Majesteit. De Bruid is arm, zij is niet schoon, maar zwart in eigen ogen. Zij gevoelt zich zulk een Koning niet waard; zij is verkeerd van aard, en heeft met die verkeerde aard aldoor te strijden, zonder dat zij die teboven komt.

En toch, een bruid is graag door de bruidegom aangetrokken. De Gemeente van de Heere is graag aangetrokken door haar Heere, als zij de zalfolie van Zijn Naam ruikt en van Hem verneemt: *Ik heb u vrijwillig lief*. Zij durft Hem niet trekken, zij kan Hem niet trekken, daarom bidt, roept en schreeuwt zij: *Trek mij, U grote Koning, U grote Ontfermer, zonder Wie ik niet leven kan; trek mij!*

Wat geeft dit trekken te verstaan?

Er staat geschreven Hoséa 11: 4: "Ik trok hen met mensenzelen, met touwen van liefde." Dat is: Ik wist, dat zij mensen waren, en behandelde hen menselijk, als mensen. Ik overreedde hen op menselijke wijze, zo trok Ik hen tot Mij. Ik bracht hen in de banden Mijner liefde. Met Mijn gehele barmhartigheid en ontferming overwierp Ik hen, zodat zij van Mij niet afblijven konden. Ik ben hen met Mijn liefde te sterk geworden en heb overmocht.

Met die mensenzelen, met die touwen van de liefde, moge Hij ons trekken, zó trekken, dat wij nimmer of nooit meer van Hem af kunnen. Dat is de bede, dat zijn de woorden, die de grote Koning van vrede Zelf Zijner Bruid in de mond legt.

Er is met dit trekken geen aanvankelijk trekken gemeend. Het is niet die trekking, waarvan de Heere zegt: "Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader, Die Mij gezonden heeft, hem trekke." (Joh. 6: 14.) Die zo getrokken zijn, bidden hier, dat zij door de Zoon mogen getrokken worden. Dat is, dat Hij met Zijn liefde, genade en barmhartigheid over hen komen moge. Het is hier geen trekken om genot van de minne, maar om de gang te doen in de binnenkamer. Die gang loopt door de woestijn, loopt door dat veld heen, *waar de Koning het vol dode lichamen maakt, waar Hij degene verslaat, die het hoofd is over een groot land*, volgens Psalm 110. Daar wil de Bruid doorheen getrokken worden. Hoe trekt die Koning?

Dat doet Hij door Zijn Woord en Geest, waardoor Hij ons het verstand verlicht en de wil overbuigt. Wat zien wij, als Hij zo ons verstand verlicht?

Wij zien, dat al het ondermaanse en al ons zijn en doen zonder deze Koning niet dan ijdelheid is. Zo zien wij dan, dat elke plant, die de Vader van onze hemelse Koning niet geplant heeft, uitgeroeid zal worden. Dat wie vader of moeder, broer en zuster, vrouw en kind, huis en schuur liever heeft dan deze Koning, Zijns niet waard is. Dat wij ons voor onze Koning en Zijn woorden en bevelen niet behoeven te schamen, en naar hemel of aarde niet behoeven te vragen, als wij Hem maar hebben. Dat wij met Hem geen gevaar lopen. Dat Hij eigenlijk reeds alles volbracht heeft, en wij dus van de overwinning zeker zijn. Maar bovenal dat Hij een vriendelijk Koning en goedertieren Heere is, Die wel woord houdt, als Hij eens tot ons gezegd heeft: "Ik heb gezworen, dat Ik niet meer op u toornen, noch u schelden zal. Gij zult door gerechtigheid bevestigd worden. Wees verre van verdrukking, want gij zult niet vrezen, en verre van verschrikking, want zij zal tot u niet genaken. Alle instrument, dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken." (Jesaja 54)

Wat willen wij, als deze Koning onze wil overbuigt?

Alles wat de Koning wil, zonder voorbehoud.

Welaan, mijn ziel, het ga zo 't wil,

Stel u gerust, zwijg Gode stil,

Hij immers zal uw Rotssteen wezen.

Wij willen dan het onzichtbare, het blijvende, het eeuwige; en van ons willen en lopen is geen sprake meer. "Uw wil geschiede!" Zijn wil willen wij in hart en huis, voor onszelf en voor de onzen. Hij wil, dat wij Hem alles zeggen, alles klagen en alles vragen. Daarom doen wij het ook; en deden wij het maar meer. Hij wil, dat wij zalig zijn. Daarom zijn wij zalig in hoop. Hij wil, dat ons Zijn genade genoeg zij. Daarom is zij ons genoeg.

Als Hij ons trekt, dan gebeurt er wat. Dan kan de hele hel, dan kunnen zonde, wereld en dood, dan kan geen vermeend gevaar ons weerhouden. Dan kan het ons niet weerhouden, dat wij geen kracht hebben; er wordt ook naar geen kracht gevraagd, als Hij ons trekt. De kracht ligt in Zijn trekken, wij lopen; wij lopen Hem na, waar Hij ook heengaat, zoals geschreven staat in Openbaring 14: 4. Als Hij trekt, dan verwijdt Hij ons het hart, dat wij zeggen: *Ik zal de weg Uwer geboden lopen, als Gij mijn hart zult verwijdt hebben.* En in dat beloven krijgen wij nieuwe kracht, zoals beloofd is Jesaja 40: "Die de Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen, zij zullen opvaren met vleugelen, gelijk de arenden, zij zullen lopen en niet moede worden, zij zullen wandelen en niet mat worden." Daarom zegt David Ps. 63: 9: "Mijne ziel kleeft U achteraan; Uw Rechterhand ondersteunt mij." Als Hij trekt, dan is er geen afval in de tijd van beproevingen, maar geduld en volharding onder het kruis en onder allerlei lijden, ook wat men van zijn eigen vlees lijdt. Dan kent men de troost van de woorden: "Opdat de beproeving uws geloofs kostelijker zij dan van het goud." (1 Petrus 1: 7; Hebr. 12: 1) En zo brengt dan de Koning eindelijk in de binnenkameren; wij komen er vanzelf niet in. Hoe waar wordt het daar, wat wij Psalm 25 lezen: "De verborgenheid van de Heere is voor degenen, die Hem vrezen, en Zijn verbond, om hen die bekend te maken." Daar verheugen wij ons dan, en verblijden ons in deze Koning, gelijk de Gemeente betuigt: "Ziet, Deze is onze God; wij hebben Hem verwacht, en Hij zal ons zaligmaken. Deze is de Heere, wij hebben Hem verwacht, wij zullen ons verheugen en verblijden in Zijn zaligheid." (Jes. 25) *Wij zullen Zijn uitnemende liefde* als ver boven alle wereldse genietingen, met lofzangen *vermelden*; en ook aan anderen vertellen, wat de Heere aan onze ziel gedaan heeft.

Als één ziel is getrokken, is haar barmhartigheid geschied; dat horen anderen. Deze

geloven dat getrouwe en alle aanneming waardige woord, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om de zondaren zalig te maken. Dan lopen zij Hem óók na. Dat is voor God 'gerechtigheid', Jezus lief te hebben. Maar dat is voor God 'onrecht', Hem niet alleen en onverdeeld te kiezen tot zaligheid en gelukzaligheid.

Gemeente van de Heere, en u allen, die mij heden hoort, die de goede keus gedaan hebt: ziet niet zozeer op de toestand van Kerk en land, als op uw eigen toestand. En dan: zwerft niet om! Er staat geschreven: "Ik zal Israël zijn als de dauw; hij zal bloeien als de lelie, en hij zal zijn wortelen uitslaan als de Libanon. Efraïm, wat heb Ik meer met de afgoden te doen? Ik heb hem verhoord, en zal op hem zien. Ik zal hem zijn als een groene dennenboom, uw vrucht is uit Mij gevonden."

De schuld van het verval zit bij geen regering op zichzelf, in geen wetten of vormen, maar bij des Heeren volk zelf; in woord zonder wandel, in wetteloos of wettisch bestaan, in vasthouden aan het aardse en vergankelijke, in mensenvrees en gemakzucht; in het blijven zitten op zonden; en in het niet willen weten, wat de eigenlijke zonde is; in het bepalen en beperken van de liefde Gods, en van de genade, macht en waarheid van onze Vredekonink.

Het zij en worde ons gebed: *Trek mij!* Dan lopen wij de Heere na en de Achabs vooruit. Dan zal er regen komen, dat het land zijn gewas geve, en het overblijfsel behouden worde. Amen.

Nazang: Ps. 117.

5. LEERREDE OVER Hooglied 3: 6-11 en 4: 16.

Gehouden te Fijnaart in Noord-Brabant,
13 Augustus 1863, in de avond.

Voorzang; Psalm 45: 2.

*Gord, gord, o Held! Uw zwaard aan Uwe zijde,
Uw blinkend zwaard, zo scherp gewet ten strijde;
Vertoon Uw glans, vertoon Uw Majesteit;
Rijd zegerijk in Uwe heerlijkheid
Op 't zuiv're woord der waarheid; rijd voorspoedig,
En heers alom, rechtvaardig en zachtmoedig.
Uw Rechterhand zal 't Godlijk Rijk behoën,
En in de krijg geduchte daden doen.*

"Wie is zij, die daar opkomt uit de woestijn, als rookpilaren, beroekt met mirre en wierook, en met allerlei poeder van de kruideniers? Ziet, het bed, dat Salomo heeft, daar zijn zestig helden rondom van de helden van Israël; die allemaal zwaarden houden, geleerd ten oorlog, elk hebbende zijn zwaard aan zijn heup, vanwege de schrik van de nacht.

De Koning Salomo heeft Zich een koets gemaakt van het hout van Libanon. De pilaren derzelve maakte hij van zilver, haar vloer van goud, haar gehemelte van purper; het binnenste was bespreid met de liefde van de dochteren van Jeruzalem. Gaat uit en aanschouwt, gij dochteren van Sion, de Koning Salomo, met de kroon, waarmede Hem Zijn moeder kroonde op de dag Zijner bruiloft, en op de dag van de vreugde Zijns harten.

Ontwaak, Noordenwind, en kom, gij Zuidenwind; doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien! O, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame, en ate Zijn edele vruchten" Hooglied 3: 6-11 en 4: 16.

Geliefden.

Wie is zij, die daar opkomt uit de woestijn, als rookpilaren, beroekt met mirre en wierook, en met allerlei poeder van de kruideniers? Wie is zij, zeggen de zwakgelovigen tot hun eigen troost en hun versterking, terwijl zij de Kerkbruid zien opkomen, gelijk een rijsken uit een dor aardrijk. Wie is zij, vragen zij, en weten het niet, dat zij het zijn. Wie is zij, die daar opkomt in haar lange witte klederen, die door zoveel vijanden ten onder gehouden was, zodat aan geen opkomen te denken was? Dezen, die bekleed zijn met de lange witte klederen, wie zijn zij? En vanwaar zijn zij gekomen? Dezen zijn het, die uit de grote verdrukking komen, en zij hebben hun lange klederen gewassen, en hebben hun lange klederen wit gemaakt in het bloed van de Lam. (Openb. 7: 12, 13.)

Vraagt u, wie zij is in zichzelf, dan zal zij antwoorden: *ik ben een niets, ik ben een onwijs en bot kalf.*

Vraagt u, wie zij is door haar Bruidegom, dan zal zij antwoorden: *ik ben de Bruid. Ellendig en mismaakt in mezelf, maar toch heerlijk en volmaakt. Bevekt in zichzelf, en toch zonder vlek; arm en toch rijk; zwak en toch sterk; treurig en toch altijd blijde; klagende en kirrende als de tortelduif en toch lofzeggende; stervende en ziet, zij leeft! Ja, zij komt op, zoals geschreven staat in de Psalmen. Zij komt op, want haar hulp is*

van de Heere, Die hemel en aarde gemaakt heeft, Die haar ingang en uitgang behoedt, en haar voet niet laat struikelen. Zij komt op uit de woestijn, gelijk Israëel, door een hoge Hand uit Egypte verlost, uit de woestijn opkwam, opkwam in het beloofde land. Uit die grote en vreselijke woestijn komt zij op, waar zij bijna van dorst versmachtte. Zij komt op, niettegenstaande al haar zielsvijanden; op, uit de woestijn vol slangen en schorpioenen, en waar de briesende leeuw zich ophoudt, zoekende haar te verslinden. Uit de woestijn van duizend narigheden en zwarigheden komt zij op, uit de woestijn van zonden en zorgen, van vloed en angsten, van allerlei beproevingen en verdrukkingen. Zij komt op en had het zelf het minst gedacht, dat zij daaruit ooit zou opkomen. Haar uiterlijke gedaante was verwoest in de woestijn, en toch komt zij er als een goede strijdster uit op. Zij heeft er het leven afgebracht, en niet alleen het leven, zij heeft het geloof behouden. Zij heeft om alles niet opgehouden haar God aan te roepen, en Hem in het openbaar te belijden.

Zij gaat op, rechttop als rookpilaren, het hart is naar Boven gekeerd tot haar getrouwe God en Schepper. Als pilaren van rook gaat zij op. Niet van een akelige en duistere rook, maar van een heldere en aangename rook en reuk. Zij verbreidt haar geur naar Boven heen en om zich heen, zij is geheel doorgeurd met mirre en wierook, met balsemen, kostelijker dan al het goud van de wereld. Zij draagt een grote schat aan zich. Het is alles haar verworven en geschonken door haar Bruidegom, alles voor haar gevraagd en verkregen van Zijn Vader. Zo is zij voor de Vader van haar Bruidegom een goede reuk van haar Bruidegom in degenen, die met haar uit de woestijn opkomen; en in degenen, die in de woestijn vanwege hun ongeloof vallen en omkomen. En niet alleen de mirre van haar Bruidegoms verdiensten, niet alleen de wierook van Zijn gebeden hebben haar vervuld, maar ook allerlei poeder des kruideniers. Allerlei gave van de Geest van haar Bruidegom. Die wondere Geest heeft ze bereid en heeft haar een hart gegeven om Zijn stem te horen: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid." Jeremia 31. "Ik zal u Mij ondertrouwen in geloof, en gij zult de Heere kennen." (Hoséa 2) Die Geest overstrooide haar blijvend met geloof, hoop, liefde, met zielsuitgangen en zielsgebed en tot haar Bruidegom, met liefde tot haar medemensen, met psalmen in de nacht, met moed en volharding om uit de woestijn uit te komen.

Wie is zij? Zij is met de Zon van gerechtigheid bekleed, zij heeft de maan, de wereld, onder haar voeten, en om haar hoofd een kroon van twaalf sterren. Dat is, een kroon van de apostolische leer, haar eer en sieraad.

Dat is de Bruid, en zij gaat heen tot haar Koning. Zij gaat heen tot haar rust, gelijk geschreven staat: "Zo zegt de Heere: het volk van de overgeblevenen van het zwaard heeft genade gevonden in de woestijn, namelijk Israëel, als Ik heenging om hem tot rust te brengen." (Jeremia 31)

Deze rust wordt nu beschreven onder het beeld van een bed, van dat, waarop de rust genoten wordt. Immers de rust vindt men in de rust.

Ziet, het bed, dat Salomo heeft. Onze Salomo is de ware en enige Vredemaker tussen God en Zijn welbeminde. Daarom heet Hij de Vorst van vrede. Nu twijfel, dan geloof, zo gaat het op en neer. Waar vindt de ziel haar rust? Rust vindt zij bij de Heere. En deze Zijn rust is heerlijk. (Vergelijk Jes. 11: 10)

In dat bed komt al wat niet gelooft, niet in; gelijk wij lezen Psalm 95: "Ik heb in Mijn toorn gezworen, zo zij in mijn rust zullen ingaan." Ja, er is nog een sabbatismos, een rust, open voor het volk van God. Onze Salomo geeft de vermoeiden en belasten rust voor hun zielen.

Wat nu die rust aangaat, die inwendige, die verborgen rust, zij is wel bewaard. Om dat bed staan zestig helden, een getal welks uitlegging ons teveel zou ophouden, maar waarin de hoofdgetallen liggen opgesloten van Salomo's tempel, waarin de ark rustte. Deze helden mogen deels de engelen zijn, gelijk wij lezen Psalm 34: 8; Psalm 91: 11; Psalm 103: 20. Het zijn deels zeker alle trouwe wachters op Sions muren, degenen, wie de Koning Zijn Woord heeft toevertrouwd, en die Hij ook heeft getrouw geacht. Het zijn ook alle armen van geest, die de zoete troost kennen van de rechtvaardigheid des geloofs en van de volharding van de heiligen.

En daar vraag ik nu menigeen: waarvoor is hij dan nog bevreesd? En waarom is hij niet zelf een held? Immers staat de belofte vast: *De zwakke zal zeggen: ik ben een held. Zij zijn van de helden van Israël.*

Een dubbel getal van de helden die eens David had. Zij zijn helden van Israël, zij hebben Israël lief. Zij hebben allen in hun kracht zich vorstelijk gedragen met God. Te Bethel hebben zij Hem gevonden, te Pniël hebben zij mede de nieuwe naam van Israël ontvangen. Die uitverkorenen Gods, die de Heere bijzonder verwaardigt, om voor de eer Zijns Naams en voor de rust, die Zijn volk in de Heere heeft, in de bres te springen, dragen allemaal zwaarden. Niet één is er ongewapend, zij zijn alle gewapend met het zwaard van de Geest, hetwelk is, gelijk de Apostel Paulus zegt, het Woord Gods, dat zijn tweesnijdende woorden. Zo lezen wij Hebr. 4: 12: "Want het Woord Gods is levend en krachtig, en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard, en gaat door tot de verdeling van de ziel, en van de geest, en van de samenvoegselen, en des mergs, en is een oordeler van de gedachten en van de overleggingen des harten." En zo staat er 2 Cor. 10: 4: "De wapenen van onze krijg zijn niet vleselijk, maar krachtig door God, tot nederwerping van de sterkten." Zij zijn geleerd ten oorlog. Het zijn geen nieuwelingen, die van het bed van Salomo weglopen, maar het zijn oude beproefde soldaten, die met David zeggen, Psalm 18: 35: "Hij leert mijn handen ten strijde, zodat een stalen boog met mijn armen verbroken is."

Elk hebbende zijn zwaard aan zijn heup. Elk heeft van het Woord des Heeren een levende bevinding. Elk legt dat Woord niet af, maar heeft het in zijn gordel van waarheid, aan zijn heup dag en nacht.

Vooraf in de nachten, *vanwege de schrik des nachts*, als wanneer de Bruid in alle gevaren is, om uit haar rust, die zij in de Bruidegom heeft, opgeschrikt, ja, uit die rust verdreven te werden. Zó wordt de belofte vervuld, Psalm 91: "Gij zult niet vrezen voor de schrik van de nacht, voor de pijl, die des daags vliegt; u zal geen kwaad wedervaren, en geen plaag zal tot uw tent naderen."

Het bevreedt ons niet, dat menigeen zich niet in de rust begeeft, die er voor het volk van de Heere openstaat. "Heere", bad de Profeet, "open deze jongen de ogen." Die jongen zag niets dan vleselijke paarden en wagens om zich heen, die verderf dreigden. De Heere hoorde het gebed, en opende de jongen zijn ogen, en deze zag de berg vol vurige paarden en wagens. Deze helden, die om het bed van Salomo staan, zijn niet als die in de lucht slaan, maar zij treffen de vijand met gewisse slag, en strijden zo de goede strijd. Elk van hen is steeds bereid, alles neer te werpen wat zich verheft tegen de kennis van God en van Christus. Schrikkelijk is de nacht van dwaling en vervoering. Maar zij zijn niet bang, zij vertrouwen op hun zwaard uit Sions tuighuis en zijn zo om het bed waarop de Bruid rust, opdat de vijand haar niet verschrikke noch wegvoere.

Zo is die rust in God, die rust in de Bruidegom wel bewaard. Die uit het bed weglopen en zich afscheiden, zien op de nacht, op deszelfs schrik, op de vijand en vergeten de

getrouwe wacht, die niet sterft noch overgeeft.

Maar er is nog meer dan deze wacht en macht. Hebben de vijanden wagens, vreselijke, verschrikkelijke wagens, om Gods volk, om Gods Bruid in schrik en vrees te houden, ja te onderdrukken, de Bruidegom heeft nog een andere wagen. Deze wagen behoeft geen scherpe zeisen en sikkels, hij is zodanig vervaardigd, dat hij vanzelf de vijand schrik aanbrengt en hem op de vlucht drijft, zodat deze allen als doden worden vanwege zijn heerlijkheid.

Een koets heet die wagen in onze vertaling. Wij behouden dat woord, als het best verstaanbaar, al heet het ook eigenlijk een *draagbaar*. Was het een draagbaar, dan moesten allen voor die draagbaar wijken; zo moet voor die koninklijke koets alles wijken. Salomo, de Koning van vrede, maakte ze, geen ander kon ze maken. Hij maakte ze door Zijn eeuwige wijsheid. Hij maakte ze voor Zich, dat is tot Zijn eer, om er met Zijn Bruid in te rijden. **Hij maakte ze van het hout van Libanon**, dat is van cederhout, wat niet verrot, dat altijd blijft, dat onvergankelijk is, daar de tand van de tijd of de worm niet aan of inkomen kan.

Die koets van Salomo is Zijn Woord, dat in eeuwigheid blijft, dat Woord komt van de hemel, waarvan de Libanon een beeld is.

Die koets heeft een gehemelte of, zoals wij zeggen, een en hemel over zich, om te dekken en te schutten voor zonnebrand en regenvlaag. *Die hemel is van purper*, dat is Zijn verzoenend bloed, waardoor Hij een bedekking is. Die hemel rust op pilaren, dat is op vastigheden van zilver, dat is van Zijn waarachtige en onschuldige mensheid en volbrachte gehoorzaamheid.

De vloer of liever het achterkussen, waar het hoofd en bovenlijf op leunden, is van goud, dat is, het leunen van het lichaam is op Zijn waarachtige Godheid, waardoor Zijn lijden een oneindige waardij heeft. Het is tevens het geloof van onze Vredekonink en Diens vertrouwen, door de eeuwige Geest op God de Vader daargesteld.

Het binnenste was bespreid en blijft bespreid met de werken van de liefde van alle ware gelovigen, die zij allen voor hun Koning afwerken en afgewerkt hebben.

Zo'n koets kan niemand meer maken, en niemand mag die aantasten, en niemand wordt toegelaten ze af te breken. Het is een eeuwige koets, van hemelse staat, voor de Bruidegom en voor de Bruid alleen. Die koets gaat recht voor zich heen en weet van geen wijken of omwegen maken daarvoor moet alles wijken en bezwijken, wat in de weg wil treden, wat niet mee wil. Van die koets vinden wij onder andere beelden, een beschrijving bij de Profeet Ezechiël, Hoofdstuk 1.

Zo is het Woord van de Heere. Welgelukzalig, die het voor zodanig een wagen houdt. Welgelukzalig, die moede en mat op de weg neerligt, en zeggen mag: "Eer ik het vermoedde, zette Hij mijn ziel op de wagen van Zijn vrijwillig volk."

De Geest vraagt: *Wie is zij?* Zij, die de Bruid is, - Hij noemt haar niet, - maar beschrijft haar, hoe haar gehele heerlijkheid inwendig is. Zo is dan 's mensen uitwendige heerlijkheid ijdelheid. De Bruid heeft het alles inwendig en niet bovenop.

De Geest beschrijft de rust, waarin de Bruid is ingaande, en hoe wèl bewaakt en bewaard die rust is. Zo is dan de Bruid alleen veilig in die rust. En wat niet in die rust is, dat wordt een prooi van de schrik van de nacht.

De Geest denkt aan de vijandelijke wagens en paarden, die de helden Israëls en het bed van Salomo verderven willen. Hij zet daartegenover de wagen, die Salomo Zich heeft gemaakt, en beschrijft de majesteit van een koets, die de vijanden op de vlucht drijft. Hij beschrijft ook de duurzaamheid van deze koets. Zo heeft dan Sulammith

niets te vrezen, omdat zij met de Koning in de koets is. Daarentegen hebben de vijanden alles te vrezen, die met hun wagens zich opmaken tegen deze koets; ik zou willen zeggen, tegen deze locomotief, of liever, tegen de "wagen van de Geest".

Het Woord Gods blijft in eeuwigheid. Maar de Koning is en blijft de hoofdzaak, om Hem en door Hem en tot Hem is de Gemeente, is de rust, is de sterke wacht van die rust, en is het eeuwigblijvend Woord.

Daar Hij de hoofdzaak is, wat wonder, dat op dit alles volgt: *Gaat uit*.

Gaat uit, uit uzelf en uit uw hoeken, waarin ge u verborgen houdt of laat houden; komt te voorschijn! Aanschouwt, zet er met vlijt de ogen van uw ziel op! Hier is de vervulling van de belofte Jesaja 33: "Uw ogen zullen de Koning zien in Zijn schoonheid."

Gij dochteren van Sion, - die in Sion geboren bent; zie de Koning, ons van God gegeven, Salomo, die onze Vrede is, met de kroon, - met de heerlijkheid, die op Zijn lijden gevolgd is, gelijk beloofd is Jes. 53: "als Hij Zijn ziel tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien"; - waarmee Zijn moeder, - de Heilige Geest, - Hem kroonde op de dag Zijner bruiloft, - op Zijn Pinksterdag, - en op de dag der vreugde Zijns harten; toen Hij Zijn Bruid als een verloren schaap binnen kreeg in Zijn paleis.

O, als wij op die Koning Salomo zien en op die kroon, wat is dan de aarde, wat de wereld, wat de hel, wat elke vijand bij deze heerlijkheid? Dat wij maar om onze eigen tuin en om waarachtige vrucht tot Zijn eer en verheuging bekommerd zijn, en daarom de Heilige Geest smeken, dat Hij ontwake als uit de slaap, dat Hij als een groot, Ontfermer en machtig Werker onweerstaanbaar blaze!

Vooreerst als een Noordenwind, die heel scherp, koud en droog is, maar die de lucht, waarin zo vele boosheden en kwade dampen zijn, zuivert en gezond maakt en het te weelderig uitslaan van allerlei planten verhelpt.

En dan als een Zuidenwind, die de vruchten sappig maakt en tot rijpheid brengt. Zo mogen dan des Heeren specerijen, die Hij Zelf geplant heeft, in onze hof uitvloeien.

Onze hof is Zijn hof. *O, dat mijn Liefste*, mijn enig eeuwig AL, *tot Zijn* duurgekochte *hof kwame!* Ja, kom Heere Jezus, en eet Uw edele vruchten. U moet het alles genieten, wat wij door U gedaan hebben. Wij werpen onze kronen aan Uw voeten: "*U alleen bent waardig te ontvangen de kracht, en rijkdom, en wijsheid en sterkte, en eer en heerlijkheid en dankzegging!*" Amen.

Nazang: Psalm 118: 8.

*Gods Rechterhand is hoog verheven;
Des Heeren sterke Rechterhand
Doet door haar daân de wereld beven;
Houdt door haar kracht Gods volk in stand.
Ik zal door 's vijands zwaard niet sterven,
Maar leven; en des Heeren daan,
Waardoor wij zoveel heil verwerven,
Elk, tot Zijn eer, doen gadeslaan.*

JEZUS BIJ DE ZEE VAN TIBÉRIAS³

EERSTE PREEK

Gehouden op 15 April 1855, 's morgens.

Gezongen: Psalm 119: 14, 15.

Psalm 130:3, 4.

Psalm 196:1, 8.

Daarna openbaarde Jezus Zich opnieuw aan de discipelen bij de Zee van Tiberias. En Hij openbaarde Zich aldus: Er waren bijeen Simon Petrus en Thomas, die Tweeling genoemd wordt, en Nathanaël van Kana in Galiléa en de zonen van Zebedeüs en nog twee van Zijn discipelen. Simon Petrus zeide tot hen: Ik wil gaan vissen. Zij zeiden tot hem: Dan willen wij met u meegaan. Zij gingen uit en traden terstond in het schip; en in die nacht vingden zij niets. Toen het nu reeds morgen werd, stond Jezus aan de oever. Johannes 21: 1-4a.

Wij overdenken in dit uur, hoe onze grote God en Zaligmaker Zich aan de discipelen geopenbaard heeft bij de Zee van Tiberias. De wijze waarop de evangelist Johannes ons dit mededeelt, is zo eenvoudig en verheven, en tegelijkertijd zo geheimzinnig, dat wij het niet zouden wagen, de sluier, die over dit gebeuren ligt, ook maar een weinig op te heffen. Wat ons echter hiervan te zien gegeven werd tot onze eigen vertroosting, kunnen wij niet nalaten, ook de broeders tot hun vertroosting te laten zien. "Tot hun vertroosting" zeggen wij; want de waarheid der opstanding van Jezus Christus en de geheimenissen der macht, die hiervan uitgaan, kunnen ons niet genoeg worden voorgehouden. Het blijft immers in nood en dood een moeilijke zaak, deze in het geloof vast te houden. De duivel houdt niet op, ons deze in allerlei aanvechtingen voor de ogen der ziel weg te rukken, opdat wij het nood en dood zouden gewonnen geven en geen ervaringen opdoen van deze geheimenissen en hun macht.

Terwijl wij nu dit hoofdstuk overdenken, gaan wij stap voor stap de tekst na.

Wij lezen in vers 1 aldus: *"Daarna openbaarde Jezus Zich opnieuw aan de discipelen bij de Zee van Tiberias"*.

Wie openbaarde zich? "Jezus". In deze Naam ligt alles opgesloten, wat wij ons maar kunnen voorstellen van Koninklijke uitredding uit nood naar lichaam en ziel, en wat Hij persoonlijk voor de Zijnen is, zodat zij kunnen zeggen, dat zij zalig zijn gemaakt.

"Hij openbaarde Zich". Dit zegt méér dan wanneer er zou staan: Hij verscheen aan Zijn discipelen. Het is een Koninklijke wijze van spreken. Het was een daad van Zijn barmhartigheid, genade en neerbuigende goedheid. Johannes wil hiermee zeggen, dat Hij bij en om Zijn discipelen heen was als hun God en Heiland, maar onzichtbaar, en dat Hij Zich voor hen zichtbaar en kenbaar wilde maken.

Hij openbaarde Zich "daarna", d.i. nadat Hij Zich reeds kenbaar gemaakt had op de wijze, waarop wij het in het voorafgaande hoofdstuk lezen. Hij openbaarde Zich "opnieuw". Dit "opnieuw" geeft te kennen, dat de Heere rust noch duur heeft, vóórdát Hij door herhaalde openbaring de zielen der Zijnen ervan verzekerd heeft, dat Hij hun levende God en Heiland is en dood en nood voor hen verslonden heeft. Als Hij dat

---

³ Uit het Duits vertaald door Ds. D. VAN HEYST, Hervormd predikant te Ommen. VERENIGING TOT UITGAVE VAN GEREFORMEERDE GESCHRIFTEN TE AMSTERDAM

naar Zijn wijsheid en Goddelijke leiding voldoende gedaan heeft, vaart Hij van hen op, zoals wij dit ook lezen met betrekking tot 's Heeren weg met Abraham. Nadat de Heere Zich herhaaldelijk aan hem had geopenbaard, toen - zo lezen wij - voer Hij van hem op (Gen. 17: 22).

"Aan de discipelen" openbaarde Hij Zich. Niet aan het gehele volk. Door hun woord en getuigenis, dat Hij opgewekt is tot onze rechtvaardigheid, moeten wij tot het geloof gebracht worden in Zijn Naam. De wijze waarop Hij Zich aan de discipelen openbaarde, is verschillend van de wijze waarop Hij Zich nadien aan Zijn volk openbaart; want diegenen hebben Hem met lichamelijke ogen gezien. Wederom is de wijze waarop Hij Zich openbaart, dezelfde in zover Zijn discipelen, evenals sindsdien al Zijn volk, Hem ook met de ogen van het hart zagen in Zijn Koninklijke heerlijkheid, in de majesteit van Zijn godheid en in Zijn macht als Schepper. Diegenen zagen Hem dus ook lichamenlijk; wij echter verkrijgen de vervulling van de belofte: "Uw ogen zullen de Koning zien in Zijn schoonheid", als Hij Zich door middel van het Woord van apostelen en profeten door de Geest des geloofs voor de ogen van ons hart openbaart.

Bij de Zee van Tiberias openbaarde Hij Zich. Dit was het lagergelegen deel van het Meer van Genézareth of van de Galilese Zee, genaamd: de Zee van Tiberias; genoemd naar de stad Tiberias, die daar gelegen was. Zo vervulde de Heere Zijn woord: "Ik zal u voorgaan naar Galiléa", zoals ook de engel gezegd had: "Aldaar zult gij Hem zien." Dat de Heere Zich bij deze zee openbaarde, vond zijn oorzaak in de eerste plaats hierin, dat de discipelen zich in die tijd op deze zee bevonden.

Gaan wij echter dieper in op het geheel van Jezus' openbaring, dan zien wij, dat de Heere alles wat ons in dit hoofdstuk wordt meegedeeld, aldus heeft doen gebeuren om Zichzelf te openbaren; dus: om onder het uitwendige omhulsel aan de discipelen te openbaren, op welke wijze Hij onder de mensen heerst als Heer over alle dingen, als verhoogde Middelaar, als Koning der gerechtigheid en des vredes; op welke wijze Hij door Zijn heilsboden Zijn uitverkorenen vergadert en beschermt door alle tijden heen, totdat Zijn Raad volvoerd zal zijn, waarnaar Hij allen verheerlijkt, die Hij met en in Zichzelf verlost heeft.

"Galiléa" - een naam⁴, afgeleid van een woord, dat het op- en neergaan van de golven en baren aanduidt, is bij de profeten een beeld van de volken, die evenals de watergolven elkander steeds verdringen en zich het éne na het andere voortwentelen in de zee van hartstochten, van zonde, dood en verdoemenis. Tiberias, een stad, door Herodes gebouwd en zo genoemd ter ere van zijn vriend keizer Tiberius, werd weldra de hoofdstad van dit land, en haar inwoners waren een volkje, dat uit alle streken was bijeengebracht. Hoe het er daar in zedelijk opzicht uitzag, blijkt uit het in die omgeving nog steeds gangbare spreekwoord, dat zegt, dat de koning van het ongedierte, d.i. de duivel, daar zijn hoofdkwartier heeft. - Zo betekent dus de Zee van Galiléa en in het bijzonder dat deel, waaraan Tiberias gelegen was, al wat maar denkbaar is aan gruwelen, zondigheid, onreinheid, onheiligheid, ongerechtigheid en al wat voor God vervloekt en verdoemd was. De vissen, die zich in deze zee bevonden, betekenen in de beeldspraak van de Heilige Geest "mensen", en wel mensen, die geboren, gevoed, opgegroeid en groot geworden zijn in deze zee van gruwelen, van dood en verdoemenis. Wij houden ons overtuigd van de juistheid dezer uitlegging, als

---

⁴ Afkomstig van het Hebreeuwse woord gallil, wat kring of landstreek betekent

wij letten op hetgeen de profeet Ezechiël hiervan zag volgens hoofdstuk 47: 8 en 9, waar wij lezen: „En Hij zeide tot mij: Dit water, dat naar het Oosten toe uitvloeit, zal door het vlakke land in de zee stromen en van de éne zee in de andere, en als het derwaarts in de zee komt, zullen haar wateren gezond worden. Ja, al wat daarin leeft en beweegt, waarheen deze stromen komen, dat zal leven en er zullen zeer veel vissen in zijn, en het zal alles gezond worden en leven, waarheen deze stroom komt.”

Bij de Zee van Tiberias "openbaarde" Jezus Zich. Onder het historische feit, dat Hij Zich na Zijn opstanding naar Galiléa begaf om Zich aan de discipelen te openbaren, ligt dus als in een omhulsel de waarheid verborgen, dat Jezus Zich na Zijn opstanding begeeft naar het land van hen, die dood zijn in zonde en misdaden; en dat Hij Zich bij de Zee van Tiberias openbaarde, betekent, dat Hij Zich openbaart bij de zee van gruwelen en ongerechtigheid, juist dáár, waar het hoofdkwartier van de duivel, de koning van alle vuilheid en ongedierte is. Hij openbaarde Zich daar echter in Zijn heerlijkheid, die Hij als eniggeboren Zoon des Vaders had, - Zijn heerlijkheid als degene, die de sleutels van hel en dood draagt, - in Zijn heerlijkheid als de Almachtige, Die uit as doden opwekt en de dingen die niet zijn roept, opdat zij zullen zijn; en eindelijk in de heerlijkheid als de Koning, die met de Zijnen aan tafel zit en hun een Koninklijke maaltijd bereidt van hetgeen Hij op Zijn bevel door hun prediking Zich uit deze zee des verderfs heeft doen overblijven. Dat wil zeggen: Hij bereidt hun blijdschap en vreugde hierover, zodat zij zich met Hem verblijden en naar hartenlust genieten. En wat er overblijft uit deze zee des verderfs, dat wordt voor hen een bron van blijdschap en heil, een gezegende maaltijd, die hun tezamen met Jezus, de Koning, alle tijden door heerlijk smaken zal, tot in der eeuwigheid.

Van dit alles, wat wij zo even hebben gezegd, zouden de discipelen een voorsmaak hebben. Daarom zeggen de woorden van Johannes: "En Hij openbaarde Zich aldus" méér dan zij op het eerste gezicht schijnen te zeggen.

Nu volgt er, op welke wijze de Heere Zich aan de discipelen heeft geopenbaard. Wij lezen in vers 2: "Er waren bijeen Simon Petrus en Thomas, die Tweeling genoemd wordt, en Nathanaël van Kana in Galiléa en de zonen van Zebedeüs en nog twee van Zijn discipelen".

"Er waren bijeen", zo staat er. Dat heeft de kracht van de opstanding des Heeren, dat heeft Zijn Woord gedaan. O, hoe waren zij uiteengegaan, ieder naar het zijne, toen de duivel hen wilde ziften als de tarwe! Zie hier de verhoring van het hogepriesterlijk gebed, en denken wij hier aan de psalm: "Hoe goed en liefelijk is het, als broeders eendrachtig bij elkaar wonen!" Vatten wij de genoemde discipelen nader in het oog. Het waren: "Simon Petrus". Op andere plaatsen, bijvoorbeeld in Matth. 10 : 2, lezen wij: Simon, genaamd Petrus. In de ogen des geloofs en des Geestes droeg hij voortaan, nadat de Heere hem verschenen was, en hij een "Vrede zij u" uit de mond des Heeren gehoord had; de naam Petrus, d.i. rots, niet meer als slechts een bijnaam, nee, hij was nu een "rots", weliswaar niet op zichzelf, maar door genadige toerekening. Hij wordt hier het eerst genoemd, omdat de Heere Zich van hem bediende om aanleiding te geven tot deze Zijn zelfopenbaring, zoals wij die in dit hoofdstuk beschreven vinden. Hij was het immers, die op de gedachte kwam, te gaan vissen. Zinnebeeldig echter wordt hij hier het eerst genoemd, omdat de Heere zowel aan de heidenen als aan de Joden het eerst door middel van zijn belijdenis de schatten van het hemelrijk wilde openen, zoals Hijzelf gezegd heeft: "Ik zal u de sleutels van het hemelrijk geven." Op de Pinksterdag en bij Cornelius, de heidense hoofdman, ontsloot hij deze schatten van het hemelrijk; bij Ananias en Saffira en bij Simon de

tovenaar sloot hij ze toe. Dat was echter slechts een aanvankelijk openen; want wij weten, dat Paulus veel méér tot stand gebracht heeft dan Petrus. Ook was het een persoonlijk openen; het hield met zijn dood op. De nieuwe gemeente was niet op Petrus persoonlijk gebouwd, maar op de belijdenis, die hij afgelegd heeft met de woorden: "*Gij zijt de Christus*", - en het is daarom slechts aanmatiging van hetgeen hem niet toekomt, als de paus van mening is, dat hij de opvolger is van de apostel, terwijl toch de Heere geen bijzondere opvolger van Petrus heeft aangewezen. - Eindelijk wordt Petrus hier het eerst genoemd, omdat hij méér dan alle anderen die genade nodig had, dat al zijn beenderen opnieuw verbrijzeld zouden worden, opdat hij werkelijk bekwaam gemaakt zou worden, de verbrijzelden te hulp te komen. Want die mens is vooral voorwerp van de trouwe liefde des Heeren, die het oprecht meent, maar nog niet is wat hij wezen moet. Dat zien wij uit het slot van dit hoofdstuk.

De lering hieruit is echter deze: Is u verootmoediging bereid, laat het u niet verwonderen! Het geschiedt van de Heere uit enkel liefde en trouw, zoals ook David dit belijdt in Ps. 118 : 21: "Ik dank U, dat Gij mij verootmoedigt en mij helpt"; en in Ps. 119: 71 en 75: "Het is mij lief, dat Gij mij verootmoedigd hebt, opdat ik Uw rechten zou leren", en: "Heere, ik weet, dat Uw oordelen rechtvaardig zijn en dat Gij mij uit trouw verootmoedigd hebt."

De tweede discipel is "Thomas". Anders is het steeds: Petrus en Jacobus, hier echter: Petrus en Thomas. Deze beiden passen hier heel goed bij elkaar. Petrus heeft moeten zeggen: heb gezondigd," en Thomas: "Ik eveneens." Deze Thomas had eens gezegd: "Laten wij meegaan, opdat wij met Hem sterven" (Joh. 11 : 16). Dit woord zal hem nog wel vaak door de duivel zijn voorgehouden, zo dikwijls als hem na 's Heeren opstanding en genadige openbaring in de gedachten kwam, dat ook hij de Heere zo schandelijk verlaten had. De Heere had tot hem gezegd: "Omdat gij Mij gezien hebt, Thomas, daarom gelooft gij. Zalig zijn zij, die niet zien en toch geloven." Deze Thomas, die zo opeens verblijd was geworden door 's Heeren openbaring, had nog wel een tweede hartversterking nodig; want zijn bijnaam was "Tweeling; Zijn broer was waarschijnlijk dood, en dat kan een tweeling niet vergeten; zijn éne helft is levend, zijn andere echter dood. Dat bezorgde hem veel verdriet. In geestelijk opzicht ging het hem niet anders. En wie het zó gaat, dat hij Romeinen 7 leest als gold het hemzelf, wie klagen moet: "Ik ben in strijd gewikkeld en weerstreef; help, Heere Christus, de zwakke!" Die weet, hoe het zo'n Didymus of Tweeling te moede is en wat zijn ziel nodig heeft. De Heere weet het echter nog beter. Hij ontfermt Zich over hem en openbaart Zich aan hem opnieuw.

De derde heet "Nathanaël", d.i. Theodoor of Godsgeschenk. Deze was een Israëliet zonder leugen en bedrog. Hij gaf zich zoals hij was; zei alles wat hij gevoelde en dacht. Toen hij onder de vijgenboom zat om, door mensen niet gezien, ook voor zijn eigen ziel bij God aan te houden om de vertroosting van Israël, zag de Heere hem. Hij was van Kana in Galiléa. Dáár had hij het begin der openbaringen van 's Heeren heerlijkheid gezien, toen de Heere uit water wijn maakte, en:

*Wie Kana's wonderbare hulp ééns heeft ervaren,
dien zal de Heere Zich weer openbaren.*

De vierde en vijfde waren "de zonen van Zebedeüs". Johannes de evangelist verzwijgt hier opzettelijk zijn eigen naam en die van zijn broer Jacobus. Hij wil met zijn eigen naam de Jezus-Naam niet in het licht staan, en de naam van zijn broer mag dat evenmin. Hij houdt er immers van, de heerlijkheid van Christus' liefde te prijzen, en

de Geest houdt er van, in het Evangelie overal de naam van een vader te doen uitkomen, die in het Nederlands "de vrijgevig" wordt genoemd; want hij gaf zijn kinderen aan de Heere, ofschoon hij een oud man was en dezen zijn steun waren. De Heere maakte hem daarvoor rijk door een overvloedige visvangst, en zijn vrouw Salóme volgde de Heere en diende Hem met haar goederen. Het huisgezin van Zebedeüs was door de Heere gezegend, en zijn zonen zouden er een nieuw bewijs van hebben, hoe de Heere ook bij de kinderen van zó'n vader Zijn woord nog altijd waar maakt: "Welgelukzalig is hij, die de Heere vreest, die grote lust heeft aan Zijn geboden; diens zaad zal vermogend zijn op de aarde" (Psalm 112), De Heere gaf aan de twee zonen van Zebedeüs de naam: B'nehargem (Boanerges, d.w.z. zonen des donders; Markus 3: 17).

Er waren nog twee anderen uit de discipelkring des Heeren tegenwoordig. Omdat de Heilige Geest hen niet noemt, weet ik niets anders te zeggen, dan dat de één of ander, die dit hoort of leest, zich opmake om één van deze beiden en dus medegetuige en deelgenoot der openbaring van Jezus' heerlijkheid te zijn.

Het moet ons opvallen, juist hier een zevental discipelen des Heeren aan te treffen. Als wij hierover een ogenblik nadenken, komen wij spoedig tot de gedachte, dat dit getal "zeven" een geestelijke betekenis heeft. Wij vinden in het boek Esther, dat zeven hovelingen voor het aangezicht van koning Ahasveros dienden. Deze zeven vormden dus zijn rijksraad (Esther 1 : 10), en zij moesten hem een vrouw bezorgen. Zo lezen wij in het boek Daniël van een raad van wachters in de hemel. En in het boek der Openbaring lezen wij van *zeven geesten, die voor de troon des Heeren zijn*. Wij hebben hier dus voor ons de Koning der koningen met Zijn zeven rijksraden; zij moeten Hem een bruid toebrengen, die Hij Zich zal formeren uit de diepte der zee; de vestibule van Zijn bruiloftszaal is de oever der zee, de wanden zijn de bergen die hier op de achtergrond zijn getreden, het donkerblauwe gewelf boven Hem is Zijn troonhemel.

De Heere bedient Zich van Simon Petrus om Zich aan de discipelen te openbaren. Hij brengt hem op de gedachte te gaan vissen. Aldus lezen wij in vers 3: "Simon Petrus zeide tot hen: Ik wil gaan vissen." Terwijl zij met ongeduld wachten op de Heere en op de vervulling van Zijn belofte dat zij Hem in Galiléa zouden zien, oefenen zij hun beroep uit. Zij worden niet eigenwillig vissers van mensen, maar zijn weer evenals vroeger eenvoudige vissers. Zij zitten niet thuis, slapen en snorken niet, zeggen ook niet: wij zijn tot iets anders, iets hogers geroepen! of: onze geestverwanten en geloofsgenoten moeten maar een tijdlang ons onderhoud bekostigen, totdat wij het arbeidsveld des Heeren betreden, - neen, zij oefenen eerlijk en vlijtig hun oude beroep uit en hopen daarbij op Gods zegen, opdat zij ook nog iets zouden hebben om het aan de behoeftigen mee te delen. Zij blijven het woord indachtig: "In het zweet van uw aangezicht zult gij uw brood eten." Zij arbeiden met hun eigen: handen, zelfs de gehele nacht door, terwijl anderen slapen, en zij doen hun werk op de open zee. Zij schrijven de Heere geen andere weg voor om hun dagelijks brood te verkrijgen, maar blijven in de gewone weg van hun beroep en laten het aan Hem over, of Hij hun morgen of overmorgen langs een andere weg het nodige voedsel wil doen toekomen. Zij wachten op Gods zegen, hierop dat Hij hun voorspoed tal geven in hun beroep. Dat was de gezindheid van Petrus en van de overige zes discipelen. En daarom volgt nu onmiddellijk: "Zij zeiden tot hem: Dan willen wij met u meegaan! En zij gingen uit en traden terstond in het schip."

Welk een heerlijke eensgezindheid bij zo groot verschil van karakter! Wie had die tot stand gebracht? "Opdat zij één zijn gelijk wij één zijn", was het gebed van Hem, die

de meest verschillende gemoederen samensmelt tot één voornemen en wil, tot één daad.

Maar nu volgt er een bang en zorgwekkend "en". "En", staat er, "in die nacht vingen zij niets", Is dan de nacht geen goede tijd om te vissen? O zeker, het is juist de meest geschikte tijd. Laten wij echter denken aan Psalm 127, waar wij lezen: "Zo de Heere het huis niet bouwt, vergeefs arbeiden wie daaraan bouwen. Het is vergeefs, dat gij vroeg opstaat en laat opblijft en uw brood met zorgen eet; want Hij geeft het Zijn vrienden in de slaap." Zij zullen wel vaak hebben gedacht: Hoe komt dat? Waaraan ligt dat? en: Was de Heere toch maar bij ons! Laten wij erop letten en het onthouden, dat hier niet maar geschreven staat: "Zij vingen niets", doch in die nacht vingen zij niets." In iedere andere nacht zouden zij iets gevangen hebben, alleen in die nacht niet. Waarom niet? Ja, waarom niet? Dat heeft reeds menig visser van mensen, dat heeft reeds menig huisvader zich afgevraagd: Waarom vang ik juist in deze nacht, in dit uur van nood niets? Waarom wil het mij juist nu niet gelukken, nu ik het zo nodig heb? Waarom krijg ik geen werk? Waarom verdien ik niets? Waarom breekt mij juist nu het werk, nu ik het toch gekregen heb, onder de handen in stukken? Waarom mislukt nu alles? Was de Heere toch maar hier! En ach, welk een nacht is thans aangebroken! Het hart ligt als het ware verbrijzeld, omdat niets gelukken wil, en het is toch Gods heilige zaak! En de ogen worden als in wanhoop gevestigd op het ziekbed van geliefden, op een lege kast; of de schuldeiser is het huis van de weduwe van een der profetenzonen binnengedrongen en wil alles verkopen. Ach, in het leven van Gods volk, in het leven van de discipelen des Heeren herhaalt het zich heel dikwijls in geestelijk en lichamelijk opzicht: "En in die nacht vingen zij niets." Waarom dan niet? De Heere wil Zich openbaren. Daarom heeft Hij iedere vis bevolen het net te mijden. Maar Hijzelf is onderweg. Hij is er. Hij helpt vroeg; en wie helpt zoals Hij? De arbeid in de Heere zal toch niet tevergeefs geweest zijn. Hij vindt ons in het schip en met het net. Gij, die de gehele nacht u afgemat en niets gevangen hebt en toch in uw beroep verbleef, Gods zegen en hulp zal toch niet uitblijven! Wat zult gij eens heilig lachen! Hij is onderweg. Hij komt. "Zie, uw Heere en God is daar! Hallelujah! Hij is nabij!"

Vers 4. *"Toen het nu reeds morgen was, stond Jezus aan de oever".*

Zó helpt de Heere de ellendigen, en Hij helpt hen heerlijk. Hij is steeds vroeg op. Hij weet het wel, dat de Zijnen zich vergeefs hebben afgemat in de nacht; Hij heeft het immers Zelf zo bevolen. Hij helpt echter Zijn gemeente vroeg. Van deze morgen van redding en hulp hebben de Zijnen heel wat ervaren en ervaren er heel wat van, zoals wij lezen in de 30ste Psalm: "De avond lang duurt het geweest voort", en dus ook de nacht door, "maar des morgens is er blijdschap"; en op deze morgen van hulp wachten 's Heeren discipelen voortdurend en worden ook aangemoedigd, hierop te wachten. Dat weten wij uit de 130ste Psalm: "Ik verwacht de Heere, mijn ziel verwacht, en ik hoop op Zijn woord. Mijn ziel wacht op de Heere van de ene morgenwake tot de andere. Israël, hoop op de Heere; want bij de Heere is genade, en bij Hem is veel verlossing. En Hij zal Israël verlossen uit al zijn zonden." -

Wij vinden hier dus het woordje "nu" of "reeds". Wat betekent dat? O, dat wil ons zeggen, dat het morgen was, dat het daglicht reeds doorgebroken was, maar dat met de morgen het heil, de hulp niet tevoorschijn kwam; dat het dus de schijn, had, dat het wel morgen was, maar dat het voor de discipelen des Heeren toch nacht zou blijven; dat de tijd om nog iets te vangen, nu wel geheel voorbij was, en dat er voor heden niets meer zou komen, niets meer zou zijn. Dit 'nu' of 'reeds' klinkt als het woord van de bedroefde Emmaüsgangers: "En boven dit alles is het heden de derde dag" (Lukas 24 : 21); en als het 'reeds', nu of al in Romeinen 4 : 19, waar van de aartsvader

Abraham gezegd wordt: "Zijn lichaam was al verstorven." Des te heerlijker en schitterender komt hier in deze nood de Naam Jezus te voorschijn: "Jezus stond aan de oever".

Het woord "oever" betekent volgens het Grieks: breker van de golven der zee. De Heere stond dus op de plaats, waar de golven gebroken worden, en waar de schuimende branding opspat. Waar Jezus staat daar worden de golven gebroken en gaan zij met haar hovaardige trots aan Zijn voeten liggen. Alle golven van nood en ellende, van zonde en hartstochten, hoe vreselijk zij ook schuimen en omhoog springen, juist dán wanneer zij gebroken worden, moeten voor Zijn aangezicht effen worden. Deze oever is het einde der zee, dáár houdt haar onstuimigheid op.

Aan de oever staat Hij. De golven en baren zullen over Hem niet meer heengaan, zullen Hem niet meer omverwerpen, niet meer meesleuren, Hem niet meer verdrinken. Hij is nu de Opgestane. Hij staat op een vaste, onwankelbare bodem, op de rotsgrond van het onvergankelijke leven. Voor Hem is de zee niet meer. Wij gevoelen het aan deze woorden, dat zij precies zó luiden als de woorden in Openbaring 21: "En ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde; want de eerste hemel en de eerste aarde ging voorbij, en de zee is niet meer." Wij horen het: heel het doen des Heeren is zinnebeeldig. De zee is niet meer. Voor Hem is zij niet meer. In de nieuwe hemel en op de nieuwe aarde, in de nieuwe schepping, woont gerechtigheid. In het nieuwe paradijs, dat bij Zijn opstanding in en met Hem uit Zijn graf ontsproot, zal zelfs het tuig der paarden den Heere heilig zijn (Zach. 14:20). De zee van zonden en overtredingen, van vloek, dood, verdoemenis, van de woedende hartstochten en - de vreselijkste ellende is voor Hem niet meer. Hij was in deze zee om haar wateren gezond te maken, opdat het daarin zou wemelen van vissen (Ezechiël 47 : 8, 9), en opdat deze vissen alle dienstbaar zouden worden voor Jezus' Koninkrijk,

Wij verstaan het, waarom Hij Zich niet op de zee, waarom Hij Zich niet tot de discipelen op het schip begeeft. Hij heeft met de zee niets meer uit te staan. De zee had Hem met haar gruwelijke golven en baren heen en weer geworpen en eindelijk in haar diepte opgeslokt, toen onbarmhartige zeelieden Hem evenals de profeet Jona als een misdadiger voor God over boord hadden geworpen. Toen lag Hij in de diepte der zee, en het zeemonster van het graf verslond Hem, moest Hem echter drie dagen en drie nachten in zijn buik dragen, daarna uitspuwen op het land, en, doordat het dit deed, zelf sterven.

Deze vis heeft de zee stinkende gemaakt. Nu kan hij tand noch vin meer verroeren, maar is dood, voor altijd dood. De basaltzuilen der eeuwigheid zullen de Heere dragen, de oever zich Hem te voet werpen. Voor Hem is de zee niet meer. Voor zover zij er echter naar het zichtbare toch is, is zij er, opdat zij lere, voor Hem terug te schrikken, en opdat zij voor Hem, d.i. tot eer van Zijn Naam, met haar golven en baren de in haar door Hem geschapen schat en rijkdom van haar vissen aandrage en Hem hulde toebrengt.

Hij stond aan de oever, prachtig zinnebeeld van Zijn eeuwige rust en van de overwinning, die Hij op de zee behaald heeft! Wij bevinden ons nu nog met ons schip op de zilte wateren. Maar Hij, die aan de oever staat, zal ons weldra op het droge brengen, waar Hij staat, en met ons de overvloedige vangst, die Hij ons bereidt. Amen.

TWEEDE PREEK

Gehouden op 22 April 1855, 's avonds.

Gezongen: Psalm 125: 1, 2.

Psalm 136: 23, 25, 26.

Maar de discipelen wisten niet, dat het Jezus was. Jezus zei tot hen: Kinderen, hebt gij niets om te eten? Zij antwoordden Hem: Neen. Hij echter zei tot hen: Werpt het net ter rechterzijde van het schip, dan zult gij vinden. Toen wierpen zij het uit en konden het niet meer trekken vanwege de menigte der vissen. Toen zei de discipel, dien Jezus liefhad, tot Petrus: Het is de Heere. Toen Simon Petrus hoorde, dat het de Heere was, deed hij zijn opperkleed aan en omgordde zich (want hij was naakt) en wierp zich in de zee. Maar de andere discipelen kwamen met het schip (want zij waren niet vet van het land, slechts ongeveer tweehonderd el) en sleepten het net met de vissen, Johannes 21 : 4b-8.

Mijn geliefden!

Wij vervolgen in dit uur onze overdenking van het heil- en troostrijke een-en-twintigste hoofdstuk van het evangelie naar Johannes. Aldus lezen wij aan het slot van het vierde vers: "Maar de discipelen wisten niet, dat het Jezus was".

Deze woorden luiden eigenlijk: "De discipelen wisten het zeker wel niet, dat het Jezus was." Ik denk, de ganse hemel moet van blijdschap gelachen hebben, toen de Geest deze woordjes: "zij wisten het zeker wel niet" de evangelist in de pen gaf. Want zij staan er niet om over de discipelen een afkeuring uit te spreken, maar om de verrassing te doen uitkomen, die de Heere voor Zijn noodlijdenden juist dan gereedhoudt, als zij het 't minst vermoeden. Wanneer wij ons langdurig afgemat en desondanks niets bereikt hebben en nu tijd en uur van slagen naar onze berekening voorbij is, dan weten wij ook wel niet, dat er een bij ons is, ja ons heel nabij is, dat hij er is met zijn heil, en dat deze ene Jezus is. Zolang wij het heil en de hulp niet zien, zien wij ook de Heiland Jezus is ons zeer nabij juist dan, wanneer wij het niet denken. sik word gevonden door hen, die Mij niet zochten niet, herkennen Hem niet, en wij komen niet op de gedachte, dat Hijzelf er het eerst is en Zich het eerst openbaart en dat daarna het heil volgt. De woorden van de evangelist luiden zó, alsof er werd gevraagd: Zal de vermoeide strijder daar, die nu zichzelf en al wat hij is en heeft, verloren meent te hebben, er wel een vermoeden van hebben, dat Jezus hem nabij is? Ja, zal hij er ook maar even aan denken, dat de Heiland, die vóór hem staat, zijn Heiland is? En dat dan op deze vraag het antwoord gegeven wordt: o, dat zal zeker wel niet het geval zijn! En dat het dan verder aan de nadenkende lezer overgelaten wordt, de gevolgtrekking te maken: Wat zal hij wel zeggen, als hij het eenmaal zeker weet?

Aan de oever, die de grens is van die zee, waarop wij ons afmatten, staat Jezus; en Zijn leerling, die herhaaldelijk ondervonden heeft, dat, als de nood op het hoogst is, de redding nabij is, ziet Jezus, en weet toch niet, dat het Jezus is. Ook Gideon wist zeker niet, dat het Jezus was, die hem verscheen en tot hem zei: "De Heere (is) met u, gij strijdbare held!" Want hij antwoordde: "Mijnheer, is de Heere met ons, waarom is ons dan dit alles wedervaren, en waar zijn al Zijn wonderen?" (Richt. 6 : 12, 13). De door onvruchtbaarheid gekwelde vrouw van Manoach wist zeker ook niet, dat het Jezus was, die tot haar zei: "Gij zijt onvruchtbaar en baart niet, maar gij zult zwanger

worden en een zoon baren" (Richt. 13 : 3). "Gij, o God, ziet mij", zo noemde Hagar Hem, toen Hij Zich geopenbaard had in de woestijn, en zij zei: "Heb ik wel gezien naar Hem, die mij aanziet?" (Gen. 16 : 13). "Ik word gevonden door degenen, die Mij niet zochten", spreekt de Heere (Jes. 65 : 1).

"Wie mag het toch zijn, die daar aan de oever staat, precies als wilde hij ons iets geven of iets van ons hebben?" Zo zal Johannes hebben gevraagd.

En Petrus zal hierop geantwoord hebben: "Wie weet, misschien een vishandelaar!"

En Nathanaël zal gezegd hebben: "Wie weet, of het niet Jezus is?"

En Thomas misschien: "Dat kan ik niet geloven; want Jezus zou ons niet de gehele nacht zo zonder enige vangst gelaten hebben!"

En Jacobus: "Hij kan ons alsnog wel helpen!"

En Thomas opnieuw: "Dat is immers onmogelijk, dat wij nog iets vangen; de tijd is voorbij!"

En Petrus: "Hij wil zeker iets aan ons verdienen; daarom komt hij om te zien, of wij iets hebben gevangen!"

En de beide anderen: "God moge ons genadig zijn! Maar wat moeten wij beginnen? Het net blijft leeg. Laten wij het inhalen. Vandaag is er niets!" Zo zullen de discipelen onder elkander gesproken en zich alles duister gemaakt hebben op de heldere morgen.

Toen hoorden zij opeens de stem: "Kinderen, hebt gij niets om te eten?" Deze vraag richtte Jezus tot hen, omdat zij in het geheel niet wisten, dat het Jezus was.

De benaming "kinderen" komt voort uit de toegenegenheid van een onderwijzer jegens zijn leerlingen; en hij geeft hun hiermee te verstaan, dat hij hen hartelijk liefheeft en hen gaarne wil onderwijzen, opdat zij door zijn lessen het geluk deelachtig worden, dat hiermee zeer zeker verbonden is. En in deze betekenis komt deze benaming slechts tweemaal voor, op deze plaats en in I Joh. 2: 18, waar Johannes schrijft: "Kinderen, het is de laatste ure."

De Heere heeft eigenlijk niet gevraagd: "Hebt gij niets om te eten?", maar: "Hebt gij niet iets erbij of enige toespis?" De spijs was brood; iets erbij of de toespis was enige vis. Het was zoveel, alsof de Heere gezegd had: "De spijs heb Ik. Maar hebt gij ook iets gevangen, dat wij bij het brood kunnen eten?" Een merkwaardige vraag! Jezus vraagt niet naar veel. Hij vraagt slechts naar 'iets'. Men zou denken, dat dit hun had moeten opvallen: een man alléén aan de oever te zien, die hun vraagt, of zij een weinig toespis hebben, en hun tegelijk te verstaan geelt, dat de eigenlijke spijs en dat overvloedig, voor hen bij hem voorhanden is.

"Kinderen, hebt gij niets om te eten?", of: "Hebt gij niet enige toespis?" - met deze of dergelijke vragen spreekt de Heere ons nog dikwijls aan. Maar wij schenken er geen aandacht aan. Moesten wij niet om ons heen zien en bedenken: Hij vraagt het, omdat Hijzelf alles voor ons wil zijn?! Hij vraagt het, opdat wij zouden acht geven op Hem, op al hetgeen wij hebben; ofschoon wij juist datgene niet hebben, wat wij op het ogenblik behoeven. Hij vraagt het, omdat Hij ons alles geven wil! Wanneer Hij dus komt met de vraag: "Hebt gij niets?", dan moest het antwoord luiden: Wij hebben U en daarom zullen wij geen gebrek, geen nood lijden. En wij moesten het begrijpen: Hij zal ons vervullen uit Zijn schat. Hij is algenoegzaam en Hij is almachtig. Wij echter letten niet op de vriendelijke aanspraak "kinderen", zien daarentegen hièrop, dat wij niets hebben, worden verlegen, staan beschaamd, zijn zelfs onvriendelijk en bars, doen als de discipelen en zeggen kortaf: "Nee!"

Zover moet het echter ook komen; en wél ons, wanneer wij nog oprecht genoeg zijn, Hem te belijden: Nee, wij hebben niets. Wij moeten het leren, hoe waar het is in ieder opzicht: "Zonder Mij kunt gij niets doen." Liggen wij daarbij onder dit ons

"Neen" gebroken temeer, dan zal Hij het met ons zó- ver brengen, dat wij ook in waarheid kunnen zeggen en het met ons doen bewijzen, wat Paulus beled: "Ik vermag alles door Hem, die mij machtig maakt, Christus."

Dat gaat dan echter ons verstand te boven en tegen onze ervaring die wij tot nu toe opgedaan hebben, in en door het schijnbaar onmogelijke heen, opdat wij tot de bekentenis komen, dat wij met onze kennis van de visserij niets tot stand brengen, dat veeleer alles afhangt van het raadsbesluit van die God, die gezegd heeft: "Mijn zoon, geef Mij uw hart, en laat Mijn wegen aan uw ogen behagen."

Daarom lezen we verder: "Hij echter zei tot hen: Werpt het net ter rechterzijde van het schip, dan zult gij vinden."

Het net hing tot nu toe, waar het behoorde te hangen, tussen het schip en de oever. Daar zwemt de vis, wanneer hij merkt, dat men hem wil vangen, en geraakt in het net of komt er aan voorbij. Werpt men het net uit aan de zee-zijde van het schip, dan wordt het door de golfslag onder het schip gedreven. Ook hadden de discipelen, omdat ter linkerzijde van het schip nog een afstand van tweehonderd el tot aan de oever was, ter rechterzijde een diepte, waar de vis zich in de nabijheid van het schip in het geheel niet meer het vinden. Deze raad of dit bevel ging dus tegen alle kennis, verstand en ervaring der vissers in. Vingen zij ter linkerzijde niets, dan ter rechterzijde het net uit te werpen - dat zou kinderlijk, dwaas en belachelijk geweest zijn.

Maar zó gaat het, wanneer de Heere begint met Zijn doen. Waar men het zoekt, daar vindt men het niet; en waar het tegen alle verstand scheen in te gaan, het te zoeken, daarheen heeft Hij het ontboden. Waar gij het in het geheel niet denkt te vinden in de diepte, in de afgrond, daar zult gij het vinden. Volg het bevel des Heeren op en peins er niet over! Plaag uzelf ook niet met uw weten en kunnen. Gehoorzaam Zijn stem, en het zal goed gaan, ook al meent gij, dat het op deze wijze nooit goed gaat. "Dan zult gij vinden", zegt de Heere. Waarlijk, men vindt en vond het juist zo overvloedig, boven bidden en denken, veel meer dan men gedacht had, zodat het de stoutste verwachtingen overtreft.

Wij menen, dat, als iets niet naar onze kennis van zaken, ons verstand, ons kunnen en onze ervaring gelukt, het dan nooit gelukt. Maar voor alle omstandigheden van dit en het toekomstige leven blijft het bij hetgeen de Heere gezegd heeft door Zijn profeet Jesaja: "Mijn gedachten zijn niet ulieder gedachten, en uw wegen zijn niet Mijn wegen." - "Mijn Woord zal doen hetgeen Mij behaagt, en voorspoedig zijn in hetgeen, waartoe ik het zend." Ja, het zal voorspoedig zijn in hetgeen, waartoe Ik het zend, - dat zien wij hier bewaarheid.

"Toen wierpen zij het uit en konden het niet meer trekken vanwege de menigte der vissen". - Dat wil de Geest in de discipelen prijzen, dat zij er niet over gepeinsd hebben, of de man, van wie zij wel reeds konden vermoeden, wie hij was, van wie zij het echter toch nog niet wisten, van het vissen enig verstand had, ja dan neen. Omgekeerd heeft Hij het in de hoofdman berispt, dat deze de stuurman en de schipper méér geloofde dan hetgeen Paulus zei, ofschoon Paulus de scheepvaartkunde niet geleerd had (Hand. 27:11).

De Heere echter gaf aan Zijn woord zo'n macht, dat de discipelen er aan gehoorzaamden zonder erover te peinzen. En wat Hij voor de wijzen en verstandigen, de waanwijzen, die méér geloof hechten aan kennis, verstand en menselijke geleerdheid dan aan Hem, de ware Profeet, verborgen houdt, dat openbaart Hij aan de kleine kinderen en onmondigen, dat zij Hem wel geloven en gehoorzamen, al schijnt het ook tegen alle verstand in te gaan, en wel gevoelen dat het 's Heeren woord is, Zijn doen en handelen, ook al herkennen zij Hemzelf op het ogenblik nog niet aan Zijn

woorden.

Hiérin zijn dus de ware gelovigen onderscheiden van de waanwijzen en peinzers: wanneer zij 's Heeren woord hebben, dan gaan zij niet te rade met vlees en bloed, maar gaan recht door en doen, wat Hij zegt, ook al gaat het duizendmaal in tegen het verstand: want het zal toch wel in overeenstemming zijn met het meest verlichte verstand, te doen en te handelen overeenkomstig hetgeen Hij zegt, die hemel en aarde gemaakt heeft en die alleen wonderen doet.

Wat nu de vrucht van dit geloof en deze gehoorzaamheid is, zien wij niet in, ervaren het echter later: dat nl. de zee van de Heere God zeer zeker vol vissen is, ook al hebben wij hierin, niettegenstaande wij onszelf lange tijd hebben afgemat, geen enkele vis kunnen vangen, maar zwemmen deze in de minder hoogoplopende golven aan ons net voorbij. De vissen van de Heere God zwemmen allen in de diepte. Dáár vindt men ze, en dáár worden ze gevangen. En al Zijn heilige vissen zijn aan Zijn rechterhand. Vgl. Ps. 45 : 10.

"Zij konden het net niet trekken". - Wonderlijk! En zo even was er nog niets! Is er dan werkelijk dáárom niets, omdat wij met onze wijze van vissen niet vangen?

Zij konden het net niet trekken vanwege de menigte". Zo was er dan niet alleen enige toespijs, waarnaar de Heere hen gevraagd had. maar een menigte. Vanwege de menigte der "vissen". Hier hebben wij nu de vervulling van hetgeen aangaande onze opgestane Heiland geprofeteerd is in de achtste Psalm: "Gij zult Hem tot een heer stellen over het werk Uwer handen: alles hebt Gij onder Zijn voeten gezet: schapen en runderen allemaal, daarenboven ook de wilde dieren, de vogelen onder de hemel en de vissen in de zee, en wat in de zee gaat." Hoe is nu zo'n menigte van vissen in het net gekomen? Dat heeft de Heere gedaan, die tot nu toe iedere vis van het net had verwijderd gehouden.

Bevond deze menigte van vissen zich dan werkelijk reeds in de zee? Of had de Heere ze onmiddellijk geschapen, terwijl Hij zei: "Werpt het net ter rechterzijde van het schip en gij zult vinden"? Ik kan het niet zeggen. Bevonden zij zich reeds in de zee, dan was het nochtans een daad van de almacht en van de onbepaalde heerschappij des Heeren, dat Hij zo'n menigte van vissen ter rechterzijde van het schip op één hoop in het net het komen. Al lieten dan ook de vissen zich niet ter linkerzijde vangen, zo heeft Hij naar de macht van Zijn liefde wel middelen en wegen om ze toch te vinden en te vangen. "Als Hij spreekt, dan geschiedt het; als Hij gebiedt, dan staat het er."

Zodra die opmerkelijke Johannes met zijn adelaarsblik de menigte der vissen in het net gewaar wordt, gevoelt hij het in zijn binnenste: Hij, die daar aan de oever staat, en op Wiens woord dit onmiddellijk geschied is, is méér dan een mens.

Aldus lezen wij: ***"Toen zei de discipel, dien Jezus liefhad, tot Petrus: Het is de Heere!"***

Dat zei toch Johannes niet uit zichzelf, maar het was de Geest Gods, door Wie Johannes het zei. En dit was Zijn bedoeling: Het is Jehovah, de Almachtige, Wie niets in de weg stond, ons de wonderbare macht van Zijn liefde en trouw te tonen en ons leven en overvloed te schenken. Johannes duidt zichzelf hier zó aan, dat hij zich noemt: "de discipel, dien Jezus liefhad". Hij doet het nog eens in dit hoofdstuk. Het eerst echter deed hij het bij die gelegenheid, toen de discipelen door hem van de Heere trachtten te weten te komen, wie van hen de Heere verraden zou (Joh. 13 : 23). Daarna, toen de Heere aan het kruis hem de zorg voor Zijn moeder Maria opdroeg (Joh. 19 : 26). En op de morgen der opstanding, waarop hij ook aangaande zichzelf belijdt: "Zij wisten de Schrift nog niet, dat Hij van de doden moest opstaan."

Johannes deed dit echter niet om zich boven de overige discipelen iets aan te matigen. Hij schrijft immers in het elfde hoofdstuk: "Jezus nu had Martha en haar zuster en Lazarus lief." Waar wij dus zouden verwachten, dat hij schreef: "Jezus nu had Maria en Lazarus en Martha lief", daar zet hij Martha bovenaan. Johannes echter zich voor allen verootmoedigend, is de bede indachtig: "Uw Naam worde geheiligd!" Hij kent zijn eigen naam niet meer, weet ook niets van zijn liefde tot de Heere, vooral daar niet, waar aan Petrus nog de vraag moet worden voorgelegd: "Hebt gij Mij lief?" Hij is vervuld van 's Heeren Naam en van 's Heeren gewisse liefde tot hem zoals hij ook in het 13de hoofdstuk schrijft: Jezus- zoals Hij de Zijnen, die in de wereld waren, liefgehad had, zo had Hij hen lief tot het einde toe." En in zijn eerste brief lezen wij: "Hiérin bestaat de liefde: niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons liefgehad heeft en Zijn Zoon gezonden heeft tot een verzoening voor onze zonden." En: "Laat ons Hem liefhebben; want Hij heeft ons het eerst liefgehad!" (I Joh. 4:10, 19). Zo schrijft hij ook in het boek der Openbaring: "Jezus Christus, die ons heeft liefgehad en ons gewassen heeft van de zonden met Zijn bloed" (Openb. 1 : 5). Dat is dus de ware liefde: niets van zichzelf te willen weten, maar te belijden, dat God genadig is, en dat de Heere ons liefheeft, ons grote zondaars! In deze liefde bestaat de grote overwinning, zoals de apostel, tegen alle schijn van het tegendeel in, schrijft: "In dit alles zijn wij méér dan overwinnaars door Hem, die ons heeft liefgehad" (Rom. 8:37). - Juist omdat hij deze liefde had leren kennen, geschiedde het, dat Johannes het tot Petrus en niet tot een andere discipel zei: "Het is de Heere!" Hij wist, dat hij hiermee Petrus, méér dan alle anderen, zou verblijden: want deze had, ofschoon hij een Petrus was, vanwege zijn zonden een herhaalde openbaring vóór alle dingen nodig.

En zo was het ook. Petrus werd overweldigd van blijdschap, zoals wij dan ook verder lezen: "Toen Simon Petrus hoorde, dat het de Heere was, deed hij zijn opperkleed aan en omgordde zich (want hij was naakt) en wierp zich in de zee". De naam "Simon", d.w.z. "God heeft verhoord", staat hier op zijn rechte plaats vóór de naam Petrus. Petrus zag dus eensklaps zijn hartewens vervuld: nog eens tot zijn bevestiging en voor zijn zielsrust de Heere te zien. Goede woorden, troostrijke woorden, een goede boodschap in de eerste plaats voor diegenen, die het diepst bekommerd zijn.

Er staat Petrus echter iets in de weg: hij is naakt. Dat wil zeggen: hij had zó veel van zijn kleren afgeworpen, als het - volgens de toenmalige begrippen van welvoeglijkheid geoorloofd was (vgl. I Sam. 19 : 24: 11 Sam. 6 : 20: Hand. 19 : 16) om niet bij de zware arbeid gehinderd te worden. Daar slaat hij zich nu vlug het kleed om, - dat wij borstrok noemen - maakt het dicht en werpt zich overboord in de zee om zo vlug mogelijk bij de Heere te zijn. Een dienstknecht werpt snel wat om de schouders, wanneer hij vóór zijn heer moet komen. Dat zal zijn eerste natuurlijke beweging in zo'n geval zijn.

Wij zouden bij deze woorden allerlei beschouwingen kunnen maken en hieruit allerlei leringen trekken. Hier slechts zoveel: Werkelijk heilbegerigen zullen ondervinden, dat zij ofschoon de naam "Petrus" hun om zo te zeggen in het aangezicht moet slaan. - omdat zij het recht om deze naam te dragen, met hun zonden hebben verloren - bij deze naam, die hun door de Heere gegeven is, toch getroost zullen worden. Zij zullen ondervinden, dat het hun tegelijk overeenkomstig de naam "Simon" zal gaan, zodat zij naar de wens van hun hart een nieuwe openbaring van de genade des Heeren, door Zijn Woord en door Zijn Geest, alsook door bijzondere tekenen van Zijn hulpvaardige en almachtige tegenwoordigheid, in hun nood zeer zeker zullen verkrijgen.

Wij mensen mogen onderling in de kleding, al naardat de aard van ons werk het vereist, ongedwongen zijn, doch zo, dat de zeden en de goede manieren, zelfs onder

bijzonder goede bekenden niet gekwetst worden. Maar voor het aangezicht des Heeren hebben wij ons ook in het uiterlijke met alle welvoeglijkheid te gedragen; want Hij is een groot Koning. Daarom mochten ook de priesters niet langs treden tot het altaar opgaan, mochten zich ook niet tussen de kandelaar en de wand van het heiligdom begeven, maar moesten vóór de kandelaar gaan staan, wanneer zij het licht verzorgden. Er is een "naakt-zijn", waarin men wel voor het aangezicht des Heeren moet verschijnen. Daar heeft men in het geheel geen kleed om zich te bedekken, of het moesten vijgenbladeren zijn. "Ik hoorde Uw stem in de hof en vreesde", zei Adam, "want ik ben naakt, daarom verborg ik mij." En dan staat er verder: "God de Heere maakte voor Adam en zijn vrouw rokken van vellen en trok ze hun aan."

Er is ook een "naakt-zijn", waarbij het uit de mond des Heeren heet: "Ik raad u, dat gij van Mij koopt witte klederen, dat gij u bekleedt, en niet openbaar worde de schande uwer naaktheid" (Openb. 3 : 18).

Er is ook een diep gevoel van "naakt-zijn" en van schaamte bij de heilbegerigen. Wanneer dezen nu in de nood van hun ziel horen: "De Heere is er!", dan aarzelen zij niet; want zij weten wel, dat zij zo niet voor het aangezicht des Heeren kunnen verschijnen. Zij laten zich niet langer door allerlei ja maar's en bedenkingen van het vlees, ook niet door hun naaktheid, terughouden, maar trekken het bruiloftskleed aan, dat om niet gegeven wordt. Zij denken aan de woorden des Heeren: "Gij zult niet ledig voor Mijn aangezicht verschijnen", ook aan de woorden van de apostel: "Bekleed met het pantser des geloofs en der liefde en met de helm van de hoop op verlossing." Vgl. 1 Thess. 5 :8. De liefde, de eerbied, de dankbaarheid veroorzaken de drang in het binnenste; en deze veroorzaakt de vrijmoedigheid om deze klederen aan te doen, en later ondervinden wij, dat de macht hiertoe ons gegeven was.

Ook al schijnen geloof en hoop verdwenen te zijn - *de liefde blijft*. De liefde des Heeren is eeuwig en doet liefde ontbranden. En deze liefde handelt vlug, vraagt niet naar de leeuw op de weg, vraagt niet, of het droog is dan wel nat, vraagt niet naar de vloed, niet naar hoogten of diepten, maar baant zich een weg om tot de Heere te komen. overwint alle hindernissen, werpt zich overboord en in de zee. Zij heeft slechts één doel voor ogen. en haar gelukt alles. De wateren kunnen haar niet verdrinken (Hooglied 8 :6, 7).

"Maar de andere discipelen kwamen met het schip (want zij waren niet ver van het land, slechts ongeveer tweehonderd el) en sleepten het net".

Hadden de andere discipelen minder liefde? O nee! Johannes was er immers bij. Waarom wierpen "zij zich dan ook niet in de zee? Zij waren immers dichtbij het land en dus dichtbij de Heere, zoals Johannes zelf schrijft: "Zij waren niet ver van het land, slechts ongeveer tweehonderd el."

Wij hebben niet te oordelen over de verschillende manier om zich te bewegen en werkzaam te zijn; zij is bij de enen die des Heeren zijn zó en bij de anderen anders. De Geest gaf het Petrus in, in zulk een ijver der liefde de Heere tegemoet te snellen, opdat hij vol liefde, ja als een vlam en vuurzuil der liefde voor het aangezicht des Heeren zou staan en des te meer in staat zou zijn, deze verootmoediging te ontvangen, dat al onze liefde tot de Heere niets is, dat het veeleer Zijn liefde alléén is, en dat Hij het is, die de rokende vlaswiek niet uitblust. De andere discipelen konden, als zij de verootmoediging van Petrus te weten kwamen, hieraan een voorbeeld nemen en leren, wat Johannes hieruit geleerd heeft, zoals wij dit daaruit zien, dat hij zich niet "de discipel, die Jezus liefhad" noemt, maar "de discipel, dien Jezus liefhad".

"Zij kwamen met het schip en sleepten het net." Als allen zich in de zee hadden geworpen, waar zou dan het schip gebleven zijn? En waar het net met de vissen? Er

zou van heel het "hoe" - hoe de Heere Zich wilde openbaren, namelijk, naar Zijn doen als verhoogde Middelaar en Verlosser van verlorenen - niets terecht gekomen zijn. In het gedrag van Petrus moest dus de waarheid verheerlijkt worden, die wij in Jes. 43 : 21-24 lezen, en in de overigen de waarheid, die wij in Rom. 12 en I Cor. 12 uitgesproken vinden. Zij sleepten het net met de vissen, d.w.z. zij bewogen het met moeite in het water voort, in de richting van het land, en sleepten het om zo te zeggen met zich voort; want het was hun te zwaar om het omhoog te trekken in het schip.

Dat is voor alle vissers van mensen tot troost gezegd, ja tot een troost voor al degenen. die in zorgen zijn, of zij wel iets zullen vangen, hetzij voor het geestelijk of ook tegelijk voor dit leven, hetzij dat het hun te doen is om vruchten der dankbaarheid of ook om datgene. wat tot het huisgezin en de huishouding behoort. De Heere zal Zich aan de Zijnen wel zó openbaren in Zijn wonderbare macht en genade, dat zij ondervinden, hoe zij het alles van Hem hebben, en niet alleen dat, maar hoe zij ook moeite genoeg zullen hebben om met wat Hij zo overvloedig en koninklijk schenkt, vooruit te komen, ja dat zij het alles niet eens omhoog kunnen trekken in hun kleine schip en hierin bergen kunnen.

Terwijl wij het Meer van Genézareth overzien en daarna zien op het volle net, hebben wij alle oorzaak, met toepassing op de geschiedenis van ons eigen hart en leven en op onze eigen ondervindingen uit te roepen:

*Meer van Genézareth!
Al verwerpt u de Wet,
En heeft zij u vervloekt,
Ziet, hoe Jezus u zoekt!
Wat zijt gij rijk aan vis,
Als Hij maar bij u is!
Amen.*

DERDE PREEK

Gehouden op 29 April 1855, 's avonds.

Gezongen werden: Psalm 135: 1-3.

Psalm 117.

Toen zij nu uittraden aan land, zagen zij kolen liggen en vis daarop en brood, Jezus zei tot hen: Brengt van de vissen, die gij thans gevangen hebt. Simon Petrus klom in het schip en trok het net op het land, vol grote vissen. honderd drie en vijftig, Johannes 21 : 9-11a.

Wanneer de Heere Zich openbaart, dan doet Hij het zó, mijn geliefden! dat het éne wonder op het andere volgt, maar ook zó, dat het ons tegelijkertijd wordt geopenbaard, vanwaar deze wonderen, waarin Zijn Woord aan ons vervuld wordt, ons toekomen. Dat blijkt duidelijk uit hetgeen wij verder lezen in het negende vers: "Toen zij nu uittraden aan land, zagen zij kolen liggen en vis daarop en brood." Volgens het Grieks staat hier: Als zij nu uitstapten aan land, zagen zij daar een kolenvuur liggen, en een gebraden visje, dat daarop lag, en brood.

Zo even zagen de discipelen nog niets dan de Heere en de oever, waarop Hij stond. Als zij echter uit het schip en aan land gestapt zijn, ligt dit alles daar opeens voor hun ogen. Het "zien" drukt hier in dit verband immers uit, dat zij zagen, wat zij zo even nog niet hadden gezien, dat het plotseling voor hun ogen daar om zo te zeggen als neergeworpen of neergelegd was, en dat zij tegelijk met de inwendige zintuigen te weten kwamen en als het ware hoorden, dat het werkelijk een kolenvuur was, wat hun ogen zagen. Zoals een schone, rode bloem in het oog valt, zo viel hun de schone, rode en stralende gloed van de hevig brandende kolen in het oog. Wat hen nog meer moest verrassen, was de aanblik van het gebraden visje, dat op deze kolen lag, en het éne brood, dat daar gereed lág.

Waar kwam dat alles vandaan, en wat voor betekenis had dat alles?

Het was de Heere, die daar aan de oever stond. Op Zijn woord hadden de discipelen het net vol vissen gekregen. Hijzelf echter had slechts om toespis gevraagd. En nu is er reeds toespis, en er is ook brood! Maar hoe wonderlijk, hoe geheimzinnig ziet dat alles eruit! Een kolenvuur met zo schone, gloeiende kolen! De discipelen hadden immers tevoren geen rook of iets dergelijks gezien! En vanwaar dat gebraden visje? Wat had dat éne kleine visje te betekenen? En dan dat éne brood? Wonderen op wonderen zijn hier! De discipelen moeten het gevoelen: dat alles heeft de Heere, die hun op de zee het net vol gegeven heeft, voor hen aan de oever uit het niets te voorschijn geroepen.

O, de betekenis van dit alles ligt voor ons om zo te zeggen, voor de hand. De door de Heere geroepen visser van mensen, ja heel de gemeente, ook de afzonderlijke noodlijdende, die des Heeren is en op Zijn goedheid wacht, roept dit alles luide toe: Is voor uw ogen ook alles woest en ledig? De Heere is hier! En weldra ziet gij, wat de hand van uw Verlosser vermag.

Wij moeten echter aan het land gestapt zijn, waar nu Jezus is, en waar Hij staat om ons te helpen. Wij moeten van ons schip af en tot Hem op de vaste bodem gekomen zijn, waarop Hij Zich bevindt. Dat wil zeggen, dat wij niet meer het schip, het middel, onder onze voeten mogen hebben om hierop te drijven, maar dat wij ons op de bodem van Zijn opstanding en van Zijn verheerlijking moeten bevinden, waarmee Hij tot onze rechtvaardiging verheerlijkt is. Hulp en verlossing zullen wij ervaren, als wij met

onze voeten in het geloof op zodanige bodem staan, waarvan ook de apostel Paulus spreekt, wanneer hij in Romeinen 5 schrijft: "Wij hebben door Jezus Christus de toegang tot deze genade, waarin wij staan." Op de bodem van Zijn opstanding, waarop Hij staat als Overwinnaar van dood en hel, zien wij echter Hém in ieder opzicht; en Hij stelt het ons voortdurend voor ogen wat de verdienende oorzaak is van de wonderen, waarmee de Heere ons omringt.

Of wat betekenen deze wonderschone, hevig brandende rode kolen anders dan de gloed van Gods toorn en liefde? En wat anders dan Jezus' allerheiligst lijden en de eeuwig voortdurende geldigheid, waarde, macht en gloed van dit lijden? Dit lijden ligt immers voor de troon der genade steeds voor ons gereed om ons te verzoenen, zoals daar aan de oever de brandende kolen lagen.

En dat gebraden visje? O, dat is immers een beeld van de Heere Zelf, die voor ons in de gloed van Gods toorn en liefde als het ware gebraden en toebereid is - aan het kruis, opdat Hij als de gekruisigde Heiland onze spijs zou zijn en blijven.

Maar waarom moet het dan een visje, waarom niet een grote vis zijn en als een grote vis daar liggen? Dáárom niet, omdat Hij Zich voor ons heeft willen vernederen en heel klein worden, zoals wij weten uit Jesaja 53, en zoals de apostel Paulus getuigt in het tweede hoofdstuk van de brief aan de Filippenzen: "Hij ontledigde Zichzelf" d.w.z. Hij maakte Zich zó, dat Hij als het ware voor niets gehouden werd.

En nu dat éne brood? O, dat betekent ook weer de Heere Zelf in de macht van Zijn onvergankelijk leven, dat ons in het leven houdt, zoals Hijzelf gezegd heeft. "Ik ben het brood des levens, het brood, dat uit de hemd nedergedaald is."

Maar slechts één brood wat moet dat? Dat is immers niet genoeg voor één man! Geen zorg! Hier is geen gevaar! In dit éne brood is Zijn leven; daarmee kan Hij Zijn zeven raadsheren, die aan de Zee van Tiberias om Hem heen stonden, wel verzadigen, al waren de zeven dan ook honderd vier en veertig duizend en bovendien een schare, die niemand tellen kan.

Zie, mijn geliefden! de macht van dit éne gebraden visje! Zó gebraden als het daar ligt op de gloeiende kolen, heeft het heel de zee in zijn macht; en zó dood en stom als het daar vóór ons ligt, kan het wel 153 grote vissen vangen.

Nu had de Heere wel al Zijn discipelen met dit éne gebraden visje kunnen spijzigen, zoals Hij hen allen gespijzigt heeft met één brood. Maar Hij, die al deze vissen geschapen heeft, en zij, die deze vissen door Zijn woord gevangen hebben, moesten zich met elkander verblijden, zoals de Heere bij een andere gelegenheid heeft gezegd: "Opdat zij zich met elkander verblijden, zowel hij, die zaait, als hij, die maait" (Joh. 4 :36).

Daarom wordt hier verder gezegd: "Jezus zei tot hen: Brengt van de vissen, die gij thans gevangen hebt."

De discipelen moesten van de vissen brengen. Dat zag er zo uit, alsof de Heere wilde, dat ook van deze vissen sommige gebraden en gegeten zouden worden. Voor zover de Heere Zijn discipelen met een morgenmaaltijd lichamenlijk wilde spijzigen en verkwikken, kon Hij het naar Zijn almacht met dat éne brood en - met dat éne gebraden visje wel doen en heeft het hiermee ook gedaan. - De vissen betekenen hier echter mensen - mensen, die, zoals de Heere het eenmaal uitsprak, door het woord van de apostelen, van deze vissers van mensen, in Hem zouden geloven (Joh. 17). Daarom wilde de Heere, dat deze vissen, weliswaar niet in de natuurlijke werkelijkheid, maar wel overeenkomstig Zijn Woord en in dit Woord gemeenschap zouden hebben met het gebraden visje. Dat wil zeggen: Zij moesten gemeenschap hebben aan het lijden en sterven van het éne gebraden visje. De overige vissen zouden later ook wel hun dood

vinden en gebraden worden, en zo eveneens deel hebben aan deze gemeenschap. Hier ging het toe overeenkomstig het woord van de apostel Paulus: "Zijn de eerstelingen heilig dan is het gehele deeg heilig."

Zij, die door de prediking der apostelen het eerst tot het geloof gekomen zijn, hebben ook vroeger dan de anderen gemeenschap gekregen aan 's Heeren lijden en aan Zijn dood. Daarom moesten van de 153 vissen sommige nog vóór de andere naar dit vuur gebracht worden, opdat zij een beeld zouden zijn van hen, die in het Woord des Heeren gemeenschap - hebben aan het lijden en aan de dood van het éne visje, dat op de gloeiende kolen lag. En de discipelen, die ze gevangen hadden, moesten zich met de Heere verblijden, dat hun arbeid overeenkomstig Zijn woord hun zo wonderbaarlijk gelukt was, zoals het de Heere gelukt was, dat door Zijn hand het voornemen van God de Vader zo heerlijk volvoerd was (Jes. 53 : 10). Ook moesten de discipelen, nadat zij van de vissen, die zij hadden gevangen, gebracht hadden, wanneer zij deze bij het éne reeds gebraden visje legden, met ogen zien: dat het gebraden visje van dezelfde soort was als die, welke zij gevangen hadden; want onze Heere heeft ons in alle dingen gelijk willen worden. Alléén was het onderscheid opvallend: de vis, die daar op de kolen lag, was zo klein, de thans gevangen vissen echter waren zo groot. Hoe kwam het dan dat deze zo groot waren? Omdat zij zo groot waren, was de reeds gebraden vis zo klein; en omdat deze zo klein was, waren die in een andere zin zo groot. De gruwelijke grootheid van de enen, dat wil zeggen, dat ze zo grote zondaars waren, dat had het kleine visje zo klein gemaakt, en Zijn onaanzienlijke kleinheid, doordat Hij Zichzelf vernederde, maakte de anderen zo heerlijk en groot.

Er dient wel op gelet te worden, dat de Heere hier niet zegt: 'van de vissen', maar, zoals het volgens het Grieks luidt: "van de visjes"; en wel "van de gebraden visjes". Wij zullen nog zien, waarom Hij dat zei. Ook mag het onze aandacht niet ontgaan, dat de Heere zegt: "die gij thans gevangen hebt"; want met dit "thans" wil Hij hun te verstaan geven, dat er tevoren reeds een gebraden visje was, door welks gebraden zijn alles daar voltooid stond; anders uitgedrukt: dat alle vissen in de zee, die nog gevangen zouden warden, reeds in 's Heeren voornemen gevangen waren.

Eindelijk moeten wij er wel op letten, dat de Heere door middel van Zijn discipelen heeft laten vangen, wat met heel de zee reeds in Zijn macht en heerschappij en als het ware in Zijn schoot lag, opdat wij indachtig zouden blijven, dat de Heere door de dienst van mensen, die Hij daartoe geroepen en gezonden heeft, de mensen wil laten vangen, die Hij Zich uitverkoren heeft, en dat dezen, wanneer zij gevangen zijn, een blijdschap moeten zijn voor Zijn dienstknechten en boden voor Zijn aangezicht. Daarom ook schrijft Paulus: "Opdat gij vasthoudt aan het Woord des levens, mij tot een roem op de dag van Christus, dat ik niet tevergeefs gelopen noch tevergeefs gearbeid heb" (Fil. 2 : 16). Ik stel echter hier deze vraag: Wie vangt dan eigenlijk de vissen? De discipelen of de Heere? "Niet ik, maar Gods genade, die met mij is", dat is het antwoord van de apostel op deze vraag. (I Cor. 15 : 10),

Nauwelijks had de Heere gezegd: "Brengt van de vissen", of Simon Petrus klom in het schip. Daar hing het net aan een touw vast. Dit touw maakte hij los, stapte weer uit het schip en trok het net op het land.

Hoe kwam het, dat Simon Petrus en niet een andere discipel dit deed? Dat kwam, omdat hij door de Geest des Heeren daartoe verwekt werd; en de Geest wilde hiermee aanduiden, dat door Petrus, d.w.z. door zijn prediking, allereerst de heidenen tot het geloof zouden komen, zoals deze apostel zelf getuigt in Handelingen 15 : 7.

Het staat echter hier erbij, *dat het net vol grote vissen geweest is*. Ja, het aantal wordt zelfs aangegeven: honderd drie en vijftig. Hebben de andere discipelen Petrus hierbij

geholpen? Ik kan het niet zeggen. Maar omdat wij lezen, dat Simon Petrus het gedaan heeft, is het niet waarschijnlijk. Het water zal hem geholpen hebben, waaruit wij dan tegelijk kunnen leren, dat de wateren der ongerechtigheid, wanneer zij zien, dat zij hun vissen niet langer kunnen vasthouden, zelfs nog dáártoe moeten meewerken en dienen, dat de vissen op het droge komen, dat met andere woorden de gevangenen des Heeren op de bodem van Zijn opstanding geraken en uit de zee der ongerechtigheid wegekomen.

Wanneer men overigens zelf maar één grote vis eens uit het water opgetrokken heeft dan zal men gaarne toegeven, dat het iedere menselijke kracht te boven gaat, een net met 153 grote vissen op het land te trekken. Hier mogen wij wel met Paulus uitroepen: "Wie is daartoe in staat? Wie is hiertoe bekwaam?" Een geweldige vraag van hem, nadat hij even tevoren gezegd heeft: "God zij gedankt, die ons altijd de overwinning geeft in Christus en de reuk Zijner kennis door ons openbaar maakt aan alle plaatsen" (II Cor. 2 : 14-16).

Ja, waar kwam deze kracht bij Simon Petrus vandaan? Het zware gewicht van zoveel grote vissen, dat wij met het net en al wat erbij kwam op minstens drieduizend pond mogen schatten, bood des te groter weerstand, hoe geringer de diepte van het water werd, hoe dichter de vissen bij het land kwamen, hoe meer dus het net op het droge werd getrokken. Zo ook in het geestelijke: hoe dichter men bij de genade komt, des te heviger is de tegenstand. Wat in het water der zonde ontstaan en geboren en dus gewoon is, hierin als in zijn element te leven, komt slechts door bovennatuurlijke kracht op de bodem der opstanding van Christus.

Wij lezen van Jakob de aartsvader, dat hij, toen hij Rachel zag, alléén de grote steen van de opening van de waterput afwierp, de steen, die de herders volgens hun eigen zeggen niet konden afwentelen, zolang zij niet allen bijeen waren (Gen. 29). Door de Heilige Geest, die hem gegeven was, was in zijn hart de liefde Gods uitgestort, die hem deze buitengewone kracht verleende, en zo was het ook bij Simon Petrus de macht des Heeren, die hem aangreep en vervulde om iets te doen, waarover hijzelf verbaasd en ontsteld moest staan. De zes andere discipelen hadden immers moeite om op het schip, dat méér hielp dan vele mensen, het net in het water vooruit te krijgen. En hij, Simon Petrus, trekt het nu alléén op het land.

"Ik kan niet! Ik ben nog te jong! Dat is geheel en al onmogelijk!" - zo zal het bij ons steeds zijn. Maar ziet, welke kracht de Heere aan de zwakke mens geeft! De zwakheid moge ons deel blijven; de kracht is des Heeren, des Heeren alleen! "Ik vermag alles door Hem, die mij machtig maakt, Christus", zegt Paulus. Het zijn echter zalige ogenblikken, wanneer de Heere ons met Zijn genadige openbaring en met Zijn liefelijke tegenwoordigheid verkwikt. Dan doet Hij wonderen door de Zijnen, al zijn zij ook op zichzelf beschouwd zó zwak, dat zij uit zichzelf in het geheel niets vermogen.

Mozes was daarmee nog niet uit de nood geholpen, toen hij eens op Jethro's raad oudsten verkoos, omdat het volk hem te zwaar was, zodat hij hen alleen niet kon dragen. Hij had nog een Ander nodig, die hem met kracht omgordde.

De Geest zegt, dat het *grote vissen* zijn geweest. Dat waren vissen in doorsnede van ongeveer zeventien- pond gewicht, en de Heere noemde ze zo even nog "visjes", toen Hij zei: "Brenge van de visjes!" De vissen betekenen mensen. Grote vissen zijn grote zondaars. Deze noemt de Heere echter "klein!", omdat het voor Hem een kleinigheid is, hun zonden al zijn ze ook nog zo groot, weg te nemen. Daarom noemt Hij hen ook "kleine gebraden vissen" niet, dat zij reeds werkelijk gebraden of in het vuur geweest waren, maar omdat Hij hen als reeds gebraden beschouwde terwille van het éne visje, dat daar gebraden op het kolenvuur lag. Dat is de prediking van de genadige

toerekening, zoals de apostel Paulus getuigt in Col. 2 : 10: "In Hem zijt gij volmaakt", d.w.z. zó als gij zijt, zijt gij gereed om opgenomen te worden in de eeuwige zaligheid. De Heere zorgt ervoor, dat de discipelen, voordat zij van de vissen brengen om de maaltijd te houden, te weten krijgen, hoeveel vissen zij hebben gevangen. Zij zijn alle geteld, en nu, mijn geliefden! hoort hun getal Hun getal was honderd drie en vijftig. Dat is niet toevallig. Het is een geheimzinnig getal. Wilden wij u alles uitvoerig uiteenzetten, wat in dit getal opgesloten ligt, dan zouden wij stof hebben voor verscheidene preken, en in de zalige eeuwigheid zal dit getal de gezaligden een onuitputtelijke bron van troost opleveren om de volzalige God te loven en te prijzen. Wij willen er hier slechts iets van zeggen.

1. Dat 153 vissen gevangen werden, daarin ligt ten eerste aangeduid, dat door het gepredikte Woord volkeren van allerlei soort tot het geloof en dus op de vaste grond der opstanding van Christus zouden komen. Want aldus spreekt de Heere in Matth. 13 :47: "Wederom is het hemelrijk gelijk een net, dat in zee geworpen is, waarmee men van allerlei (Grieks: alle!) soort vangt." Nu geeft de kerkvader Hiëronymus aan dat zij, die over de natuurlijke historie der vissen geschreven hebben, ons leren, dat er honderd drie en vijftig soorten van vissen zijn. Hij voegt eraan toe: deze soorten zijn alle door de apostelen destijds gevangen, en dit is dus de bedoeling, dat edelen en onedelen, rijken en armen, kortom allerlei soorten en geslachten van mensen door de prediking van het Evangelie uit de zee van deze tijd opgetrokken zullen worden tot de zalige eeuwigheid.
2. Ten tweede is het opmerkenswaardig, dat het getal der vreemdelingen, die ten tijde van David en Salomo, deze heerlijke voorbeelden van onze Koning en Overwinnaar Christus, bij het Israël Gods gekomen zijn, 153.600 bedragen heeft (II Kron. 2 : 17, 18). In dit getal was het getal der vissen, die gevangen zouden worden, voorzgd. Wij hebben hierbij aan te nemen, dat telkens duizend voor één staan. De zeshonderd, die dan nog overblijven, vormen het getal der wetswerken »zes", waarbij de mens uit zichzelf nooit tot de "zeven", d.i. tot de rust Gods in het verbond der genade, komen zal. Daarvoor is er dan het gebraden visje. Hij, de Heere, die de Wet volkomen vervuld en gerechtigheid en vrede verworven heeft.
3. Ten derde: Ik stel mij voor, dat het bij het tellen der vissen zeer zeker wonderlijk toegegaan zal zijn, zodat, telkens wanneer de zeven discipelen een bepaald aantal vissen uit het net genomen hebben, ook dit bepaalde aantal niet zonder betekenis is geweest: en ongetwijfeld hebben zij, toen zij met hun tellen eindelijk de som van 153 vissen hadden bijeengebracht, in dat getal iets gezien, dat door de Heere bepaald was: en als dit ook misschien toen nog niet het geval is geweest, dan later toch. Gods kinderen beleven immers tot op dit uur - hetzij nu, dat anderen hen daarop opmerkzaam maken, hetzij, dat zijzelf erop letten - nog allerlei wonderen: hoe zo menigmaal juist zo en zo veel hun toekomt en als het ware toegeteld wordt, als zij in hun omstandigheden nodig hebben, Wij, die dergelijke ervaringen reeds hebben opgedaan, maken uit het getal der vissen ook nog met blijdschap op, dat de opbrengst ervan zeer zeker toereikend is geweest voor de behoeften der discipelen tot op de dag, dat zij uit Galiléa naar Jeruzalem en Judea terugkeerden.

Er heerst in het algemeen een merkwaardige voorbeschikking en voorzienigheid Gods in de getallen en in het tellen. Het gaat hier alles voor de afzonderlijke mens, vooral voor de uitverkorenen, overeenkomstig het bij God bepaalde getal van tijd, dag en uur van de geboorte, van de wedergeboorte, hulp en verlossing en van de dag van hun sterven en opgenomen worden in de eeuwige tabernakelen. Kortom, in allerlei

omstandigheden en toestanden is het 'hoe' en 'wanneer' en 'hoeveel' door God bepaald en geregeld.

Aan het getal 153 ligt het getal 17 ten grondslag, dat samengesteld is uit de getallen 10 en 7.⁵ "Tien" is het getal van de Wet, van de regel van het eeuwig genadeverbond, en "zeven" is het getal van het eeuwig genadeverbond zelf. Wanneer wij 153 door dit getal 17 delen, dan verkrijgen wij het getal negen. Dat is het getal van de uiterste duisternis en zielsnood, van het schreeuwen om genade. Want in de eerste maand kwam op de tiende dag het Paaslam in de huizen der kinderen Israëls, op de negende dag was het er dus nog niet. En in de zevende maand was op de tiende dag de grote verzoendag. Zo ging dus het schreeuwen om verzoening op de negende dag vooraf. Vermenigvuldigen wij dit getal negen met het getal zeventien, dan hebben wij het volle getal 153. Delen wij het getal 153 door 3, dus met het getal van de Drie-eenheid, dan krijgen wij 51, dat is: 50 en 1.

"Vijftig" echter is het getal van de uitstorting van de Heilige Geest, van de vervulling van alle goede woorden en beloften Gods, het getal van het feest, waarop Israël het nieuwe spijsoffer aan de Heere bracht, het getal van het Pinksterfeest dus, alsook het getal van het jubeljaar, van het herstel van al wat door de zonde verloren is. Daarbij is dus het getal één het getal van God naar de eenheid van Zijn wezen, en het getal drie het getal van de Drie-eenheid. Delen wij het getal 51 nog eens met 3, dan komen wij weer op het hierboven reeds genoemde getal 17, het getal van het genadeverbond Gods en van de regel van dit genadeverbond. En vermenigvuldigen wij dit getal met 3, en nog eens met 3, dus met het getal van de Drie-eenheid, dan hebben wij weer het volle getal 153.

Daar nu de vissen, die gevangen werden, mensen betekenen, die door het net van het Evangelie in het Koninkrijk Gods worden opgenomen, zien wij uit dit getal 153 ten eerste, dat er een bepaald getal is van de mensen, die door God uit alle volken en geslachten der aarde zijn uitverkoren.

Ten tweede zien wij, dat in dit getal de Heilige Drie-eenheid zich verheerlijkt. De Vader verheerlijkt hierin de Zoon en zendt de Heilige Geest. De Zoon eert en verheerlijkt hierin de Vader door de Heilige Geest, en de Heilige Geest openbaart hierin de Vader door de Zoon opdat de waarheid zal blijven bestaan: "Uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen."

En doordat dit getal 153 hier staat als een getal, dat uitdrukkelijk geteld en uitverkoren is, voltooid in het genadeverbond en volgens de norm en regel van dit genadeverbond is het als een diamanten sieraad in de gouden keten des heils: "Die Hij verordineerd heeft, die heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, die heeft Hij ook rechtvaardig gemaakt: en die Hij rechtvaardig gemaakt heeft, die heeft Hij ook verheerlijkt" (Rom. 8 : 30).

Zo staat dan dit getal er tegelijk tot beschaming voor allen, die de leer van de vrije wil, van een algemene genade of van een mogelijke afval der heiligen drijven: want zij kunnen het bewijs niet leveren, dat er onder de 153 vissen verrotte zijn geweest. De betekenis van dit getal stopt hun de mond.

Daarentegen staat dit getal vast tot vertroosting van al die grote vissen, van al die grote zondaars, die door 's Heeren scheppende macht en krachtadige roeping in de Zee van Tiberias in het net van het Woord gebracht en door dezelfde macht uit deze zee van zonde op de grond en bodem van Zijn opstanding opgetrokken zijn geworden,

---

⁵ De getalswaarde van het Hebreeuws woord JHWH is 17.

153 heeft hier ongetwijfeld een symbolische betekenis, die naar de gemeente verwijst, en kan het beste verklaard worden als de getalwaarde van de Hebreeuwse woorden *benê ha' èlohim*, 'de kinderen van God'.

en die nu zo ongebraden en ontoebereid als zij zijn - terwille van het éne gebraden visje ook de naam hebben gekregen, die slechts toekomt aan vissen, die gereed zijn voor de maaltijd. Amen.

VIERDE PREEK

Gehouden op 13 Mei 1855, 's avonds.

Gezongen: Psalm 111: 1, 2.

Psalm 124

Simon Petrus klom in het schip en trok het net op het land, vol grote vissen, honderd drie en vijftig. En hoewel er zoveel waren, scheurde nochtans het net niet. Jezus zei tot hen: Komt en houdt de maaltijd! Maar niemand van de discipelen durfde Hem vragen: Wie zijt Gij? Want zij wisten, dat het de Heere was. Toen kwam Jezus en nam het brood en gaf het hun, desgelijks ook de vissen. Dit was nu de derde maal, dat Jezus aan Zijn discipelen geopenbaard is, nadat Hij van de doden was opgestaan. Johannes 21 : 11-14.

Mijn geliefden!

Het Evangelie deelt ons wonder op wonder mee. Hier volgen er drie op elkaar in één vers.

Ten eerste zien wij, hoe aan Simon Petrus een kracht wordt meegedeeld, die aan de mensen anders niet eigen is.

Ten tweede vernemen wij het getal der gevangen vissen, een getal, waardoor God tot uitdrukking heeft gebracht, dat alles in drievoudig opzicht in overeenstemming was met de raad van Zijn welbehagen.

Ten, derde horen wij in dit vers het grote woord: "Hoewel er zoveel waren, scheurde nochtans het net niet". Ik zeg, dat dit een groot woord is, net zo groot als het woord van het kruis: "Het is volbracht." Ja, uit het woord van het kruis, uit het "Het is volbracht" is dit woord voortgekomen en daaruit komt het nog voort het woord: 'Hoewel - nochtans!' Hoewel de vissen zo groot, hoewel er zoveel waren, scheurde nochtans het net niet.

Dit woord gaat voort als een stem des donders voor de vijanden en is als een zilveren klokkenklank voor de vrienden, of veeleer als een stem van een grote schare en als een stem van grote wateren (Openb. 19 : 6), weergalmend de eeuwen door, betuigd van mond tot mond in het hoge koor door alle verlost: "Hoewel nochtans!" Nochtans: "Het net scheurde niet!"

Zien wij op datgene, wat hier naar het zichtbare gebeurt, dan viel niets anders te verwachten, dan dat het net zou scheuren. Het was immers niet van ijzer- of koperdraad gemaakt, maar een gewoon net, dat in het geheel niet erop berekend scheen om zó vele en zó grote vissen te kunnen houden. Deze zó grote en zó vele vissen lagen immers niet stil in het net, zolang zij nog niet op het land getrokken waren, maar spartelden door elkaar, sloegen en beten om zich heen om een gat in het net te krijgen. Bovendien stond het te vrezen, dat het net vóór of achter zou scheuren, daar het tegen zulk een gewicht niet bestand was.

Bij een vroegere wonderbare visvangst, waarvan in Lukas 5 sprake is, scheurde immers het net. De geliefde discipelen, vooral Johannes, is dit opgevallen. Zij hebben óf, toen het net nog in het water werd voortgesleept, gevreesd, dat het zou scheuren; óf zij hebben later, toen zij nu de grootte en het getal der vissen op het land verbaasd aankeken en daarna op het net zagen, vol verwondering bedacht, dat het net ondanks de grootte en menigte der vissen heel gebleven was. Als het niet zo geweest was, zou Johannes niet uitdrukkelijk hebben opgemerkt: "het scheurde niet." O, dat wij er toch

acht op gaven, dat zoveel niet scheurt, niet stuk gaat, wat volgens de natuur of vanwege het geregelde gebruik, dat wij ervan maken, allang gescheurd of stuk gegaan moest zijn!

Zien wij op de betekenis, die dit gebeuren heeft, op welke wijze namelijk de Heere Zich toen bij de Zee van Tiberias voor alle tijden heeft geopenbaard. Het net betekent immers het Woord des Heeren en alle door het Woord geheiligde middelen, heel de wijze waarop de Heere regeert en te werk gaat om van God afgekomen mensen in hun zonden op te rapen en hen onder de heerschappij van Zijn genade te brengen; heel de wijze, waarop Hij hen onder de heerschappij van Zijn genade houdt en overbrengt op de vaste grond van Zijn opstanding en overwinning. Wanneer wij hierop acht slaan, dan kunnen wij dit slechts met aanbidding en verwondering gadeslaan, dat al de eeuwen door het net niet gescheurd is. En toch wordt het ons wel eens bang te moede, dat het net uiteindelijk toch nog zal scheuren, en blijft het dus de vurigste bede, dat de Heere dit genadig wil verhoeden.

Wat wij met onze ogen zien en met ons verstand omvatten kunnen, is dit: Het hangt alles van het net af. Scheurt het net, dan zijn de vissen, die de Heere gegeven heeft, voor ons verloren. Zal het scheuren? De hel zegt: 'Ja, het zal scheuren, het kan niet houden!' En reeds bij voorbaat vol leedvermaak wacht zij er slechts op, dat de Heere, dat Zijn discipelen de vangst ontgaat.

"Het zal scheuren, het kan niet houden!" Zo profeteren mannen Belials het de wereld in. En als het van hen afhing, dan zou het ook scheuren. En het hart van hem, die Gods Woord liefheeft, klopt onrustig: het is hem angstig en bang te moede, terwijl hij ziet, hoe het net wordt opgetrokken, en hij zucht: "Ach, als het maar houdt, als het maar niet scheurt!"

Ja, het is waar: de vissen zijn in het net. De Heere heeft wonderen gedaan. Grote en vele dingen hebben wij gezien: maar als nu uiteindelijk het net scheurt, wat dan?

De discipelen hebben een voorspoedige vangst gehad. Dat heeft de Heere gedaan. Van de opbrengst van deze vangst zullen zij verscheidene dagen of weken kunnen leven. Maar wanneer nu het net scheurt, dan hadden zij veel en hebben toch niets.

De jonge man of de huisvader, die op de Heere ziet, heeft een middel van bestaan verkregen om hier op aarde rond te komen. Dat is voor hem, - wat het net is voor de vissers - een net voor hem, voor zijn vrouw, voor zijn kinderen. Hij heeft zich lange, lange tijd tevergeefs hiermee afgemat, een lange nacht gevist en niets gevangen. Eindelijk ... de Heere is er! Hij doet wonderen, vissen zijn in het net, grote, vele vissen.

Maar zal het net houden? Ach, ach, het ziet er in het geheel niet naar uit!

Een ziel is in het net, dat is, onder de invloed van de middelen gekomen. waardoor God haar heil heeft bewerkt. Maar zoals de grote en vele vissen in het net met hun onstuimige bewegingen en met hun last het net dreigen te scheuren, zo dreigen onstuimige bewegingen van grote en vele zonden deze middelen te scheuren, zodat haar van de ontvangen genade niets meer overblijft. Kan zij zich op de middelen verlaten? Zullen zij houden? Dat is haar vraag vanuit de diepste bekommernis.

Een gemeente Gods bestaat uit grote en vele zondaars, die met hun bewegingen - want vlees en bloed kunnen niet anders! - er slechts op uit zijn, een gat in het net te slaan, dat hen tot hun eeuwige verlossing omgeeft, om zo weg te komen van de middelen, die er tot hun heil zijn. "Zullen de middelen sterk genoeg zijn om hen bijeen te houden? Zal het net niet scheuren?" Dat waren van oudsher de angstige vragen van iedere door de Heere geroepen visser van mensen.

Duizend en duizend ja-maar's zijn er aan de kant van het vlees en van de overdenking des vleses. Nochtans is er onder al deze jamaar's niet één dat door het Evangelie niet

opgeheven zou worden. Het Evangelie antwoordt op alle angstige vragen van oprechte zielen met vriendelijke en troostrijke woorden. Zó luiden ze: "Hoewel er zoveel waren - nochtans - het net scheurde niet!" En er ligt in deze woorden voor Gods volk, voor Zijn uitverkoren gemeente van alle tijden en alle landen, een belofte, die in de 46ste Psalm aldus luidt: "Ofschoon de zee woedde en bruiste en door haar onstuimigheid de bergen instortten - nochtans zal de stad Gods zich verblijden in haar fonteinen!"

Mijn geliefden! Zó staat er in Job 26: 8: "Hij vat het water tezamen in Zijn wolken, en de wolken scheuren daaronder niet." Zó is Zijn doen, zó zijn de wonderen van Zijn macht en genade. Daarom, mijn ziel: "Hoewel ik niets dan zonde heb, nochtans wil ik op Hem hopen!" Abraham, Izak, Jakob, David, Josafat in hun onvruchtbaarheid, in hun nood en in hun ellende hoopten zij op de Heere en werden niet te schande. Het was een voortdurend "Hoewel - nochtans!" Zo was er en is er het éne "Eben-Haëzer!" na het andere: "Tot hiertoe heeft de Heere geholpen", totdat eenmaal gezegd zal worden: *Welkom, o eeuwigheid!*

"Hoewel - nochtans!" In dit 'hoewel' ligt heel het tegendeel; in dit "nochtans" ligt heel het Evangelie. Zo vinden wij het dan ook in het antwoord op de 60ste vraag van onze Catechismus: "Hoe zijt gij rechtvaardig voor God?"

Antwoord: *"Alleen door een oprecht geloof in Jezus Christus, alzó, dat, al is het, dat mijn geweten mij aanklaagt, dat ik tegen alle geboden Gods zwaarlijk gezondigd en geen daarvan gehouden heb, en nog steeds tot alle boosheid geneigd ben, - nochtans God, zonder enige mijner verdiensten, uit louter genade, mij de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus schenkt en toerekent, evenals had ik nooit zonde gehad noch gedaan; ja als had ik ook al de gehoorzaamheid volbracht, die Christus voor mij volbracht heeft; zoverre ik zulk een weldaad met een gelovig hart aanneem."*

Hierbij is geen gevaar. Het geloof geeft er acht op. Hij, die Zich nu bevindt op de bodem der opstanding en overwinning, die de vissen geschapen, die hen uitverkoren heeft en telt, Hij, die hen in het net gebracht en aan een zwak mens kracht gegeven heeft, hen op te trekken. Hij, die al deze wonderen heeft gedaan, zal het net, al kan het ook op zichzelf niet houden, ook wel bijeenhouden, juist dit gewone net. Hij heeft de vissen er niet in laten komen, opdat zij er een gat in zouden scheuren en het zouden ontglippen, maar opdat zij in het net op het land getrokken zouden worden. Hij laat niet varen de werken Zijner handen. Hij is van het net niet afhankelijk, maar - geprezen zij Zijn Naam! - het net is afhankelijk van Hem. Daar het Hem nu eenmaal behaagt, door dit heel gewone net Zijn raad uit te voeren, zal het niet scheuren. Waar God laat trekken daar scheurt het net niet. Maar dit ene woord moet vaststaan: "Wij dragen deze schat in aarden vaten, opdat de uitnemende kracht zij uit God, en niet uit ons!" En vervolgens dat andere woord uit Openb. 19 : 6, 7: "Zij zeggen: Hallelujah! want de almachtige God heeft het rijk aanvaard! Laat ons verheugd en vrolijk zijn en Hem de eer geven; want de bruiloft des Lams is gekomen".

Van deze bruiloft zien wij een klein voorspel, een voorlopig feestmaal, in de nu volgende woorden (vers 12). "Jezus zeide tot hen: Komt en houdt de maaltijd?"

Letterlijk staat er volgens het Grieks: "Hierheen, houdt de morgenmaaltijd!" Het was dus een ontbijt, waartoe de Heere hen nodigde.

Hier ontbreken mij de woorden, mijn geliefden! om de eigenlijke gevoelens van mijn hart voor u tot uitdrukking te brengen. De discipelen hadden zich de gehele nacht tevergeefs afgemat. Eindelijk, op een tijd en uur, toen nauwelijks meer iets te verwachten was, openbaart de Heere Zich aan hen, en op Zijn woord valt hun een hulp

te beurt, waaraan geen mens gedacht had en waarbij alles verkeerd scheen te gaan. - Daar ligt nu de hun gegeven schat aan hun voeten, 153 grote vissen, en het net is nog heel! En nu worden de discipelen heel onverwacht van de vissen en van het net weggeroepen en wel tot een ontbijt.

Wij zien in Lukas 24, dat de Heere, toen Hij met twee discipelen te Emmaüs aan tafel zat, het brood nam, dankte, het brak en hun gaf; en dat Hij vervolgens op dezelfde avond te Jeruzalem midden onder Zijn discipelen kwam en hen, daar zij van blijdschap nog niet geloofden, dat Hij het werkelijk was, dat Hij was opgestaan, vroeg: "Hebt gij niets om te eten?" en dat zij Hem daarop een stuk van een gebraden vis en honingzeem voorlegden, wat Hij ook nam en voor hun ogen at. Dat was dus een avondmaaltijd, die Hij op de dag van Zijn opstanding te Emmaüs gaf en te Jeruzalem nam, opdat zij te Emmaüs Hem zouden herkennen aan het brood- breken en te Jeruzalem ervan overtuigd zouden zijn, dat Hij geen geest, maar waarlijk opgestaan was.

Hier roept Hij de discipelen tot een ontbijt, niet om hun opnieuw de waarheid van Zijn opstanding bij te brengen, maar deze waarheid.: dat Hij, nadat Hij is opgestaan, eeuwig leeft, hun en allen, die door hun woord in Hem zouden geloven, tot vertroosting, tot leven, tot volkomen zaligheid.

Het was niet slechts een uiterlijk, maar tegelijk een geheimzinnig, een geestelijk ontbijt, dat de Heere aan deze zeven rijksraden gaf, opdat zij door de wijze, waarop zij het verkregen, en door de spijs. zelf, die zij verkregen, gesterkt zouden zijn om Zijn raad tot zaligheid van de vele en grote zondaars, die in de zee van hun verderf liggen, te dienen.

En zo blijft het een geestelijk ontbijt voor alle getrouwe, door Hem gezonden boden, rijksraden en vissers van mensen. Door zulk een met Hem gehouden maaltijd, door zulke van Hem ontvangen verkwikkingen deelt Hij hun de kracht van Zijn opstanding en van Zijn leven mee, opdat zij, nadat Hij in hen geopenbaard is als de Zoon van God, in deze kracht zouden heengaan om de raad van Zijn wil te dienen. Zij moeten echter van de vissen, die zij gevangen hebben of in de toekomst nog zullen vangen, en van het net, waarvan zij hebben gezien, dat het niet zal scheuren, voor een korte tijd weg en tot Hem heen, die Heer is over alle dingen, de Almachtige, die allereerst voor hun eigen zielen een volkomen Zaligmaker is, om te zien en te smaken, wat Hij hun bereid heeft.

Tot zulk een ontbijt roept Hij echter ook iedere ziel, die een lange, bange nacht door gevist en niets gevangen en zo menigmaal gezocht heeft: "Wanneer komt de morgen?" En de morgen is er, en het is toch nog nacht. Dan openbaart Hij Zich geheel onverwacht door Zijn woord, door Zijn bevel, in Zijn werken, in de werken van Zijn almacht en heerschappij over alles; en het heil wordt gezien, bespeurd, hetzij in uiterlijke hulp, hetzij in verlossing uit innerlijke benauwdheid en bekommring. Het heil is er. Maar de Heere is het, die het heil geeft.

Daarom, van het heil weg en tot Hem, die het heil bewerkt heeft, heen, opdat de ziel bij Hemzelf het ontbijt, de kracht en de zegen van Zijn opstanding verkrijge!

Heel het leven van allen, die uit het geloof van Jezus zijn, is niets anders dan een dood. En om nu te zien en te ervaren, hoe uit deze dood dag aan dag en nacht aan nacht het leven zich te voorschijn worstelt en te voorschijn geroepen wordt. moeten de Zijnen bij Hem worden gespijzigd en gelaafd, anders is er in hun machteloosheid geen kracht voorhanden. De vissen en het net, hoewel het heel gebleven is, en alle ondervonden heil verdwijnen voortdurend. Maar de kracht van de ontvangen spijs van de Heere, die blijft, sterkt en voedt de gehele mens in het verborgene, in het diepst van het hart. Om de ene overwinning na de andere te behalen en deze waarheid uit te

jubelen:

*Ik zal door 's vijands zwaard niet sterven,
Maar leven en des Heeren daân,
Waardoor wij zoveel heil verwerven.
Elk tot Zijn eer doen gadeslaan."*

En dit ontbijt, deze verkwikking, ontvangen allen, die uit het geloof van Jezus zijn, nog éénmaal, als zij na het laatste uurtje van hun lichamelijk leven ontwaken naar 's Heeren beeld (Ps. 17 : 15).

"Hierheen, houdt de morgenmaaltijd!" Zo zegt Jezus, en de echo der ziel antwoordt: "Wie eenvoudig is, die kere zich herwaarts!" (Spr. 9 : 4) Wie eenvoudig is?

Ja, wie eenvoudig is! Of wat dunkt u? Moesten de discipelen elkaar niet aanzien en verbaasd staan, toen zij deze uitnodiging tot het ontbijt te horen kregen? Daar lagen de 153 vissen. De Heere had ze wel "gebraden" vissen genoemd. Maar de discipelen zagen toch wel, dat zij nog rauw waren en dus niet gegeten konden worden. Daar lag gebraden vis en brood. Maar het was toch slechts een enkel visje, slechts een enkel brood! Wat betekende dat onder zeven personen? Waar was dan de morgenmaaltijd, waartoe de Heere hen uitnodigde als tot een toebereide maaltijd? Intussen, de uitnodiging is machtiger dan het uitwendig bezwaar: "Er is immers niets!"

De discipelen verlaten de vissen en het net, gehoorzamen en komen. Zullen zij echter werkelijk de morgenmaaltijd houden, dan moet er nog een wonder geschieden, dat althans in hun ogen nog groter is dan de wonderen, die reeds geschied zijn. Welnu, dit wonder zal geschieden; zij verwachten het van Hem, die hen uitnodigt. Omdat zij het echter van Hem verwachten, kan Hij ook werkelijk niemand anders zijn dan Jezus, zoals dan ook Johannes reeds gezegd heeft: "Het is de Heere!"

Op dat ogenblik, dat zij het woord te horen "hierheen, houdt de morgenmaaltijd!" en toch niets zien, staat het bij hen vast in hun binnenste: *Het is de Heere!* Maar moeten de discipelen het Hem niet vragen, ofschoon zij ervan verzekerd zijn? Het Hem niet vragen om nog eens alle mogelijke in hen opkomende twijfelingen neer te slaan? Nee, nee, niemand van hen heeft de moed Hem te vragen: "Heere, zijt Gij werkelijk de Heere?" Daarom laat Johannes volgen: "Maar niemand van de discipelen durfde Hem vragen: Wie zijt Gij? Want zij wisten, dat het de Heere was".

Toen de Heere dit Gideon zei: "Ik zal met u zijn, dat gij de Midianieten slaan zult als een enig man", toen zei Gideon tot Hem: "Heb ik nu genade in Uw ogen gevonden, geef mij dan een teken, dat Gij het zijt die met mij spreekt" (Richt. 6: 17). In dit Gij - en "dat Gij het zijt" - sprak Gideon het geloof uit en de zekerheid, dat het de Heere was, de Engel des verbonds, dat is Christus, die met hem sprak. Hij smeekte echter om hulp tegen de zwakheid van zijn geloof en tegen de opkomende twijfelingen. Daarom begeerde hij ook een teken.

In onze tekst lezen wij, dat de Heere het teken gereed heeft; want Hij zegt: "Hierheen, houdt de morgenmaaltijd!" Aan deze woorden herkennen de discipelen de Heere. Het komt hun echter alles zó wonderlijk voor, dat zij zijn als degenen die dromen. Zij hadden Hem graag uitgehoord en gevraagd: Gij, die dit alles gedaan hebt en nu zo iets zegt - zijt Gij werkelijk degene, voor wie wij U houden?

Wij zouden bij de eerste blik op wat Johannes ons hier meedeelt, denken: Als de discipelen allen zo goed wisten, dat het de Heere was, waarom moet dan nog worden opgemerkt, dat zij niet de moed hadden, Hem te vragen, wie Hij was? Dan behoeften zij dit immers niet te vragen! Het is echter een bewijs voor de waarheid van hetgeen wij hier vernemen; want zó en niet anders gaat het in het leven toe. Door de Geest van

de kennis des Heeren weten wij in menige aangelegenheid, dat het de Heere is, die met ons op de weg is, die met ons spreekt, die ons antwoord geeft in de nood, die ons een tafel toericht, waar niets is, en ons met Zijn Geest van blijdschap overstelpt midden in de diepste bekommering en droefheid des harten.

Ja, hoe vaak gaat het ons als eens de kinderen Israëls, zodat wij uitroepen: "*Man hu?*"⁶ dat wil zeggen: "Wat is dat?" en het in ons hart vaststaat: "Het is de Heere! Dat is Zijn doen! Dat heeft Hij alléén kunnen weten, zó heeft Hij alléén kunnen helpen, zó heeft Hij alléén kunnen beschikken, zó heeft Hij alléén kunnen troosten!" Ondanks dit alles zouden wij toch nog wel een bijzondere zekerheid willen hebben, dat Hij het werkelijk is. Ja, er komen zelfs nog wel eens godslasterlijke gedachten bij ons op, zodat wij ons afvragen: "Zou het niet ten slotte ook de duivel kunnen zijn geweest? Was het misschien niet louter zinsbedrog? Was het misschien ook een spel van het toeval, het resultaat van een wonderlijke samenloop van omstandigheden?" Bij dergelijke gedachten zou nu menigeen kunnen vragen: "Waarom hebt gij niet tot op de grond gezocht en gevorst, of het dan werkelijk de Heere is geweest?" En wat zal het antwoord zijn? "O, ik wist, dat Hij het was. Maar om verder te onderzoeken, daartoe had ik geen moed. Ik schaamde mij voor Hem, ook maar één gedachte van twijfel bij de zekerheid, die Hij mij gaf, uit te spreken."

Wij willen niet vergeten, dat Johannes dit alles pas vele jaren, nadat het gebeurd was, heeft opgeschreven. Er zijn later voor de geliefde discipelen tijden geweest, dat het hun ging als Johannes de Dooper, toen deze in de gevangenis lag en twee van zijn discipelen tot de Heere zond met de vraag: "Zijt Gij het, die komen zal, of moeten wij een ander verwachten?" (Matth. 11 :3). Johannes, de evangelist, wil dus met deze opmerking: "Niemand van de discipelen durfde Hem vragen: Wie zijt Gij?" te verstaan geven, dat de Heere overvloedig gedaan heeft door Zich te openbaren aan diegenen, die niet eens de moed, laat staan dan de volle liefde hebben gehad om door dieper ondervragen zich geheel ervan te vergewissen, dat het werkelijk de Heere is geweest, maar integendeel door valse schaamte en door hoogmoed zich hebben laten weerhouden, omdat zij niet wilden weten wat er zo al in het hart opkomt en uit het hart voortkomt. En toch - dat moet hier gezegd zijn - heeft Zijn openbaring zó'n geweldige uitwerking op hen gehad, dat zij heel nauwkeurig hebben geweten: "Het is de Heere!"

In tijden van nood en aanvechting zouden wij ons ook wel het verwijt willen maken, dat wij het uur der minne, toen de Heere tot ons sprak van vrede, niet beter hebben benut om ons nog inniger ervan te overtuigen: Hij is het Zelf die met ons sprak; Hij is het Zelf, die ons troost en helpt! Maar dan komt het er ook op aan, tegenover dit verwijt en tegenover alle twijfel van het ogenblik dit indachtig te zijn, dat wij op die en die tijd, op dat en dat uur, bij die en die gelegenheid goed geweten hebben: De Heere is het Zelf geweest. Het is niet in een hoek geschied; vlees en bloed hebben ons deze dingen niet geopenbaard. Daarom zeggen deze woorden uit het Evangelie ons midden in onze nood: Ook al twijfelt u thans, omdat er toen zoveel in u opkwam, dat u weerhield de zaak heel grondig te onderzoeken. Toch kunt u niet ontkennen, dat u toen wist, dat het de Heere Zelf is geweest, Die Zich aan u geopenbaard en Zich uw ziel heel hartelijk aangetrokken heeft.

Daarom doet deze opmerking van de evangelist de oprechte goed. Want in de grond van het hart zijn wij immers zó godloos, dat wij ondanks het duidelijkste besef "Christus is hier"; en "dit is van de Heere geschied" allerlei openbaringen van Zijn

---

⁶ Hebreeuws *man hu?* Betekent letterlijk: wat dat?

genade en goedheid weer uitwissen, doordat wij in valse ootmoed niet tot op de volkomen zekerheid doordringen. Van valse openbaringen zal de mens veel ophef maken, ware daarentegen trekt hij al spoedig weer in twijfel. Bij valse is hij zeker zonder echte zekerheid; bij ware is hij ondanks alle zekerheid te ongoddelijk, ja van God te zeer vervreemd en van huis uit Hem vijandig, ook te hoogmoedig en zonder de moed der liefde, om zich van de genadige en genadigste openbaringen geheel en al te vergewissen. Hier voeren goede en kwade gewaarwordingen strijd in de ziel, valse schaamte en bescheidenheid, hardheid des harten en eerbied, twijfel en zekerheid.

Als wij in verband hiermee acht geven op de uitgangen van ons eigen hart dan zullen wij volkomen begrijpen, wat bedoeld is met het 13de vers, waar wij lezen: "Toen kwam Jezus en nam het brood en gaf het hun, desgelijks ook de vissen", - volgens het Grieks: "de kleine gebraden vis".

Stellen wij ons voor, dat de discipelen zijn gaan zitten om te ontbijten, zonder te zien, waar het ontbijt vandaan moest komen, dan verstaan wij de betekenis der woorden: "Toen kwam Jezus". De openbaring van Zijn macht zowel voor het geestelijke als ook voor het natuurlijke leven is telkens een komen. In de Psalmen en bij de profeten lezen wij herhaaldelijk: "Hij komt, Hij komt!" - juist dán, wanneer de gemeente zich in allerlei- benarde omstandigheden bevindt. Ja, zelfs in het sterfuur van hoeveel lippen werd het toen gehoord: "Kom, Heere Jezus!" Zijn helpen is steeds een snel, onverwacht, ongedacht en verrassend komen. Zo komt Hij telkens Zelf, Hij, Jezus, in heel de machtige betekenis van deze Naam. Duizenden hebben dit komen van de Heere Jezus voor hun eigen ziel en in allerlei benauwdheden ervaren. Duizenden zullen het nog ervaren, die in de nood van ziel en lichaam op Hem en op Zijn goedheid hopen.

Jezus neemt nu het brood, het éne kleine brood, dat de discipelen bij het kolenvuur hebben gezien. Hij geeft hun dit brood, en onder hun handen wordt dit éne brood vermenigvuldigd, zodat het voldoende is om zeven personen te verzadigen. Daarna neemt Hij de éne kleine gebraden vis, die de discipelen op het kolenvuur hebben gezien, en geeft hun die eveneens, zodat deze éne kleine vis hen ook verzadigt, waarbij de 153 dan mogen overschieten. Dit was nu het eerste ontbijt in het koninkrijk des hemels.

Terwijl de Heere dit aan Zijn discipelen uitreikte, wilde Hij hun hiermee iets anders te verstaan geven. Het was een ontbijt, waarbij wel de 78ste Psalm gezongen mag worden. Wij zien hier het doen van de almachtige Heere, die zoon is over Zijn huis, die huisvader is in de gemeente, zoals Hij aan een ieder zijn bescheiden deel geeft aan Zijn genade, doch zó, dat allen het geheel hebben, terwijl een ieder er zóveel van geniet als hij op het ogenblik ervan eet. Wij zien hier het doen van de almachtige Koning, die Zijn rijksraden onder het beeld van brood en vis vervult met al datgene, wat Hij voor hen en voor diegenen is, die door hun woord in Hem geloven zullen.

Wij lezen niet, dat Hij dankt zoals vroeger - om te bewijzen, dat Hij Zich hier openbaart als de oorzaak van het leven. Wij lezen niet, dat Hij het brood breekt zoals vroeger - om te bewijzen, dat Hij voortaan niet meer als offer gebroken wordt. Wij lezen, dat Hij het geheel aan Zijn discipelen geeft - om te bewijzen, dat zij allen Hem geheel bezitten, geheel in bezit hebben Hij geeft hun eerst het brood. Het brood is hier beeld van het eeuwige leven, dat door Hem verworven is, en van de kracht Zijner opstanding, die ons in het leven houdt. Het éne gebraden visje is beeld van Zijn allerheiligst lijden en sterven en van de voortdurende kracht en geldigheid van dit lijden en sterven. Ook dit krijgen de discipelen allen geheel. Zij mogen hierin de troost

ontvangen, dat zij allen hetzelfde deel hebben aan dit lijden en sterven en dat dit er is en blijft tot het leven van hun gehele mens en tot het leven van al diegenen, die door hun woord in Hem geloven zullen. Dat Hij eerst het brood en daarna de gebraden vis genomen heeft, betekent, dat in Zijn koninkrijk Zijn opstanding de hoofdzaak is en dat Zijn allerheiligst lijden en sterven in Zijn genade pas waarlijk genoten wordt, nadat Zijn opstanding de grondslag van het leven in onze ziel geworden is, Want zó staat de zaak, als wij onder de heerschappij van Zijn genade zijn gekomen. Zolang men nog onder de Wet leeft, beschouwt men de opstanding als bijzaak. Is men echter in de volle genade overgegaan, dan is de kracht der opstanding de hoofdzaak. Niet alsof daarbij het lijden en sterven van Christus bijzaak zou zijn. Maar het is bij deze geestelijke maaltijd naast de hoofdzaak als melk en boter bij het brood.

Nu nog spijzigt Hij al Zijn heiligen met het éne brood van Zijn opstanding, met de éne gebraden vis van Zijn lijden en sterven. Deze spijs en toespijs geeft Hij hun nog voortdurend. Allen verkrijgen deze éne spijs: allen verkrijgen die geheel voor zich. Zij gaat van hand tot hand van mond tot mond, en wat wil de ziel meer? Of welke ziel, die naar haar Heere hongert, zou hieraan niet genoeg hebben? Hiervan alleen kan zij eten tot verzadiging toe. Al het andere, al is het ook nog zo veel, verzadigt niet. "Als ik U maar heb", zo zegt Asaf in Psalm 73, "dan vraag ik niet naar hemel en aarde." Dat echter de Heere niets van de 153 vissen genomen heeft, betekent: dat wij allen overschieten. Wij mensen kunnen elkander niet tot voedsel dienen. Onze spijs en ons voedsel is de Heere alléén: de 153 vissen moeten echter "gebraden" vissen heten en blijven, d.w.z. toebereid tot heilig gebruik terwille van het éne gebraden visje.

Vers 14. *"Dit was nu de derde maal, dat Jezus aan Zijn discipelen geopenbaard is, nadat Hij van de doden was opgestaan".*

Onze Heere heeft Zich in het geheel, voor zover ons uit het Evangelie bekend is, aan Zijn discipelen na Zijn opstanding tienmaal geopenbaard. Zoals wij de woorden hier vertaald vinden, moeten wij aannemen, dat van de tien openbaringen deze de derde is geweest na Zijn opstanding. Ik versta het echter niet zo, mijn geliefden! Johannes, de evangelist, schrijft in zijn evangelie (1 :14): "En het Woord werd vlees, en wij zagen Zijn heerlijkheid", hetgeen bijna gelijklopend is met Paulus' woorden: "Groot is het geheimenis der godzaligheid: God is geopenbaard in het vlees." Bij Johannes lezen wij in hetzelfde hoofdstuk, in vers 51: "Van nu aan zult gij de hemel geopend zien." In het tweede hoofdstuk van het evangelie naar Johannes lezen wij in vers 11: "Dit is het eerste teken, dat Jezus deed, geschied te Kana in Galiléa, en Hij openbaarde Zijn heerlijkheid, en Zijn discipelen geloofden in Hem." Volgens het Grieks: "Dit begin der tekenen maakte Jezus te Kana in Galiléa."

In het vierde hoofdstuk van het Johannes-evangelie lezen wij in vers 46: "En Jezus kwam opnieuw te Kana in Galiléa, waar Hij het water tot wijn had gemaakt." Daar lag nu de zoon van een Koninklijke hoveling de dood nabij aan de koorts temeer. Het was te Kapernaüm. Jezus had gezegd: "Wanneer gij geen tekenen en wonderen ziet, dan gelooft gij niet." De koninklijke hoveling zei: "Heere, kom af, eer mijn zoon sterft." Jezus zei tot hem: "Ga heen, uw zoon leeft!" En de man geloofde dit woord. Na dit gebeuren merkt Johannes in vers 54 op: "Dit is nu het andere teken, dat Jezus deed, toen Hij van Judea in Galiléa kwam." Met recht vragen wij: Waarom geeft Johannes dit zo nauwkeurig aan? Wil en zal hij ook nog een derde teken als in Galiléa geschied aangeven, opdat het zal zijn overeenkomstig het woord des Heeren, dat alle ding bestaan moet in de mond van twee of drie getuigen? Het antwoord luidt bevestigend. Het derde teken, dat in Galiléa is geschied, vinden wij juist hier in ons hoofdstuk aangegeven. Dit derde teken gaf de Heere, toen Hij van de doden was opgewekt.

Maar de apostel wil nog wat méér zeggen, dan hij schijnt te zeggen, en dit behoort tot het innerlijke leven en tot de inwendige geschiedenis van de Kerk des Heeren. Het woordje "nu", dat volgens het Grieks "reeds" wil zeggen, betekent, dat de Heere vlug is geweest in Zijn genade. Wat echter het innerlijke leven aangaat, is er werkelijk een openbaring des Heeren tot driemaal toe.

- Ten eerste in het begin van de bekering.
- Ten tweede, wanneer de ziel wekomt onder de Wet en overgezet wordt in de genade.
- Ten derde, wanneer zij volkomen bevestigd wordt in deze genade.

En wat de inwendige geschiedenis der Kerk betreft, hebben wij de eerste openbaring op het Pinksterfeest (Hand. 2). De tweede in de periode der Kerkhervorming; en de derde ... wie ogen heeft om te zien, die zie!

Voor de openbaring in de geschiedenis der Kerk spreekt de geschiedenis zelf. Voor de openbaring in de zielen der enkelingen spreekt de ervaring en wat Elihu tot Job zei: "Zie, dit alles doet God twee- of driemaal met een ieder" (Job 33 : 29).

Deze openbaringen vinden echter in Galiléa plaats, niet in Judea; zij vinden plaats voor de zondaars, niet voor de heiligen; voor de zieken, niet voor de gezonden; voor de onmondigen, niet voor de verstandigen; voor de dwazen, niet voor de wijzen.

Het is echter de liefde des Geestes, die er ons opmerkzaam op maakt, dat deze tekenen van de Heere geschieden; en wij weten uit het slot van het 20ste hoofdstuk van het Johannes-evangelie, waarom zij geschieden, namelijk: "opdat gij gelooft, dat Jezus is de Christus, de Zoon van God, en opdat gij door het geloof het leven hebt in Zijn Naam." Het is de liefde des Geestes, die er ons opmerkzaam op maakt, dat dit derde teken is geschied na 's Heeren opstanding uit de doden; want de gehele inhoud en de diepe betekenis van de ons in dit hoofdstuk meegedeelde openbaring verstaan wij alleen dan op de rechte wijze en tot onze eeuwige vertroosting en bij het heldere licht der ervaring, als wij door Zijn genade deel verkrijgen aan Zijn opstanding, en als het ook bij ons waarheid is, wat Paulus, de apostel, getuigt in het derde hoofdstuk van zijn brief aan de Filippenzen, vooral in vers 10 en 11: "Ik acht het alles voor schade, opdat ik Christus moge gewinnen .., om Hem te kennen en de kracht Zijner opstanding en de gemeenschap Zijns lijdens, zodat ik Zijn dood gelijkvormig worde; opdat ik komen moge tot de wederopstanding der doden." Amen.

VIJFDE PREEK

Gehouden op 20 Mei 1855, 's avonds.

Gezongen werd:

Psalm 19 :6, 7.

Psalm 86 :6.

Toen zij nu de maaltijd gehouden hadden, zei Jezus tot Simon Petrus: Simon, zoon van Johannes, hebt gij Mij liever dan dezen Mij hebben? Hij zei tot Hem: Ja, Heere, Gij weet, dat ik U liefheb. Hij zei tot hem: Weid Mijn lammeren! Hij zei ten tweeden male tot hem: Simon, zoon van Johannes, hebt gij Mij lief? Hij zei tot Hem: Ja, Heere, Gij weet, dat ik U liefheb. Hij zeide tot hem: Weid Mijn schapen! Hij zei ten derden male tot hem: Simon, zoon van Johannes, hebt gij Mij lief? Petrus werd bedroefd, omdat Hij ten derden mak tot hem zei: Hebt gij Mij lief? en zei tot Hem: Heere, Gij weet alle dingen; Gij weet, dat ik U liefheb. Jezus zei tot hem: Weid Mijn schapen! - Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Toen gij jonger waart, gorddet gij uzelf en wandeldet, waarheen gij wildet; wanneer gij echter oud wordt, zult gij uw handen uitstrekken, en een ander zal u gorden en brengen, waar gij niet heen wilt. En dat zei Hij om te beduiden, met welke dood hij God verheerlijken zou. En toen Hij dat gezegd had, zei Hij tot hem: Volg Mij na! Johannes 21 : 15-19.

Mijn geliefden!

De hoofdsom van de waarachtige leer is deze: *dat de mens, wie hij ook is, op het diepst vernederd en de Heere op het hoogst verhoogd worde.* Aan de mens mag niets goeds blijven; de Heere echter moet hoog geloofd en geprezen zijn, dat Hij alléén goed is, en dat Zijn goedheid duurt van eeuwigheid tot eeuwigheid. Eerst dan zal het de Heere behagen, door de Zijnen overeenkomstig hun beroep en hun positie hier beneden iets tot stand te brengen, dat werkelijk tot welzijn van anderen dient, wanneer de Zijnen door Hem ertoe gebracht zijn, dat zij zijn weggekwynd voor Zijn Woord en zichzelf met al wat in hen is, geheel en al en eens voor al voor Zijn genadige rechterstoel hebben veroordeeld en voortdurend veroordelen, zodat zij al wat goed is slechts door de Heere, in Zijn gemeenschap en door de genade van Zijn Geest tot stand gebracht weten, daarentegen leren zichzelf te verwerpen en met Salomo van harte te belijden: "Er is geen mens, die niet zondigt" (1 Kon. 8 : 46), en wederom: "Wie kan zeggen: Ik ben rein in mijn hart en zuiver van mijn zonde?" (Spr. 20 : 9).

De Heere, die Zijn volk wil doen ervaren, dat, waar de zonde machtig geworden is, de genade nog machtiger is, ontdekt de mens niet opeens aan zijn ellende, maar langzamerhand. In het begin van hun bekering worden de Zijnen óf door het gevoel van Zijn liefde, óf door het gevoel van Zijn toorn en van hun verdoemelijkheid plotseling of langzamerhand aangegrepen. Daarna komt een dieper, duurzamer gevoel van hun ellende en verdorvenheid bij het gewaarworden van Zijn liefde. Maar er blijft toch nog zoveel ongebrokens in de Zijnen. Dan laat Hij het in Zijn wijsheid zóver komen, dat de trotse waan gebroken wordt en de Zijnen verstaan, hoe het niets dan louter genade is, waardoor een mens behouden wordt. De Heere heeft daartoe geschikte middelen en wegen. Als Hij Zijn aangezicht maar even verbergt, dan krijgen de oprechten in hun harten al spoedig hetzelfde te zien, wat de profeet Ezechiël ééns in de afvalligen te zien kreeg: boze gruwelen, allerlei afbeeldingen van wormen en dieren. enkel gedrochten en allerlei afgoden, - overal rondom aan de muur (van hun hart) - geschilderd (Ez. 8: 10). De Zijnen storten vóór en na van hun eigengemaakte

hoogten in de afgrond van hun verdorvenheid en Hij, die de Zijnen op adelaarsvleugelen draagt, laat hen wel eens zó diep vallen, dat zij deze val hun leven lang nooit meer vergeten: want zij zijn gewaar geworden, hoe zij in hun val zó dicht bij de rotswanden gekomen zijn, dat zij hiertegen verpletterd zouden zijn, wanneer Hij niet nog juist op tijd tussenbeide was gekomen en hen op Zich had laten vallen. Dan wordt de Psalm "Uit diepten van ellenden" nog heel anders gezongen dan in het begin. De Heere, die de Zijnen weer opricht, openbaart hun Zijn liefde dan zó, dat bij hen slechts zonde en dood blijven en zij onwrikbaar slechts in deze belijdenis leven en zich bewegen. Hij is het alléén! Christus is alles in alles! En wanneer er dan ook nog heel wat van hoogmoed en verkeerdheid blijft zitten, dan komt de Heere met Zijn Geest, en dan wandelt een mens, een zondaar, rechthout in alle werken, die Gode-welbehagelijk zijn, of hij rust, al naardat de Geest, die in de raderen is, het één of het ander werkt. Vgl. Ezech. 1.

Toen de Heere na de geboorte van Ismaël aan Abraham verscheen en hem, door de besnijdenis in te stellen, de spoedige vervulling van de belofte bekend maakte, en toen Sara om de belofte lachte en ook Abraham het zijne zal gedacht hebben, toen zei hij tot de Heere in zijn voorbede voor Sodom: "Zie, ik heb mij onderwonden met de Heere te spreken, hoewel ik stof en as ben!"

Toen de Heere Job uit een onweer geantwoord en met hem gesproken had, toen zei Job, hoewel hij tegenover eigengerechtigten zich er dapper doorheen geslagen had: "Ik had van U met de oren gehoord. Maar nu heeft mijn oog U gezien; daarom beschuldig ik mij en doe boete in stof en as."

Toen Agur de vraag opwierp: "Wie heeft al de einden der aarde vastgesteld? Hoe heet hij, en hoe heet zijn zoon? Weet gij dat?", toen beleed hij aangaande zichzelf: "Ik ben de aller-dwaaste, en mensenverstand is niet bij mij. Ik heb geen wijsheid geleerd, en wat heilig is, weet ik niet" (Spr. 30).

David moest telkens weer ondervinden, wat de mens, ook de bekeerde mens, op zichzelf beschouwd is, en daarom zo diep verootmoedigd worden Dat weten wij uit het gebeuren met Uria en uit de geschiedenis van de volkstelling.

Salomo, de wijze man, zou zijn Hooglied niet schrijven, zonder hiertoe voorbereid, dat is: in zichzelf te gronde gericht te worden door de afgoderij van zijn vrouwen.

Toen Jesaja 's Heeren heerlijkheid zag, riep hij uit: "Wee mij, ik verga; want ik ben een man met onreine lippen!" En de stem: "Predik: alle vlees is gras en al zijn bevalligheid is als een bloem op het veld" kwam pas tot hem, nadat bij de aanraking van zijn mond met de gloeiende kool van het altaar tot hem gezegd was: "Zie, hiermee zijn uw lippen aangeroerd, opdat uw misdaad van u genomen worde en uw zonde verzoend (genadiglijk bedekt) zij" (Jes. 6).

In Daniël bleef geen kracht, toen de Heere Zich in een gezicht aan hem openbaarde. "Ik werd zeer ontsteld", zo schrijft hij, "en had geen kracht meer. Ik hoorde Zijn woorden; en toen ik die hoorde, zonk ik op mijn aangezicht ter aarde neer." "Mijn Heere", zo sprak hij, "mijn gewrichten beven mij van dat gezicht. En hoe kan de knecht mijns Heeren met mijn Heere spreken, omdat er nu geen kracht meer in mij is en ik ook geen adem meer heb?" (Dan. 10).

Johannes getuigt in de Openbaring aangaande zichzelf: "Toen ik Hem zag, viel ik als een dode aan Zijn voeten: en Hij legde Zijn rechterhand op mij en zei tot mij: Vrees niet! Ik ben de Eerste en de Laatste" (Openb. 1 : 17).

De apostel Paulus heeft het nooit kunnen vergeten, dat hij de gemeente des Heeren vervolgd heeft, en noemt zich daarom de voornaamste der zondaars, prijst echter de barmhartigheid, die hem wedervaren is, en getuigt, hoe het Evangelie een kostbaar en alle aanneming waardig woord is (I Tim. 1). Ja, wanneer hij ons vertelt van de eerste

verschijning des Heeren, die hem ten deel gevallen is dan spreekt hij zich hierover uit in de voor hem diep verootmoedigende woorden: "Ten laatste van allen". Zo schrijft hij, "is Hij ook door mij, als door een ontijdig geborene, gezien geworden; want ik ben de geringste onder al de apostelen, als die niet waardig ben, dat ik een apostel heet" (1 Cor. 15). En waar hij méér dan anderen kon roemen, daar wil hij het liefst zich op zijn zwakheid beroemen, en klaagt over de engel des satans, die hem met vuisten slaat. Hij heeft behagen in 's Heeren antwoord: "Laat Mijn genade u genoeg zijn; want Mijn kracht is in de zwakken machtig." Ik niets, maar de genade van God is het - dat is de grondtoon van heel zijn prediking.

Uit het Evangelie moeten wij ook van Petrus leren: De mens, wie hij ook is, is niets; de Heere is het alleen! Van Petrus moeten wij leren, wij, die des Heeren zijn, dat zelfs de diepste val, op zichzelf beschouwd, niet voldoende is om ons te overtuigen, dat in ons, dat is: in ons vlees, niets goeds woont. Na waarachtige verbrijzeling en oprecht berouw en na daarop ontvangen genade, waarbij wij de Heere als de Opgestane in Zijn liefelijkheid jegens ons hebben aanschouwd, zou de mens zich toch weer doen gelden en zich verheffen op eigen hoogten. Maar de Heere weet hiervoor wel raad en verstaat het, door Zijn genadige en getrouwe beproevingen alles in de Zijnen neer te slaan, wat aan zelfverheffing boven Zijn genade en vrije ontferming, wat aan verheffing boven anderen in hart en nieren sluimert, en wat helaas wakker zou worden, als Hij niet over ons waakte met beproevingen, die wij wel indachtig moeten blijven om voortdurend de zelfverheffing te onderdrukken. Zonder deze beproevingen is het de beste onmogelijk, te volharden bij de handhaving van de geboden des Heeren en bij het getuigenis van eeuwige genade.

Op welke wijze de Heere nu bij Zijn Petrus raad geweten heeft, opdat deze als een door Hem geroepen getuige zou volharden bij het getuigenis van eeuwige genade en later zijn mede-dienstknechten niet zou slaan, noch zichzelf zou verheffen, maar integendeel door handhaving der Wet tot kennis van de zonde en door voortdurende verkondiging van eeuwige genade tot overwinning van de zonde voor de mededienstknechten van Christus een trouwe medewerker van hun blijdschap zou zijn, dat vernemen wij uit de woorden van onze tekst.

Wat wij echter zo even hebben aangeduid, is zonder meer uit onze en de meeste vertalingen niet duidelijk. Nauwkeurig volgens het Grieks staat er: *Toen zij nu ontbeten hadden, zei Jezus tot Simon Petrus: Simon, Jona's zoon, hebt gij Mij lief méér dan dezen? Hij zei tot Hem: Ja, Heere, Gij weet, dat ik van U houd. Hij zei tot hem: Weid Mijn lammetjes! Hij zei wederom tot hem ten tweeden male: Simon, Jonas zoon, hebt gij Mij lief? Hij zei tot Hem: Ja, Heere, Gij weet, dat ik van U houd. Hij zei tot hem: Hoed Mijn schapen! Hij zei tot hem de derde maal: Simon, Jona's zoon, houdt gij van Mij? Petrus werd bedroefd, omdat Hij ten derden male tot hem zeide. Houdt gij van Mij? en zei tot Hem: Heere, Gij weet alles, Gij weet, dat ik van U houd! Jezus zei tot hem: Weid Mijn schapen!*

Ook al is het uitgemaakt, dat de beide Griekse woorden, die wij door "liefhebben" en "houden van" vertalen, bij Johannes in hun betekenis niet streng gescheiden worden, aangezien hij meer dan eenmaal schrijft: "de discipel, dien Jezus liefhad"; éénmaal echter in het vorige hoofdstuk, in vers 2: "van wien Jezus hield"; ja, de ene keer: "de Vader houdt van de Zoon" (5 : 20), en de andere keer: "de Vader heeft de Zoon lief" (3 : 35). Toch is hier uit heel de woordschikking duidelijk, dat "liefhebben" en "houden van" in verschillende betekenis zijn op te vatten.

Het onderscheid is hierin gelegen: Waar men liefheeft, daar is een band en een gloed,

daar is een begeerte, een verlangen naar de geliefde. Waar men liefheeft, daar is bewondering, daar is eerbied en vertrouwen, daar neemt men iemand met blijdschap en blijmoedigheid op en heeft rust bij hem; daar is het alles hart en niet hartstocht. Daarentegen: waar men van iets houdt, daar omvat en verzorgt men het als het zijne, kust en liefkoost het, maar er is meer hartstocht en berekening bij dan hart en innerlijk begrip. Men kan van iemand houden, maar naast hem ook nog van iets anders houden, of er is verder bij ons iets in het hart of in de weg, waarom de liefde niet zó volkomen is als zij zou kunnen zijn. Zo zei eens een groot redenaar tot iemand: "Wie zou gedacht hebben, dat er bij de liefde, die ik tot u had, nog iets komen kon? Er kwam echter zó veel bij, dat het mij nu zo voorkomt, als had ik u lief, terwijl ik vroeger slechts van u hield." (Matth. 5:3)

Na het ontbijt was men oudtijds gewoon, met elkander gesprekken te voeren, die, uit het gemoed voortgekomen, in het gemoed en de ziel van anderen diep ingeprent moesten worden. Het was daarvoor de geschikte tijd en gelegenheid. De Heere maakt daarom ook gebruik van de geschikte tijd en gelegenheid, waarop, nadat het lichaam en de geest door het ontbijt waren gesterkt, de ziel van Petrus geheel ontvankelijk was om de woorden van de enige Herder; die als spiesen en nagelen zijn (Pred. 12: 11), zó op te nemen, dat zij nooit meer uit zijn ziel getrokken konden worden.

Jezus zegt tot Simon Petrus, dus tot hem, die Hij een "rots" genoemd heeft, die echter gewankeld en daarna op zijn smekend roepen verhoring en vergeving ontvangen had Petrus had zich boven allen onderscheiden, zich in de zee geworpen en het net op het land getrokken. - "Simon, Jonas zoon", zo noemt de Heere hem in dit gesprek tot driemaal toe. Eens had Hij hem zo genoemd. Dat was, toen Hij hem voor de eerste maal tot Zich riep.

In Joh. 1 : 42 lezen wij: "Toen Jezus hem zag, zei Hij: Gij zijt Simon, Jona's zoon. Gij zult Cefas heten." (Dat wordt vertaald: een rots.) Simon betekent: verhoring. Jona betekent: duif. Dus: gij, die op uw smekend roepen om vergeving verhoring gevonden hebt, maar bij dit alles in uzelf toch zo zwak zijt als het jong van een duif - "hebt gij Mij méér lief dan dezen?" De Heere herinnert met deze woorden Petrus aan zijn verzekering, die hij heeft uitgesproken nadat de Heere gezegd had: "In deze nacht zult gij u allen aan Mij ergeren!" Toen had Petrus immers gezegd: "Ook al zouden zij allen zich aan U ergeren, toch zal ik mij nimmermeer ergeren. En al moest ik met U sterven, ik zal U niet verloochenen" (Matth. 26 : 31, 35).

De Heere richtte deze vraag tot hem, opdat hij nu zou bekennen, dat, wat trouw en aanhankelijkheid aan de Heere betreft, hij niet beter was dan de overige discipelen.

Petrus antwoordt echter niet op de vraag des Heeren. Deze vraag maakte, dat hij bezweek. De Heere liefhebben? Hem méér liefhebben dan de andere discipelen Hem liefhebben? Ach, juist het tegendeel had hij immers laten zien. Dat hij de Heere méér lief zou hebben dan de anderen, ja, dat hij de Heere ook maar liefhebben zou, daarvan is geen sprake. Daaraan valt bij hem' niet meer te denken. Wat hij echter gevoelt, wat hij bij zichzelf meent te bespeuren, is dit, dat hij ondanks dat alles van de Heere werkelijk houdt.

De Heere heeft hem de eerste genadeslag gegeven. Petrus heeft ingezien dat hij niet beter is dan de overige discipelen. Hoezeer hij zich vroeger ook boven de anderen verheven heeft; nu durft hij niet eens meer zeggen, dat hij de Heere liefheeft. Hij belijdt, dat hij geheel en al onbekwaam hiertoe is. Maar dit moet de Heere toch weten, dat hij van Hem werkelijk houdt. De Heere spreekt hierop, als sloeg Hij in het geheel geen acht op de verzekering van Petrus: "Weid Mijn lammetjes!"

Onder lammetjes" verstaat de Heere diegenen, die zo even pas tot het geloof zijn

gekomen en hierin nog zwak zijn. Met dat "Mijn" zegt de Heere, dat zij niet Petrus of een mens, wie dan ook, toebehoren, maar dat zij van Hem zijn, Zijn kostbaar eigendom, dat Hij Zich gekocht heeft met Zijn dierbaar bloed.

Deze moet Petrus "weiden", d.w.z. hij moet hun het voedsel doen toekomen, dat zij overeenkomstig hun zwakheid nodig hebben, Want de herders moeten van hun opperste Herder leren, hoe Hij de lammetjes in Zijn armen vergadert en in Zijn schoot draagt (Jes. 40).

De Heere wil dus zeggen: Nadat gij ondervonden hebt, dat in het geheel geen geloof en geen liefde, zoals zij moet zijn, in u, als uit u, is, en u zelf inziet, hoe gij in de verzoeking niet staande gebleven zijt, zult u geduld hebben met de beginnelingen en onder Mij een medelijdende en barmhartige opziener der zwakken zijn en hun die spijs geven, waarvan gij uit eigen ervaring weet, dat zij deze kunnen verdragen.

Kort daarna brengt de Heere hem een tweede slag toe. Jona's zoon, hebt gij Mij lief?", zo vraagt de Heere ten tweeden mate, als wilde Hij zeggen: Wat vraag Ik ernaar, of gij van Mij houdt! Uw liefde wil Ik! Hebt gij Mij lief? - En Petrus antwoordt hierop: "Ja, Heere, Gij weet, dat ik van U houd!" De herinnering aan zijn zonde, de kennis van zijn diepe verdorvenheid, die hem hierbij is opgegaan, is bij Petrus in tegenwoordigheid van de Heere te geweldig, dan dat hij had kunnen zeggen: Ik heb U lief. Hij verzekert intussen de Heere opnieuw, dat hij van Hem houdt. De Heere schijnt op zijn verzekering geen acht te slaan, evenmin als de vorige maal, maar zegt tot hem: "Hoed Mijn schapen."

Onder "schapen" verstaat de Heere hier de meer-gevorderden, die verder gekomen zijn in de -wasdom van Christus. "Hoeden" duidt de uitoefening van het herdersambt in zijn volle omvang aan. De Heere wilde hem dus te verstaan geven: Omdat gij niet kunt zeggen, dat gij Mij liefhebt, blijf hieraan denken. Leg Mijn schapen geen last op, die gij zelf niet kunt dragen, maar behandel ze in ieder opzicht zoals Ik hen ken en zoals gij uzelf hebt leren kennen. Uzelf hebt gij zó leren kennen, dat gij met David luide geroepen hebt: "Ik ben als een verdwaald en verloren schaap. Zoek Uw knecht!" (Ps. 119 : 76) En dat gij u hebt leren insluiten onder het getal van hen, die belijden: "Wij dwaalden allen als schapen, een ieder zag op zijn weg. Maar de Heere wierp ons aller zonde op Hem" (Jes. 53). Petrus, die zichzelf door en door als een mens heeft leren kennen, moest hen weiden met de troost: "Gij nu, o schapen, schapen Mijner weide, gij zijt mensen. Ik echter ben uw God!" (Ezech. 34 : 31, volgens het Hebreuws).

Eindelijk brengt de Heere hem de laatste en voor Petrus gevoeligste genadeslag toe door hem, precies alsof Hij niets van zijn verzekeringen geloofde, geheel onverwacht de vraag voor te leggen: "Simon, Jonas zoon, houdt gij van Mij?" Als wilde de Heere zeggen: Welaan, gij kunt niet zeggen, dat gij Mij liefhebt, maar gij verzekert, dat gij van Mij houdt. Ik trek al uw verzekeringen in twijfel en geloof er geen woord van. Onderzoek u toch eens goed! Ik denk, gij houdt niet eens van Mij!

Deze derde uiting verbrijzelde Petrus volkomen. Hij was hierover bedroefd en zei: "Heere, Gij weet alle dingen; Gij weet, dat ik van U houd."

De Heere schijnt ten derden male geen acht te slaan op al hetgeen Petrus zegt, ofschoon deze met zijn "Gij weet alle dingen", voor Zijn aangezicht belijdt, dat Hij de Alwetende is. die de harten kent en de nieren, het verborgenste in de mens, beproeft. Deze derde maal echter zegt de Heere tot hem niet: "Weid Mijn lammeren!", niet: "Hoed Mijn schapen!", maar: "Weid Mijn schapen!"

Petrus werd bedroefd, omdat de Heere ten derden mate tot hem zei: "Simon, Jona's

zoon, houdt gij van Mij?" in plaats van: "Welnu, Petrus! Ik geloof, dat gij van Mij houdt. Ik twijfel er niet aan. Ik weet het!" - Petrus werd dus hierover bedroefd, dat de Heere hem gewoonweg al het goede, dat hij meende te hebben, ontzegde. Hij werd hierover bedroefd dat de Heere hem ronduit zei: Gij, Petrus, houdt niet eens van Mij, laat staan dan dat gij Mij liefhebt!

Aan deze hem toegebrachte wonde kon het vlees van Petrus doodbloeden. Geen troost zou deze droefheid van hem wegnemen. Het was ongetwijfeld het laatste aparte onderhoud, dat hij hier beneden met de Heere gehad heeft. Hoe moest het hem in het hart, in ziel en gemoed ingeprent blijven - deze vraag: "Simon, Jona's zoon, hebt gij Mij lief?" Dus, de Heere heeft mij te verstaan gegeven, dat ik niet eens van Hem houd! Zijn eigen verzekeringen moesten hem weldra ontvallen. Hierop kon hij niet bouwen, want de Heere had er niet naar geluisterd, had er in het geheel geen acht op geslagen. Hoe naakt, hoe arm, hoe geheel en al leeg moest hij zich sindsdien voorkomen! Maar juist zó was hij toebereid om de schapen des Heeren te weiden. Ik zeg: te weiden, zoals hij de lammeren des Heeren te weiden had; want de schapen des Heeren worden ten laatste weer als lammeren. Zo diep als Petrus kwam te zitten, toen de Heere hem hier examen afnam, zó diep komen de schapen van de weide des Heeren vóór en na van hun geestelijke hoogten af en moeten uiteindelijk precies zó gespijzigd worden als de zwakke en zwakste lammeren. Waarmee gespijzigd worden? - Met genade! Welke herder verstaat hiervan iets? Welke herder heeft hiervoor hart, liefde en geduld behalve hij, die met heel de gemeente belijdt: "Hij heeft ons gemaakt, en niet wijzelf, tot Zijn volk en tot schapen Zijner weide"?

Petrus ontving hier een lering en onderwijzing in deze waarheid, waaraan hij wel moest blijven denken. Later zou hij voor zichzelf ondervinden, dat, wanneer men oud en grijs geworden is in de dienst des Heeren, men weer als een onbeholpen en tegenstrevend kind wordt in de wegen van God, en dat de Heere ons dan opnieuw door harde en geschikte middelen, die Hem wel ten dienste staan, in genade daartoe brengen moet, dat ook ons einde een einde is, waardoor God verheerlijkt wordt.

Het moet echter aan alle kanten waarheid blijven, wat de Heere gezegd heeft: "Gij hoorde het niet en wist het ook niet, en uw oor was voorheen daarvoor niet geopend. Ik echter wist wel, dat gij geheel trouweloos zoudt zijn en van de moederschoot af een overtreder genoemd zijt" (Jes. 48 : 8) En: "Mij zijt gij lastig gevallen met uw zonden, en gij hebt Mij moeite aangedaan met uw overtredingen" (Jes. 43 :24).

Daarom laat de Heere in vers 18 volgen: "Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u" - gij kunt het geloven of niet geloven, het zal zó geschieden, gij zult het ondervinden, opdat gij met David zult zeggen: "Gij behoudt recht in uw woorden en blijf rein, wanneer Gij gericht wordt." (Ps. 51) - "Toen gij jonger waart, gorddet gij uzelf en wandeldet, waarheen gij wildet".

De Heere wil zeggen: In het begin van uw bekering en tot op de dag van vandaag wist gij in eigen of in verleende kracht, deels met goede bedoelingen, deels in eigendunk, vlug op weg te gaan om te doen en te drijven, wat gij voor goed, waar en recht hield; toen waart gij een held om alles te trotseren. "Wanneer gij echter oud wordt", dan zult gij door Mijn Geest onderricht zijn omtrent de waarheid, die de profeet Jeremia aldus heeft uitgesproken: "Een wijze beroeme zich niet op zijn wijsheid. en een sterke beroeme zich niet op zijn sterkte. Maar wie zich beroemen wil, die beroeme zich daarop, dat hij Mij kent en weet, dat Ik de Heere ben, die barmhartigheid, recht en gerechtigheid oefen op aarde" (Jee 9 : 23. 24). En: "Ik weet, o Heere, dat 's mensen doen niet staat in zijn macht: en het staat in niemands macht, hoe hij zal wandelen of zijn gang richten" (Jer. 10 : 23). Dus: "Wanneer gij echter oud wordt, zult gij uw

handen uitstrekken", zonder u ook maar te verdedigen; gij, die vroeger gedacht hebt, dat gij leefde van de kracht uwer handen en het zwaard kon trekken en hiermee de vijanden in stukken houwen.

"En een ander", - een vijand - "zal u gorden." Dat wil zeggen, u als vrij mens, binden naar zijn willekeur. "En gij, mensenkind", zo sprak de Heere tot Ezechiël, "zie, men zal u touwen aandoen en u hiermee binden, opdat gij hun niet zult ontgaan" (Ezech. 3: 25). "En brengen - als een weerloos kind, als een schaap, dat ter slachtbank geleid wordt -, "waar gij niet heen wilt."

Eens hebt gij plechtig verzekerd, zo wil de Heere zeggen. "ik wil mijn leven voor U laten" (Joh. 13 : 37). Toen heb Ik u gezegd: "Waar Ik heenga, kunt gij Mij ditmaal niet volgen: maar gij zult Mij namaals volgen!" Dit "namaals" zal komen, en dán zult gij ondervinden, wat de wil van de mens om voor Mij zijn leven in te zetten, hoe goed bedoeld ook, te betekenen heeft! Gij zult ondervinden, dat gij dán slechts met tegenstreven, en omdat gij niet anders kunt, daartoe te brengen zult zijn.

Dat de Heere met deze woorden heeft aangeduid, wat voor een levenseinde Petrus zou hebben, dat deelt de evangelist ons mee, terwijl hij eraan toevoegt: "En dat zei Hij om te beduiden, met welke dood hij God verheerlijken zou". Dit schijnt nu toch volkomen in tegenspraak te staan met het voorafgaande. God verheerlijken met zijn dood en tegelijkertijd niet graag voor God willen sterven! Deze tegenstrijdigheid wordt echter opgelost, zoals de duisternis opgelost wordt, wanneer de zon opgaat.

"En toen Hij dat gezegd had, zei Hij tot hem: Volg Mij na!" (vers 19). Een genadig woord! De Heere geselt een iegelijk zoon, die Hij liefheeft. Al het goede, dat Petrus meent te bezitten of in de toekomst nog hoopt te verkrijgen, wordt hem door 's Heeren woord rondweg ontzegd: Hij heeft de Heere niet lief. Hij houdt niet eens van Hem. Al zijn plechtige verzekeringen worden door de Heere niet aangenomen. Hij zal een weerstrevende blijven, een verkeerde zelfs tot aan zijn dood, ofschoon hij met zijn dood God zal verheerlijken. En tóch zegt de Heere: "Volg Mij na!"

Maar waar gaat het dan heen, als de Heere zegt: "Volg Mij na!"? Door de benauwdheid, door lijden, door tegenspoed, door tranen, door worsteling en strijd, eindelijk door de dood heen, de eeuwige heerlijkheid binnen!

Zou Petrus zonder dit: "Volg Mij na!" nog zijn weggelopen? O, als een mens rondweg alles is ontzegd en de oude zonden weer bij hem opkomen, zou hij dan nog wel de moed hebben om bij de Heere te blijven, wanneer de Heere hem niet door Zijn woord "Volg Mij na", moed daartoe gaf? Amen.

ZESDE PREEK

Gehouden op 3 Juni 1855, 's avonds.

Gezongen werden: Psalm 131 :1-4.

Lied 11:1.

En Petrus keerde zich om en zag de discipel volgen, dien Jezus liefhad, die ook bij de maaltijd aan Zijn borst gelegen had en gezegd had: Heere, wie is het, die U verraadt? Toen Petrus deze zag, zei hij tot Jezus: Heere, maar wat zal deze? Jezus zei tot hem: Indien Ik wil, dat hij blijft, totdat Ik kom, wat gaat het u aan? Volg gij Mij na! Toen ging een gerucht uit onder de broeders: Deze discipel sterft niet. En Jezus zei niet tot hem: Hij sterft niet, maar: Indien Ik wil, dat hij blijft, totdat Ik kom, wat gaat het u aan?

Dit is de discipel die van deze dingen getuigt en dit geschreven heeft. En wij weten, dat zijn getuigenis waarachtig is. Er zijn ook vele andere dingen die Jezus gedaan heeft, welke, zo zij het een na het ander beschreven zouden worden, ik acht, dat de wereld de boeken niet zou kunnen bevatten, die te schrijven waren. Johannes 21 : 20-25.

Mijn geliefden!

Wij hebben in de vorige preek gezien hoe de Heere door Zijn woorden Petrus diep verootmoedigd en op deze wijze op de rechte grond gebracht heeft, om van nu aan zijn gerechtigheid en sterkte alleen in Christus te zoeken. Nu is het echter een ware genade, dat het Evangelie ons spoedig na dit onderhoud laat zien, dat Petrus dit toen niet zó verstaan of ter harte genomen heeft, als hij het had moeten doen; want in plaats van af te zien van allen en alles en tot zichzelf in te keren met hetgeen hij van de Heere vernomen had, ja, in plaats van geheel en al verootmoedigd te zijn onder de machtige prediking des Heeren, waaronder hij verbrijzeld had moeten liggen, toont hij opnieuw, wat in de mens woont en hoe diep onze verdorvenheid is.

‘En Petrus’, zo lezen wij, "keerde zich om en zag de discipel volgen, dien Jezus liefhad, die ook bij de maaltijd aan Zijn borst gelegen had en gezegd had: Heere, wie is het, die U verraadt?"

Jezus en Petrus wandelden dus tezamen, en Johannes liep achter hen; zoals er immers steeds iemand is, die achter ons aan loopt, als had hij heel andere overleggingen in het hart dan wij, en als scheen hij minder acht te slaan op datgene, wat in onze ogen van betekenis is; waarom hij dan ook in onze ogen niet zó hoog wordt aangeslagen, als wij onszelf en sommigen naast ons schatten; en toch heeft zo iemand, die achter ons aan loopt, zonder iets van zichzelf te denken, wel bewijzen van zijn trouw en innige aanhankelijkheid gegeven, als wij ze niet gegeven hebben. Petrus wilde niet aannemen, wat Jezus zei; daarom keerde hij zich om en zag nu Johannes achter Jezus. En wat ziet hij? Wat hem als gebod gegeven werd, dat deed Johannes reeds vanzelf.

"Toen Petrus deze zag, zei hij tot Jezus: Heere, maar wat zal deze?" Petrus wilde zeggen: "Als het met mij zo gaan moet, hoe zal het dan deze wel vergaan, die méér dan wij allen Uw vertrouwen geniet, zoals wij dat vooral in de laatste nacht vóór Uw lijden hebben bespeurd" Met deze vraag wees Petrus om zo te zeggen de toepassing van hetgeen hij van de Heere had vernomen, af en zocht uitvluchten, zoals de mens immers gewoon is te doen, door dadelijk bereid te zijn, zich bezig te houden met de vraag, wat een ander doet en laat en hoe diens toekomst wel zal zijn. Want wij laten helaas allen na, de toepassing van hetgeen ons verootmoedigt en onze ware plicht ons

leert, op onszelf te maken, en laten dit liever aan een ander over. Zo dacht immers ook Petrus: "Ik zal dus eenmaal gebracht worden, waarheen ik niet wil. Maar deze zal zeer zeker aan Uw rechterhand zitten in Uw Koninkrijk, zoals zijn moeder eens verzocht heeft? Voor hem hebt Gij zeer zeker méér over dan voor mij! Welaan, maar ik heb het ook wel verdiend, dat mij een ander lot treft!"

Was het dan geen onderscheiding, die aan Petrus te beurt viel? Ik denk toch van wel. Hij hield het er echter niet voor, integendeel: hij werpt de onderscheiding van de genade, die hem ten deel valt, van zich en is van mening, dat Johannes wel iets op hem vóór zal hebben en een andere bestemming zal krijgen dan hij, zonder dat hij begreep, waarop deze voorkeur, als het dan een voorkeur was, berustte en hoeveel harder deze bestemming zou zijn.

De Heere echter, die in Zijn goedheid niet moede noch mat wordt en rijk is aan lankmoedigheid en ontferming. Hij, die gedachtig is dat wij stof zijn, en weet wat voor een maaxsel wij zijn, geeft Petrus opnieuw de genade, die deze met zijn vraag van zich werpt, en geeft hem een antwoord, waarbij Hij het hem tegelijkertijd laat voelen: Hij, de Heere, is soeverein. Hij doet met de Zijnen naar Zijn wil en heeft aan geen enkel mens hiervan rekenschap te geven. Maar een ieder heeft toe te zien, waartoe hij in het bijzonder geroepen is.

Daarom antwoordde de Heere: "Indien Ik wil, dat hij blijft". Hiermee betoont de Heere Zich als de Soeverein, als de Gebieder over leven en dood. "Dat hij blijft", d.w.z. in het leven blijft, "totdat Ik kom". De Heere bedoelt dát komen, waarvan Hij ook voor Kájafas en de Hoge Raad getuigd heeft; en Hij prent Petrus tegelijkertijd in, dat Hij zal komen, opdat Petrus zal weten, dat Hij komt om rekenschap te vragen van Zijn dienstknechten.

"Wat gaat het u aan?" D.w.z.: Dat is uw zaak niet! Een ieder zal voor zichzelf rekenschap hebben te geven van hetgeen hem toevertrouwd is. "Volg gij Mij na!"

Het schijnt voor de mens zo gemakkelijk, de Heere te volgen. Waar de eigenwilligheid de heerschappij heeft, daar wordt gezegd: *Heere, ik wil U volgen, waar Gij ook heengaat!* Maar hoe slecht laat men het liggen! Waar echter 's Heeren gebod werkelijk tot ons komt, daar blijkt, hoe moeilijk het is voor vlees en bloed, ja hoe graag het ervan ontslagen zou willen zijn, Hem te volgen en van Zijn Naam en van de gerechtigheid te getuigen en alle ongerechtigheid de mond te stoppen. Het was dus een ernstige terechtwijzing en herhaalde roeping in genade om het Lam te volgen, waar het ook heengaat.

Hoe nodig dit herhaalde "Volg gij Mij na!" voor Petrus was, bewijst heel zijn karakter, tengevolge waarvan hij ook later zich van zijn Joodse vooroordelen uit zichzelf niet kon ontdoen, zoals wij weten uit de geschiedenis met Cornelius. Evenzo vernemen wij van Paulus in zijn brief aan de Galaten, dat Petrus, in plaats van de Heere te volgen, zonder naar mensen te vragen, zich niet uit zichzelf kon heenzetten over hetgeen mensen van zijn handel en wandel overeenkomstig de waarheid van Christus wel zeggen en hoe zij hem beoordelen zouden. Des te heerlijker straalt bij dit karakter de macht van de Heilige Geest uit, wanneer wij bedenken, dat dezelfde Petrus op de Pinksterdag en spoedig daarop voor de Hoge Raad en ook bij het vraagstuk van de besnijdenis (Hand. 15) in het geheel niet met vlees en bloed is te rade gegaan, ook naar de bedenkingen ervan niet geluisterd heeft, maar onmiddellijk opgevlogen is en onomwonden gesproken en getuigd heeft wat de Geest hem gaf uit te spreken. Ook is het iets moois, later Petrus en Johannes - niet Johannes en Petrus! - steeds bijeen te vinden.

Het is een genade, mijn geliefden, dat het Evangelie ons nadat het ons tot onze

vertroosting aan het licht heeft gebracht, hoe weinig Petrus toen de Heere verstaan en hoe hij uitvluchten gezocht heeft, nu ook meedeelt, hoe verkeerd de overige discipelen eveneens datgene, wat de Heere het laatst gezegd heeft, hebben uitgelegd. Aldus lezen wij: "Er ging een gerucht uit onder de broeders: Deze discipel sterft niet."

Welk een tedere liefde! Johannes scheldt niet; integendeel. Juist hier, waar de discipelen bewijzen, hoe waar 's Heeren woord is: "Uit het hart van de mens komt onverstand voort" - juist hier, waar zij de woorden des Heeren zo onverstandig uitlegden en verklaarden, en waar ieder ander zou gezegd hebben: "Laat 'ze lopen! Ze zijn blind en nog geheel zonder Geest, die de woorden van de Heere Jezus zo verkeerd uitleggen!" Juist hier noemt Johannes hen 'broeders.' Er ging een gerucht uit onder de broeders: - "Wie zegt: Gij dwaas! die verdient het helse vuur", zegt de Heere. Juist een dergelijke terechtwijzing, zoals Johannes die hier geeft, dat men eenvoudig spreekt: "Dát heeft Hij immers gezegd! Zó staat er geschreven!", is de beste onderwijzing.

Vroeger was Johannes ook onverstandig geweest. Maar nu ... welk een zachtmoedige liefde des Geestes om hen de woorden des Heeren te doen verstaan zonder verdere uitleg! "En Jezus zei niet", zo schrijft de evangelist, "hij sterft niet, maar: indien Ik wil, dat hij blijft, totdat Ik kom, wat gaat het u aan?"

En nu was het nog de vraag, wie dan het meest zou lijden, Petrus, tot wie de Heere eens gezegd had: "Waar Ik heenga, kunt gij Mij thans niet volgen, maar gij zult Mij later volgen." Petrus, toen hij als martelaar stierf en op deze wijze aan alle lijden werd ontheven, of Johannes, die hierbeneden heeft moeten blijven tot na de verwoesting van Jeruzalem en dat alles nog heeft moeten ondervinden en doormaken, wat bijvoorbeeld Samuël, Jesaja, Jeremia, Daniël en ook Mozes hebben ondervonden en doorgemaakt. Hij heeft immers slechts afval op afval beleefd en met zijn ogen gezien en hierover smart op smart gevoeld, zodat hij de beker, die de Heere gedronken heeft, wel tot de bodem toe heeft moeten ledigen. Want dat was nog een ander lijden, dan dat Petrus geleden heeft. Er is dus geen enkele reden om diegenen te benijden, aan wie de Heere de voorkeur geeft; want zij zijn, méér dan andere mensen, de geplaagden, ja, de meest geplaagden.

Niet minder genade van het Evangelie zien wij in de woorden: "Dit is de discipel, die van deze dingen getuigt en dit heeft geschreven". Want hij schreef dit en getuigde van deze dingen, die wij door heel dit evangelie heen vinden, in een tijd, toen het om zo te zeggen aan alle uiterlijke en zichtbare bewijzen daarvoor ontbrak, dat zijn getuigenis waarachtig was. Maar juist vanwege de tegenstand, die zich in de tijd, dat hij dit schreef, van alle kanten tegen het Evangelie verhief, laat hij uit naam van alle gelovige zielen, die toentertijd leefden, volgen: "En wij weten, dat zijn getuigenis waarachtig is."

Dat luidt precies zo als in zijn brief: "God heeft ons een inzicht gegeven, dat wij de Waarachtige kennen; en wij zijn in de Waarachtige, in Zijn Zoon Jezus Christus. Deze is de waarachtige God en het eeuwige leven. Kinderkens, wacht u voor de afgoden." Het is de laatste ure; want vele antichristen zijn gekomen. Hieruit weten wij, dat het de laatste ure is."

Hij noemt zich echter een "discipel", dat is een leerling, iemand, die nog naar school gaat en nog te leren heeft; want als wij te strijden hebben met het tegendeel van wat geloofd en gehoopt wordt, dan ondervinden wij pas goed, hoe slecht wij kunnen spellen, lezen, rekenen en schrijven.

En om dan verder alle gelovigen te versterken in het vertrouwen, dat het hun aan geen hulp en verlossing, aan geen vertroosting, onderwijzing en terechtwijzing, aan geen uitredding uit nood, zonde en dood van de zijde des Heeren zal ontbreken, besluit

Johannes in weerwil van alle tegenstand zijn evangelie met de verheven woorden, die zonder overdrijving waar zullen blijven: "Er zijn ook vele andere dingen, die Jezus gedaan heeft."

Jezus, zo schrijft hij, de Verlosser, Hij, die Zijn volk zalig maakt van hun zonden; Hij, die een volkomen Verlosser is uit nood en dood, uit tegenspoed en allerlei lijden. "Welke, zo zij het een na het ander beschreven zouden worden, ik acht - ik, Johannes, die het ondervonden heb en nog ondervind, dat God genadig en getrouw is -, "dat de wereld de boeken niet zou kunnen bevatten." Ze zou te klein zijn om de boeken te bevatten die te schrijven waren.

Dit schreef Johannes in de tijd, toen hij zijn evangelie voltooide. Sindsdien zijn achttien eeuwen verlopen, en het getal der dingen, daden en wonderen, die Jezus gedaan heeft in Zijn gemeente en bij al Zijn heiligen, die Hem onder alle volken en getuigen hebben aangeroepen, overtreft het getal der sterren. Maar zonder nu aan dit alles te denken, vraag ik een ieder, die door grote ellende is heengegaan: Zou de wereld al de boeken kunnen bevatten, die te schrijven waren, als hij, als wij en allen over wie hetzelfde lijden van Christus gaat, als wij de een na de ander al de dingen, daden en wonderen wilden beschrijven die Jezus aan ons gedaan heeft?

Het evangelie van Markus eindigt haast evenzo als dit: "En de Heere werkte mede en bevestigde het Woord door daarop volgende tekenen."

Maar zo besluit het Evangelie om ons in ons zielslijden de troost te brengen en bij het Israël Gods het moedige vertrouwen te wekken, dat de Heere ondanks de smarten, die het in deze wereld heeft uit te staan, verlossing zal zenden, zodat wij nog méér van dergelijke dingen en wonderen hebben te verwachten. Want dit is Zijn belofte: "Zie, Ik ben bij u alle dagen tot aan het einde der wereld!" Amen.

VIER LEERREDENEN OVER EFEZE 6: 10-18⁷

1ste LEERREDE OVER EFEZE 6: 10 en 11

Gehouden 17 Juni 1860, 's morgens

Gezongen: Psalm 18: 1, 2

Psalm 103: 3.

Psalm 18: 8

Gemeente, in de Heere geliefd en heilig!

Laten wij samen opslaan en ter harte nemen, wat er geschreven staat in de Brief van Paulus aan de Efeziërs, hoofdstuk 5: 1-22 en 25, en hoofdstuk 6: 1-13.

10 Voorts, mijn broeders, wordt krachtig in den Heere, en in de sterkte Zijner macht.

11 Doet aan de gehele wapenrusting Gods, opdat gij kunt staan tegen de listige omleidingen des duivels.

12 Want wij hebben den strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen overheden, tegen de machten, tegen de geweldhebbers der wereld, der duisternis dezer eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de lucht.

13 Daarom neemt aan de gehele wapenrusting Gods, opdat gij kunt weerstaan in den bozen dag, en alles verricht hebbende, staande blijven.

14 Staat dan, uw lenden omgord hebbende met de waarheid, en aangedaan hebbende het borstwapen der gerechtigheid.

In dit morgenuur behandelen wij uit het 6^e hoofdstuk het 10^e en het 14^e vers. De Apostel wil zijn brief aan de Efeziërs besluiten, en neemt dus met pen en inkt afscheid van hen. Nu vat hij nog eens ten laatste zijn gehele verkondiging in enige korte trekken samen, opdat zij goedsmoeds blijven, doorbreken en de overwinning behalen. Daarom staat hier het woordje "voorts" hetgeen zoveel zegt als "eindelijk; ik heb u alles voorgehouden en vat nu nog eindelijk alles samen." Intussen spreekt hij hier niet op gebiedende toon, niet als een bisschop, als een paus op een hoge troon gezeten, maar als een broeder tot zijn broeders. Daarom spreekt hij de Efeziërs aldus aan: "**Broeders.**"

Voordat ik met mijn broeders ten strijde trek, dan wil ik niet dat één van hen omkome of in gevangenschap achterblijve. Nee, zij moeten allen mee- en doorkomen, zodat zij niet vastgehouden blijven in de macht van de vijand; van die vijand namelijk, die zijn gevangenen nooit weer uitwisselt of loslaat.

"Broeders," zo noemt de Apostel de gemeente in Hem en door Hem. Die na Zijn opstanding zei: "Ik vaar op tot mijn Vader en uw Vader, en tot mijn God en uw God." In Hem, Wiens Naam is: Koning der Koningen en Heere der heren. De Heere, de God van heirscharen heeft een machtig heir. Daar Boven op Zijn troon, in Zijn middelaarheerlijkheid heeft Hij een machtig heir van engelen, Zijn gemeente tot dienst. En hier beneden heeft Hij ook een machtig heir. Dat zijn al zijn heiligen en uitverkorenen, die het Lam Gods van de aarde gekocht heeft, Gode en de Vader tot eer. Die Hij afgewassen heeft van hun zonden en tot koningen gemaakt. Hij heeft Zich op een wit paard gezet, en uit Zijn mond gaat een tweesnijdend zwaard; waarmede Hij de

⁷ Vier leerredenen; Amsterdam, gedrukt bij C. A. Spin & Zoon, 1863

heidene slaat. Al Zijn heiligen volgen Hem op witte paarden, bekleed met wit en rein fijn, lijnwaad. Hij trekt uit met Zijn zwaard om te overwinnen. Openb. 9: 11-16. Allen die Hem hand én hart gegeven hebben, en van Hem deze hun kleding, hun uniform hebben verkregen, zijn broeders onder elkaar. Zij zijn samen één volk van koningen, die allen hun vaderland hebben in de Koninklijke stad daar Boven. Daar zullen zij nimmer twist noch tweedracht hebben, want daar zullen zij voortdurend zich over zichzelf schamen, en eeuwig in bewondering opgaan, omdat zij broeders mogen heten in dien Ene, van Wie gezegd is, *dat Hij zich niet schaamde hen broeders te noemen*. Aldus "Broeders" is de toespraak van de Apostel.

Hoe zijn zij dan eigenlijk broeders?

Ik heb gezegd: Zij zijn het door en in Christus, Die gezegd heeft: "Ik zal Uw Naam Zijn broeders vertellen; in het midden der gemeente zal ik U prijzen." Zijn zij mensen die in zichzelf heilig zijn? Nee! Dat zij heilig zijn, dat zijn zij doordat het Woord tot hen gekomen is, het Woord van genade. En dat Het over hen is heengegaan, en dat zij het Woord aangenomen en geloofd hebben. Toen heeft dit Woord en met het Woord de Heilige Geest gewerkt, en werkt het nog, dat zij zich overeenkomstig het Woord gedragen.

Intussen, er was veel, zeer veel in de gemeente wat niet zó was, als het behoorde te zijn. Voorzeker had de Apostel niet al datgene, wat wij heden beschouwen, aan de Efeziërs behoeven te schrijven, wanneer alles goed bij hen gestaan had. Immers behoef ik iemand, die goed lezen, schrijven en rekenen kan, toch niet op te wekken om goed te lezen, goed te schrijven, goed te rekenen.

Omdat de Apostel schrijft, hoofdstuk 4: 32: "Maar zijt jegens elkander goedertieren, barmhartig, vergevende elkander, gelijk ook God in Christus ulieden vergeven heeft!" was dit alles daar dus niet aanwezig. Gisteren misschien wel, maar heden niet; morgen zou het er zijn, maar overmorgen weer niet.

Wanneer hij schrijft: "Maar hoererij en alle onreinheid of gierigheid laat ook onder u niet genoemd worden, noch oneerbaarheid, noch zot geklap, enz., - dan werden zulke dingen gezegd, omdat ze werden gevonden in de gemeente. Er heerste daar geen reinheid als van duiven; veeleer kwamen zulke verkeerdheden altijd opnieuw weer op. Daar wij lezen: "Gij vrouwen, wees aan uw eigen mannen onderdanig, gelijk aan de Heere", waren er wel vrouwen in de gemeente die aan haar mannen onderdanig waren, maar anderen waren het dus niet; die het gisteren waren, die waren het heden niet, en die het morgen zouden zijn, die zouden het wellicht overmorgen niet zijn.

Daar de Apostel schreef: "Gij mannen! hebt uw eigen vrouwen lief, gelijk ook Christus de gemeente liefgehad heeft en Zichzelf voor haar heeft overgegeven," dan bestond er noodzakelijkheid, dat zulks aan de mannen gezegd werd. Er waren wel mannen, die hun vrouwen liefhadden, maar er waren er ook bij, die het niet deden; die het gisteren gedaan hadden, deden het heden niet, en die het morgen zouden doen, zouden het overmorgen, weer niet doen.

En evenzo stond het ook met de kinderen, met de ouders, met de heren en vrouwen, en met de dienstknechten en dienstmaagden. Wat wij bovendien hoofdstuk 4: 28 lezen: "Die gestolen heeft (of liever: die steelt) stele niet meer;" dat behoort ge u niet zó voor te stellen als waren er doortrapte dieven, - in de gewone betekenis van het woord, - in de gemeente geweest. Nee, dit stelen geschiedde op een andere manier. Namelijk zó, dat de een de ander tekort deed in ellen, maten, gewicht en dergelijke. Ook dat men, wanneer men een werk ondernam, niet wezenlijk datgene leverde, wat geleverd moest worden. Zo was er bijvoorbeeld eens - opdat ik u dit duidelijk make - in zekere stad een uiterst vroom man, een voorbeeld, zo men zei, voor de gehele stad. Deze man moest het raadhuis verven; het bovenste gedeelte bestreek hij echter slechts met olie,

krijt en water, en het zich intussen betalen alsof hij het geheel naar de eis geverfd had. Zodoende heeft hij oorzaak gegeven dat de Naam des Heeren door de gehele stad zeer gelasterd is geworden. Ook tot hem zijn deze woorden gesproken: "Gij die gestolen hebt, steel niet meer!"

De brief aan de Efeziërs moest wel met kracht werken; en hij werkt nog met kracht. Zaligmakend werken zal hij intussen alleen bij die mens, die niet huichelt, maar de hand in de boezem steekt en uitroept: "Ach God! die man, die vrouw ben ik!" Wie dit bekent, weet zichzelf niet te raden noch te helpen. Hij zal zich inspannen, om geheel getrouw en eerlijk alles zó uit te voeren als hij het zich hier naar de letter hoort voorschrijven. Daarbij zal hij echter de gehele dag door; als schuldige gevat worden door de hemelse gerechtsdienaren, en er gaat geen nacht voorbij dat hij niet voor zijn rechter komt te staan. De wet wordt hem voorgelezen, en hij ondertekent het met zijn bloed, dat hij de eeuwige dood verdiend heeft!

Hoe komt een mensenkind tot al deze deugden, welke de, Apostel ons hier voorhoudt? Een eerste vereiste is: dat de mens niet huichele. Dat bijvoorbeeld een heer niet denke: "Ik behandel mijn dienstknecht goed," wanneer hij toch menigmaal in hevige toorn tegen hem uitvaart en hem kwelt. Dat evenzo de dienstknechten en dienstmaagden niet denken: "Wij handelen goed," wanneer zij toch zeer wel weten dat zij ongepaste woorden spreken en traag worden, geld en schone klederen begeren en niet willen werken. Hij, die huichelt, houdt aan een ander wel voor wat zijn plicht is, maar ondertussen komt hij niet op de gedachte dat hijzelf de Apostolische leer overtreedt. Om dit te erkennen is de genade van de Heilige Geest nodig. Dit erkennen is een stuk van de waarachtige bekering.

Er bestaat een bekering, hij welke de mens gestadig er naar streeft om anderen te bekeren, en daarbij zichzelf niet bekeert. Er is echter ook een bekering, bij welke hij genoeg in zijn eigen huis en hart te doen heeft en zich niet met anderen kan bemoeien. Dan bekeert de mens zichzelf en zijn huisgezin, en dan heeft hij een licht aangestoken, dat men aan alle kanten, zelfs, van ver ziet, gelijk men al van ver een opstijgende rook zien kan, en daardoor bemerken dat er daar ter plaats een gastvrije haardstede gevonden wordt. Hij, die niet anderen, maar zichzelf bekeert, is door God bekeerd, en wordt nog dagelijks, door God bekeerd. Ja, dagelijks wordt hij gevat door de hemelse gerechtsdienaars en beoordeeld voor het hemels gerecht. En wanneer hij de wet hoort, dan beaamt hij zijn vonnis, belijdende: "Ik heb de eeuwige straf verdiend."

Wanneer het zó in het aardse leven toegaat, dan wordt de mens ten laatste met macht op die woorden gewezen, welke de Apostel in het tweede Kapittel schrijft: "Uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof, en dat niet uit u; het is Gods gave; niet uit de werken opdat niemand roem, want" - nu komt het voornaamste stuk "want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft opdat wij (letterlijk volgens het Grieks) daarin zonden gewandeld hebben."

En wanneer de mens nu deze sleutel in de hand gekregen heeft, dan kan hij daarmee alles ontsluiten, hoewel hij zelf niets ontsluiten kan. Als hij echter deze sleutel ontvangen heeft, gaat de ene deur vóór, de andere ná voor hem open.

Hetgeen de Apostel hier schrijft, is niet half leer des geloofs en half leer van de werken. Het is alles één geheel, één waarheid, één bestaan, één daad Gods. Daarom schrijft de Apostel, nadat hij alles samengevat heeft: "**Wordt krachtig.**"

De Apostel Johannes schrijft in zijn eerste brief, hoofdstuk 2:14: "Ik heb u geschreven, vaders - deze vaders zijn mannen, oud van dagen - want gij hebt Hem

gekend, die van den beginne is. Ik heb u geschreven, jongelingen - dezen zijn jonge lieden, jongelingen en jongedochters - want gij zijt sterk; en het woord Gods blijft in u, en gij hebt den boze overwonnen." Sterk, krachtig zijn; dat is: moedig zijn, de boze weerstaan en in deze tegenstand volharden.

Merkt op mijn geliefden, een vrouw zal, om zo te spreken, veel eerder hemel en aarde voortbrengen, dan dat zij haar man onderdanig is; veel eerder dan dat zij jegens haar dienstmaagd goed en rechtvaardig is. Een dienstmaagd zal eerder hemel en aarde scheppen, dan dat zij waarlijk dienstmaagd is. En een man zal veel eerder hemel en aarde scheppen, dan dat hij werkelijk zijn vrouw zó liefheeft, als Christus de gemeente. Evenwel gaat men gewoonlijk zo licht over deze dingen heen.

Maar evenzo gemakkelijk het is, de geboden van Jezus te houden - want Zijn geboden zijn niet zwaar - evenzo onmogelijk is het nochtans voor de mens! Wij kunnen de krachtigste prediking verdragen, horen en nogmaals horen; maar dat wij ons bekeren in ons dagelijks bedrijf, in de woonkamer, in de keuken, ... ja daartoe is kracht en kracht nodig; daartoe is nodig almachtige genade! Wanneer die zich betoont, dan is het niet een ijdel praten over bekering; nee, dan gaat het ons dáárom, dat het bij ons werkelijk waarheid zij in Christus Jezus. Zich zó te bekeren is ons mensen, volstrekt onmogelijk. Maar dit verontschuldigt ons niet. Het moet bij ons in het leven gevonden worden. De wet kent geen barmhartigheid. Wanneer het ons nu daarmee ernst is, zullen wij wel spoedig gevoelen wat het woord: "Wordt krachtig, wees sterk!" te betekenen heeft. Veeleer kunnen wij drie urenlang bidden dan slechts, één minuut eerlijk zijn jegens onze naaste. Bij de geboden die de mens zichzelf raakt, kan hij blijven staan, maar bij Gods gebod nooit.

Daarom, wordt krachtig, wees sterk, opdat er moed in u zij om het door te zetten, om de boze te weerstaan, en het boze te overwinnen door het goede. Daar staat het Woord. Het komt tot een stervend mens, tot een geheel zwakke, machteloze mens. Het is niet gericht tot iemand, die in zichzelf kracht heeft, of kracht meent te hebben. Nee, het is tot een mens gezegd, die neerligt; die in oprechtheid wil; maar niet kan; en die wanneer hij kan, weer niet wil; en wanneer hij wil, weer niet kan. Zo is hij dan gedurig in strijd. Hij heeft een sterk verlangen en schreeuwt om hulp, om heil, om genade, opdat hij uit de diepte uitkome. Het is hem zo bang, ach zo bang ! Daar komt tot hem dit woord, als een woord des levens: "Wees sterk!" Het komt als een voorrecht, als werd er gezegd: "Gij moet sterk zijn!"

Allen die Gods Woord willen bewaren, zullen het tegenovergestelde ondervinden van datgene wat zij verwachten. Voortdurend toch valt, om zo te spreken, hun blad af; voortdurend gelukt hun datgene niet, wat zij graag doen zouden. En nu, terwijl zij dit ondervinden, lezen zij in het Woord des Heeren dat zij sterk mogen zijn! In deze vergunning hebben, zij een voorrecht voor hun ganse leven. Want van alle gelovigen is het waar, wat geschreven staat: "Heeft niet de mens een en strijd op de aarde?" Een schone bemoediging in deze strijd hebben wij onder andere in het boek, van Jozua, hoofdstuk 1: 3 enz. "Niemand zal voor uw aangezicht bestaan al de dagen uws levens!" Dit gold niet voor Jozua alleen, dat niemand iets tegen hem zou vermogen, maar het is ook gezegd voor al diegenen, die in de dienst van de Koning Jezus zijn overgegaan om onder Zijn banier te strijden tegen duivel en wereld, vlees en bloed. "Gelijk als ik met Mozes geweest ben." 'Zoals Ik met uw lieve vader, met uw moeder of grootmoeder, die de Heere vreesden, geweest ben, o arme wees! zo zal ik met u zijn; Ik zal u niet begeven, en zal u niet verlaten. Wees sterk en heb goeden moed!' "Want gij zult dit volk dat land erfelijk doen bezitten, dat ik hun vaders heb gezworen hun te geven. Alleenlijk wees sterk en heb zeer goeden moed, dat gij

waarneemt te doen naar de ganse wet, welke Mozes Mijn knecht u geboden heeft, en wijk daarvan niet ter rechter- noch ter linkerhand, opdat gij verstandelijk handelt alom waar gij zult gaan. Dat het boek dezer wet niet wijke van uw mond, maar overleg het dag en nacht, opdat gij waarneemt te doen, naar alles wat daarin geschreven is."

Aldus gij Jozua, die vol vrees bent en denkt: 'Ja, de Heere is wel met Mozes geweest, maar ik ben zulk een arm zondaar, met mij zal Hij niet zijn.' "Houd u enkel en alleen aan Mijn genade!" zegt de Heere, "houd u enkel aan Mijn Woord, aan Mijn Evangelie en blijf daarbij!"

Zo vinden wij ook een dergelijke bemoediging in het boek van Nehémia, Hfd. 6 vers 1-13. "Voorts is het geschied, als van Sanballat, en van Tobia en van Gesem de Arabier, en van onze vijanden gehoord was dat ik de muur gebouwd had en dat geen scheur daarin was overgelaten; ook had ik tot dezen tijd toe de deuren niet opgezet in de poorten, zo zond Sanballat en Gesem, tot mij, om te zeggen: "Kom en laat ons te samen vergaderen in het dal Ono. Maar zij dachten mij kwaad te doen. En ik zond boden tot hen, om te zeggen: "Ik doe een groot werk, zodat ik niet zal kunnen afkomen; waarom zou dit werk ophouden, terwijl ik het zou nalaten en tot ulieden afkomen? Zij zonden nu wel viermaal tot mij, op dezelfde wijze. En ik antwoordde hun op dezelfde wijze. Toen, zond Sanballat tot mij op dezelfde wijze, ten vijfden maal, zijn jongen, met een open brief in zijn hand. Daarin was geschreven: Het is onder de volken gehoord, en Gesem zegt: Gij en de Joden denkt te rebelleren, daarom bouwt gij de muur, en gij zult hun ten koning zijn, naar dat deze zaken zijn; dat gij ook profeten hebt besteld, om van u te Jeruzalem uit te roepen, zeggende: hij is koning in Juda. Nu zal het van de koning gehoord worden, naar dat deze zaken zijn; kom dan nu, en laat ons samen beraadslagen." Maar ik zond tot Hem, om te zeggen: Er is van al zulke zaken, als gij zegt, niets geschied; maar gij versiert ze uit uw hart. Want zij allen zochten ons vreesachtig te maken, zeggende: Hun handen zullen van het werk aflaten, dat het niet zal gedaan worden: nu dan, sterk mijn handen! Als ik nu kwant in het huis van Semája, de zoon van Delája, de zoon van Mehetábeël (hij nu was besloten) zo zei hij: "Laat ons samenkomen in het huis Gods, in het midden des tempels, en laat ons de deuren des tempels toesluiten, want zij zullen komen om u te doden, ja bij nacht zullen zij komen, om u te doden. Maar ik zei: Zou een man, als ik, vlieden? En wie is er, zijnde als ik, die in de tempel zou gaan, dat hij levend bleve? Ik er niet ingaan; want ik merkte, en ziet, God had hem niet gezonden, maar hij sprak deze profetie tegen mij omdat Tobia en Sanballat hem gehoord hadden. Daarom was hij gehoord, opdat ik zou vrezem, en alsoo doen, en zondigen; opdat zij iets zouden hebben tot een kwaden naam, opdat zij mij zouden honen."

Wees sterk! - Wie zwak is, wie machteloos is, die heeft het Evangelie: God ontfermt zich over de zwakke, hij richt het zwakke op en verbreekt het sterke. De wet is hier zwak en brengt niets tot stand, maar het Evangelie is sterk en machtig. Daar Christus van de doden is opgestaan, werkt God met deze macht, door Zijn opstanding gewerkt, in de gelovigen op onweerstaanbare wijze. Letten wij toch op hetgeen in het eerste hoofdstuk van onze Zendbrief, van het 17^e vers aan geschreven staat: "Dat de God van onzen Heere Jezus Christus, de Vader van heerlijkheid, u geve de Geest van wijsheid en van openbaring in Zijn kennis; en verlichte ogen uws verstands opdat gij moogt erkennen welke daar zij de hoop van uw roeping, en welke daar zij de rijkdom van de heerlijkheid van Zijn erfenis aan Zijn heiligen; en welke de uitnemende grootheid Zijner kracht zij aan ons, die geloven naar de werking van de sterkte Zijner macht, welke Hij gewerkt heeft in Christus, daar hij Hem van de doden heeft opgewekt en gezet tot Zijn rechterhand in de hemel."

Dat ik, het nog eens zegge: Wanneer de Geest der genade de mens op het enige Punt wijst, waarop hij zien moet, op het enige Rustpunt, op Christus, de enige Grond van Zijn heil, dan begint de strijd. Dan is er in de mens geen kracht. Maar waar geen kracht aanwezig is, daar komt het Evangelie en zegt: "*Weest sterk in de Heere!*" Wanneer ik zulk een ondervinding vermeld, is het even alsof ik verhaalde: "Ik lag neer op de weg, geheel uitgeput, en waande mij reeds verloren. Reeds was het nacht, het werd koud om mij heen, en ik dacht een prooi van wolven en beren te worden, - maar eer ik het vermoedde, zette mij de Heere op de wagens van Zijn vrijwillig volk."

Wees sterk in de Heere, in de Heere Jezus Christus, Die gezegd heeft: "Zonder Mij kunt gij niets doen." En Die tot Paulus, toen deze bad: "Ach Heere, neem toch de doorn uit mijn vlees," antwoordde: "Mijn genade is u genoeg, want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht."

Daarom, zie van de dienstmaagd af, gij vrouw; zie van de vrouw af, gij dienstmaagd! U dienstknecht, zie van uw heer af; u heer, van de dienstknecht! Zie af van de overheid, onderdanen! Gij man, zie van de vrouw af! Zie van de man af, gij vrouw! Zie af van de ouders, gij kinderen! en van de kinderen, gij ouders! Zie allen af, ieder mens van zijn hartstocht, en zie op Christus! Ga tot Christus! Zoekt de kenmerken van de genade in de lidtekenen van de Heere Jezus, opdat uit Zijn volheid genade voor genade worde ontvangen. Genade tegen de zonde, genade tegen de overtreding. Zó de toevlucht tot Jezus Christus genomen hebbende, heeft men de ongerechtigheid losgelaten. En wie loslaat, wordt ook zelf losgelaten. Wat men met alle inspanning niet tot stand kon brengen, dat komt dan opeens, als van zelf. Want de sterkte des Heeren is aangegrepen, met de Heere is vrede gemaakt. Gelijk de Heere Zelf gezegd heeft: "Of hij moest mijn sterkte aangrijpen; hij zal vrede met Mij maken."

Wees sterk in de Heere! Zo zal men zeggen: "In de Heere HEERE hebben wij gerechtigheden; gerechtigheid eergisteren, gerechtigheid gisteren, gerechtigheid heden, gerechtigheid morgen en overmorgen, gerechtigheid in eeuwigheid. "Gewisselijk, in de Heere zijn gerechtigheden en sterkt."

Wordt krachtig in de Heere Christus en in de sterkte Zijner macht. Of (gelijk wij in de Hoogduitse vertaling lezen) in de macht zijner sterkte!

"Sterkte" is een gave van de natuur; aldus is de sterkte Gods iets wat tot Zijn eigenschappen behoort. "Macht" (of kracht) beduidt dat de sterkte zich naar buiten toont, in werken te voorschijn treedt. Daarom: *Wordt krachtig in de Heere en in de macht Zijner sterkte.* Wees daarin sterk, zodat ú het niet doet, maar God het voor u doet! Hij zal, het doen; de genade niet losgelaten, het geloof niet laten varen! Wat de Apostel schreef in de laatste dagen van zijn leven: "Ik heb den goeden strijd gestreden, ik heb de loop geëindigd, ik heb het geloof behouden."

Laat het geloof niet varen hoewel u zó ellendig, ach zó diep ellendig bent, opdat alles, wat de Heere beloofd heeft, wat Hij wil dat door u gedaan zij, in werkelijkheid kome. Dat u zalig wordt, dat toch kunt u gerust aan uw Heere Jezus Christus overlaten. Houdt u gerust aan de artikelen uws geloofs! Maar God heeft u op aarde gesteld met uw naaste, opdat u hem weldoet, opdat u met hem leeft zoals God met u. Dát is het gehele werk; God wil niet offeranden, die u Hem zou moeten toebrengen, maar barmhartigheid!

Wordt krachtig in de Heere en in de sterkte zijner macht. Doet aan de gehele wapenrusting Gods. Deze gehele, volkomen wapenrusting Gods, door welke men als een geheel toegerust krijgsman daar staat, kunnen wij als een harnas beschouwen. Als

een harnas Gods, want er is niemand op aarde, die in staat is om dit harnas te smeden. Alle stukken en geledingen zijn daarin op de hechtste wijze samengevoegd, zodat geen vijandelijk zwaard er kan doordringen. Het harnas Gods - dat zijn Zijn beloften, die sluiten allen in elkander, niets kan er doordringen. "Dit weet ik, dat de sterkte Godes is!" De sterken vallen. "De jongen zullen moede en mat worden en de jongelingen zullen gewisselijk vallen, maar die de Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen, zij zullen opvaren met vleugelen, gelijk de arenden, zij zullen lopen en niet moede worden; zij zullen wandelen en niet mat worden." Die gehele wapenrusting is niet uwe. Nee, zij is Gods harnas; Zijn beloften.

Zeg tot de Heere: 'Mijn hart houdt u, Heere! Uw woorden voor! God, U hebt het toch gezegd! O God, U hebt mij gezonden en tot mijn werk geroepen! U hebt mij deze bezigheid gegeven, U hebt mij mijn naaste gegeven! En nu, ik heb deze hartstocht; en ik heb deze man, deze vrouw, deze kinderen, ik heb deze heer, deze vrouw!'

Nu, leg zo voor de Heere alles open!

Dat is dus de wapenrusting Gods. Het is niet uw wapenrusting. U voert er niets mee uit. God wil echter dat u deze Zijn wapenrusting zou aantrekken! Welk een groot voorrecht! Wat zou u wel denken, indien ik tot een gewoon soldaat zei: "Zet de gouden helm van de Koning op?" En toch, de Apostel zegt: "Doet het harnas Gods aan!" - Hier kan niets doordringen, de Satan moet hiervoor terugtreden. Trekt daarom dit gouden harnas Gods, Zijn beloften aan, eigen ze u toe in het geloof! Opdat u kunt staan tegen de listige omleidingen van de duivel.

Dit woord: "omleidingen," voor hetwelk in de Hoogduitse overzetting "aanlopingen, aanvallen" staat, vinden wij, wat de betekenis aangaat, geheel terug in Hoofdstuk 4: 24: "Opdat wij niet meer kinderen zouden zijn, die als de vloed bewogen én omgevoerd worden met alle wind van leer, door de bedriegerij van de mensen, door arglistigheid om listiglijk tot dwaling te brengen."

De handelwijze van de duivel is dus: *met arglistigheid tewerk gaan, te komen aansluipen om ons te verleiden*. Wanneer wij echter de wapenrusting van God aanhebben, dan kan het hem niet gelukken. De duivel, de verleider heeft zo zijn eigen, bijzondere manier van handelen. Soms komt hij met geweldige aanvallen, gelijk een leeuw, ofwel hij trekt een schapenvacht, bijna zou ik zeggen, een ezels huid aan. Overigens doet hij zich voor als een engel, als Christus. Hij verandert zich in een engel des lichts en komt met zulk een schijn van waarheid, dat ook de uitverkorenen, indien het mogelijk ware, door Zijn toverijen hun goede, wapenrusting zouden verzaken.

De natuur van de mens kent hij door en door, en zoekt daaruit zijn voordeel te trekken. Aan de zonde geeft hij eenvoudig andere namen. Daardoor denkt bijvoorbeeld een handwerksman: 'ik krijg voor mijn werk niet meer dan zóveel of zoveel geld; nu schiet mij niets anders over, wanneer ik wil blijven bestaan, dan de mensen te misleiden. Verhoog ik de prijs, dan gaan zij bij een ander en ik verlies mijn handel; nu, dan zal ik liever het werk wat minder goed leveren!'

Dan heeft de duivel de mens juist waar hij hem graag hebben wil. De ongelukkige zoekt zoveel geld, als mogelijk is, te verkrijgen. Hij bedriegt de mensen, hij bedriegt, zo het schijnt, God in de hemel. Hij wordt rijk; maar zijn kinderen doodarm en moeten ten laatste in het armenhuis hun brood zoeken. En zijn arme ziel heeft hij voor honderd, of voor een paar honderd gulden verkocht! Op deze wijze verkrijgt de zonde een andere naam en wordt 'noodzakelijkheid' genoemd. Ja, wordt er gezegd 'met de wolven moet men huilen; men kan niet alles zo op de goudschaal afwegen,' enz. Bij al deze omleidingen houdt de duivel steeds het einde van de weg verborgen.

Hij tovert voor de ogen van de mensen een schone weg, maar het einde verbergt hij. Nadat hij de mens eens op die weg gebracht heeft, weet hij hem meesterlijk als 't ware met goud te bedekken, heiliger en heiliger te maken, zodat de een nog heiliger dan de andere wordt. Zo sticht hij allerlei monniken, én nonnenorden, sekten en samenrottingen, waarin de een het nog beter weet dan de andere. Zo wordt dan de arme mens, nadat hij het rechte, ware geloof, het bloed van Jezus Christus, heeft laten varen, in vertwijfeling gestort. Of hij wordt bevestigd in de gedachte: 'Wat gaat mij het bloed van Abel aan! Wat geef ik om mijn naaste!' Daarbij kiest ieder voor zich zijn eigen weg naar de hemel, en begrijpt niet dat wij hier in dit leven zijn om de goede strijd te strijden, elkaar lief te hebben, en Gods wil te doen. Opdat wij nu niet ter neergeworpen worden door de aanvallen van de duivel, maar staan blijven, wordt ons toegeroepen: "Gaat tot Christus; tot de volheid van Zijn genade! Bij Hem is macht; hij Hem zijn alle beloften! Grijpt die aan. Houdt die in het gebed God de Heere voor! En ... het zal de duivel niet gelukken u te verderven!" Amen.

TWEEDE LEERREDE OVER EFEZE 6: 10-13.

Gehouden, 17 Juni 1860, 's avonds

Gezongen: Psalm 18: 9, 10.

Psalm 18: 6.

Onze tekstwoorden zijn ditmaal de woorden, die wij deze morgen behandeld hebben, mét de twee volgende verzen, dus, Eféze 6 vers 10-13.

Voorts, mijn broeders, wordt krachtig in den Heere, en in de sterkte Zijner macht. Doet aan de gehele wapenrusting Gods, opdat gij kunt staan tegen de listige omleidingen van de duivel. Want wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de geweldhebbers van de wereld, van de duisternis dezer eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de lucht. Daarom neemt aan de gehele wapenrusting Gods, opdat gij kunt wederstaan in de bozen dag, en alles verricht hebbende, staande blijven.

De Apostel noemt diegenen, aan welke hij schrijft: "Broeders." Deze broeders zijn zwak; wellicht sluiten zij zichzelf buiten. Wellicht denken zij dat zij niet kinderen Gods, niet broeders zijn, daar zij gedurig het onderspit moeten delven en zo enige veldslag verliezen. Wanneer men zo het onderspit moet delven, en - naar men zelf oordeelt, - telkens de slag verliest, wordt men wel moedeloos. Maar God de Heilige Geest werkt geen ijdel praten en eigen roem, en werkt ook niet moedeloosheid; nee, Hij overtuigt van moedeloosheid en werkt kracht. Hij is voorzeker krachtig in de Zijnen.

Ik heb u meegedeeld, dat de Apostel aan elkeen voorhoudt wat zijn rechtmatige plicht is. En tevens dat degene, welke zijn plicht in ere houdt, zichzelf veroordeelt, omdat hij in alles tekort schiet, en dat hij dus voor God wegzinkt. Maar dan verneemt hij de woorden: Wordt krachtig! Niet in uzelf, maar in Christus. Maak u op tot Hem. Hij is de ware Wijnstok, en uit Hem komt de kracht wel in de ranken. Hij is het ware Hoofd, van Wie geschreven staat, Hfd. 4: 15 en 16: "Opdat wij, de waarheid betrachtende in liefde, alleszins zouden opwassen in Hem, die het Hoofd is, namelijk Christus; uit Welken het gehele lichaam, bekwamelijk samengevoegd en samen vastgemaakt zijnde, door alle voegselen van toebrenging, naar de werking van een iegelijk deel in zijn maat, de wasdom des lichaams bekomt, tot zijns zelfs opbouwning in de liefde"

De kracht is dus in Christus, zoals er geschreven staat: "In de Heere Heere zijn gerechtigheden en sterkte." In de Heere Christus zijn allen die zwak zijn, niet zwak, maar in Hem en door Hem krachtig, zoals geschreven staat: "Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht." Zij trekken Gods wapenrusting aan, zoals hier gezegd wordt: "Doet aan de gehele wapenrusting Gods." Al die wapenen, die God draagt; even als een koning, die een gouden helm draagt, tot een gewoon soldaat zei: "Zet deze helm op je hoofd!"

De wapenrusting Gods, dat zijn alle beloften Gods, zoals deze in dit leven tot werkelijkheid worden, gelijk geschreven staat in de 2^e Brief van Petrus, hfd. 1 vers 2 enz: "Genade en vrede zij u vermenigvuldigd door de kennis van God, en van Jezus, onzen Heere. Gelijk ons Zijn goddelijke kracht alles wat tot het leven en de Godzaligheid behoort, geschonken heeft, door de kennis Desgenen, die ons geroepen heeft tot heerlijkheid en deugd. Door welke ons de grootste en dierbare beloften

geschonken zijn, opdat gij door dezelve de Goddelijke natuur deelachtig zoudt worden, nadat gij ontvloden zijt het verderf, dat in de wereld is door de begeerlijkheid. En gij tot hetzelfde ook alle naarstigheid toebrenge, voegt," - alsof u een ruiker maakte en de ene bloem met de andere samenvlocht, - "bij uw geloof deugd, (dat is kracht) en bij de deugd kennis, en bij de kennis matigheid, en bij de matigheid lijdzaamheid, en bij de lijdzaamheid, Godzaligheid, in bij de Godzaligheid broederlijke liefde, en bij de broederlijke liefde, liefde jegens allen. Want zo deze dingen bij u zijn, en in u overvloedig zijn, zij zullen u noch ledig noch onvruchtbaar laten in de kennis van onzen Heere Jezus. Christus. Want bij welken deze dingen niet zijn, die is blind, van verre niet ziende, hebbende vergeten de reiniging zijner vorige zonden. Daarom, broeders, benaastigt u te meer, om uw roeping en verkiezing vast te maken; want dat doende zult gij nimmermeer struikelen; want alzo zal u rijkelijk toegevoegd worden de ingang, in het eeuwig koninkrijk van onzen Heere en Zalig-maker Jezus Christus."

Al deze bloemen, welke ik u thans uit de Brief van Petrus heb voorgehouden, opdat u daarvan een krans maken en u met deze krans versieren zou, heeft God allen beloofd; zij zijn besloten in Zijn belofte, in Christus Jezus. Hoe meer u dus van deze gaven verkrijgt, des te meer neemt u toe in de kennis van de genade, in de kennis van Jezus Christus. Des te meer kennis ontvangt u dáárvan, dat Hij zo genadig en barmhartig is, dat Hij, wanneer u, doodarme, in nood bent, op zo verrassende wijze met hulp en uitredding nabij is. Dat al deze beloften in het leven tot waarheid, gemaakt worden, wordt door de Apostel uitgedrukt met deze woorden: "De wapenrusting Gods."

"Mijn hart zegt tot U: Gij zegt: zoek Mijn aangezicht. Ik zoek uw aangezicht, o Heere. Wendt Uw aangezicht niet van mij; keer Uw knecht niet af in toorn! Nu, zó mogen wij Gods sterkte aangrijpen, ja zo moeten wij daarmee toegerust zijn, zoals een krijgsknecht met al Zijn wapenen moet voorzien, zijn.

Daar het ons bevolen wordt *deze wapenrusting, deze sterkte aan te trekken*, wordt hiermee gezegd, dat wij die niet in ons hebben; dat zij ook niet in ons vlees en bloed met ons mede opgegroeid is. Daarom maakt de Apostel ons bekend dat wij in onszelf naakt zijn en niets tot bedekking en verdediging hebben; dat intussen Gods wapenrusting een kleed is, waarmee wij bedekt worden, dat ons aangetrokken wordt, niet over het lichaam, maar over onze ziel, over ons hart.

Deze wapenrusting dient, *om te kunnen staan tegen de listige omleidingen van de duivel, die gedurig tot ons komt*; nu eens in woede gelijk een leeuw, dan eens listig als een vos; nu dreigend, dan vleiend. Wanneer hij openlijk als een moordenaar verschijnt, dan is hij zo gevaarlijk niet; maar wanneer hij begint te vleien, wanneer hij spreekt gelijk het Lam, en de gedaante van Christus aanneemt, wanneer hij een goed evangelisch kleed aantrekt - al draagt hij ook te gelijkertijd een monnikskap, - dan is hij gevaarlijk voor allen die geen genade en licht hebben om deze list te onderscheiden. Gods wapenrusting dient dus om deze listige handelwijze van de duivel, - dit sluipen en veinzen om ons te verleiden, dat hem zo eigen is, - te weerstaan. Eigenlijk heeft de duivel slechts drie manieren van strijden.

- Gewoonlijk dreigt en moordt hij.
- Verder is het zijn kunstgreep, dat hij in zijn leer de zonde als deugd voor doet, de zwakheid verontschuldigt, de weg naar de hemel met een nevel verduistert, en de weg naar de hel met bloemen bestrooit, zodat men de afgronden op deze weg niet meer zien kan. Voortdurend belooft hij het een of ander, maar - het gebod moet men daarbij laten varen.
- Eindelijk beproeft hij het op nog andere wijze. Dan komt hij tot ons met een wet

zonder Evangelie, of met een Evangelie zonder wet, waarvan in beide gevallen enkel wetteloosheid het gevolg is. Vandaar, het zwakke, het doffe, het erbarmelijke in het leven van de Christenen; dat men wel rechtzinnig is, maar wanneer de kracht gezocht wordt, er geen kracht wordt gevonden. Wat toch weet een mens van God, van Christus, van de hemel, anders dan wat hem door het Woord geopenbaard wordt? Maar, ditzelfde Woord houdt aan de mens ook zijn rechtmatige plicht voor, opdat de mens niet alleen gelove, wat hij in zijn catechismus leert te geloven, - dat hem de zonden vergeven zijn, en hij in de hemel zal komen, - maar ook geloof wanneer Gods Woord tot hem zegt: "Gij kinderen, wees gehoorzaam! Gij vaders, verwekt uw kinderen niet tot toorn! Gij dienstknechten en dienstmaagden, wees gehoorzaam uw heren naar het vlees! Gij heren en vrouwen, laat het dreigen na! Gij vrouwen, wees uw mannen onderdanig! Gij mannen, hebt uw vrouwen lief, gelijk ook Christus de gemeente liefgehad heeft! Hoerij en alle onreinheid, of gierigheid, laat ook onder u niet genoemd worden, gelijkerwijs het de heiligen betaamt. Alle bitterheid en toornigheid, en gramschap, en geroep, en lastering, zij van u geweerd, met alle boosheid."

Zal men, nu het een geloven en het andere niet? Ik zeg het u nog eens en herhaal het: leven is leven, en wat uit de Geest, voortkomt, dat is één geheel. Van deze overtuiging brengt de duivel ons zo graag af. Volgens zijn leer komt het er niet zo nauw op aan. "Geloof maar dat u zalig wordt en vergeving van zonden ontvangt," fluistert hij ons toe, "dan kunt u daarbij uw naaste slaan en bedriegen." Of wel: "Christus is niet de wijsheid en de kracht Gods; u moet de kracht en de wijsheid ook bij uzelf zoeken." Vandaar dan die jammerlijke filosofie, die opgeblazenheid van het verstand, die zo verwaand is, de mensen tot de deugd op te leiden, waaruit toch niets dan goddeloosheid tevoorschijn komt.

Wat predikt daarentegen het *Evangelie*? Het predikt u: "Mijn zoon, uw zonden zijn u vergeven. Wat de wet van u verlangt, dat is alles voor u bereid in Sion! U bent een koningskind! Leg dan af dat kleed dat u niet past te dragen! Zie, hier is het kleed van uw Vader, dat breng ik u uit Zijn schatkamer!" Daarom, doet aan de wapenrusting Gods, U bent tot des Konings ridder geslagen, tot zijn veldoverste benoemd, om de goede strijd te strijden! U hebt de dienst van de duivel vaarwel gezegd en bent overgegaan in de dienst van Christus, de Koning van de koningen!" Zo neemt dan de strijd een aanvang.

Nu wij deze strijd beginnen, moeten wij wel overtuigd zijn, *dat wij die strijd niet hebben tegen vlees en bloed*. Immers is het noodzakelijk dat de mens, voordat hij tegen een ziekte middelen in het werk stelt, eerst de oorsprong van de ziekte leert kennen. Wanneer wij dus onze strijd moeten aanvaarden, is het in de eerste plaats nodig dat wij de vijand recht leren kennen, opdat wij niet onzeker in de lucht slaan, of schieten. Nu denken wij gewoonlijk dat vlees en bloed onze vijanden zijn, en verstaan onze tekstwoorden meestal zo: "Wij hebben een strijd te strijden, niet alleen met vlees en bloed, maar ook met de overheden en machten," enz. Dan denken wij als aan de ons opgelegde taak, slechts aan de strijd tegen vlees en bloed. Deze voorstelling mag ten dele waarheid zijn; tegelijkertijd echter ontstaan hieruit duizenden kloosters, tevens allerlei louter pijnstillende middelen tegen het kwade, en allerlei antichristelijk doen en drijven.

U dienstknecht, u hebt, weliswaar, het een en ander tegen uw heer, dat u in het binnenste woelt en kwelt, maar dat is toch eigenlijk de zaak niet, waartegen u hebt te strijden!

U dienstmaagd, hebt wel het een en ander tegen uw vrouw, maar dat is toch eigenlijk de zaak niet!

U ouders en kinderen, u mannen en vrouwen, hebt wel veel tegen elkaar, maar dat is voor u toch de zaak niet!

U jonge lieden, datgene, waartegen u wilt te velde trekken, is toch eigenlijk uw vijand niet. Het is slechts het lokaas, dat de duivel u voorwerpt, om u als domme vissen bij zijn net te vangen. Het is voor u allen van het hoogste gewicht, dat u uw vijand recht kent. Moeten wij niet aan de burgemeester overlaten hoe de stad zal bestuurd worden? Niet aan de koning en zijn ministers overlaten hoe het vaderland zal geregeerd worden? Met al de kleinigheden van dit leven hebben wij de strijd niet.

Wellicht zult u hier tegenwerpen: "Maar zo is het geenszins; met mijn vlees en bloed heb ik, juist het allermeest te doen."

Ja zeker, de vensters rammelen, wanneer de wind daartegen blaast. Maar wat is daarvan de oorzaak? Zet de vensters vast; en het rinkinken zal ophouden. Wij, die des Heeren zijn, - wij zwakke mensen, ja wij domme schapen, wij nieuwelingen, die in het Christendom één dag oud zijn - **wij hebben allen te strijden tegen vorsten, tegen de overheden, tegen de machten, tegen de geweldhebbers van de wereld, tegen de duisternis dezer eeuw.**

Laten wij, mijn Geliefden, aandachtig letten op deze *overheden en machten*. Het is u toch bekend dat God aan veel vorsten en machtigen een groot verstand gegeven heeft. Ik zou mij dikwijls liever in de strijd begeven tegen honderd soldaten dan tegen één overste, omdat deze op middelen en wegen bedacht is, aan welke een mindere in het geheel niet denkt. De betekenis van deze tekstwoorden is dus deze: "U, die niet meer bent dan gewone soldaten van de Heere Jezus, u hebt niet te doen met gewone soldaten, maar enkel met geoefende krijgsoversten en uitgelezen veldheren, welke zo'n verstand in krijgszaken hebben, dat zij zeker onoverwinnelijk zijn."

De duivelen zijn zulke oversten, zulke overheden en machten. Hun kennis, doorzicht en list zijn inderdaad verbazend en niet te doorgronden. Zij zijn de geweldhebbers der wereld. Dat heeft de Heere Jezus ook Zelf betuigd, toen hij zei: "De overste dezer wereld komt en heeft aan Mij niets." Ja, de duivel verstoutte zich tot de Heere Jezus te zeggen: "Al deze dingen zal ik U geven, indien Gij neervallende, mij zult aanbidden." Intussen heeft de duivel slechts dáárom over dit alles te beschikken, omdat God het hem in de handen laat. Het is niet zijn eigendom; hij bezit het evenwel. In waarheid echter is de Heere Jezus Koning over de ganse aarde. In waarheid regeert God door de Heere Jezus alle keizers, koningen, vorsten en machtigen. De Heere heeft de zijnen gekocht en verlost; daardoor is hij de bijzondere Koning van de zijnen, en kunnen de overheden en machten hun niets doen.

Dan komt de duivel als een machtig heer, in een heerlijk, met goud versierd gewaad, en tracht een arme dienstknecht, die zijn sober loon verdient, op te hitsen, en onge-merkt af te brengen van het woord: "Gij dienstknechten, zijt gehoorzaam uw heren naar het vlees, met vreze en beven, in eenvoudigheid uws harten, gelijk als aan Christus." O, dan weet u, dienstknecht, niet wat daarachter verborgen ligt, niet wat de gevolgen zijn, wanneer u aan deze stem gehoor geeft!

Dat weet u, heer en vrouw, ook niet, wanneer u met dreiging regeren wilt, en niet verstaat dat u zelf een dienstknecht en een dienstmaagd des Heeren bent. Dan geeft de duivel u de gedachte in: 'Ik zal mijn knecht, mijn dienstmaagd eens terdege hun plicht voorhouden, hen eens goed op hun plaats zetten.'

Merkt op, mijn Geliefden, hoe de duivel zijn geschut laat aanrukken, welke listen hij te baat neemt, aan welke wij dikwijls niet eens denken. Het wordt met waarheid

gezegd: "*Eerlijk duurt het langst*" en ondertussen denkt, de mens: "Daarvan kan ik niet leven! Ik moet zo wat vermengen en vervalsen en de mensen bedriegen!"

Zover brengt u de duivel; en dan heeft hij wellicht in één ogenblik tot stand gebracht, dat u hem uw ziel verkoopt. Dat ik, het nog eens herhale: De duivel is heer over de wereld. En de mens is zijn eigendom geworden want hij heeft in het Paradijs geloof geslagen en slaat nog voortdurend geloof aan de woorden van de duivel: "*Eritis sicut Deus; Gij zult als God wezen*, kennende het goed en het kwaad. Zo zijn dan nu de duivelen de geweldhebbers van de wereld en doen daarin wat zij willen. Wel is de Heere Jezus alleen in waarheid Heer van de wereld. Dat is intussen door het kruis, door het bloed van Christus, door de Geest in werkelijkheid waar. Dat is waar door het geloof. Is echter het geloof niet aanwezig, dan zijn naar het zichtbare de duivelen heren. Zij heersen bij de keizers, koningen, vorsten en diplomaten, welke de Zoon Gods niet kussen. Daar zetten zij alles door, wat zij willen hebben. Zij kennen de natuurlijke geaardheid van de mensen door en door, van alle kanten. Zij gebruiken de mens tot hun doeleinden, en de mens volgt hen.

Zo leven wij dan in deze treurige en gruwelijke tijd, gelijk het heden ten dage is. En de ellendigen blijft niet anders over, dan te roepen: "Kom haastig; Heere Jezus."

Aldus zijn de duivelen de geweldhebbers van de wereld, en wij hebben de strijd tegen hen. In het licht bevinden zij zich niet, want er staat verder van hen geschreven: ***de geweldhebbers van de duisternis dezer eeuw***. Het is enkel duisternis en niet licht, wat zij leren! Het is enkel duisternis wat zij ingeven, en niet licht. De duivelen leren u, aan het zichtbare van deze voorbijgaande eeuw; aan deze wereld u vast te houden. Nu, dit is louter duisternis. Want, stel u voor, u behoeftig huisvader, dat u voor een geheel jaar brood met u om moest dragen, - dan zou u het zichtbare veilig bij u hebben - maar, zou u daardoor gelukkig zijn? Of, wanneer u al de schoenen, u vrouw, al de klederen, die u met uw huisgezin een jaar lang nodig hebt, met u moest omdragen, - zou u er niet veeleer ongelukkig door zijn, alles zo in de hand te moeten torsen en mee te dragen?

Hoe gelukkig is het daarentegen een God te hebben, een genadig en verzoend God, en tot Hem te mogen zeggen: "Wien heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook, niets op de aarde!" Deze God en Vader heeft immers zoveel dienstknechten. Dat zijn Zijne heilige engelen; die dragen u achterna en brengen u op zijn tijd, u man en vader, wat u met vrouw en kinderen voor uw hele leven nodig heb. Zij zullen voor alles zorgen. Blijf slechts in datgene wat u geleerd hebt, in Christus! Dan zult u wel als vanzelf uit Gods schatkamer alles wat u behoeft ter rechter tijd toekomen. Ja, het is zo, dat Hij het Zijn beminden in de slaap geeft.

Daar klaagt en kermt een arme weduwe in haar hut: "Ach, nu moet ik met mijn kind van honger sterven, want ik heb mijn koe verloren!" En zie, daar staat 's morgens een nieuw koe voor haar bestemd, aan de deur van haar hut vastgebonden. Zo zorgt de Heere God te aller tijd. Hij is de ware Heerser, Overheid en Macht. Hij weet naar ieders behoeften ter rechter tijd te geven en mee te delen. Wie van de Heere afwijkt, zal wel met al zijn goederen de vloek vinden. Daarentegen, *eerlijk duurt het langst*. Wie eerlijk en gehoorzaam is en doet wat de Geest hem leert, die zal wel ondervinden dat een klein huis dikwijls meer macht heeft dan een groot paleis.

Wat, is hier ***de duisternis***? Dat, een mens niet gelooft wat God gezegd heeft, wat de waarheid is. Blijf bij datgene wat u van vader en moeder, van grootvader en grootmoeder geleerd hebt over de waarheid, die uw catechismus u verkondigt: *hoe nooit iemand, die op God vertrouwd, te schande geworden is*. Dan zult u wel onder-

vinden wat licht is en wat duisternis is.

De duivel, zegt de Apostel, *is een geweldhebber, die in de duisternis dezer eeuw zijn heerschappij voert*. Daarom zoekt hij u het geloof te ontnemen. Zo dikwijls hij slechts kan, brengt van uw plicht af en maakt u nalatig en ongevoelig bij Gods Woord. U begint met het Woord niet meer te geloven. Al leest u 's morgens en 's avonds ook daarin, het heeft toch geen invloed, op u. Het is voor u geen bestraffing meer, omdat ge u niet hebt laten bestraffen. Zo heeft dan de duivel het woord uit uw mond en uit uw hart weggenomen, - en u wilt vooruitkomen in het leven met de duisternis dezer eeuw, die u licht noemt.

Alles, wat mensen naar hun neiging en willekeur instellen van orde, betamelijkheid, enz.. dat is eigenlijk alles duisternis, want ieder zorgt voor zichzelf, opdat hij een stuk geld verkrijge, en de andere mag zien waar hij blijft. Daarbij huichelt de een hier, de andere daar. Dat is de duisternis waarmede de duivel werkt en heerst.

De duivelen bevinden zich in de lucht. Het zijn *geestelijke boosheden*, of boze geesten, die ieders verderf zoeken. Zij kunnen onder ons mensen geen schone vlinder laten leven, geen schone bloem ongeknakt laten. Alles zouden zij willen vertrappen. Zij spoken in de harten van de mannen, van de vrouwen, van de kinderen, van de ouders, van de dienstknechten en dienstmaagden, van de heren en vrouwen - met één woord, in aller harten op onderscheidene wijze. En dat, om ons af te brengen van onzen rechtmatige plicht, van het ware geloof en van de kennis Gods en van de eenvoudigheid in Christus Jezus. Zulke boze geesten zijn zij, dat zij iemands gemoed opeens zodanig kunnen vergiftigen, dat hij zelfs niet de kleinste bestraffing en terechtwijzing meer kan verdragen.

Deze boze geesten houden zich op in de lucht, dat is in de wolken, in deze atmosfeer. Dit zegt de Apostel ook Hfd. 2 vers 2: "In welke gij eertijds gewandeld hebt, naar de eeuw dezer wereld, naar de overste van de macht van de lucht, van de geest, die nu werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid." Dat is, in hen, die zich niet willen laten gezeggen, zich niet laten overtuigen door de waarheid.

Hij heerst in de lucht. Zeker, het is geen fabel wat wij in het eerste hoofdstuk van het boek van Job vers 6-9 lezen: "Er was nu een dag, als de kinderen Gods kwamen om zich voor de Heere te stellen, dat de Satan ook in het midden van hen kwam. Toen zei de Heere tot de Satan: "Vanwaar komt gij?" En de Satan antwoordde de Heere en zei: "Van om te trekken op de aarde en van die te doorwandelen. En de Heere zei tot de Satan "Hebt gij ook acht geslagen op mijn knecht Job? Want niemand is op de aarde, gelijk hij, een man oprecht en vroom; Godvrezende en wijkende van het kwaad." Toen antwoordde de Satan de Heere, en zei: "Is het om niet dat Job God vreest?"

Daarop heeft de Heere aan deze Satan, aan deze boze geest macht gegeven om niet alleen de arme Job van al Zijn bezittingen te beroven, maar nog daarbij zijn gebeente en zijn vlees aan te tasten, zoals wij lezen Hfd. 2 vers 6 en 7: "En de Heere zei tot de Satan: "Zie hij zij in uw hand; maar verschoon zijn leven. Toen ging de Satan uit van het aangezicht des Heeren, en sloeg Job met boze zweren, van zijn voetzool af tot zijn schedel toe."

Zo zweven zij dan door de lucht heen; de geestelijke boosheden bewegen zich onzichtbaar in de lucht. Daar bevinden zij zich niet in, maar onder de hemel. In hoever deze geesten toegang hebben tot de troon van God, - gelijk wij lezen dat de Satan voor het aangezicht des Heeren aan de rechterhand van Jozua de Hogepriester stond - is ons niet bekend.

In de lucht zweven dus de boze geesten. Zij doorkruisen de straten van de stad, zij hitsen de mensen tot allerlei verkeerdheid op, gaan door de kerk heen en weer, dringen door tot aan Gods heilige Tafel en tot bij de bediening van de Doop en werpen zich in

het Woord Gods, terwijl men het hoort of leest. Zij bewegen zich in keuken en kelder; zij zijn bezig bij goddelozen en vromen, bij ouden en jongen, opdat Christus toch niet als Koning bij hen wone en werke met Zijn heerlijke, liefelijke vrede. Voortdurend zoeken zij de rust van de mens te verstoren, hem treurig te maken, opdat hij het hoofd late hangen, en het geloof zou verzaken. Zij zoeken hem in de zonde vast te houden; uit zijn zonden goede daden en uit goede daden zonden te maken. Zij trachten de mens door schrikwekkende uitleggingen van Gods Woord, door donder en bliksem met angst en schrik te vervullen, hem zware lasten op te leggen, opdat hij toch vooral niet vrij adem hale en nieuw leven ontvange in de vrijheid van Christus. Zij overvallen de mens met allerlei boze begeerten naar ijdele eer en naar vergankelijke dingen van deze wereld.

Nu wij dit alles beschouwen, moeten wij zeggen: "Wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed." Dat zou een kleinigheid zijn, gelijk aan de kleine dingen van dit maatschappelijk leven, die wij graag aan de stads- en landsregering overlaten. Hier geldt het een geheel andere zaak. Dat wij namelijk blijven bij God, bij Zijn Woord en heilig Evangelie, bij de rechte kennis van God, bij het ware geloof. En laten dan honderd legioenen van duivelen op het arme zwakke hart aanstormen - een jong kind is hun allen te machtig. Waardoor?

"Doet aan de gehele wapenrusting Gods!" De beloften Gods, de deugden die in deze beloften uitgesproken en vastgesteld zijn. Laat dan vrij de boze dag komen. Deze dag is er niet altijd, want de duivel werkt langzamerhand bij de mens, totdat de mens zo mismoedig wordt, dat hij zich de strop zou kunnen aandoen of zich verdrinken. Dán is de boze dag daar. Is dan de wapenrusting Gods aangetrokken, dan kan zelfs een kind de satan weerstand bieden. ***Dan zullen wij alles verrichten en staande blijven.***

Daarom moeten wij onze vijand recht kennen Gedurig probeert hij ons op het een of ander valse rustplaats te brengen, om ons van de enige ware grond Christus, van het rechte geloof, van de kennis Gods af te brengen. En ons in zonden te doen vallen, ons te belagen, ons moedeloos te maken, opdat wij toch niet het geloof zouden aangrijpen en opnieuw tot de genade de toevlucht nemen.

Trek daarom de gehele wapenrusting Gods aan! Het kleine kind dat belijdt: "Ik ben van de Heere Jezus," verslaat de vijand. Zó wordt alles verricht; zó blijven wij bij het eenvoudige geloof, en de zegepraal wordt behaald, wanneer wij dit in gedachtenis houden:

*"Hij strijdt voor ons, de rechte Man,
Dien God Zelf heeft verkoren!"*

Amen.

DERDE LEERREDE OVER EFEZE 6 vers 13-15

Gehouden 24 juni 1860, 's morgens

Gezongen: Psalm 119: 83, 84

Psalm 25: 10.

Psalm 62: 5.

Geliefden

In dit morgenuur zullen wij voortgaan met de prediking over *de goede strijd, welke de gelovigen, de heiligen en uitverkorenen Gods te strijden hebben*. Dat wij een strijd te strijden hebben, is ons uit onszelf geenszins bekend. Om dit te weten is de lering, de onderwijzing, de verkondiging van de Heilige Geest nodig. De Heilige Geest geeft zelfs aan de kinderen, zonder dat zij het weten, al zo'n strijd te strijden. Wanneer de kinderen onderwijs in Gods Woord ontvangen, dan vermoeden en gevoelen zij, als zij tegelijkertijd door God geleerd worden, wel zo iets van deze strijd, terwijl zij die in afbeeldingen uit het leven voorgesteld zien. Immers, wanneer zij horen hoe de jeugdige David, toen hij de schapen van zijn vader hoedde, een leeuw en daarna een beer bij de baard vatte en versloeg; of wanneer zij lezen welke sterke helden de koning David had, die een leeuw in de sneeuwtijd doodde en vele honderden vijanden alleen versloegen, - dan denken zij wel eens onwillekeurig aan die andere Koning David, aan de Heere Jezus, Die Zijn schapen zo lief heeft.

Tevens horen zij ook van die andere leeuw, de duivel, die de kleine en grote schapen van de Heere Jezus verslinden wil, en worden onderwezen dáárvan, dat de Heere Jezus de getrouwe Herder is, en de duivel, die leeuw, grijpt en verslaat. Maar dan vernemen zij tevens dat zij, de Heere achterna volgende, evenzeer de strijd te strijden hebben tegen de verschrikkelijke Apollyon, de verderver, tegen die leeuw die ongetwijfeld ieder die de weg naar de hemel gaat, tegemoet komt om de arme pelgrim te verslinden.

Mijn geliefden, niemand, hetzij klein of groot, wil toch door de leeuw, de duivel verslonden worden. Nee, men wil graag doorbreken, opdat men met zijn geliefde voorvaderen, grootouders en ouders, die de Heere gevreesd hebben, in de Hemel komen. Daarom moet de goede strijd gestreden worden. Deze goede strijd is eigenlijk een harde, moeilijke strijd, en nochtans te gelijk een blijmoedige strijd, al naar mate men die strijd geleerd heeft en daarin onderwezen wordt. Ik wil u de strijd, die ons opgelegd is van de laatstgenoemde zijde, dus als een blijmoedige, vrolijke strijd voorstellen, naar aanleiding van de woorden van Paulus, die wij lezen in Eféze 6: 13-15.

13 Daarom neemt aan de gehele wapenrusting Gods, opdat gij kunt wederstaan in den bozen dag, en alles verricht hebbende, staande blijven.

14 Staat dan, uw lenden omgord hebbende met de waarheid, en aangedaan hebbende het borstwapen der gerechtigheid;

15 En de voeten geschoeid hebbende met bereidheid van het Evangelie des vredes;
Eféze 6: 13-15.

Een goed veldheer is gewoon aan hen die hem toevertrouwd zijn, om met hem de vijand te overwinnen, deze vijand in al zijn macht en list voor te stellen. Een goed

veldheer acht de vijand niet klein, hij spreekt niet over hem als kon men hem met één stoot neervellen. Veeleer zal hij de zaak ernstig opnemen, en al de macht en streken van de vijand voor zijn soldaten blootleggen. Dat doet Hij echter niet, om de zijnen de moed te benemen, maar om hun moed te verhogen, daar hij tegelijkertijd hun voorhoudt hoe goed zij geoefend zijn, en welk een goede wapenrusting zij hebben. Zo verdubbelt dan de moed van de strijders. Zij moeten weten waarop zij kunnen vertrouwen. Zo zullen zij met heldenmoed de vijand aanvallen, al is hij ook tienmaal sterker dan zij.

Tevens wordt tot de goede strijd vereist, dat de krijgsknechten al die wapenen met zich dragen, waarvan zij door de koning uit zijn tuighuis voorzien zijn. Geen enkel soort wapen mag hun ontbreken.

Zo'n goed veldheer als ik u beschreef is de Apostel Paulus. In dit hoofdstuk en op veel andere plaatsen brengt hij ons de noodzaak van de strijd onder ogen. Hij zelf is voortdurend een moedig en blijmoedig strijder geweest. Zelfs toen hem, daar hij nabij Rome kwam, alle moed ontviel, greep hij toch weer nieuwe moed zodra hij slechts de broeders, - als waren het de wapenen des Heeren, - voor zich zag.

In de eerste brief aan de Korintiërs spreekt hij van *de goede strijd als van een wed-loop*, Hfd. 9: 24: "Weet gij niet dat die in de loopbaan lopen, allen wel lopen, maar dat één de prijs ontvangt? Loopt alzo, dat gij dien moogt verkrijgen. En een iegelijk, die om prijs strijdt, onthoudt zich in alles. Dezen dan doen wel dit opdat zij een verderfelijke kroon zouden ontvangen, maar wij een onverderfelijke. Ik loop dan alzo, niet als op het onzekere." (Dat is: ik loop niet, denkende: ik weet niet of ik de prijs verkrijgen zal of niet.) "Ik kamp alzo, niet als de lucht slaande; maar ik bedwing mijn lichaam en breng het tot dienstbaarheid, opdat ik niet enigszins, daar ik anderen gepredikt heb, zelf verwerpelijk ijk worde."

Hoe hij zijn lichaam bedwongen heeft, zegt hij ons in vers 22: "Ik ben de zwakken geworden als een zwakke, opdat ik de zwakken winnen zou; allen ben ik alles geworden, opdat ik immers enigen behouden zou." Door de liefde heeft hij dus zijn lichaam bedwongen, hij heeft niet in opgeblazenheid gezegd: "Wijk van mij, want ik ben heiliger dan gij? En: "Wat gaat mij mijn broeder aan?"

Zo schrijft hij ook aan zijn geliefde Timotheüs in de tweede Brief, Hfd. 2: 1-5. "Gij dan, mijn zoon, wordt gesterkt in de genade die in Christus Jezus is. Lijd verdrukkingen, als een goed krijgsknecht van Jezus Christus." (Lijd verdrukkingen, laat alles over u heengaan.) "Niemand die in de krijg dient, wordt ingewikkeld in de handelingen des leeftochts, (maar) opdat hij dien moge behagen, die hem tot de krijg aangenomen heeft." (Dat is: zijn veldheer.) En indien ook iemand strijdt, die wordt niet gekroond, zo hij niet wettelijk heeft gestreden."

De Apostel Paulus heeft, als een goed veldoverste, de vijand beschreven in het 12^e en 13^e vers van onze tekst. De "listige omleidingen" des vijands beschrijft hij daar als een sluipen en onverhoeds aanvallen. Verder beschrijft hij al de duivelen als overheden en machten, als geweldhebbers van de wereld, die in de duisternis dezer wereld hun heerschappij voeren; als boze geesten in de lucht. Als gevaarlijke boze geesten vertonen zij zich in alles wat wij godsdienst noemen. Nergens beweegt de duivel zich zo sterk als juist dáárin. Daarom is het een zaak van het hoogste gewicht, deze vijanden recht te kennen, recht te weten dat zij vreselijk, listig, boosaardig en in hun macht bijna onweerstaanbaar zijn.

Dit moet nu echter *niet zó* verstaan worden, als bestonden er twee beginselen: God en de duivel. God is God, en dat de duivel macht heeft, dat vloeit voort uit de toelating Gods. De duivel kan niets doen zonder God. Eigenlijk is hij overwonnen en ligt aan de

keten van de macht van de opstanding van Jezus Christus. Hij kan en vermag eigenlijk niets. Maar in werkelijkheid wordt de macht van de duivel, zonde en dood niet weggenomen vóór de jongste Dag. Alleen voor het geloof zijn duivel, zonde en dood overwonnen, in die zin dat het geloof aan de duivel, aan de verderver en mensenmoorder, het bloed van Christus voorhoudt, en dat de zonde de gelovigen niet toegerekend wordt. Intussen is de zonde wel in hen aanwezig en houdt niet op te woeden tot de laatste ademtocht. Evenmin houden dood en duivel op met woeden. God laat de duivel tot op de jongste Dag duivel zijn tot straf van de mensen. Nu zij van God afgevallen zijn, tot straf van de goddelozen. Voor de goddelozen moet de duivel, even als de paus, blijven bestaan, opdat zij binnen zekere perken gehouden worden, en opdat het meer en meer in hun eigen gewetens geopenbaard worde, hoe goddeloos zij zijn. Zij zijn aldus in de macht van de duivel, niet als iets onvermijdelijk noodzakelijks; nee, die macht is over hen gesteld als een straf, waarvan zij spoedig bevrijd zijn indien zij de Heere Jezus hart en hand geven. Voor de gelovigen echter moet de duivel ook nog duivel blijven, tot hun oefening in de strijd hier beneden, en opdat zij ondervinden hoe God de Vader alle dingen ten beste keert.

Wij hebben gezien dat de duivelen boos en arglistig zijn. Daarbij is in ons geen macht, in ons geen verstand. Er is geen denken aan dat wij de boze zouden kunnen weerstaan. Wij dragen allen in ons iets om, dat met de duivel geheel eensgezind is. De meedogende Apostel Paulus eist niets van ons, maar hij zegt en betuigt ons dat wij, daar wij uit de macht van de duivel, uit het land des verderfs verlost zijn, - en de Koning der Koningen met ons het eeuwig verbond gemaakt heeft, - dat wij nu ook allen aan deze Koning op Zijn vaandel de eed gezworen hebben, om met Hem de vijand tegemoet te trekken, met Hem door de vreselijke woestijn, door het land des vijands door te breken. Hem, het Lam, te volgen waar Hij heengaat. Hierbij eist de Apostel van ons geen opgeheven vuisten, sterke armen en benen - niets van dat alles! Hij zegt dat er een wapenrusting is, *een wapenrusting Gods*.

Ik heb u al meegedeeld dat deze wapenrusting bestaat in al die dierbare beloften, die God aan Zijn gemeente gegeven heeft. In beloften, die tot daden worden. Deze beloften zijn voor ons om aan te grijpen. De Apostel zegt niet dat zij *onze* wapenrusting uitmaken, maar *Gods* wapenrusting. Omdat het Gods wapenrusting is, zal zij wel bestand blijven tegen de aanvallen van al de machtige, boze, listige geesten. Met de woorden: "Wordt krachtig!" bedoelt hij hetgeen wij ook in de tweede Brief aan Timotheüs, Hfd. 2: 1 vinden: *In de genade van Jezus Christus*, aldus: Krachtig worden, sterk zijn in de genade; hulpeloos, genadeloos, ja ontbloot van alle genade, tot deze genade de toevlucht nemen, en God aan te roepen: "Heere God! U hebt het immers gezegd in Uw Woord, - en ik kan niet - help U mij, opdat het zo geschiede als U het hebben wilt. Maak mij zoals U wilt dat ik zijn zal!"

Nadat Paulus ons met de vreselijke boosheid en list des duivels bekend heeft gemaakt, toont hij ons ook, welk een machtige wapenrusting de wapenrusting Gods is, met deze woorden: "***Opdat gij kunt wederstaan in de boze dag, en alles verricht hebbende, staande blijven.***"

Dat wij dus in de boze dag weerstaan, alles verrichten en staande blijven, - dat hangt, gelijk u ziet, niet van ons af, maar van de wapenrusting Gods. Deze is zodanig gesmeed en vastgeklonken, dat het ons, wanneer wij slechts dit harnas aanhebben, hoegenaamd niet zwaar valt de vijand te weerstaan. Persoonlijke kracht wordt hier niet vereist, behoeft hier niet te zijn. Veeleer is dit een vereiste, dat u de vijand recht

kent, dat u vreest voor deze leeuw, dat u zijn list en woede recht gevoelt, opdat u dan uw toevlucht neemt tot die enige wapenrusting, deze aantrekt en zó staande blijft. Dat is het ware weerstaan van de Boze. De kracht ligt geheel in deze wapenrusting Gods. Voorwaar, het is een schone, blijmoedige strijd! Daarbij kan het kind vrolijk zijn, en zeggen: "Mijn Vader heeft mij zo gekleed, dat, al is het dat de vijand ook duizend kogels uit zijn getrokken geschut op mij afschiet, toch geen enkele deze wapenrusting kan doorboren."

Al is het dat het kind Gods dikwijls bevreesd is voor die donder in zijn hart, is hij toch blijmoedig, hij kan heilig lachen en denken: "Laat vrij uw donder op mij losbranden, hier dringt geen kogel door!"

Er bestaat mijn geliefden, *een boze dag*. Deze dag is er niet altijd. Wel zijn alle dagen boos, maar er zijn boze dagen bij uitnemendheid. De verzoeking komt aangeslopen, men weet zelf niet hoe. Evenwel zijn er dagen op welke men de vijand duidelijk bespeurt.

Want er bestaat een geweten, en dit zegt ons dat hij nabij is. Er komen in het leven bijzondere ogenblikken, dagen, gebeurtenissen van verlokking en verleiding, wanneer de duivel zijn venijn ons in het hart wil werpen, - dat is de boze dag.

"Gij kinderen, zijt uw ouderen gehoorzaam" - wanneer naar dit woord gehoord wordt, is er een aangename dag. Maar zodra de jongen, de jonge dochter verleid wordt om tegen de wil van de ouders verkeerde wegen te gaan, dan is de boze dag daar.

Waar handel en nering gedreven wordt, zijn er niet altijd boze dagen. Maar er zijn toch dagen dat men met zijn geld niet uitkomen kan, en door de duivel verleid wordt om in lichtzinnigheid en ongeloof een wissel te ondertekenen, hoewel men weet dat men die, wanneer God niet op een bijzondere wijze helpt, op de bepaalde dag niet kan betalen. Dan sleept de duivel ons mee tot oneerlijkheid en verkeerde wegen. Dat is de boze dag.

Evenzo is het niet een boze dag, wanneer, God aan iemand geld geeft, zodat hij daarmee kan uitkomen. Maar wanneer hem een of twee gulden ontbreken en hij wordt verleid om te lenen, zonder te weten, of hij het wel terug kan betalen; dan is ook dat de boze dag. Of wel, wanneer de duivel iemand boze begeerten in het hart geeft, zodat men meer vertering maakt dan de inkomsten kunnen lijden, ook dan is de boze dag dáár.

Het is een goede dag, wanneer man en vrouw met elkaar in vrede leven. Maar zodra de duivel zich tussen beiden inwerpt, om hen van elkaar af te scheuren, dan is er de boze dag.

Deze lering van de Apostel moeten wij niet zo hoog geestelijk opvatten, als zij in de kloosters wordt uitgelegd. Daar heeft de duivel eerst de mensen ongelukkig gemaakt door hen tot monniken en nonnen te maken, en nu kwelt hij ze hun leven lang. Zo hebben zij voortdurend met de duivel te strijden, maar vergeten daarbij dat zij op het grondgebied van de duivel staan en dingen doen waarvan God niets weet. Het komt daarop aan, of men zich op de ware grond van de wet, van het Woord, van het Evangelie bevindt.

Welnu, ouders en kinderen, heren en vrouwen, dienstknechten en dienstmaagden, mannen en vrouwen, kortom alles, wat tot de huiselijke stand en tot de uitwendige burgerlijke stand behoort, bevindt zich op de praktische grond van het Evangelie. En hier komt het daarop aan, dat wij elkaar woord houden, trouw bewaren volgens het Woord Gods en Zijn heilig Evangelie. Maar, van de praktische grond van het Evangelie wil de duivel de mens wegtoveren, en komt daartoe met verleiding tot allerlei verkeerdheid, die eigenlijk niet anders is dan overtreding van de Tien

Woorden van de wet Gods. Laten wij dan de woorden van onze tekst niet zo hoog geestelijk opvatten, maar zodanig als het in het gewone dagelijkse leven vereist wordt, want juist dáárin is de duivel boos, listig en wreed.

Hoe?

Wel, als u alleen dit als waarheid aanneemt: "Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar, het eeuwige leven hebbe," maar niet als waarheid wilt aannemen: Gij vrouwen, wees aan uw eigen mannen onderdanig, gelijk aan de Heere;" en: "Gij mannen, hebt uw eigen vrouwen lief, gelijk ook Christus de gemeente liefgehad heeft, en Zichzelve voor haar heeft overgegeven;" en: "Gij kinderen, zijt uw ouderen gehoorzaam;" en: "Gij vaders! gij moeders! verwekt uw kinderen niet tot toorn;" en: "Hoererij en alle onreinheid, of gierigheid, laat ook onder u niet genoemd worden, gelijkterwijs het de heiligen betaamt." Al deze uitspraken zijn één Woord Gods. Intussen wil de duivel de mens voortdurend daarvan wegtoveren, hem schijnbaar evangelisch maken, en stelt, wat het hem ook kosten moge, alles in het werk opdat Gods wet veronachtzaamd wordt.

Maar, wat ons opgelegd is, dat luidt geheel anders. Laat onbezorgd aan de Heere Jezus over uw ziel, uw lichaam, uw dagelijkse nooddrift, uw kas; alles! Maar strijdt gij de goede strijd, opdat de duivel u niet van de weg afbrengt. Immers al wat gevaarlijk is, al wat uiterlijk uw huisgezin schade toebrengen kan, weet u wel uit uw huis te weren. En zou u dan dat éne grote gevaar niet tellen? De Apostel zegt: "opdat gij kunt weerstaan in de bozen dag ***en alles verricht hebbende, staande blijven.***"

U bent een gelukkig kind van uw Vader, u in wie de Geest Gods in het hart gegraveerd heeft: niet alleen moet alles verricht zijn, maar het moet ook, *goed* verricht zijn; niet alleen moet er gestreden worden, maar er moet ook *wettelijk* gestreden worden. Een gelukkig kind bent u, in wie het door de Geest Gods ingeprent is: De overwinning moet behaald worden. Zo begint dan de strijd, en wel dikwijls een strijd op leven en dood. Een strijd waarin men, naar zijn eigen beschouwing en oordeel, gedurig de nederlaag ontvangt. Een strijd waarvan men voortdurend zegt: "Nog één veldslag gelijk deze, dan ben ik voor altijd neergeveld!"

Deze overtuiging moet in het hart zijn: 'Het is hier niet enkel te doen om te geloven dat ik zalig word; dat is Gods zaak. Hier gaat het om iets anders, namelijk dat Gods geboden door mij bewaard worden, en dat wel met de mijnen en onder de mijnen, en dat juist dáár alles geschiede wat God verlangt.' Waar deze overtuiging leeft, moge voor en na verkeerdheid opkomen, maar de goede leer, het Woord wordt toch gehoorzaamd. De mens Gods gevoelt zich ongelukkig in zijn zonde en verdraaidheid, is treurig en bedroefd van geest, hij moet wel de wapenrusting, de belofte Gods aangrijpen om de overwinning te behalen, *om alles goed te verrichten en de vijand te weerstaan.*

Wanneer God de mens bekeert, dan brengt Hij voorzeker de mens geheel van de werken van de wet af, maar dan schrijft Hij tevens Zijn wet, niet in steen maar op het hart van de mens. Hij heeft met het bloed van Zijn verbond het hart teer gemaakt. Nadat Hij dit gedaan heeft, schrijft Hij met Zijn vinger, de Heilige Geest, Zijn wil daarin, zodat de mens, in weerwil van alle strijd, van harte geneigd is tot de wil van God, tot Zijn gebod. En dat hij dit ook in oprechtheid voor God kan betuigen. Zo'n mens weet en zegt het in zijn hart: "Wat ik leef, dat leef ik door de genade, wat ik ook doe, ik drijf op genade; sterf ik, dan sterf ik op dezelfde genade." Maar hij kent tegelijkertijd zijn roeping; *de roeping om de boze te weerstaan, alles te verrichten en staande te blijven.*

Wanneer er bij een mens geen ware bekering is, dan is het voor hem, volgens zijn verstand, een uitgemaakte zaak dat hij zalig wordt, en met een overmoedig geloof blijft hij beweren: "ik zal zalig sterven!" Maar zijn hart is ondertussen hard en blijft hard, ook zijn hoofd blijft hard en stijf, want hij vraagt niet naar God, niet naar Gods wil en gebod, niet naar de naaste. Hij vraagt niet, of deze en die ook begeert en graag binnen zoekt te komen. Nee, de duivel heeft hem een hemel voor ogen getoverd, waarin hij alleen woont.

Maar Hij, die aan het kruis hing, liet de hele aarde Zijn bloed drinken. Zo leert Hij ook al de Zijnen, zodat zij hun roeping, *de boze te weerstaan, alles te verrichten en staande te blijven*, getrouw blijven vasthouden. Dit wil de duivel graag uit het hart weg hebben. Want het hart is de eerste kerk; de tweede kerk is het huis; de derde kerk is die, welke hart en huis omvat: *de prediking van het Woord Gods*.

"Staat dan," lezen wij verder in onze tekst. De Apostel beveelt hier niet voorwaarts te rukken, hij spreekt van "staan." De veldslag, in deze maand gewonnen en sinds jaren herdacht wordt, is eigenlijk daardoor gewonnen, dat de troepen het bevel van hun aanvoerder gehoorzaamden. Zij deden niets, bleven staan en lieten de vijand ongehinderd al zijn kruid en lood verschieten. Zij bleven staan, weken geen voetbreed terug en rukten geen voetbreed voorwaarts. Onze zaak is het zó te blijven staan; standvastig te betuigen: "Dat heeft God gezegd, daarvan wijk ik niet af! Kom ik ook daarbij om, daarover kan ik mij niet bekommeren, dat is de zaak van mijn God. Hemel en aarde zullen vergaan, en alle macht en heerlijkheid, ook uw macht, o satan, zal teniet gaan; maar het Woord blijft in eeuwigheid, en waar het Woord blijft, daar blijf ik ook."

De Apostel beschrijft verder in vers 14, een soort van wapenrusting, die wij niet meer kennen. Staat dan schrijft hij, **"uw lenden omgord hebbende met de waarheid."** De Romeinen en Grieken droegen een gordel; daaraan hingen lange, schoon gesneden en geslagene platen, die beweegbaar waren en die de buik en de ingewanden, dus de teerste delen van het lichaam bedekten en beveiligden. Zo'n gordel mogen wij aandoen. Wij mogen, zeg ik, want *de genade* heeft het zo bevolen. Ik zeg niet: "de wet" maar, "de genade. Onze Koning heeft het zo bevolen. Hij schenkt ons die gordel, die uit Sion komt, uit Zijn tuighuis. Wanneer iemand lange kleren draagt, die tot op de grond neerhangen, gebeurt het zeer ligt dat zij beslijkt worden, en dat anderen daarop treden. Nu diende eertijds een gordel ook om de kleden op te trekken. Wie zich in een vaartuig op de Indische wateren bevindt hoeft niets van al de krokodillen te vrezen, wanneer hij slechts zorgt dat geen slip van zijn gewaad naar buiten hangt. Maar zodra slechts het kleinste stukje naar buiten overhangt, wordt hij daaraan door die roofdieren gegrepen. Daarom moet hij zijn kleed goed met een gordel omvatten en zodoende vast aan het lichaam aangesloten hebben. Al steken dan ook de krokodillen de kop hoog uit het water op, dan hebben zij toch de moed niet om de mens aan te vallen. Ook de Romeinse gordel sloot de kleren nauw om het lichaam aan, en beveiligde tevens de teerste delen.

De Apostel noemt de gordel, waarvan hij spreekt: "de waarheid." Dit woord "waarheid" wil zeggen dat het de mens ernst is met de zaak. Verder, om geen bijbedoelingen te hebben, geen huichelarij te drijven; het Christendom niet te hebben als een bijzaak; het geloof niet als iets bijzonders, op zijn hoogst voor de zondag of voor de kerk, maar het geloof te hebben als de grond, waarop het hart gezonken is, rust en zich beweegt, en uit welken de daden en gedachten voortspruiten. Waarheid is datgene, wat de Heere in Nathanaël zag, toen Hij van hem zei: "Zie, waarlijk een

Israëliet, in welke geen bedrog is." Aldus is waarheid, dat de mens zich zo toont gelijk hij is; dat is als mens. Dat hij als mens en enkel als mens, tot God komt. Dat hij gelooft en voor waarachtig houdt dat God GóD is, zeer te vrezen, Die beloont en straft. Waarheid is, dat in 's mensen hart de overtuiging ligt en brandt: "Wat God zegt, dat is waar."

Dat bijgevolg de verlorenheid bij de mens waarheid is en wezenlijk erkend wordt; dat de bevrijding, de verlossing geloofd, inderdaad geloofd wordt; dat werkelijk in het hart de goede keuze gevonden wordt: "Uw volk is mijn volk en uw God is, mijn God!" Hij, bij wie de waarheid is, hinkt niet op twee gedachten, of Baäl dan wel de Heere God is. Hij houdt voor waar, vast en zeker: "God is, en Hij is genadig! God leeft, en God kent mij tot in merg en been; wat God zegt, dat zal bestaan; en gij, o mens, hebt u daaronder te buigen." Zo wordt dan God gevreesd, zowel vanwege Zijn bestraffing als vanwege de genade. Dan is er geen huichelarij. Al is er dan ook veel in de mens, wat er ongeschikt en verkeerd uitziet, Gods ogen zien naar waarheid. En waar Hij waarheid in het binnenste ziet, daar geeft Hij mild en overvloedig.

Omgord met de waarheid behoren dus de lenden te zijn. Niet alleen met deze waarheid: "Uit genade zijt gij zalig geworden," maar tevens met alles wat wij in deze brief van de Apostel lezen. Opdat wij, ten eerste, zowel het een als het andere voor waarheid houden; ten tweede, ons aan deze waarheid te onderwerpen; ten derde, uit deze waarheid onze ellende erkennen en die voor God belijden; en ten vierde, Zijn goede belofte aangrijpen, en daardoor verzekerd worden, dat Hij het toch wel goed met ons maken kan; dat het immers Zijn wil, Gods wil is. Opdat het water wat u drinkt, gezond, fris en zuiver zij, en dat u in uw huis niet door de roverij van de duivel gekweld moge worden! Wanneer deze zaken bij u waarheid zijn, zodat het u te doen is om de vervulling van de belofte Gods, dan hebt u de gordel om uw lenden, de gordel van de waarheid. ***Dan hebt u ook aangedaan het borstwapen van de gerechtigheid.***

Dit is nu de gerechtigheid: dat men elk het zijne geeft. Dat men, zoals Paulus van zichzelf betuigt, zich oefent om een onergerlijk geweten te hebben jegens alle mensen. Wij kunnen de vijand weerstaan, indien wij weten dat wij het welzijn van onze naaste waarlijk gezocht hebben; indien wij met Mozes tegenover de samenrotting van Korach kunnen zeggen: "Ik heb niet één ezel van hen genomen" (Numeri 16 vers 15). Gerechtigheid is: zó met de mensen om te gaan, dat wij iedereen het zijne geven, ons niet lenen tot onrechtvaardige handelingen, de naaste in waarheid liefhebben en hem geen nadeel toebrengen, en zo met hem omgaan als met onszelf. Zodoende hebben wij een goed geweten. Een goed geweten tegenover de mensen in de strijd tegen de duivel, die niet alleen zijn vergiftige inblazingen in onze harten, maar ook de mensen, waarmee wij omgaan tot zijn doel gebruikt. Wanneer wij dan weten, dat wij met onze naaste zonder bedrog en oprecht voor God gewandeld en omgang gehad hebben, dan hebben wij het borstwapen van de gerechtigheid, om in de strijd des geloofs te blijven staan; *eenvoudig* te blijven staan.

En wanneer wij daarvan bewust zijn, dan is er zeker ook liefde om te verschonen, te vergeven, om onszelf niet te rechtvaardigen, onszelf niet voor rechtvaardiger te willen doen houden, dan een ander is. Dan is er geen streven om gelijk te hebben, om op zijn stuk te blijven staan. Dan blijven wij bij dat éne, bij datgene wat God gezegd heeft, en onderwerpen onszelf het allereerst aan Zijn Woord.

Wanneer wij dan zo met de waarheid omgord zijn, en het pantser van de gerechtigheid om de borst hebben, ***dan zullen wij ook onze voeten geschoeid hebben met bereidheid van het Evangelie des vredes.*** Om met dit schoeisel alle slangen, in welke

gedaante zij ook tot ons komen, - in gedaante van engelen, of in gedaante van quasi-rechtvaardigheid, quasi-rechtzinnigheid, quasi-heiligheid, - te vertrappen, en door het slijk van dit leven heen ons voorwaarts te bewegen. Zó vergeven wij van harte aan vriend en vijand, en verkondigen aan allen, dat er alleen in het bloed des kruises vrede wordt gevonden.

Moge het de Heere God behagen, in de macht van Zijn genade, u blijmoedig en vrijmoedig te maken, om in het tuighuis des Heeren te gaan en daaruit Zijn schone wapenrusting voor u te nemen. Om u te omgorden met de waarheid, aan te doen het borstwapen van de gerechtigheid, en de voeten te schoeien met bereidheid van het Evangelie des vredes! Dan toch moet het openbaar worden dat het leven, al is het ook een verschrikkelijke dood, nochtans is een schone dag van wapenschouwing voor onze Koning Jezus! Amen.

VIERDE LEERREDE OVER EFEZE 6 vers 16-18

Gehouden de 24ste Juni 1860, 's avonds

Gezongen: Psalm 28: 5, 6.

De woorden van de Apostel, Efeze 6 vers 14-15, hebben wij in de morgen van deze dag samen overwogen. Wij hebben de hoogverheven woorden: "Neemt aan de wapenrusting Gods! Blijf staan!" vernomen. Wij hebben de gordel van de waarheid beschouwd, waarmee wij, wanneer het ons te doen is om de strijd des geloofs te strijden, uit Gods wapenhuis voorzien worden, zodat wij dan van ganser harte, zonder bedrog of huichelarij, bij Gods waarheid blijven, - zo arm en ellendig als wij ons gevoelen, - de waarheid betrachten in liefde, en zo ook bij en met de gelovigen in alle dingen wáár zijn.

Wij hebben verder gezien, hoe wij uit genade het voorrecht hebben ontvangen om het borstwapen van de gerechtigheid aan te trekken, het borstwapen van een onbesmet en rechtvaardig leven en handelen jegens alle mensen. Zodat wij niemand schade of leed toebrengen, en gedurig dáárnaar streven om een onergerlijk geweten te hebben bij God en de mensen.

Eindelijk hebben wij gezien, dat wij het voorrecht hebben om uit het tuighuis Gods *de voeten te schoeien met Evangelie des vredes*, de vrede met allen na te jagen, en geduld te oefenen om onrecht en moedwil te verdragen. Dat alles is de wapenrusting tegen de duivel. Want in zijn wrede listigheid begint de duivel gewoonlijk met de mens door zijn toverijen, te verhinderen, de waarheid als waarheid te laten gelden, en verzekert hem dat hij met de leugen toch ook wel zal vooruitkomen. Tevens zoekt de duivel te bewerken, dat wij ons niet moeten bevljtigen om een onergerlijk geweten bij de mensen te hebben, en niet zo veel in ons is, vrede houden met alle mensen. Heeft hij ons nu zover gebracht, dan moeten wij ons immers onvast en wankelend bewegen. Intussen verwijt hij ons allerlei begane zonden, en maakt ons óf vals gerust, óf wel vol van vrees.

De weg die naar de hemel leidt is een schone weg. Die ziet er waarlijk niet zo ruw en hobbelig uit als hij wel afgebeeld en geschilderd wordt. En al verdient hij ook duizendmaal *een smalle weg* genoemd te worden, zo is hij nochtans een liefelijke weg. Als een getuige die waarheid spreekt, zegt: "Ach Heere, ik heb gedwaald op vele omwegen," dan betuigt hij immers dat deze weg toch de beste is. Is niet aan deze weg ook alle uiterlijke welvaart en vrede, tenminste duurzaam geluk en duurzame vrede, verbonden? Zie toch eens met uw gezond verstand en helder oog in de wereld rond. Beschouw eens de wegen van de satan en van de wereld. Als u verstandig bent, zult u wel zeggen: "Nee, de weg van de Heere Jezus is toch duizendmaal schoner!"

Dat weten nu velen zeer goed en gaan ook daarom een goed eind weegs mee. Maar ... op deze weg moet gestreden worden. Allen die uit God geboren zijn, die zijn geboren soldaten. Wanneer dus de oproep tot de strijd weergalmt, dan verlaten zij, al is het ook met een bloedend hart, gewillig het goed van hun vaders, huis en erf, vrouw en kind, eer en aanzien in de wereld. Want hun blijvend goed, hun vaderland is daar Boven. Hun strijd is eigenlijk meer een strijd van ontzeggen, van verzaken, dan wel datgene, wat wij *een vreselijk worstelen* noemen.

Nu zijn er velen, die door de schoonheid van de weg aangespoord en gelokt worden om die te betreden. In het begin gaat het goed, vooral als zij nog veel kunnen meenemen, totdat zij aan een zeer enge doortocht komen, waar niets dat het hen is, zelfs geen zucht, kan doorgaan. Dan zouden zij graag al hun geld en goed, vrouw en

kind, aanzien en eer met zich daardoor brengen, graag zouden zij hun eigen weg, hun eigen werken, hun eigen heiligheid en vroomheid ook daardoor brengen, maar dat is onmogelijk. Wanneer het dus op de proef komt, bewijzen deze mensen dat zij niet waarachtig zijn. Immers wanneer het op de proef komt, dan moet slechts één ding waar zijn, namelijk: "Dat heeft God gezegd; dat is Zijn Woord, Zijn gebod; zo wil Hij het hebben!"

Ook worden vele mensen door de duivel in verzoeking gebracht dáárdoor, dat hij hen van de gerechtigheid aftrekt, en er toe brengt om zichzelf te redden of oneerlijke middelen ter hand te nemen, of wel in eigenwaan vol te houden: 'Dat is toch zó! Deze of die heeft ongelijk! Of, hij doet niet wat hij doen moest!' En zo is de vrede spoedig verstoord. Onze strijd intussen bestaat juist dáárin dat wij samen als broeders en zusters ons door het land van de vijand heen worstelen.

Binnen het leger mag geen strijd ontstaan; nee, daar moet gelijke stap gehouden worden en ieder gevonden worden op die plaats, die de bevelhebber hem heeft aangewezen.

De wapenen, die tot beveiliging aan het lichaam gedragen worden, hebben wij met elkaar behandeld; wij zullen thans tot de beschouwing van de overige wapenen overgaan uit Eféze 6 vers 16, 17.

Bovenal aangenomen hebbende het schild des geloofs, met hetwelk gij al de vurige pijlen des bozen zult kunnen uitblussen. En neemt de helm van de zaligheid, en het zwaard des Geestes, hetwelk is Gods Woord.

Een sterk schild is het, waarvan de Apostel hier spreekt. Bij de Grieken en Romeinen diende het schild niet alleen om de zwaardhouwen van zich af te weren, maar vooral ook om zich te dekken tegen de honderden pijlen die uit de bogen van de vijanden werden afgeschoten. De duivel is vreselijk van macht en list. Wanneer u nu oprecht bent, rechtvaardig en vreedzaam, en aldus - om het zo eens uit te drukken voor zoveel het bij de onvolmaaktheid zijn kan, volmaakt in de liefde, - dan bent u daarom nog niet tegen de duivel beveiligd; nee geenszins. Zó oprecht, zó rechtvaardig, zó vreedzaam kunt u niet zijn, dat de duivel niet iets tegen u zou in te brengen hebben. Het leven is immers een strijd, vol van gewoel en tegenstrijdigheid. Daarin zal de duivel uw waarheid toch tot leugen, uw gerechtigheid tot ongerechtigheid weten te maken, en uw vreedzaamheid zó uitleggen, als ware zij toch uit zucht naar twist geweest. Zodat uw goede wandel u tegenover de satan niet zal helpen.

De onderdanen van de duivel staan geheel vast, onbewegelijk in hun gerechtigheid. Zijn handlangers hebben zoveel liefde dat zij wel tien werelden daarmee kunnen omvatten. Zijn dienstknechten zijn de vreedzaamste mensen hier op aarde, hun koninkrijk en keizerrijk is voorzeker een rijk des vredes.

De arme dienstknechten van Christus hebben in waarheid dat alles, wat de anderen leugenachtig betuigen te hebben; ondertussen worden zij door de duivel bestreden, en geheel hun heilig leven wordt voor hun ogen geheel teniet gemaakt. Altijd heeft de duivel pijlen gereed, welke hij op zijn boog legt en afschiet. En als men dan ongedekt is, vliegt er eer wij het vermoeden zo'n pijl in ons arme hart. Ongewone en gevaarlijke pijlen zijn deze pijlen van de Boze. Het zijn vurige pijlen, en zij branden door de huid tot in het gebeente, zodat de mens niet meer weet hoe hij van deze brand zal bevrijd worden.

"Ja" zo spreekt onze vijand, "dat Job vroom is, dat heeft wel zijn reden! Ja, dat hij tot nu toe aan zijn oprechtheid vastgehouden heeft, dat is goed te begrijpen! Huid voor huid, en alles wat iemand heeft, zal hij geven voor zijn leven!"

En de rechtvaardige wordt zodanig door de satan en zijn aanhangers geschandvlekt, dat hij de ergste verleider, de gevaarlijkste ketter, de onrechtvaardigste mens moet zijn en heten. Al zijn goed werken, al wat hij gedaan heeft en wat hij doet, het wordt alles verkeerd uitgelegd. Waar is dan het goede geweten? Dat heeft hij; en nochtans heeft de duivel een pijl daarin geworpen, zodat de mens, indien God hem niet vasthield, zelfs de duivel en de wereld tienmaal gelijk zou geven, en hen toestemmen dat hun gerechtigheid de ware, en de zijne valse is. O, hoe gevaarlijk schijnt het dan met ons gesteld te zijn, wanneer de duivel zo de goede wegen tot slechte, de rechte wegen tot verkeerde wegen maakt, totdat wij zelfs geen weg meer hebben! Dan neemt de duivel het Woord en de belofte van ons weg, ook het gebed, ook alle lust en alle liefde tot God en Zijn Woord, zodat de mens zeer in twijfel is ook van het leven, en liefst zou sterven.

De Boze heeft velerlei pijlen. Of u gezondigd hebt of gedaan wat recht is, geen van beiden zal u voor hem beveiligen; uw gerechtigheid werpt hij in het slijk, en uw zonde haalt hij weer op, daarbij betuigende dat er voor u geen vergeving mogelijk is. Bent u oprecht geweest en bent u nog oprecht, dan weet u toch ook welk een strijd u gehad hebt met uw onoprechtheid. Hebt u een goed geweten en bent u rechtvaardig, dan weet u toch ook dat wel eens de omstandigheden zó geweest zijn, dat niet alles bij u zich zo rein als de duiven vertoonde. Bent u vol vrede, en laat u thans alles over u heengaan, dan zijn er toch ook tijden geweest dat u in uw binnenste opstoof. Welnu, de leugen van de oude mens bij de waarheid van de nieuwe mens; ongerechtigheid van de oude mens bij de gerechtigheid van de nieuwe mens; het opstuiven van de oude mens bij de vreedzaamheid de nieuwe mens, dat zal de duivel u wel alles voor de ogen stellen. Hij maakt een lang register daarvan om u te verdoemen. Zodat u zelfs niet eens de moed hebt om tot God te zuchten: "o God, wees mij zondaar, genade."

God, in Zijn barmhartigheid, verlene u de genade van de Heilige Geest opdat u gehoord en ter harte genomen moogt hebben, wat de Geest tot u zegt: "**Neem het schild des geloofs!**" Waar geloof is, daar wordt niets gezien. Vraagt u mij naar de goede werken - ik toon u het geloof. Vraagt u mij naar de gerechtigheid - ik kan niets tonen, en ik wil niets tonen dan het geloof. Vraagt u mij naar de vrede, - ik wil wederom niets tonen dan het geloof. Ons arme leven wordt verdoemd, wordt bestreden, het wordt in de smeltkroes geworpen en weet niet hoe daar weer uit te komen. De duivel zal het verdoemen, de paus zal het verdoemen, al de heiligen van de duivel zullen het verdoemen. Daarom zegt de Apostel Paulus: "Ik ben mijzelf van geen ding bewust; maar ik ben daardoor niet gerechtvaardigd. Ik verwacht de dag, dat de Heere oordelen zal." Ik verwacht de beslissing niet van een dag van mensen. Maar welaan, hetzij daarmee zo het is, dit weet een kind Gods toch wel, waarom het hem van de beginne af te doen is geweest. Dat waren niet de dingen van dit leven, niet het zichtbare, maar de verlossing van zijn eigen arme ziel en van de zielen van de zijnen. Niet het uiterlijke; niet geld en goed, niet eer en aanzien en dergelijke zaken, maar de eerlijkheid van de wandel in Christus Jezus.

Nu komt het echter dáárop aan, tegenover de duivel staande te blijven, hem weerstand te bieden. Het komt hier dáárop aan, dat wij doorbreken. Maar in deze strijd wordt de Veldheer niet gezien; in deze strijd kan men Zijn nabijheid niet gevoelen, ja Hem zelfs niet horen! Men ziet ook geen broeder naast zich. Het gaat hier evenals het op het slagveld toegaat; alles is vol rook en damp, men hoort slechts het donderen van de kanonnen en het fluiten van de kogels. Of men in het leven zal blijven of neergeschoten worden, dat weet men niet. Hier moet gestreden, er op los geslagen worden. Wat er van komt, dat komt er van! Niets kan men meer onderscheiden. Men

ziet de medestrijders vallen ter rechter- en ter linkerzijde, en weet niet hoe die leemten weer aangevuld zullen worden. Men schijnt alleen gelaten te zijn.

Maar nu, *grijp nu het schild des geloofs!* U blust de vurige pijlen van de boze niet uit. U hebt een hart dat niet van marmer is; het is niet een stenen, maar een vleses hart. En als de pijlen komen dan is dat hart spoedig in vlam gezet. Neem het schild des geloofs! Dan zegt u: 'Welnu, heb ik gezondigd of goed gedaan - ik weet niets en ik wil niets weten, ik oordeel ook niet. O God, al mijn wegen zijn voor U. Heere Christus, kom haast! U en Uw gerechtigheid! Uw gordel is een gordel van waarheid, Uw borstwapen een borstwapen van gerechtigheid, en Uw voeten zijn geschoeid met vrede.'

Neem zó het schild des geloofs, dat is Christus in het Woord, zoals Hij u in het Woord geopenbaard wordt, zonder dat u Hem ziet, hoort of bemerkt. Ja, wellicht bespeurt u niets dan ondergang, omkomen, verderf, en zeggen alle duivelen: "Het is met u gedaan!" Maar, - het schild aangegrepen, het schild des geloofs, en de pijn kan u niet schaden!

O wonderbaar schild! Wij kunnen niets, maar wat het schild vermag, dat zegt ons de Apostel: "**Waarmede gij al de vurige pijlen des bozen zult kunnen uitblussen.**"

Des bozen; die daarom de Boze is en blijft, omdat hij, wanneer de mens Christus heeft, hem zijn zonde en ongerechtigheid voorstelt. En als een mens Christus niet heeft, hem dan betovert met een zedelijkheid, een gerechtigheid en werken van eigen gemaakte zedenleer. Daarbij zoekt hij de een en de ander ten val te brengen daarmee, dat hij hem de moed ontrooft om te zeggen: "*Hij daar Boven is mijn Vader;*" hem ten val te brengen doordat de mens het niet waagt, van harte het lied te zingen:

U bent, o Jezus! ten allen tijd.

Alleen mijn Hoop op aarde;

Ik weet dat u mijn Heiland zijt.

"Dat mag je niet zingen!" zegt de duivel, "dat is niet voor u! Je bent ondeugend geweest tegen je vader en moeder; je hebt uw min⁸ niet gehoorzaamd, je vrouw niet lief gehad! Gij dienstknecht of dienstmaagd, u bent jegens uw heren niet eerlijk geweest! U zit vol onreinheid, hoererij en boze begeerte. En al hebt u uw ontrouw ook weer goed gemaakt, daardoor bent u toch nog zo eerlijk niet; dat weet u wel! Daarom mag u niet geloven; u mag Christus niet voor uw Christus houden!" Zo werpt hij, wanneer hij slechts kan, zijn vurige pijlen u in het hart, opdat u de moed zult verliezen. En verliest u de moed, dan heeft hij zijn wil, opdat hij u dan neervelle, u binde en u in de gevangenis brenge.

De Apostel zegt niet: "Maak het in het vervolg beter!" Nee, u komt van uw zonde en verkeerdheid niet vrij, wanneer u niet van zonde en verkeerdheid af, tot Christus de toevlucht neemt. Begin met de duivel geen proces over uw leven, of u een slecht of een goedleven geleid hebt; u zult het proces toch verliezen. Laat hij met het dagboek van uw zonden ter hel varen. Zorg er liever voor dat u in de Heilige Schrift de kwijtbrief zoekt en vindt, dat alles betaald is, dat u volkomen vergeving hebt. Dat Boek, dat u van uw vader en grootvader gekregen hebt, zal u niet bedriegen.

De duivel is een booswicht.⁹ Eerst brengt hij de arme mens in de zonde, het arme schaap in de kuil, en wanneer hij dat gedaan gekregen heeft, zegt hij: 'De verlossing is er niet voor u! Het is uw eigen schuld dat het zo met u gesteld is. Waarom hebt ge u daar ingewerkt?' Daarom moet uw gehele leven verdoemd zijn.' Zo tracht de duivel het zover te brengen, dat hij u het geloof uit het hart wegscheurt.

⁸ Een minnevrouw; zoogvrouw; hier: opvoedster.

⁹ Duitse vertaling van Efése 6, den Böse

Maar, grijp het schild des geloofs! zeg: "Welnu, of ik goed gedaan of gezondigd heb, ik kan mij daarmee niet ophouden! U Heere Christus, U bent mijn Gerechtigheid en ik ben Uw zonde! U kent mij zoals ik ben, met mijn weg, met mijn hele levenswandel, - ik waag het in Uw Naam, en al wilden alle duivelen mij naar de hel slepen. Ik houd mij vast aan de zoom van Uw kleed!" Dat heeft de Heere graag, dat u, wanneer de duivel erop aanlegt met zijn pijlen, het schild aangrijpt en zegt: "U, Heere Christus, bent de mijne! Christus is hier!"

Nog een ander wapen is er. De Apostel schrijft verder: "**En neemt de helm van zaligheid!**" Bovenal hebben wij een bedekking voor het hoofd nodig. De helm van zaligheid is *de hoop van het eeuwig leven*. Het wordt niet gezien, het wordt gehoopt, men is in hoop zalig. De boze vijanden, die zich in de lucht bewegen, zoeken voortdurend deze hoop in de mens uit te doven. De duivel komt tot ons met de vraag: "Als u Christus hebt, waar zijn dan uw werken? Als u Christus hebt, waar is dan het heilige leven? Indien u Christus hebt, waar is dan de gerechtigheid?"

Daarop kunnen wij antwoorden: "Heilig leven, werken, gerechtigheid zijn dáár, waar Christus is. Heb ik Christus, dan heb ik dit alles ook."

Intussen zal de duivel gestadig bezig blijven, om u van de eenvoudigheid in Christus af te trekken en u de hoop van het eeuwig leven te ontroven.

"Ja," zo luidt zijn beschuldiging "in dit of dat stuk hebt u wel ondervonden dat God helpt en gebeden verhoort, maar het gaat met u als met de kinderen Israëls in de woestijn; als de nood drukt dan wordt er dadelijk geroepen; is de nood weer voorbij, dan bent u dadelijk weer gerust en zorgeloos."

De duivel geeft het u in dat u denkt: 'Ik zal nog een der dagen omkomen! Dit heb ik verkeerd gedaan, dat heb ik verkeerd gedaan; hier heb ik het niet goed gemaakt, daar heb ik het niet goed gemaakt met mijn vrouw, met mijn kinderen, niet mijn man, met mijn ouders; met heer en vrouw, met dienstknecht en dienstmaagd! Hier en daar heb ik niet goed gedaan in handel en wandel! Morgen en overmorgen doe ik zeker weer dezelfde dwaze stap, dan komt de oude verkeerdheid weer op. En dat zal zo blijven tot aan het einde van mijn leven! Och, ik verstik nog eens in mijn verkeerde wegen en kom ten laatste in de hel.'

Als de duivel niet door het schild kan doordringen, dan slaat hij u op het hoofd, om u allerlei beschuldiging voor de geest te brengen, en hij slaat zó, dat de mens het hoofd laat hangen en denkt: 'Ach God, alles is uit en voorbij met mij!' Zodat de mens zodanig bedwelmd wordt dat hij noch horen noch zien kan.

Maar de Apostel weet goede raad daarvoor: "Zet de helm op, de helm van zaligheid." De zaligheid ligt niet in uw werken. Waarin ligt dan de zaligheid? Alleen in de helm. Het eeuwige leven ligt buiten ons. Het geloof aan het eeuwige leven wordt door de Geest in ons gewerkt. Maar ons arme hart wordt zo neergeslagen, ons hoofd zo bedwelmd door de vuistslagen van de Satans! Ach, dat weet een ieder, die de goede strijd strijdt, dat wij dikwijls graag alles zouden laten varen. Waar is het eeuwige leven? Het eeuwige leven is bij God, is bij de Heere Jezus Christus. Hij heeft gezegd: "Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven." U hebt de helm van de zaligheid niet in u, maar u moet ermee bedekt zijn, het hoofd, uw ziel moet er zó mee bedekt zijn dat u zegt, niet: "Ik zie, ik gevoel, ik smaak" - maar: 'Ik geloof het eeuwige leven. De zaak moet geloofd worden, zodat ik, al heb ik in deze strijd ook niets te vertonen nochtans met dit geloof mijn hoofd bedek. Deze helm is de helm van mijn Koning, Zijn doornenkroon, waarmee Hij aan het kruis hing. Laat dan vrij de duivel aan deze doornen zijn vuisten verwonden en tegenslaan, en zich branden aan het schild van mijn geloof.'

Eindelijk komt nog het laatste wapen, *het zwaard des Geestes*, waarmee men de duivel niet alleen van zich afhouden, maar hem ook geheel op de vlucht drijven kan. Dit zwaard is een zeer kort, tweesnijdend zwaard, waarmee men de vijand aan de vijfde rib in het lijf steekt, zodat het door die vette buik heengaat. "Dat is Gods Woord!" *Er staat geschreven*, en nog eens: *Er staat geschreven*, en nogmaals: *Er staat geschreven!* - ziedaar ons zwaard!

Nu mag de duivel met zijn kunst van uitleg, met zijn Hebreeuws en Grieks, de Bijbel anders verklaren dan vader en moeder, grootvader en grootmoeder die verklaard en mij geleerd hebben, - ik weet niets van deze geleerdheid en wil niets daarvan weten. Maar er staat geschreven: "Eert uw vader en uw moeder! Gij mannen, hebt uw vrouwen lief! Gij vrouwen, wees uw mannen onderdanig! Gij dienstknechten en dienstmaagden. wees gehoorzaam uw heren en vrouwen, als Christus! Wees eerlijk en kuis met elkaar!"

Er staat geschreven dat God waarlijk zorgt voor alles. Dat Hij met Zijn voorzienigheid werkelijk overal intreedt. Dat Hij denkt aan onze weg en gang, aan de lege voorraadkast, dat Hij al mijn behoeften kent en ervoor zorgt.

Er staat geschreven, dat God de Vader Zijn Eigen lieve Zoon niet gespaard heeft, maar Hem in de wereld heeft gezonden en dat Hij al Zijn beloften getrouw vervult.

Er staat geschreven, dat de Heilige Geest God is, Eenswezens met de Vader en de Zoon. Dat Hij de waarachtige Trooster is, dat Hij bij mij blijven zal tot in eeuwigheid.

Er staat geschreven, dat ik God mijn Heere alleen aanbidden, Zijn Naam eren, Zijn Sabbat heiligen zal.

Er staat geschreven: "Ziet, het Lam Gods, dat de zonde van de wereld wegneemt." En: "Het bloed van Jezus Christus, de Zoon Gods, reinigt ons van alle zonde."

Er staat geschreven: "Mijne is beide zilver en goud."

Er staat geschreven: "Die mij eren, zal Ik eren, maar die Mij versmaden, zullen licht geacht worden."

Er staat geschreven: "Hemel en aarde zullen voorbijgaan." En dat God alle huichelaren en leugenaren de mond zal stoppen. Maar de waarheid van Christus is een waarheid, aan welke de satan geen tand kan uitbreken.

Daarom, blijven bij het Woord, zoals het geschreven staat! Dan moet de satan van u wijken, hetzij hij komt als een filosoof om de waarheid in twijfel te trekken, of als een vorst met een zak vol goud om u rijk te maken, of als een grimmige beer om u te verslinden. In al deze gedaanten brengt hij niets tot stand tegen het Woord. Het kind, de jongeling en jonge dochter en de grijsaard, mogen in de boze dag zich aan het Woord vasthouden; dan zullen zij ook *bidden en smeken voor alle heiligen*, én met het gebed volhouden *ook voor hem die het goede, getrouwe Woord verkondigt* (vers 18, 19). En zo zal ieder, die zich aan het Woord vasthoudt, dit ondervinden: als de blauwe ogen des geloofs de duivel in de ogen zien, dan kruipt de helhond huilend terug in de hel en moet ons de weg open laten naar de liefelijke dreven des hemels. Amen.

